

**POLONIA
CIVILIS**

Omni humanitatis
exculia genere,

ET

Polito præsentis
sæculo

ACCOMODATA.

Z Biblioteki W. M. P.ana Bogusława Bukowskikiego
Varsovia

2
OFFICIOSAE SALUTATIONES
HOSPITUM

1mo Salutationibus officiosis ut optime ac abunde sis instructus, quotidianus sermo usus admonet in Polonia (ait Pater Kuratkiwicz) et urbanitas exigit. In suorum dictis Oratiunculis exhibentur gerentis animi iudicia de adventu hospitis, vel laudatur hospes, vel dignitas et magnitudo ejus exponitur. Interdum exaggeratur tenuitas loci et eorum, ad quod divertit hospes. Interdum fit reflexio ad advenientis stemma: interdum digressio instituitur ad hospitis Majores, et omnino, quid in illis admirandum illustre occurrit, exponitur.

2do Expendenda sunt bene circumstantia omnes, seu ille versiculus: quis, quid, ubi, quibus, auxiliis, cur, quomodo, quando, hoc est formandae ejusmodi salutationes hospitum per allusionem ad circumstantiam temporis.

3to Orator reflectat se ad circumstantiam natalium, personae, loci, nominis, dignitatis quosque felgor insignis honoris dabit dicenti impetum. Consideret an insperate hospes venerit, an ex vicinia, an vero ex remotioribus partibus.

4to Perpendat an benefactor, an amicus: si benefactor, beneficia exponat, si familiaris, amicitia pura renovet verbis. Difficile est certa verba huic materiae assignare: communiter tamen
1710

noni' letitia de adventu hospitis exponitur, accommo-
dantur aliqua ex dictis, sententiis vel symbolo. Et
hospes laudatur a doctis Familis, Parentibus, vir-
tutibus, meritis in Republicam, Palatinum &
scilicet aguntur gratia pro humanitate quam hospes
praestitit, invitando tua vel tuorum limina. Et
studia, obsequia eidem dedicantur.

SAUTATIONES AMICI BONI.

Dawno to in votis et desideris u mnie bylo, ze-
bym Wmamięcego Pana y Brata fortunnie do nas
powracającego powitał chętnie. Utknales się był
Wmamię Pan zocz u mych na czas przyjadzisz y
z sercas się jednak sobie hotdującego y na mo-
ment jederz nie ruszył, wsktoryms sobie wieczna,
zapisał rezydencya, Wieszais, sobie tego y pro-
pitiem Numen adoro, ze incolumem w tymże zdr-
wiu amplector Wmamięcego Pana y witam w kto-
rym porzegnalem, z czego jako się cieze, tak dal-
szego y statecznego zdrowia y fortun Wmamię,
Panu animus zyczę.

Responsoria. Ze mi Wmamię Pan przyja-
zni Braterskiej dotrzymujesz terminu y feraznię-
szę, ta wizyta, komprobujesz, unizenie dziekuję
Wmamię Panu, zyczę przytym aby ty nac we-
sela statecznego zdrowia Wmamięcego Pana o-
panowały. Przyjacielskie serce moje deklaruję się
invidem

invidem, ze się Wmamię Pan nie zawiedziez na moicy
przezwia sobie, zyczłarowi chęci y pretkley do wze-
lakich utug odnowie, byle tylko rozkaz Wmamię Pana
przytym, którego teckisz wygladam.

Utkniemy stugim Wmamię Pana niewidzeniem
dzis dopiero w efekcie revoiro, kiedy na msty Wmamię
Pana patrze przemocą, która, zebym się jak
nagdyzcy dziezł, to u mnie plurimum in votis
zostae.

Responsoria. Nie wieczyz, y ja procięz,
odnowę, z tego, ze mi unkenney y zabrymaney
przez niemoty czas przemocy Wmamię Pana zjedli-
we nebo dzis nazyczłto. Dag Boze zebymy
się Thera pectora w takim zdrowiu czarecy wi-
dywali y wyłali: co bedzie, jezeli Wmamię Pan
na mnie stugę, swęgo y domowe progi moe zecher
bydz w takim.

Odleży mięztem od Wmamię Pana bliski je-
dnak affektu, skorem się tylko zblizyt Lu ty
tu krajem, zaraz wpierszey miatęz intencji
powinna, moe unizenie Wmamię Pana oddac y
powinszowac. Uczynitęz to był przedzy, gdyby
mię, były negotia y trudnosci moe nie zabryma-
ły, ale kde jesa mora ad majorem Wmamię Panu
cedat venerationem &.

Responsoria. Niezegom ja w rozmyd wo-
tach moich tak nie affektowal, jako zebym był

rozdrażnionę tylko z bliskością, wzniesioną more.
desideria miła, moją ut contentorac przemocą. Co
ze dziś z szeregiem y wyjątkiem wzniesioną taktę
otrzymał, ze i raczył ku mi nie zwrócić. Stąd
morem declinare: jako tego sobie winisz, tak
wzniesioną za wywaradzone taktę z rąk rąk
unizonosia, more, dzieł, i, zycząc reijerovo af-
fectu & (hic enumera vota tua).

Szczęśliwszy jeszcze w drodze tej morem nie-
miatem, jako gdy trafisz na wzniesioną stanę
miasiatem. Sasurve Deurve to sprawit, zem na
tej drodze szczęśliwego dopędził terram, et por-
tum votorum meorum otrzymał to jest ample-
xum wzniesioną, którego zawsze et reijerovi y
w zyczeniu serou chowan.

Responsoria. Równym widzę, Janorem otri-
ma nam zyczenia Nazij fortuna, bo na wzniesioną
Pana w tym dobrze more obrocita Koto, ze na
mie, niejodżianie napadł przyciacela wzniesioną a
Nuge, najawiermiejy tego; a more w tym osobliwie
favit, ze utliknionę desideria more dziś solari mo-
je, zmaradowane (tak długo wyglądaję) ocy, wzniesioną
Pana uwiedlic y nauycie przemocą, &

ERUDITIONES

PRÆFATA MATERIE SERVIENTES

Apud Iones in vijs publicis Apud (quidam) pon-
bantur, god adventantes homines salutarent. A Ga

4
A Gadibus. uig. Romam aliqui venerunt, ut Se-
vium Romanum historid. scriptorem viderent et
salutarent. Fulg. lib. 2do.

Ad affabilem salutationem multum pertine-
bat suo quovis nomine salutare: unde Romani
secum habebant nomenclatores, qui similia nomina
suggererant. Idem lib. 2do.

Apud Hebræos et alias gentes viguit mos,
ut viris magnis urbem intrantibus spes opti-
am prodirent cum laudibus ardentibus. Ieronimus.

Julius Cæsar cum ab aliquo salutaretur, sin-
illas ex oculis propiciebat gaudens se salutari. Just.

Alexander Magnus a nemine volebat salutari,
sed ab omnibus adorari. Idem.

IMPETUS

SALUTATIONI SERVIENTES AMICORUM

ET MISTAND.

Avidius te complectar, an agrius dimittam? nescio:
amare te cæpi priusquam vidi, vehementius post-
quam vidi. Tu me ama sic amorem, quem vi-
dere voluisti, ut amares.

Iungo dexteram, et amicitiam volo.

Aliud loqui, aliud sentire, amor nescit.

Donus et constans amor animi, non sermonis est.

Amoris ista voces sunt.

Etiã in amicitia discrimen est: fusi me amas cum
multis facis, si vere cum paucis. Faciles enim amo-
ris causæ, difficiles veri.

Sum.

Summum amicitia sacramentum est, velle cum amico vivere, pro amico mori. Vivere quidem, ut videtur fructum ex amicitia capiam, mori, ut summum pretium amicitia perstet.

Omnia amici causa facit, qui vere et unctanter amat. Jungit animos, populat affectus amor, et duorum naturam, velut unius facit.

Verid. Aeternae amicitia verum exemplum, Atrium monumentum. Idcirco demus.

Verus amor non est, quem fortuna mutat. Sum multis mihi amicitia, sed quasi cum nullo sit, ita acide tuam amalect.

Facilem causam honestus amor habet. Tu instar multorum multes in quo omnis debet, et virtutis thesaurum reperti, immo instar omnium es, quem amare non possum, nisi ut unum asinem: nec desimare, nisi ut multos despiciam, si tamen non amare despiciere est.

Amicitia quod bona, aeterna est. Sine amicitia vita, quasi quoddam mors est. Vivere non videtur, qui amicitia caret.

Optimus magister amor est. Idem velle et nosse, amicum studium est. Amicos habere non potes, nisi et hostes habeas. Ille meus, immo ille ego

SUPELLE.

SENSENTIA ET POETICA.

Sine amici omnis cogitatio est addium. omnis o.
pe

peratio labor, omnis terra peregrinatio, omnis vita tormentum; sine eorum solatio vivere est mori. Cassiodorus in Epistolis.

Humanissime ista potestas est? renovare gaudium, redintegrare letitiam, nullamque regionem gratulationis dare. Plinius in Trajano.

Si amicum invenisti, magnas te divitias invenisse scias. Petrarcha.

Amicus in pectore quiritur, non in animo. Poeta.

Hospites a Jove sunt omnes. Homerus.

Amicos incertum cogitare et intueri, melle frui est. Teneas.

Nihil est tam difficile, quam differre gaudia. Quintil.

Sofus adest oculis, adest qui mentibus non. Spe major, fama melior. Claudianus.

Habet lacrymas magna voluptas. Seneca in Thyeste.

Solus non novit hic monumenta noni. Manilius.

Esse potes fide peccas amicitia. Idem.

Quid gaudia nostra moraris? Idem.

O mihi post multos Juli memorande sodales. Idem.

Urbum pro curulis fama loquatur gaus. Idem.

Si quis erit raris inter numerandos amicos, Et teum totis noctibus esse velim. Idem.

Res est solliciti plena timoris amor. Quintus.

Irascor votis heu levis ipse meis. Idem.

Qua merui culpa fieri tibi viliis Achille. Idem.

Quis enim bene relata amorem? Idem.

Sam canitur toto nomen in orbe fuam. Idem.

Quis.

Quis enim succenset amanti? Idem.
Si modus, quem praefero, non sim utatur amor. Idem.
Sim durus, si non hoc ego pectus amem. Idem.
Vera loquor, veri vix habitura fidem. Idem.
Tempora si numeres bene, quod numeramus
amantes. Idem.
Ipse prope tentata fuit. Idem.
Tot tamen amissis te compensavimus unum. Idem.
Habes animi nuntia certa mihi. Idem.
Ante tuos animo vidi quam lumine vultus. Idem.
Prima fuit vultus nuntia fama tui. Idem.
Magna quidem de te rumor probentia fecit,
Ille ego, si necis, verus amator exar. Idem.
Audaces facie cogitur esse tua. Idem.
Procul adest: ne potest mortalibus anni. Claud. de Silio.
Accipe, et hinc memori pectore vota tene. Marcialis.
Ipse dedit te nocet amat.

AD SPES
EX DIVERSIS CIRCUMSTANTIIS
SALUTAS PATRISFAMILIAS,
SENSITURUS AFFECTUM.

Hopes devians a recto itinere
Patremfamilias salutat.

Zładzie mogłem ale nie od afektu wzmiana
na i do którego tot iura amicitia goscinnie mi
utorowały: zyczliwy bowiem przylazni zadane
obsta-

6
obstacula tanowac nie mogę, i żadne morari
dua, i korey amor addidit alas. Nie tak lotno
staszyna po powietrzu sie unosi, nie tak
puszczona z tuku do mody pretekst impetum
pędzi strzata, jakę uprzejmy affekt do przy-
jacielskiego pozostera terra. Sam tego doku-
mentem jestem, kiedy nieco zdradzysz, czy
orlem lotem per prętyta viarum jaczono
do wzmianka matujawi iter: ale nie dzwo-
ta, i gdyz amor otia neuit. Faczym przy-
znasz y sam wzmianka, ze nie zawsze na-
ganie podlega error, poniewaz y zyczliwy
moy affekt ku wzmianka niu erupet, fere-
rat ille minus. Więc wzmianka et errantem
zmay zyczliwego sobie przypaciela, et affectum
divina.

Ex eadem circumstantia.

Ze mi wstrachu viarum wproguet wzmianka
Pana stane kazaty, ten sobie bład za szczę-
nie y naprzeczall wza, volorum meorum klade,
coronidem. Y nie tak podtko ambiguo itinere,
jako za ordynasent Borkim zjadatem do Do-
nu wzmianka: z czego osobliwy szczęnia od-
bieram argument, kiedy zyczliwa, dawno prze-
ciska marie. Nulze nemus amalecor dexterem.
Doye w tym moy felicissimus error, poniewaz
ad tanta humanitati virum zjadate mi sub-
trahito. I cubom tu ignarus viator infortu-
ne

nie stanął, jednak trzymam się po tacie wsm
Pana i ze mię zaryłta, ludzkosia, ferre
zechcesz.

A Circumstantia Amicitia.

So sobie raz serce uwodobato, bez tego y na
jeden moment wytrwać nie może. Salamandra
zawsze sobie w ognistych upałach chłodzi
czuwa: bez zwozycznego pokarmu nu-
tania, kanarki: Rybie bez wody usychać przy-
chodzi. Niemniej sobie utęsknia braterska
miłość bez przytomności zyczliwego przyja-
ciela. A tak y ja będąc pragniony bez miły
wsm Pana kinwersały, umyśle, wiedząc do
skutku wola morie, tu zjadatem. Zkąd dobrze
tuszyć możesz o niezodmierney zyczliwego afektu
siłach, że niedługo zapomnieniem amicitia
oblitare jura, a do tego zotwierając in nexu san-
guinis, tym przyjazdem tu wsm Pana po-
nawiam przyjazn.

Hocies in vestum Amicum salutet.

Ledwie nie podciera auribus meis innotuit
nowina o wsm Panu in luctu et ignellone
posito, nie omieszkiwać moedo ferre solatia
cum suis lacrymis lacrymas confundere no-
stres. Partem assumo doloris, przyjacielskiemu
wsm Pana ledamen czyniac zecherri: ten bo-
żem zyczliwych affektów zatakat jest, tak fri-
hna

7
stitid jako y solati participare incrementa. Na te ci
Msi Panie Bracie zycie ludzkie polega kondycji ferre
patienter adversa. Trudno na nieprzyjazne narze-
kac szczescie: hoc enim durum ac laboriosum nego-
tium nobis datur, ire per obstantia. Micy tedy
wsm Pan in dolore pomiankowanu, nie nowitac
to Panu Nieba zasmucic y znowu rozczeslic: sápe
premente Deo, fert Deus abster oem. Semperny
zyczliwoscia, przyjacielska, smutek tak wálki, a marie,
ktorey dimidium przyjmaję, doloris, w affekcie swm
chocny dozywotnie.

Hocies invitatus salutet.

Lotnym pozpierzam krokion wotegi wsm Pana
votis parendo tuis. Proxites wsm Pan do siebie stu-
gi swego, ktoremu tot beneficium stuzyc rozkazuję.
Y nie mogę, ja wprowadzić większego szczescia przy-
pisac sobie, ani desideria morie nie tak exoptere nie
moze, jak gdy mi się dostawie parere mandatis wsm
Pana, abym przymatremy tym samym magnitudinem
gratiarum mogt odstugowac, ktoremu tak obligowa-
ny jestem, ze ic et post funera vocabia saxa lo-
quentur.

A Circumstantia Minojazdu.

Deszcze na miejscu będąc tom sobie umyslit, a-
bym mino jadac rezydualnego tu wsm Pana uni-
zonoscia, moia, w domu braterskim, powitac mogt.

Co samo do skutku przyprowadzam, kiedy zamie-
rzywszy sobie datyż, podroza, moją, zjadac umyslił
z gościnną rozkazatem, dając owo axioma adim-
plere: desiderium amicos sequitur. Tym tedy ho-
norem wzmiana veneratione, y dla tego abym
tez wzajemnym sposobem przeczyna, w domu
moim przysłał wzmiana przeczyna, o tę także
uniżenie wprawiam.

Ab eadem circumstantia.

Nie mogła mi nigdy lepiej Fortuna sprzyjać,
jako gdy mię mimio jadącego z należytą nawrocin-
szą drogą, w dom wzmiana wprawiała. A to
nie dla czego innego (wiesz, sobie) uczyniła, tylko
abym wrogą stanąwszy braterskich z zyci-
wego afektu na mię, wzmiana zapobiegła się
przechyła, powinny moim przybiwał ukłonen.

Invitatus Hopes testatur affectum.

Ta jest prawie wrodzona mandatis wzmiana
obsequendi ve mnie promptitudo, abym, ile razy zła-
zyć się może pogoda stuzyc wzmiana, za naj-
większe fortunę moję miał omen. Y wszem y te-
raz gloria ducio correspondere naturę wzmiana
którego mię totum consecrari obsequiis, y którego
jupa regni tam posse mihi quam velle lenicior
necessitas. & similis Priori.

Byłby

Byłby to non verid ale raczej simulata amici-
tia prototyp, gdybym tak fidus wzmiana będąc
Achates, nie miał braterskiemu parere rozkazowi
minimos zawsze wzmiana oczekiwac nobis.
Zaczyn indywiduali somes przybywszy w progi
wzmiana, mutuo amplexu Brata mego vete-
ror, ciesząc się, z statecznego y nie naderżonego
zdrowia wzmiana, y Domowi ceterum state-
czny rezidencyj fortuny animus zyczy.

A circumstantia fracta in via Loti.

Nieszczęście, czy szczęście przypisować? niewi-
zem wterazniejszy drodze mojej casum znalaz-
szy, do wzmiana skłonić się musiał. Wprawdzie
na terazniejszy moie ułubki byłbym infortunium
gdyby mię od tego braterski nie formował afekt!
Nagrodił mi się bowiem ten przypadek sownie
tym samym, że u kochanego Brata pewnie mam
refugium. Echym był, wzmiana mijając, ca-
sum powinności braterskiej nie uczynił, hic casus
fecit. Y już non est casus, kiedy mię, do wysiad-
czenia moję ku wzmiana propensyj zaprowa-
dził. Y wszem kiedy mię to potkato infortuni-
um osobliwa, znalazłem fortunam, która mi do-
gę, za zechy, skruszyła koto, dając znać: non
plus ultra; abym się do przyjacielskich skłonił
progow, y winna, oddał unizonac.

Invitatus paret postulatis. Dawna

Dawna przypowieść, że amor addit' alas. Y ja
szczerzychliwym braterskim affektem będąc alatus
y do usług Wmiana zawołany, nie bieżę ale leżę
gdzie stanawszy w progu Wmiana, z tego
intimo corde cieszę się, że Taskawe y sprzyjają-
ce pięta w części zdrowia na twarzy, quia ni-
hil est dulcius, teraz pozwoliby zapobiegać.

Invitatus ad conciliandum concordiam
inter Vicinos quidam animis ma-
turali Patremfamilias salutis.

Ze mię sobie desideria Wmiana w progi
swoie sprowadzić ugodobaty, nicomieszkulę satis-
facere votis et respondere magis de me judi-
cis, lubo wiadomy stabych się, widzę, quid va-
leant humeri quid ferre recusent, już nadwzięto
na senectutis defectibus gl'ia: senectus ipsa
est morbus; na danie zdrowych rad niepodobna
jednak uchodzić omiję: Graciu es hinc peruis; a
wiedząc ze parendo Roma triumphat, jakom
czwierć wiek y siły wszystkie usiłiu Repu-
blicy a wznawianym Patrem y Bravi na usługe
powrócił, tak zarzybrate lato y venandum vi-
ta commodis Wmiana dedykuję: Facimus sta-
wiozzy się, na to tu musce proferitas resumo vires,
a cokolwiek consilij superest, to wszystko huic
impandendum curabo, a zedy ad felicem effectum
feraznieyze negotium przyprorowadzić: ta ^{ad re}

9
a teneris jeszcze moia ku Wmianę proce-
sya była, bene mereri, y stuzyc w kazdej o-
kazij.

Hostes rogatus allegavitur Patremfamilias.

Na dowod tego ztem zawsze Wmianę zycili-
wy, y ze ad natus rownym affektem certare go-
forem, pareo postulatis Wmiana, z tym się
oswiadczając, że w czymkolwiek w progu swoich
będacemu jako domowemu studze swemu mka-
zety, stuzyc będę.

Hostes invitatus salutis.

Znam się do tej obligacyi, abym Wmiana
wszędzie a zstaważę w istawnych progu adle-
zyta, wenerovat submissus: L'ora, gdy teraz
dla proby samogaz Wmiana p'ciaie, y
nie gardząc skrytę tym który mi przy-
stany jest, abym swistę przedyko Wmianę
pokazat przyjazn, nie tylko się przy tera-
zniejszej wizycie protestuję z nią, ale y w
dalzse czasy zachować gorę.

A Circumstantia Mino Jazdu.

Y w trudnym a pospiezonym biegu swoje
impety przyjazny affekt zuykt kierować. Nie
należało mi tego minac ooo mihi nemo canit
alter, powinney wot'zod nie oddawszy submis-
sij zycilivemu male Achateowi fuisz pena-
fibus

fibus. Znam się do tego ze sciste amicitia fedus
nasze już nie dovero punctum z nami zostato,
ktore y teraz jadacemu keto stamowato abym
stanał y kłaniał: gdzie tylko nalezyta WMM
Panu oddawszy weneracya, dalzey drogi me
jey cursum continuare musze.

Aspes rogatus salutis.

Uznaway WMM Pan se jako zawsze zyczliwy
WMM Pana jestem, tak na kazdy moment, na
wszelkie skinienie stuzyc gotow. Odebrawszy
teseram amoris literam od postanca WMM
Pana, zaraz submine regor na przystup a
temu domowi y tak zacney WMM Pana fa
mily papierzalem. Stawiam tedy czestych zy
czac okazji, ktoreby mi wstecz przystup gani
ant incrementa.

Similis Priori.

Nie umie się utaic mitose, wciemnych nie re
zydow Kafach, ale catemu na oko wydad sie bwa
tu, y z zyczliwymy korrespondowac zarykta
przyjacielmi. Taz moie y zyczliwy przeciwko
WMM Panu affekt (domowych zaniechawszy kafow)
do przyjacielkich udac sie, stimuluje lumina, w
ktorych oddawszy moie, czotobymos, dalzey WMM
Pana zalecam sie tace

Similis Priori.

nie

10.
Niespodziany podobno gdyz tak przytym
zyczliwy jednak w progach WMM Pana stawian
przyjaciel, ktoremu amor addidit alas, abym po
winna WMM Pana y Bruta wenerowat unisono.
Nie taki wprawdzie litera WMM Pana, jako brat
terski affekt do tego mi stimulum podawat, abym
powinna oddat wizyte: gdyz dawno to y maie in
votis byto y devictis, abym presentem WMM
Pana mogt venerari, ktoremu zawsze agnosco
me obligatum, y na uslugi wskazy okazji
paratissimum.

Miles perorat.

Wojenny to proceder dextram conserere dextra.
Ja anticipando zotwierkie affektow konstestacye,
brancem sie WMM Panu in spodium zyczliwosci
oddaj, gdy in teseram dobrego affektu przyja
zna, podaj rke, ktora zedy uberioribus szczy
cita sie, manuibus, in me samego w tryumfie WMM
Panu devinctum prowadzi.

In eadem Materia.

Regia via niezdrozonym manowcem sam nie
do WMM Pana wprowadzit amor, ktory dternd
niezzerwaney lipi mitosci federe miie z WMM
Panem staczyl. Niegdzie indziej tedy licha, moie,
natragit przyzenyca, tylko tam gdzie nieperwane
braterskich affektow nexus in integro zostata; In

In eadem materia

Do swego centrum ciżary wszystkie dąży, ze-
lazo do magnesu popieprza, magnes do pewnej
się zawsze świata obraca strony; tak przyja-
cielka zyczliwość tam się zawsze musi, spiewnym
kierować imperem, gdzie zobocznym affektów
y uprzejmności wabia, nie małe illia, y mnie
zawsze zyczliwe serce do Wm. Pana kierowało.

Hospes excusat frequentiam.

Azkożnik na zdrowej parafcei owo mam a-
xioma: gdzie się rado widza, tam nie często
bywaj; jednakże mniej tę przestroję uważając,
poważyłem się, krokim spieszyną progi Wm. Pana
przeszć, mając za to, że humanitas y
ochota Wm. Pana niekurczona odmiany nie
zna, y owszem gdy komu ponęty, raz uczynisz
nie łatwo go od Domu swego oddać y odstrzeć
potrafisz: trahit sua quocumq; voluptas, et ubi ad-
levit benevolentia, longi qđ alias causas valet,
propter quas esse incipit.

Salutat et simul maestum solvitur
Hospes Amicum.

Mam sobie za osobliwe szczęście, że mi się poda-
ła okazja należycie oddać Wm. Panu weneracya;
all

11
ale mam y nieszczęście, kiedy deponitoriem wszy-
stkich pociech, to jest Kochanego Syna Wm. Pana
natarczywa śmierć zabrała y z nim wszystkie na-
dzieje zagrabiła; od której nie tylko on zraniony,
ale y ja niemniczy, rane w sercu ponosić muszę,
od tej smiertelnej straty, która w życie syna Wm.
Pana, a uczynił y nam zyczliwym przyjaci-
tom w pot serca głęboko ugodziła. Boleć tedy
nie tylko nad nienadgodzoną, Wm. Pana strata,
ale oraz y nad zranionym osierociłym sercem,
Wm. Pana, któremu teraz przyjacielska wizyta
moja lenimentum osobliwe uczyni, tej z oczu Re-
dzicielkich otrze.

In Communi.

Luboby y rozkaz do szczerego oraz y zyczli-
wego stugi swego nie był od Wm. Pana przyjął,
samaby mi, szczerze fatem, braterika miłości do tego
stymulowała y drogę, pokazała: sameby mi szło
drobniawy ręki Wm. Pana benefacta ochoty do-
dawaty, które junquāt curatos et servat amicos,
abym spiewnym krokim na skiniem Wm. Pana
przybywał, któremu zawsze et in omni casu
obligatum animum do usług konsekwuję.

Paterfamilias veneratur Aljositem.

Jeżeli u Indów szyla, to radueto, gdyby był tego
w dzień przyjazdu milego gościa z pospina, pro-
dzit twarzą. Więcej mi niech ta smiertelna
kaze

kaze sententya, jezelibym albo czesto zamieszczyc,
albo rękę skarczyć, albo serce scisnąć miał na
przysiężenie Wmiana y Brata, którego affektem
dawno zniewolony y zholdowany jestem; praze
przechodzę progi moje które granica, nie będą obo-
cie mojej ale początkiem, od którego wiersza u-
stugi moje zaczynam *continuaturus* na zawsze.

In eadem Materia.

Jako mi wdzięczna Wmiana przesyła, ja-
ko woda ta goźcina, która tak zacnego gościa
oraz y zyczliwego przyjaciela w Dom mojej przy-
niosta, trudno to słowom zebrać, samo to serce
mowić, sam affekt dostatecznie dokazać może.
Cześć albowiem miłszego bydz może, jako gdy
takiego gościa widzieć w Domu swoim, któ-
rego zacność, *habeat hic excurrere brevius in lau-
dem humanis laudabilem ueritatem*. Znam tedy
dania dziwniejszego fortunę clementiam, kiedy
tak zacnym w byczyźnie *fortunierem* ubogi
Dom mojej ubogacz.

Salutatur Hospes à Patrefamilias infirmo.

Ze w dobrym zdrowiu Wmiana mnie przy-
tomnego oglądam, znaczna to boleści moich, *lego*,
y owszem szeregubnie zlag odbieram *salutium*.
Zadne albowiem skuteczniej zdrowiu memu
nie

12.
nie mogło się znaleźć *remedium*, jako miła y przy-
dana Wmiana przesyła. Mam to *serce* La-
osobliwe *lenimen dadoris*, kiedy w tak słabym
zdrowiu moim Kochanego u siebie oglądam przy-
jaciela. Będę mi prawie zdrowia przybyło so-
lameng, bowiem Wmiana *dimidium animal med*
oglądam. Zapominam y ledwo co czuję, cięż-
kości bolow, kiedy mi zyczliwa, podajesz rękę,
czyż ja obliwowany zostaję, wywiadrzona *divina*
Wmiana. Takę odstępować, skoro tylko w pierw-
szym się, zdrowiu obaczę, nie zedek, *farigare*
wdzięczności mojej y usług Wmiana y Brata.

Salutatur Hospes.

Niepospolita radości materya, że po długich ex-
pektatywach w progi mojej przyjeżdżającego Wmiana
witać. Usmierzyły Wmiana długie *habeat*
przyjazdem swoim. Godzien dziwniejszy dzień miły
szczęśliwych poczynać się dni *kompat*, który mi to
pozwolit, że Wmiana tak zacnego gościa *pen-
tes venerantur mei*, za co przyznaję fortunę dzie-
kuję, a Wmiana jako *naturę* moją y Dom mojej
rekreuy przesyła.

In eadem Materia.

Wiekza szczęśliwość ad *limina mea* zawitać nie mo-
żesz, jako kiedy przyjaciel *habeat* takiego mi użyczony
gościa, który nie tylko *habeat*, swa, *habeat* *habeat*
habeat y *habeat* *habeat*, tak też *habeat* *habeat*
habeat

ma hospitii, vel merita breviter enumerabis) Numen
ne scelo delatum wprogadit morich witan dzis. Wita
reka wmmbrana gospodarska y przyjacielika aleban
zicy serce przyjazne, y tym ochotnicy in amplexus
amicabiles idę, im barzicy nad nadziei, z tym sie po
tykam szczenię: hic comemorabis antiqua amicitia
jura.

PRUDITIOES PREFATA MATERIE SEQUENTIS

Socrates admonitus ab amico, quod excepturus
hospites admodum tenuem segetem apparatusum re-
spondit: si boni sunt, inquit, sati erit, si minus
plus satis. Laertius in vita eius.

Apud Lucanos lege cautum erat, ut si quis sole
occidente divertentes hospites notos ignotamq; domo
arceret, multam pendere cogebatur. Alex: ab Alex:

In Provincia Samul Tartarorum subiecta Im-
perio Incoll ad prodigium usq; hospitali peregrinos
prosculq; suscipiunt: domo recit hospitii Patrefa-
milia, uxorem et liberos illi comendat, nec ante
hospitiis discessum redit. Paulus Venetus lib: xmo
cap: 46to Orientalium Regionum.

Alexander Magnus a nemine volebat saluari,
sed ab omnibus adorari. Justinus.

Ad Augusti Caesaris adventum arbor arida re-
vixisse dicitur.

Apud Romas in viis publicis statua lapidea
pone

ponerentur, quae venientes hospites gratie saluta-
bant.

Apud Thracos antiquos talis mos fuerat, ut Prin-
cipes cum se mutuo salutarent, ter digito labra
compercerent, se tantis hospitibus salutandis
impares hoc facto festando.

Trojani salutaturi hospites ut dulcius loqueren-
tur, rosas verscebantur; unde natum illud: rosas
loquitur.

Albertus Magnus dicitur elaborasse caput hu-
mano non admittit, quod suo nomine hospites
obvies miro naturae et artis secreto salutabat.

Cum Ludovicus Rex Parisius iniret, sive
Parisienses titulum ex auro illi obtulerunt, quod ca-
pita in venerationem artificiosae inclinabat.

Neapolitani ingredienti urbem Pompejo varicos
Flores substernebant.

Themistoclem Atheniensem Virum nobilissi-
mum postquam Xerxes Persarum Rex tanquam
exulem recepit, de fortuna adeo secunda sibi gra-
tulatus, Diis sacrificavit, solenne convivium con-
stituit, ac post gaudium ter noctu in somno exclama-
vit: Themistoclem habeo Atheniensem.

Hitaria festa agebantur Romas, quae tempore
triste quod alteri narrape, grande piaculum fuit.

Zeno Philosophus hanc habuit auctoritatem
ob probitatem morum apud Athenienses, ut diem Athe-
nis moveretur hospes, sive apud eum claret,
ut

urbium deponerent. Laertius.

Philippo ad Belgium ingredienti exhibitus sol
curru devesus cum lemmate: Illustrat omnia.

Venceslao ad Pragam venienti applaudebat ma-
ximè populus, ac ipsum acclamabant: advenisti
desideratus, te expectabamus.

Simon Atheniensis domum suam voluit pu-
blicam, hospitium, semper patens omnibus acce-
dentibus suscipiendis.

De Vespasiano Philostratus dixit: januis apertis
bibit.

Apud Indos nisi triduo hospitibus licet mane-
re, ne si vos longo usu dissimiles mores ducerent
et in alienas leges transirent.

Juxta Senecam inscribentur hae verba
januae hortorum apud Antiquos: Hospes hic bene
habebit.

IMPETUS

PRECEDENTIA MATERIA SERVIENTES.

Antiqui Romani ponebant aras et templa Fortunae
reducti.

Juxta est causa libitum totum amicum videre, justior
scilicet. Seneca.

Jupiter est honorator, iudicialium et hospitum. Home:
Hospites a Jove sunt omnes. Idem.

His flura, hominibus probis laudes debentur.

Certus in hospitibus non est amor. Iudices

Judices Patrifamilias vultum hilarem ex hospitibus
adventu, tristem ex abitu.

HOSPES ABIEENS AGIT GRASSIAS
PATRIFAMILIAS PRO OMNI
HUMANITATE EXHIBITA.

Dawno już tot titulic obliżalam, dziec znowe
panska, swoja ochota, wmmłan obowiazati mi,
kiedys się w domu swoim hospiti importuno tak
wzno y wesolo stawit. Pro tanta tedy dzie-
kuję wmmłanu liberalitate, oraz z gotowoscią
wstęgi moich wmmłanu owiadczyczy się podo-
bney wyglada bode okazji, abym wpropad moich
reciprocum wmmłanu mogł prubare affectum.

Hoyra we wszystkim przeciwo mnie wmmłan
Pana reka valedicentem, y za ochotę w domu
wmmłana dziekuiącego in amplexum wmmłan
Pana traktit. Mile tedy chara pectora suis kam
wmmłana, a in recompensam tak wielkiej ochoty
podobnyż affect przy wstęgi moich na ka-
zdy miejscu wmmłanu y Gratu obliżę
się wysnadczyc.

Bym dobrze dzieiat za wysnadczony affect
wmmłanu dziekować nie mogę, bo mi jeszcze
wczoraysza ochota zwyki wgtowie pomieżawczy
miarkowal się z rozumen niedopuszcza. Vnic
zwycey wmmłanu za to nie oblicuje, tylko jak
ojangol zwycey, ze wpakey tylko wazy sta-
zyc

zyc Kazesz, do wszystkich mię ustug zacyjesz.
Sraz odchodząc idę in amplexum Kochanego Bra-
ta, ze mi wprawdzie swoich nullo humanitatis
genere defuisti, w kazdym momencie cum parigra-
titudine wzmianka na ustugi degre nie sedzę.

A circumstantia exsiccatorem Lyathorum.

a. Po uznany przy ochronie wzmianka affekcie
non sequitur neq. Temperantior in colendo zozobal, tyl-
ko jako wzmianka in pugnando cum plero nie tylko
liporow ale y braterskich affektow pokazates sie,
alvo. Nie prawdziwa, onę, Poety trzymam accla-
macya; tunc vino pellit curas; bo mi ten napoy
pragnienia affektow nieuparil, ale osobliwa, solici-
tudinis et curarum odebratem przyczyne, jako
bym pari mensura affektow moich mogl takow
refundere gratias? Y owsem, poltymie przeze-
mnie w domu wzmianka szklenice y kieliszki
do wiekszych ustug przydaty incrementum, a co
u Poety to y we mnie spawily: Secundi calices
votum non fecere disertum? aby dobrze nasycony
y spojony Taska, braterska, wiedzial komu nalezyc
ustug swoich swiadczyc wopienym, y abym takta
humanitatis exemplar ceteris gloriis swiatu. To
trzymay wzmianka o mnie, ze przez to nie co
innego ze mnie wyczerpiesz tylko pelne wdzie-
czności affektow: a labom ja w tych napoyk pet-
ney

15
ney dopetniał miarkę, moja jednak przeciwko wmm
Panu wprzymocow pod mensura, nie będzie.

2
Ukontentowany przy wzorajszym bankiecie
y wszystko ad gustum miarowy, wielę za to gowi-
nien wmm Panu. Miedzy innymi jednak potra-
wami odebrawszy stotkę affektow libanina, in
mutua podobney wdzieczności zdobywam sie com-
mercia, to deklarowaj, ze mię zabra od ustug wmm
Pana okazyu nie zakrawi, y owsem stami się,
będę, aby zawsze ad gustum wdzieczności mo-
iej experiment wmm Pan odemul brat. A jako
mi tu delectari przychodziło nie tak wawitate
cibi, jako z przyjemney konwersacyi, tak wmm
Pan z niezmierney przyjazni moicy nihil ama-
rum senties.

3
Obciążony był grabiis odebranymi od wmm
Pana tym niezcy do nog się skłanianie moję odla-
jąc unizomem y ustugi, in barzicy głowa mi
cięży, za wszelką oraz dziękuję ochotę.

A.
Falsze głowa, nie stuzę, napię z okazyo-
choły wzorajszay wmm Panu, przesyż jednak
na odebrana, wzmiankawszy sobie wmm Panu taile
do nog się skłanian, za kłowa unizem dziękuję.

5
Tem przez tak długi czas importunem u
wmm Panu zostawil nie ja przycyżna, lecz sama
to spawila wmm Panu ochota, za kłowa, ja unize-
nie dziękuję, będąc niezcy na drugowicze obowia-
zany do ustug wmm Panu czdy.
Przy

B

Przyznaję, że w m. Pan ex utero pasci, gdy
panska, uweseliłes ochotą, y szczodrobobu, uda-
rowałeś ręką, za co immortales gratias od stęgi
swego mić będziesz, y nie zawredzię się na zy-
czliwym affekcie moim: z tym się protestuję, że
jako zadatek odbieram taskę w m. Pana, jak
ją rekompensować, odwiedzając, obdługować
w każdej umyślitelnej okazji.

Aut modestus venerat, laetus
Hocpes gratias agit.

Jedź za co na pożegnaniu dziękować w m. m.
Panu, kiedyś horkow y kłopotów moich dulci-
mala meo levare potuist, a nati in usum la-
fitid scyphis za tenże melancholide ze smutkiem
wypędzić raczył. Przyznaj a szczerze mić się,
Polskiemu Synagoga wprawdy, że fraunet so-
dlany, faie by mię zaprzany; bo y ja z o-
choty w m. Pana dobrze pojąjąc me bracytem
y feraz ledwie parągłam moich cordolla smulkos.
Za co przy pożegnaniu w m. Panu umiżenie
dziękując, życzę sobie od taskaręgo m. Pana, abym
w pocieszniejszych okazjach pari affekte teze
humilitatem moję refundere.

Hocpes infirmo Patri familias
gratias agit.

Gosciem

Gosciem bytem u w m. Pana statym zdrowiem lecz
nie affektem ztoroznego: zdrowy bowiem ludzkości y o-
choty, nie naruszonych amicitia vincula dozradem kie-
dy mi zdrowy affekt y zyczliwość przy swy stąborci
pokazac raczył. Za co na pożegnaniu, gdy umiże-
nie dziękuję, o braterika, veniam scizelin bythoscia,
moia, infirmo wiponi przyczyni stąborci, albo w po-
krojone excitari dolores) ugraszam, trzymając po da-
wney w m. Pana braterskiej przyjaźni, że veniam
znaydy w farsce, gdy m, ne laboraref moia unizonosci
powinnosc, zyczliwa, nie omieszkot ferre solatia
infirmo w m. Pana pectoni wizyta; A teraz teni-
men y folge, stąborci czyniac parzem abumy dolo-
ris, pocieszniejszy de inuolomwate w m. Pana in-
horas oczekiwaiac nowiny, czego, suborzech, am-
plectendo dexteram, uprzejmie życzę: convalesce
et vale.

Hocpes abiens

Excusat multitudinem servorum.

Jadna braterskiego affektu przyjaźni alio nie
moze się barziej wydać medio, jako multorum unione
cordium. Nnie tedy ze przyjaźniaki dawno sformulo-
wał fawor, abym zyczliwosci moicy w m. Panu wy-
dat fesperam, ponazytem się, zwielka, gromade, do-
mesnics w m. Pana inuisere lares, nie abym się ja-
kim zdał najezdnikiem, tylko abym wielkociz, ludu
mege moję tym lenicy wyrokie w m. Pana honory o-
sic. Y luboc ta, zgrnia, moia, na te sobie zastazytem przy

przymoski: non numerus sumus, et fruges consumere
nati; WmM Pana jednak braterski zyczliwie przeba-
czy y rozkaze, aby ta wszystka apyštenya na usta-
ge się tylko samego WmM Pana zdała. A tenz po-
stulanki veniam wręcy mi zostad, tylko się zapi-
sać wieczmie zyczliwym stupa, y zegnac.

Hospes Patrifamilias gratias agit.

2. Doznatem WmM Pana wtych tu propach Gospo-
darsza szczonego y Humanitę wnikliwego, abowiem
ani twarzy, przez ten czas wtych niewidziatem, ani czoła
zmarzycznego doznatem, a dopieroż ręki skurczo-
ney, z której tyle task odebratem, ile do wieczney
pamięci y dożywotnich uslug moich oblige potrzeb-
nyto. Wszystkie abowiem zastugi moie humanitas
et liberalitas WmM Pana już przenicsta, y de novo
mi z powinności stuzyc zawsze rozkazata. Odjez-
dzam tedy od WmM Pana tyle razy obligowany hu-
manitatem recendere, ile razy wtych propach szco-
dnego Gospodarsza doznatem.

4. Widzę że ten nie bładzi nigdy y na dobrym sta-
wa fundamentu, który aurum auro, gemmis gem-
mas, affectionem affectionibus przydadie. Y jakże abym
od podobnego bynamniy nie wykwoczył fundamentu
moj braterski affekt WmM Pana affektowi przydadie,
dziękując za wyswadczonej hojności, którą w poda-
ny okazji oddać powinien będę.

3. Napełniony dobroczynna WmM Pana taska, wiel-

17.
kiej doznatem humanitatem, że mię in affectus fui
sini, przez nie miał czas piastować, a tego osobliwie
który nigdy nie zastużywszy sobie tej taski, wiel-
kiego fortuny doznat favoru, gay fidem sobie
y kochanego znalazł Achatem. Aże uznawszy
moie naprzykrzenie WmM Panu, lubo paulo od-
jazdem amoveri pragnę, jednak affekt zyczliwy
za wywiadczony taski zawsze obligowany do wszel-
kich uslug zostad, y tym się obowiązuil, że by w
najtrudniejszy okazji stuzyc WmM Panu powinien.

4. Obligowany tot gratis y cubota, wczorajszą WmM
Pana y Brata głowa mi falud, nogi mi stabilia,
ale się przecię z tego ciezę, że mię nie tak do upad-
ku jako do nog WmM Pana ciągnę. Więc tedy
planki WmM Pana y Brata affixus unizenie za
wyswadczonej, y na mnie immeritum hojnie wy-
tana, dziękując cubote, co w zgodobnych cogor WmM
Panu recendere okazyal.

5. Drugo goscitem u WmM Pana y Brata, y już
mi się ten czas ad proprios zabierac lares. A że
mię WmM Pan ultra merita tanto proceperatur
honore et affectu unizenie dziękując WmM Panu, y
ten wyswadczonej taski dokumbat ubiq locorum
wikienem moia, zyczliwoscia, odwdzięczac. Proszę
gdy się pada okazya WmM Panu, nie raz mijal
lichych progow moich, i choby o potwory jak stobae,
a tak zamięru goscioni patelit zawsze aditus.

6. Doznawszy tak hojnego traktamentu y osobli-
wych

wych WMM Pana mnie niezastuzonemu wywiad-
czonych task, mam za milena WMM Panu obcio-
wac obsequia, Ktorych lubo mi wyliczyz trucha, do-
wiedziczac jednak wiele potrzeba. Ktarian tedy
do nog WMM Pana glowe, moie, Ktora szczedrota,
y hoynoscia, task bedzi obiazona, i witia obsequia.
Iuz z Domu WMM Pana non sine jednak grabiarum
debito odszedziaj, to absens co y præsens swiad-
czye WMM Panu obliqui się. Teżaz zas podjęte fa-
tygi odstugowac, y affekt za affekt w podarocy okazy
swiadczye WMM Panu parahsimus zostac.

Paterfamilias petit Hospitem
sibi diutius commoraturum.

R.

Tu moie desideria zawrze ita voborum pau maxi-
ma cierzyc się z miłey orzom, miłzey sercu pra-
zency WMM Pana; az oto jakie uznaje fatum
moiey affektom moim przyjazne, kiedy ledwie się
zacząwszy cierzyc widzielną, porządane gościa
bytkonia, solatia chce WMM Pan umknac a
nico pectori. Co takiego WMM Pana odemnie
odraża? wczym dyzgust w Domu moim? w
czym nieukontentowanie w sercu uznaję? nie
odbierey proszę solatia, Ktorę z sobą, jorowa-
dzit. Nie rozumiey WMM Pan zelym termino mię
zakładac gaudis, albo certis temporum spatis koto-
file przyjacielskie konkludowac; wielki ku WMM
Panu

Panu affekt moiy nigdy się dostatecznie ukontentowane
nie moze ludzkoscia, przyjacielskie. Prawda ze mi-
tore skrzydła affektom przydada amor addit alas,
lecz nie dla tego, żeby się Kontajnym y zyczliwym
oczom umykaly. Jezeli odjedziesz, nie co inze-
go troskliwemu po sobie zostawisz pectori, tylko
solitudinem w affektu, oraz zgorzkie rozka-
liz tez krynic; do czego żeby nie przyweto, o
przyjacielka, nielekliwa, unizemie proszę Kommo-
nacya; cernie pro-fletus, laudatag lumina tege.

Dopieraz WMM Pan desideris meis iboy ucy-
nit, dopiero magna concepi gaudia, gdy WMM Pana
y Brata inter senates meos præsensem ledwo co
venerabar, az widze, ono się prawdzi: miscentur
mediis gaudia luctibus; poniewaz te Ktore WMM
Pan przyjazdem swoim conciliavit gaudia, tez
same gdy odemnie odjedzasz auferis. Niechze tedy
moia prosba ma locum u WMM Pana, Ktorę
to jest jedyne indentum, abys WMM Pan mnie
jak naydluzey swia, rekreowat y uniesolat praesen-
cyę.

Ledwie WMM Pana przywitat, a juz mi WMM
Pan valedicere chce: czy nieukontentowanie jakie
w moim braterskim affektie znalazles? czyli ledi-
um za konwersacyj braterskiej? Nie tak ja sobie
kuszylem po Tacie WMM Pana, abys na popas tylko do
mnie przyjeżdżat. Wic unizemie proszę, niechdziej WMM
Pan rozrywac dobrej myśli, y orzazem ochoty, kto-
ra

Q.

Q.

ra braterkie wydaie y skrobi affekta, chciwy do-
pomoc.

4.

Cieszycbyś wybierając się, odemnie amico pecto-
ri zostawit aculeos, kiedybyś pożądana, bytiorcia,
swonia, braterski tylko rozdrażniwszy affekt z onyze
zaraz spoliare, et gaudiis acerbis luctus immi-
scere chciat: wedyc przecie, ego tuos quosdam non
ultimus inter amicos, a do tego tanta temeris inju-
ria Wmmsana tamnie droge. Znam ci ia się,
wprawdzie do tego, ze moja licha ochota tanto ho-
spiti correspondere nemose, y ten kielizek li-
chym napelniony liquora jedynakze braterskim
przyuknowany affektem Wmmsanu ad gustum
nie jest, przeciesz Wmmsan z rak przyjacielickich
grato animo przyjmiesz, mied zas zyczliwego
Brata mata, czasu chwila, zuderowac macyz. Te-
raz na dokument szczerego affektu tę pętna, do
samego Wmmsana za mile zdrowie dysryguiz,
tego wprzymie zycze, aby quot gustu, tot for-
tunati successus, gemmei sales et candidi sine
nebe dies Wmmsanu affluant.

5.

Nie wdrowze, bo braterskiemu affektowi do mnie
bity goscinnie, ale wprzymie podgadzie, kiedy
w domu moim dluzey bawic nie zechce, ja inaczey
nie poprawisz, tylko obecna, osoba, swonia, która
nie udaruiesz. Jezeli to z progow moich Wmms-
Pana wygacha, ze braterski skapo kontentue af-
fekt, ochoty szczerodroliwsza, obiecuię, tylko otrzy

otrzymam mita, w domu przencya, y takze mój Pa-
nu Bracie misces mediis gaudiis luctus, dopiero w domu
moy przencya, swonia, przyniozes solatia, juzie z
domu mego zabrawszy z soba, oraz Wmmsan wywo-
zisz: gaudia mea tecum auferis. Niechze wsserou y
w pamieci bede, zem zyczliwy Brat y Moga Wmmsa-
na; przez co ochotnemu cieszka, sercu memu za-
daiesz rare, która ostatni zycia mego zapisze termin,
jezeli jey Wmmsan w domu moim przencya, swo-
ia, nie ulezyz.

Nie wierzytem do tych czas aby mitose skrzy-
dlasta bydz miata, lecz teraz otzywisie widze, kie-
dy prawie jakoby po ogien przyzedzisz odemnie się,
Wmmsan wydzierasz, y prawie coskolwiek odpo-
czawszy ulatujesz. Jaszce się dosyc serce moje
Wmmsana nieuk oterotowato przencya, a juz
te poniech, z która, się, na zawzze bydz spodzi-
wato utraca, gdy Wmmsan progi moie opuszczasz.
Zyczylbym sobie y unizenie wprzymie, aby Wmms-
Pan dluzey w domu moim zabawi raczyt, a jezeli
czego ad gustum niemiat, teraz zastowac obiecuię.

6.

Wielkie zawitato szczerosci wprogach moich,
kiedy mi się z mitey Wmmsana y Kochanego Bra-
ta przencyj cieszyc pozwolito, ale widze, ze mobilis
et mutabilis fortuna rota, która jakierowawszy
wszystkie wesela y radostii, wsmutne zamieni u-
Tua

7.

tuie trony. Faczym proszę wzmianka niechciejze
zdradliwy applaudere fortunae, ale naczy szcero-
braterskim chciwy correspondere affektom, ktorym
ca solatia ktoras z soba przyniosł niechciwy aufer-
re; bo zapatruiąc się na wzmianka przecenya
wszystko mi do gustu przychodzi: de sine dul-
ce nihil. Niechciejze fedu ea latitia incrementa
braterskim adimere affektom, bo bys memata ser-
cu zadat rang.

8.

Uroda dobrodziejski fundament, kiedy szco-
drobliwa dtuzey nie szczepia reka: nihil prodest
beneficere, si celus. Uwasaltes, udarowates
wzmianka wielmożna, przecenya, swonia, znouu
zasmuac chciw, et miscere gaudiis luctus. Trzy-
mam jednak po braterskim wzmianka afleksię
ze w objasnionym Domack moym smutku, ciennosci
wprowadzac nie zedczw, a mnie mity dtuzey cie-
szye się pozwoliz przecenya.

9.

Podobno się wzmianka wczepias niewygo-
dzisto, ze wzmianka y Brat tak proko się odennie
zabierasz. Więc pozwol mi modium temporis, a-
bym się dtuzey moją mity wzmianka delectari
przecenya, i a bede się o to winitu starać, ze codo
tych czas się niewygodzisto, do wszystko bede
chciał wzmianka recompensare. *Les*

10 20
Posza niezczytliwe lubo zycelne do 9. wzmianka
Pana serce moie, ze ledwo co salve od tak kocha-
nego y dawno w domu moim niebywatego gościa
użył zawsze, zaraz y nagte vale z nim tacy.
Niewiem co za niezczytliwe ubiegiego domu me-
go, ze ledwie co tak wielkiego gościa przecenya,
przyozdobiony, az już ozdoby przy pozegnaniu
pozbywac musł; na co y sam wzmianka patrac
chciwy wstyt zapędzoney się za progi moie nadzie
uczynic, a mnie jako solitariu in lecto pas-
serem niechciwy zaskawiac. Ta reka, ktorą na
pozegnaniu sciagac muszę, do wszelkiej wygody
uczynienia oszczadna się nie pokaze, byles się
sercu braterskiemu wdtuzszę chwile z soba cie-
szye pozwoliz.

Worawdziec nieodmienna przypowiec ze amot
alatus est, ale nie dla tego, aby porywarzo z przy-
jacielskiego wylatowal domu, ale żeby ad obse-
goria wzmianka był praestus. Radym wie-
dział czemu spieczonym kochkim z domu mego
wzmianka evolare chciw, a mnie jako solitari-
um in lecto passerem zaskawiac, który niczym
rozzerwac się niemożę, tylko w melancholij
jako w obnecie jakim zawsze drzezy bym się mu-
snat. Nierozumiey wzmianka, żeby okota nota certis
claudatur terminis, ale y onczem jak najdtuzey radym
się z przecenuj wzmianka cięzytło co unizenie upraszom.
Nie

21.

12.

Niewiem co takiego, że WMMPan odemnie
tak przetko się kwapije i ani chwilego na się bra-
terskiego oka satyry niedopuszczasz. Nie trzy-
may WMMPan tego principium, że post tres
sape dies viderit pisces et herpes; y owzem tak
mi miła przetrzyma WMMPana, że gdyby mogła
nie tylko przez ten mały czas, ale jak napłuzey
y owzem zawsze miuzkać z WMMPanem, by
najmniej bym sobie nie teknuł. Wzic tedy raz
WMMPan nazad skierować intencją swoją, nie
będzie na obojcie schodzić, y jeżeli cokolwiek z
nieukontrowaniem było, tedy być, nie staraj,
abym we wszystkim mógł dogodzić WMMPana
desideriis.

13.

Zaprawdę przyznać muszę, że jużym post
luctus gaudia, mnie dziś post gaudia luctus
następuje. Post gaudia morię kiedyś się um tan-
to hospite cieszył: luctus albo wiem, kiedy mię
WMMPan y Brat samego tu tylko zastawiają.
Przeto unżenie WMMPana upraszam, abys
dłuzey z swojej przetrzycy iatemu Imowi memu
cieszyć się dopuszc.

14.

Nie przeczę Mi Panie Bracie skrzydlasta
być miłosc, ale tego niepozwalam, aby tyk swoich
skrzydeł na odjazd od Kochanego przyjaciela zacy-
wala, ale raczej na każde skłonięnie, na każdy
me

21

moment na przyjacielską, ustugę, bydz gotowa.
Wzic tedy na to refleksy się WMMPan a dopo-
moż tak miłey kompanii, gdziebyśmy jak naj-
dłuzey przy braterskiej obojcie przetrzyc przez mi-
te zdrowie przyjaciół naszych mogli.

Ledwie WMMPana prawnie obaczył, a już mi
z oczu uchodzić citato passu, przyznam się szczer-
ze, że mi sine te amico vita tormentum erit, każde
dni y każde godziny teknuie jakne beda, i te sine
dulce nihil, jeżeli prawi more tak przetko opuszcisz. Bę-
dziesz jednak WMMPan zawsze zastawiać głęboke
wzseru, lubo nie w oczach moich.

15.

Im większe przyjacielskie serce z przysiędu WMM
Pana salutem miało, tym ciężey ubolewa teraz, że
tot votis, desiderii et suspirii concupita nie godzi się
daley frui amicitia. Y już widzę, że gaudia principium
nostri sunt saepe doloris; widzę że skrzydlasta jest
mitosc bo WMMPanu addidit alas, abys odemnie
odlatując tak przetko, mnie salutarium zastawit
in lecto meo cubilem.

16.

Kiedy od WMMPana uczyniona, mnie waletę,
tyżę, na moje nieszczęście ubyskować muszę, ja po-
tym na WMMPana porzucisz. Prawić WMMPan
jako niewie przystawie po ogień przyjaciół do miłe jale
co morię, so ogień? Forc ale miejsca nie zagrzeć. Prawe
zabawie u mnie jeszcze, a grande morę prothum zawsze u mnie będzie.
Calle

17.

Całe wzmianki w drodze, przedsięwzięty przeciwko
braterskiej y przyjaźnielskiej potępieniu przyjaźni, jeżeli
nie tak z domu mego, jak od serca zyczliwego spiesznie
wydzieram się, y gwałtownie oddzieram się będziesz. W
pogodę się może było pjeracy wdrożyć trzęba, to jest
długo zabawić, a potem wdrożyć, puszczać. Zabaw
jeszcze tę chwilę: tota domus petiti, nec tu potes ipse
negare. Y rozumiem, że varus non sines epe prius
wzmianka przecznać, a wyjechać liczą, a syden-
cya, mić będziesz, to wszystkie affekty nasze hur-
mem domu wyprowadzić będą, usq; reperitur amor.
A jeżeli się w czym naprzykasz, to, unisona, instan-
cya, moja, tak wzmianka rozumiey: hoc si crimen
erit, crimen amoris erit.

Nie dawno przed moimi stonice zarządziło stro-
tami, gdy wzmianka y Breta powitałem, a już
ten luminarz wsmulku obłaki się kryje y bolosci
chmura, Dom mojej cały okrywa, tak ze zrota mu-
szę: Phosphore redde diem. Maig wzmianka, na
splendorach mi niesobudzito, bo ieraminatis fulgero
honoribus Dom mojej orientes. Unum in me scelus
est, że nie umiałem tak wielkiego goscia traktować
condignie, aby była zawsze przy takim świetle celum
imitata domus, ale dote mam karania za niedość no-
sę: poena est, vel tanto dupliciute viro.

Chocym całą, subatracya, na ochotę, przeciwko
tak

tak wielkiemu goscioni Toryst niebym nie utracił,
gdybym przez krotki języczek czas miał wzmianka:
in luero god datur horn mihi est. Uprazam, ju-
spitium mea villa tuum, zabaw u mnie: bo te
socio nil mihi triste foret. Za ochotę moją, ko-
ra, in supremo gradu obicuię, wyswiadczyć, pra-
mia nulla potę, nisi te. A ja gdy doznam Ta-
ski obligowany zostanę: et talis merito gra-
tia major erit.

Nie dla tego wzmianka przyjechał, abys
wlot y spiesznie odpiekał. Muzytby wzmian-
ka ow Maryaliza wierszyk: an ideo tan-
tum venisti, ut exires? nie doznasz zadnego
nieaffektu w domu moim, a zatyń zatrzymac
się mozesz, quod crimen dices, praeter amorem
meum. Tego ja sobie zawsze uprzejmie zyczę:
fac semper venias, nec mihi serus abis.

Trudno na tak smutną nowinę niezaboleć
Liedy ledwie przez kilka godzin ucieczywszy
się, przeleniya, wzmianka, jak grandem amici
iacturam ponere muszę. Nie rozumiem wzmianka,
aby ochota moja centis claudatur horis, y owszem
trzymaj to po mnie, że nie tylko przez dzień, ale
y na długie wki uprzejmose świadczyć gotoy zosta-
ć: albowiem pars sceleris dubitare fuit o mojej
przeciwko wzmianka zyczliwosci. Supel

SUPPLEMENTA

Gaudia principum nostri sunt saepe doloris. Ovidius.
 Te Socio nil mihi triste foret. Idem.
 In lucro quod datur hora mihi est. Idem.
 Poena est, vel tanto digniusse viro. Idem.
 Sola domus petri, nec tu potes ipse negare. Idem.
 Et talis merito gratia major erit. Idem.
 Hospitium sit mea villa tuum. Idem.
 Audacem faciebat amor. Idem.
 Unum in me scelus est. Idem.
 Praemia nulla peto, nisi te. Idem.
 Quod crimen diis, praeter amorem meum. Idem.
 Heu longae nocere mori! Claudianus.
 Susto gaudet amans. Idem.
 Et spatio debilitatur amor. Idem.
 Te sine dulce nihil. Idem.
 Manifestas gaudia differt. Idem.
 Pari scelere dubitasse fuit. Idem.
 Alieni temporis hospes. Idem.
 Dant gaudia vires. Idem.
 Vultu foetibus alimur reduis. Idem.
 Jam gaudia magna testantur voces. Idem.
 Sotus adest oculis, aderat qui mentibus otium,
 Ipse major, fama mellior - - - Idem.
 Hic cunctis optata goni. Idem.
 Magna certatui amore. Idem.

Longi.

Longi sed pignus amoris exigua peperere mora. Idem.
 Ordine vota meant. Idem.
 Hic tibi sunt mecum, mihi sunt comunia tecum. Ovidius.
 Fac semper venias, nec nisi serus abi. Idem.
 Quid facies hosti? si sic excludis amantem. Idem.
 Laudem muretere culpa. Idem.
 An ideo tantum venisti, ut exires? Martialis.
 Insidias possum dorca vocare tua. Idem.
 Garrula cum blandis ducitur hora jotis. Trivellus.
 Vincuntur molli pectora dura prece. Idem.
 Te nihil in vita nobis acceptius unquam. Propertius.
 Hoc si crimen erit, crimen amoris erit. Idem.
 Verus amor nullum novit habere modum. Idem.
 Necdum mea vulnera nosti. Silius.
 Senit mora nulla vocatos. Ovidius.
 Usq; sequetur amor.
 Qui sic intrabas hostis an hospes eras?
 Juvat usq; sacro habere vultu.
 Domus hinc hospite digna Deo.
 A meo crimine crimen adest.
 Nos tua preda sumus.
 Crimine te potui demeruisse meo.
 Gratia prima tibi.
 Alas dat mihi castus amor.
 Magnus amoris amor.
 Mearum grande decus columenq; rerum. Certa.

CERTAMINA AFFECTIONUM
SEU
OFFICIA URBANI HOMINIS
VIRGARIUM COMPENSATA.

Nihil frequentius Polaris est, quam certare armis
et affectibus, vocalis apud illos amor est, et faun-
dus ubiq. Personant officii urbanitatis mensae, ad
calices effunduntur amicorum corda et elogia, vina
permiscuntur amicitia fidei vel verbi dulcedine, et
sexcentis verborum lenociniis. Nulla sapit Polonio
conversatio, quae taciturna est: nullum convivium
quod affectus jejunos habet: nulla hospitalitas cor-
di est, quod testificationes affectuum non repraesentat
vel veniat. Quia vero amicitia omnis amoris
affectusq. fundamentum est, ideo aliquid de illa
in sinu.

AMICITIA.

Qui vel laesus desinit diligere quem amaverat, ami-
cus in veritate non fuit. Palsiodorus.

Refert Cicero (habet eodem Palsiodoro) vix tria aut
quatuor amicorum paria in tota rebus saeculis existere.
In rebus humanis nihil amicitia dulcius invenitur,
nihil sanctius appetitur, nihil fructuosius cu-
stoditur. Idem.

Vera

Vera amicitia in se solida et in omnibus ami-
ci necessitatibus adest. Idem.

Homo sine amico non habet cui vota sua et affe-
ctus communicet, cui conscientia sua simum, cui
solatium suum, aut aliquid de molestiis irruen-
tibus evagoret. Idem.

Amicitia est rerum humanarum et Divinarum
cum benevolentia et caritate summa consensio.

Amicitia quoddam vita est hominum, sine qua nul-
lum est vitae humanae solatium.

In amicitia vera nihil est inhonestum, nihil simu-
latorium, nihil lucri temporis, aut inanis gloriae
venativum.

Amicitia siquidem ipsa sui causa est, ipsa sibi
merces est: et longe infra finis amicitiae amor
ille subsistit, quem expectatio ambigua vel spes
quodammodo antecedit.

Amor saepe sine amicitia, amicitia nunquam sine
amore consistit.

Amicitia non est in gestu, non in ostentatione, sed
in veritate et fide.

Non est personae, sed prosperitatis amicus.

Amicitiae est varissimus fons sinceritas affectio-
rum, mutua obsequia rerum honestarum, crebra
collatio, parillitas voluntatum, jugis et inviolabi-
lis fides.

Amicitiam firmant atq. perficiunt electio, proba-
tio

fio, admixto rerum Divinarum et humanarum
cum benevolentia et caritate plena consensio.

Noti esse amicus homini iracundo dicit Scriptura;
et vitio enim iracundia prodire solent quinque vitia,
quorum singulis amicitia saepe resolvitur: Convitium
improperium, superbia, revelatio secreti et pla-
ga dolosa.

Fides in amicitia maximum locum tenet, ipsa in
latis et tristibus, atq; in quolibet vitii statu se pro-
bet divalem: inficiens eodem oculo amicum
divitem aut mendicem, sarcum aut agrum, humi-
lum aut sublimem.

Sunt, qui non intendunt aut sperant in amicitia
nisi quod stum.

Probetur amici patientia, si opportunum videris
eum durius arguendo, ut exerceatur ejus patien-
tia et probetur.

Fovenda est amicitia cum exactissima sollicitudine
et cautela.

Amicitia non gemmis ornatur aut sericis, non de-
licis impingitur, non tumescit honoribus, non am-
plissimis praesepionibus dilatatur.

Sic fovenda amicitia, ut sit in nostro sermone jucun-
ditas, hilaritas in vultu, suavitas in moribus, et
in viso aspectu quidam color favorabilis. Lex

Lex amicitia est, ut non nisi honesta petamus ab
his, quos in amicitia sinum recipimus.

Cum tibi debeat esse cum amico, cor unum et ani-
ma una observandum est, ut sit una cum ami-
co pecunia.

Amicus praeterea sic faciem reveretur amici, ut
aures vel oculos ejus verbo seu gestu, vel opere
non offendas.

Sit inter amicos admonitio non acerba, objurga-
tio non contumeliosa, ad sit honesta et savoris
affabilitas. Omnis autem absentatio sit procul
a conditione amicitia aliena.

Sicut simulatio et absentatio amicitia intoxicat
puritatem, sic dissimulatio inter amicos quandoq;
perit et nutrit affectuum puritatem. Nam si
amicus publice et in praesentibus communis famae de-
reliquerit, non est subito objurgandus: sed quan-
tum salva lege amicitia fieri potest, decet nos
ejus erratum dissimulare, et ad correctionem ejus
exquirere tempus opportunum.

Rumpenda est amicitia, si crimen adeo enorme
est, ut sine famae dispendio tolerari non possit.

Dissolvenda est ista amicitia, ut non praesiliatur ad
jurgia, non ad seditiones, aut contumeliosa verba.
Inhonestum est enim bellum cum eo genere, quem
tu familiaritatis secretarium habuisti. Ami

Amicitia dissoluta nulla maledicta congerat in ami-
cos: non susurret in tenebris: non in angulis detra-
hat: non excuset se mendaciter, ut alios dehonoret.

Qui amicus est semper diligit, ideoq; semper eum di-
lige; qui te laedit, et si amicitia detrahatur, tamen
dilectio perseveret. Qui enim laeditur, laedenti ami-
cus esse non desinit: manet dilectio, sed gratia
familiaritatis aufertur.

Amicitia est divitibus pro gloria; pauperibus pro
censu; exulibus pro Patria; imbecillibus pro
virtute; pro medicina agrotis; mortuis pro ora.
Amicitia quod desinere potuit, nunquam vera fuit.

SUPPLEX MITA.

Selectiora fragmenta collegi, quae praecedenti
materiam facile accommodari possunt. Exigua qui-
dem illa sunt, sed ponderis et valoris vel propter
sensuum gravitatem, vel propter affectus sunt.
Qui novit amplificationis Rhetoricam modis, facile
hæc fragmenta in longam orationem excrescere
faciet, certaminatq; affectuum amplexa efficiet.

EX OVIDIO.

Qua merui culpa, fieri tibi vilis Achille.
Quod crimen dicis propter amasse meum.
Semper causa est, cur ego semper amem.
Quis enim bene celat amorem?

Nil

Nil nisi Leandri nomen in ore meo est.
Quid facies hosti? si sic excludis amantem.
Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum.
Et quavis nolo, cogor amasse tamen.
Te socio nil mihi triste foret.

Sed partem nostri criminis error habet.
Ante meos oculos tua stat, tua semper imago.
Et videor vultus mente videre tuos.
Antiquus necdum pectore cepit amor.
Unum in mescelus est.

Me memori pectore semper habe.
Hæc tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum.
Culpam proditor ipse meæ.
Verbo peccavimus uno.

Injisse pollicitis addere facta tuis.
E vivo flumina magna facis.
Ut amaris, amabilis esto.
Me Duce tutus eris.

Tuam supplex poscere cogor opem.
Pendet ab officio pes mihi magna tuo.
Cur sine me, cur sic incomitatus abis?
Tantum ne noccas, dum vii prodysse, video.
Tua me virtus rapit.

Quid enim? nisi vota supersunt.
In lucro, quod datur, hora mihi est.
Audaces cogimur esse metu.
Poena est, vel tanto disgalicuisse viro.

Spes.

Spes mihi magna subit.
Duo corporibus, mentibus unus erant.
Est tibi de rebus maxima cura meis.
Primis vultus mihi semper ab annis.
Quod non prohibet vox tua: gratus ero.
Affectus animi, qui fuit ante, manet.
Tu mihi refugium, tu mihi portus eris.
Nec enim miser esse recuso.
Et facis, accepto munere posse frui.
Et talis merito gratia major erit.
Difficile est, quod amice mones.
Vulgus amicitias utilitate probat.
Domus una tenebit.
Pignus amoris habet.
Laudemq; merere culpa.
Lacrymas finge videre meas.
In me crudelis non potes esse diu.
Omnia solliciti plena timoris erant.
Sunt, quod volui dicere, plura tibi.
Res non semper, spes mihi semper adest.
Nil illi potui dicere: praefer erit.
Superest, praeter amare, nihil.
Regia res amor est.
Pelle moram, subitoq; celer de labore cursu.
Audacem favebat amor.
Hospitium regiorumq; peto.

Favon

Facundum faciebat amor.
Mutua cura duos, et amor socialis habebat.
Poenam pro munere poscis.
Praemia nulla peto, nisi te.
Et scelus, et meritum est.
Credula res amor est.
Interea medias fallunt sermonibus horas,
Sensitivam moram prohibent.
Qui coluere, colantur.
Ubi est, quod cura mei prior esse solebat.
Ad finem servatos laudat amores.
Fallit sermone laborem.
Subitas licet omnia, fiet.
Memorig animo pia verba notavi.
Quidquid amor iussit, non est contemnere tutum.
Servet officio spiritus iste tuo.
Non opus est verbis, credite rebus.
Non sum, qui fueram.
Quod vis pete manus.
Munera sunt, auctor quod pretiosa facit.
Numero copia major eras.
Fertilior segeti est alieno semper in agro.
Aheu melior quanto sors tua sorte mea est!
Sed timidi est, optare necem.
Nec feritas animo, quod fuit ante, manet.
Cugitq; suum reperire periculum.

EX CLAUDIANO.

Magnus

Magna certatur amore.
Te sine dulce nihil.
Furto gaudet amans.
Maxima cogitat absens.
Opportuna meis oritur lux crastina votis.
Tanto cunctatur credere voto.
Non carior alter cognato Stilicone mihi.
Longi sed pignus amoris exigua peperere mori.

Nescit amicitis quidquid discordia solvit.
In te jam spes una mihi.
Chryseus non protegat idem.
Permittis iusta petenti.
Pars scelens subitane fuit.
Flagrabant pectora voto.
Iose metus te noster amat.

Ex Propertio.

Non levis in meis est medicina verbis.
In hac omnis parte timetur amor.
Culpa timentis erit.
Nec satis est ullo tempore longus amor.
Laus in amore mori.
Et facile verbo laetantur amantes.
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Verus amor nullum novit habere modum.
Nescio quo pacto verba nocere solent.

Comma

Communis culpa cur reus unus agor?
Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
Cuncta tuus sepe levit amor.
Parva domi fortuna relicta est.
Iasa etiam facti litora transit amor.
Te nihil in vita notis acceptius unquam.

Ex Martiale.

O mihi post nullos Iuli memorande sodales.
Da veniam subitis, non displicuisse meretur.
Nunc et damna iurant.
Et piscatorem piscis amare potest.
Non amo te, Sabidi: nec possum dicere quare.
Hoc tantum possum dicere: non amo te.
Raras inter numerandos amicos.
Nec me, quod huius sim novus, reclusus.
Iuncto cui licet frui sodale.
Audit vota Deus precibus nostras.
Tu tantum insorce, qui novus paratur,
An possit fieri vetus sodales.
Imitantur hamos dona.
Difficilis, facilis, iucundus, acerbus et idem.

Ex Statio.

Nil obstat amori.
Nil transit amantes.

Nil

Nil tela et ignes.
Seseq̄ in corde religunt.
Subdit amor stimulos, et vulnera sanat.
Nam superant tua vota modum.
Nusquam occultus amor.
Occultus sub corde renascitur ardor.

Ex Seneca Tragedio.

— — — — — Virat meus,
Ut fuit, Jason; sin minus, vivat tamen
Memora nostri.
Hic facere Jason potuit?
Culpa est fremitis tota.
Qui nil potest sperare, desperet nihil.
Obiici crimen hoc salum potest.
Tempori aptari decet.
Amor timere neminem verus potest.
Obiicere crimen quod potes tandem mihi?
Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.
Vix fraudi est locus.
Sit pretium Jason.
Nunc aude, inique quidquid potes.
Placuit hoc poenae genus.
Jam cecidit ira: poenitet, facti pudet.
Si quod est crimen, meum est.

Qui

Qui blandiendo dulce nutrit malum.
Quemcumq̄ dederit exitum casus, feram.
Veniam ille amori forsitan nostro dabit.
Amore didicimus vinci feros.
Pars sanitatis, velle sanari, fuit.
O spes amantem credula! o fallax amor!
Meus iste labor est.
Qui timide rogat, docet negare.
Tibi malor uni.
Miserere amantis.

— — — — — Ego solus tibi
Materia facilis; hoc meus meruit rigor?
Lacrymae nonne te nostrae movent?
Confugimus ad te, pande placatos sinus.
Quantum malorum fronte quam blanda tegis!
Non erit venia locus.
Ignosce quodso, si ferus videor tibi.
Quod scire fieri non potest, fiat diu.
Jam malis cessit pudor.
Perdidimus operam, congregi fas amplius
Aude est.
Fati ista culpa est: nemo sit fato nocens.
Fulgore tectum nomen.
Tamen magna timeo vota.
Veritas nunquam latet.

Simu.

Simulata remove verba, non facile est tibi
Decipere Ulysses.

Dedit animus sero quod didicit diu.

Mitius lapsos preme.

Si poena petitur, quod peti graviter potest?

Est miser nemo nisi comparatus.

Omnisq; nimium longa prosperanti mora est.

Nec hoc levamen deniq; drumnis datum est.

Quod versat oculos alia nunc facies meos.

In laudes suas mea verbit odia.

In se semper armatus furor.

Lata suo parvog domus.

Dum fata simant, vivite laeti.

Iam statue tandem gravibus drumnis modum,

Finemq; cladi.

Odit verus amor nec patitur moras.

Vatum secundet, qui potest, nostrum Deus.

Nec ire labor est, ipsa deducit ira.

Deerat hoc solum numero laborum.

Detur aliquando otium, quiesq; fessis.

— — — — — Cur meos Theseus fugit

Vultus? ora cur condit sua?

Hic placet poend modus.

Mea non credo mihi.

Te sreo hic poscit labor.

Quos

Quos amor verus tenuit, tenetbit.

Pectora longis siccetata malis

Iam sollicitas ponite curas;

Fugiat moeror, fugiatq; pavor.

— — — — — Subitos fundunt

Oculi fletus, nec causa subest,

Dolor an metus est?

Vicit et superbes amor.

Merita vincunt et males.

Verba sunt ira data.

Habet lacrymas magna voluptas.

Vultus loquitur quocumq; tegis.

Scelus est amoris.

Toty' malorum breve solamen.

Quae fama modo venit ad aures,

Ultimam falso credita.

Prohibebor unus facere, quod cunctis licet?

Quod subita vultus causa mutavit tuos?

Ex Poetis Variis.

Liceat sperare timentis. Lucanus.

Me non Letada oblitiva niod inmemorem fecere sui. Idem.

Amantem injuria talis cogit amare magis. Saturnus.

Manet alta mente repostum iudicium Paridis. Virgil.

Plus

Plus alciis, quam mellis habet. Juvenalis.
Mihijussa capessere fas est. Virgilius.
Non tamen lineam, quamvis male cogitis, odi. Idem.
--- Te repetentem exempla tuorum
Et Pater lineas, et avunculus exorat Hector. Idem.
Omnia vincit amor. Idem.
Ut ameris, ama. Martialis.
Insidias possum dona vocare tua. Idem.
Me ducere certus eris. Idem.
Hunc, quem mensa tibi, quem crena paravit amicum,
Esse putas fida pectus amicitia? Idem.
Utere sorte tua. Virgilius.
Insanire libet. Idem.
Semel insanivimus omnes. Idem.
Qui peccat, major habetur. Juvenalis.
Alimenta suis maxima praebet amor. Tibullus.
Longa dies homini docuit parere lenes. Idem.
Vincuntur molli pectora dura prec. Idem.
Nil homine terra pejus ingrato gerit. Ausonius.
Vox hinc carbone notanda. Persius.
Secundum mea vulnera nosti. Silius.
Ambos una dies auferet una fides. Propertius.
Obsequium amicos parat. Terentius.
Quidquid amor iussit, non est contemnere tutum. Ovid.
Temporibus servire decet. Idem.

Et amo

31
Et amorem quibus amando.
Et sors una duos iungit, et amor unus.
A meo crimine crimen abest.
Secum non tantum ingenio, quantum lucifabor amore.
Cum se damnaverit ipse, absolvi meruit.
Sed crescit laus tua.
Gratia prima tibi.
Videbo corde, mente complectar piã ubiq; presentem mihi.
Crimine te potui demeruisse meo.
Una erat in tantis anchora fida malis.
Dura fames urget, sed magis urget amor.
Quotcumq; ex mente spes venit, dona venit.
Sine crimine iudice nullo accusatus amor.
Maximo amori maximus timor inest.
Fidelem amicum si putaveris, facies.
Nomen amicitia barbara corda movet.
Quod mihi telum vulnera fecit, amo.
Magnus amoris amor.
Amor nullo magis, quam se ipso emittit.
Magna pars veri latet.
Et voluisse, sat est.

ENCOMIA.

Siquidem nihil occurrit frequentius in certamine affectuum, quam in laudes excurrere modo Virorum gravium, modo Heroum et Militum modo Amicorum sive vere, sive fide: ideo sub-
pura-

jungo encomia Viris primaria nota ab Historicis,
Politiciis et Poetis scripta, quod facile aliis accommo-
dari possunt, civilemque Polonum civilem reddere.
Pendant autem bene quilibet, quod sunt et
praemia applicanda alicui, ne imprudens sit tra-
ctio, et ne nimium hyperbolice loquendo et lau-
dando impingat in crisin, odium potius, quam
amorem.

LAUS IN COMMUNI.

Romanus Populus, Martius Campus, Equester
Ordo, Rostra, Senatus, Curia, unus mihi omnia.
Gratianus Ausonius in Panegyri.

Omnia jam viso Solone comperiisti. Lucianus.

Omnium suorum excellentissimus, supra naturam
humanam et fidem excoctus. Velleius Paterculus.

Nisquam gradum extulisti, quin ubique te gloria per-
si umbra comitata sit. Nazarius de Constantino.

Per omnia fortunam hominum egressus. Paterculus.
Vir supra humanam potentiam magnitudine a-
nimi praeclitus. Justinus.

Solus sine amulo clarus, ut nemo ejus audeat
vel sperare virtutem, vel optare fortunam. Apulejus.

Multa pariter aggrediter pectus nullis unquam
laboribus fatigatum. Mamertinus.

Non initio tantum, sed continuo totius tempo-
ris.

32
ris successu admirabiliter insignis. Justinus de Syria.
Omnis spes Republicae in vobis, et in Bruto. Sicero.
Erat solus ad universa sufficiens. Cassiodorus lib. quo.
Illi virorum laus cedit universa. Idem.
Socrates jure omnibus placet. Plinius.

In tuo vultu omnia signa virtutum: in fronte
gravitatis, in oculis lenitatis, in sermone justiti-
ae. Eumenides.

Cosus in omnia virtutum exempla genitus. Velle-
ius Paterculus.

Ad omnia natus, quod recte faciendum sunt. Idem.
Carus omnibus adco, ut nec plus sperari potue-
rit, nec spei responderi felicitus. Idem.

Dixisse sufficiat unum illum divinitus existisse
in quo virtutes simul omnes vigerent, quod si-
gilla in omnibus praedicantur. Pacatus.

Vir, in quo humana solertia videtur colligi. Cassiodorus.
Mundum mente tenes. Boetius.

Verticem fortunae tenes: et quod sunt summa, non
speras, sed habes. Eumenides.

Omnium capax potest esse meritorum, qui judi-
cem cunctarum meruit habere virtutum. Cassiodorus.
Una demum Constantini ostio, et humani gene-
ris occasus. Nazarius.

Genus, natura, virtus unum fecerunt com-
pen-

pendium. Sidonius de Pulcheria.
Capitula spoliis, Imperium manubiis, arces armis
anas auro, fastos gloria, theatra triumphis, pe-
ctora finium amore impleverunt. Dixit quidam
de Fabris.

Intolerabile onus est fortunæ, esse heredem
et famæ. Lipsius.

Facilius efficiet, quisquis objecerit hoc crimen
honestum, quam furpem latronem. Seneca
de latrone, dum vitium ipsi ebrietatis obiectum est.

Eam reverentiam præferbat, ut verbis suis
major fuerit fides, quam aliorum juramenti. Iso-
crates.

Tu laudari nisi optimus non potes.

Tantis constans insignibus, quanta faceret
virum distributa perfectos.

Vix aliqui in exitu operum id sperare poterant,
quod tibi ab initio contigebat.

Nunguam Lentulum, nunguam Functorem
ad Consilium admisisti.

Tu es fortitudinis prodigium, bellicæ, sapientiæ
compendium, posterorum aut livor, aut admi-
ratio. Palam est omnibus, quod unus tantum
dabeas, quantum omnes. Ego te Polonid.
no

33
nostræ pupillam dixerim, per quam melior
fortuna respexit Regnum Polonid.

Minor est collati tecum fama Pompeji. Et
hoc demum ad immortalium operum tuorum
prodigia unum accedere potuit.

EX CLAUDIANI PANE- GYRICIS.

Illum fama venit trans ægeon, traiecit remoras
Sethyas ambages.

Quem nec ventura silebunt iustia.
Noverat intactum vitio servare rigorem.
Mi centenis resonant si vocibus ora.

Cœpisti, quæ finis erat.
Hi ego nec Deos pulchros, fraterve Metellos
Præfulerim.

Malli sincera bonorum congeries.
Mens nunquam duro cessura labori.

— — — — — Te cuncta loquetur
Sællus, te variis scribent in floribus Hora,
Longæ, perpetui ducent in sæcula fasti.
Quæ dignum te laude feram?
Quæ divisa beatos efficiunt, collecta tenes.
Aggredieris metuenda viris.

Aff-

Affectant alij quidquid, fingit laborant,
Hoc donat Natura tui.
Sanctorum si facta simul iungantur in unum,
Præcedes numero.
Quod non mirabitur Atlas?
Invenit virtute viam.
Isti video, quidquid ubiq' micat.
----- Similem quod protulit Atlas
Consilio vel Marte virum?
In uno Latium.
O mundi communis amor.
Posteritas admittite fidem.
Superent ipsi servire satones.
In tua centenas optant præconia voces.
Scribent æthereis stillionem sidera fastis.
Labor ipse iurat.
Vite tæneis virtus.

Ovidij Fragmenta.

Semper toto cantabitur orbe.
Casurum nullo tempore nomen habet.
Mæltorum quod fuit, unus habes.
Nævi gloria magna tui.
Famam sine labe tenebam.
Sine crimine mores.
Mira, sed nota loquor.

Mibi

----- Mibi fama perennis
Quæritur, in toto semper ut orbe canar.
Laudibus ipsa tuis resonant fora.
Fama nec à vera dissidet illa fide.
Laudore notabilis ipso.
Vir immenso major virtutibus orbe.
Orbem implevit meritis.
Vos etiam seri laudabunt sæpè nepotes.
Nec te, si cupiat lædere livor habet.
Immensi caput orbis erit.
Ore legar populi, perq' omnia sæcula fama.
O facunda senex divi prudentia nostri!
At vivit, totum quod gloria compleat orbem.
Laudaret faciem livor.
Hæc illi mensura viro respondet.
Pueri rubor ora notavit: sed æterubuisse decebat.
Novi causa decoris erit.
Vita fidesq' inculpata fuit.

LUCANI FRAGMENTA.

Partiri non potes orbem, solus habere potes.
Miranda per omnes vita modos.
----- Si bella vocabunt,
Miles erit: si pax, possidis toga gestet armis.
Ipsaq' possesso mentis est opulentior auro. Me

----- Me vel sola fueri
Fama potest rerum, toto quas gelsumus orbe.

Statij Fragmenta.

Clarus de gente Latina est juvenis.
Vincit opes animo.
Nec sine luce genus.
Socias it fama per urbes.
Tantum mirantur, et adstant laudantes.
Longe sequere, et vestigia semper adora.
Rara est hinc posse facultas.

Virgilij Fragmenta.

Omnia transformat sese in miracula.
En omnes et Troes, et Arcades hic sunt.
Per Reges actum genus omne Latinos.
Tu decus omne tuis.
Insignem pietate Virum.

Juvenalis Fragmenta.

Orbis non sufficit unus.
Patrum vestigia ducunt.
Unus Pellio Inveni non sufficit orbis.
Ingenui vultus puer, ingenui pudoris.

Variorum Poetarum Fragmenta. Sub

----- Subdidit mundo caput,
Nec flexit humeros molis immensa labor
Mediusq; collo sedit Herculeo potus.
Immota cervix sidera et caelum tulit. Seneca Frag:
----- Multis gloria terris
Tradat, et omnes fama per urbes.
Garrula laudet, foetorq; parem
Sollat et astris. Idem.
Hic compendia virtus sola tenet. Propertius.
Totus decor ardet in uno. Idem.
Toto spectatur corpore virtus. Idem.
Necvit claudi tua limine virtus. Idem.
Quid majora putas miracula? Martialis.
Respublica nostra tota famillus erat. Sidonius.
Sed omnibus unum officis. Claudianus.
Romana famillus servando posuit. Manilius.
Pendebat ab uno Roma Viri. Idem.
Sparguntur in omnes, in te mira fluunt. Claud:
Natura hic posuit, quidquid ubiq; fuit. Quintus.
Nil vitæ peragi sine laude placebat. Silius.
Totum vulgata per orbem stant documenta domus. Idem.
Caput aequabat orbi. Sarcionius.
Unum hoc pro cunctis sat erit caput. Silius.
Pat. ingenium Castus Togas. Idem.
Huic incorrupta fides, nudaq; veritas. Horatius
Nil consue sibi nulla pallescere culpa. Idem. Vita

Vita tibi semper directa supernas ad leges. Lucanus de satone
Paulo majora canonibus. Virgilius.

Tu belli, tu pacis honos. Nazarius.

O vit fortuna sortior iove tua. Idem.

Tota est sine crimine vita. Cornelius Gallus.

Parvi erit historia, totos legetur in dvo. Petronius.

Mundum mente tenes. Boetius.

Omnibus unus adest satis.

Felix quocumque vocaris in usus.

Partes pariter diuisas in omnes.

Parte virtutum exempla petemus.

Partem in quocumque votes verte, decorus erit.

Non recipit mens pura malum.

Concolor est Domini moribus iste color.

Hae fragmenta etiam sancti Orationi atq; An-
thiali, non tantum encomiis inseruire pos-
sunt.

Laus Regis et Principis Ex Panegyrico Plinij Traiano dicto.

Tantum à specie adulationis abest gratiarum abo
mea, quantum abest à necessitate.

Agnoscat sentitq; sibi, non Principi dici.

Nullum est sincerius et acceptius genus gratiarum,
quam quod illas acclamationes emulatur, quae
fit

fringendi non haberet tempus.

Nec minus considerabo quid aures eius pati possint,
quam quid virtutibus debeatur.

Magna et inusitata Principis gloria, cui gratias
acturus non tam vereor, ne me in laudibus suis
parcum, quam ne nimium putet.

Merenti gratias agere facile est.

Sanguam voto saltem concipere succurrit simili
lem huic, quem videmus.

An fas erat nihil differre inter Imperatorem?
quem homines, et quem Dii fecissent.

Obtinatum enim tibi erat non suscipere Imperium,
nisi seruandum fuisset.

Corrupta est disciplina, fastidium, ut tu corre-
ctor emendatorq; contingeres, inductumq; optimum
exemplum, ut tibi inuicem opponeretur.

Olim tu quidem adoptari merebare, sed resurre-
mus quantum tibi deberet Imperium, si ante ado-
ptatus esses.

Expectatum est tempus, in quo liqueret non tam
accepisse te beneficium, quam dedisse.

Confugit in sinum tuum concussa Respublica, tu-
ensq; Imperium super Imperatorem. O novum
atq; inauditum ad Principatum iter! non te
propria cupiditas, sed altera utilitas Principem
fecit.

Imperaturus omnibus, eligi debet ex omnibus. Nam

Jam Caesar, jam Imperator, jam Germanicus absens
et ignarus, et post tanta Nomina quantum ad
te pertinet privatus.

Magnum videretur, si dicerem, nescisti te Im-
peratorem futurum: eras Imperator, et esse
te nesciebas.

Magnum est, sine amulo, sine exemplo secum
certare, secum contendere.

Initium laboris miret, an finem?

Multum est quod perseverasti, plus tamen quod
non timuisti, ne perseverare non posses.

Veniet ergo tempus, quo poteris visere, visendum
tradere minoribus suis gerent; quis sudores tuos
hauerit campus? quod factum Magnus Hospes
impuleris?

Non times bella, nec provocas.

Subum est reverentiam, tutum caritatem mereri.

Tu tamen Majori omnibus idem eras, sed sine
unius diminutione Major.

Perinde summis atq; intimis carus sic Imperato-
rem somnitioremq; miscueras, tu etiam nomen
Patris Patria recusabas. Quam longa nobis cum
modesta tua pugna! quam tarde vivimus!

Soli omnium contigit tibi, ut Pater Patria esses
antequam fieres: eras enim in animis, in judi-
cibus nostris.

Letaboris labore, letaris, incedebas pedibus, in-
cedis; eademq; omnia illa circa te, nihil ipse
te fortuna mutavit.

Nec vereor ne longior videar, cum sit maxime
optandum, ut ea, pro quibus aguntur Prin-
cipi gratia, multa sint.

Magnificum Caesar et tuum.

Tu daturus beneficia hoc maximum presti-
tisti, ne rogarent. Quocirca nihil magis in
tua tota liberalitate laudaverim? quam quod
congiarium das de tuo, alimenta de suo.

Dent tibi Caesar aetatem Divi, quam mereris, ser-
venti animam, quem dederunt.

Nullum est praestantius aut pulchrius Deorum mu-
nus, quam bonus Princeps.

Tam velox potentia tua est, tamq; in omnia
pariter intentata bonitas et accinita, ut tristius
aliquid saeculo tuo possis, ad remedium salu-
temq; sufficiat ut scias.

Tuus securitati nostrae ultioniq; prospexerat,
ideoq; nuncimibus agvatus est.

Eodem foro utuntur Principatus et Libertas.

Nihil inter privatum et Principem interesse,
nisi quod nunc a pluribus amaris, nam et plu-
res amas.

Liberalitatem jucundiorum debitor gratus,
clari

clariorem ingratus facit.

Detestantur malos Principes etiam qui malos faciunt.

Facilius est, ut esse aliquis successor tuus possit, quam ut velit.

Nec beneficiis tantum ex constantia merces.

His honores, his Provincias offers: hi amicitiam suam, hi iudicio florent.

Flexibiles quamcumque in partem ducimur à Principe, atque ut ita dicam segraces sumus.

Nec tam Imperio nobis opus est, quam exemplo.

Magnam partem dierum inter tot Imperij curas quasi per otium transigis.

Frustra se terrore succinxerit, qui sepius caritate non fuerit.

Facias ista semper, nec unquam in hoc opere aut animus tuus, aut fortuna lapsetur.

Proposita sunt senioribus premia, juvenibus exempla.

Hæc perversio superbissimis Dominis erat, ut sibi viderentur Principes esse desinere, si quid facerent tanquam Senatores.

Non est Princeps supra leges, sed leges supra Principem.

Magnam hoc erat cum permittens, majus postquam præstitisti.

Omnes ante te eadem ista dixerant, nemini tamen

men ante te creditum est.

Nobilitas non obscuratur, sed illustratur à Principe.

Cui nihil ad augendum fastigium superest, hic uno modo crescere potest, si se ipse submittat.

Adeo nihil tibi amore fieri antiquius.

Non nostri ingenij, sed tua virtutis, tuorumque meritum voces fuerunt, quas nulla unquam adulatio invenit, nullus cuiusquam terror expræbit.

Est vera felicitas, felicitate dignum videri.

Nova mereris, nova auras: eadem enim dici nisi ob eadem facta non possunt.

Nulla magis omnibus displicent, quam quæ sic fiunt, tanquam omnibus placeant.

Fortasse Imperator in Senatu ad reverentias ejus comparabatur: cæterum egressus statim se recipiebat in Principem.

Velocissimi sideris more omnia invisere, omnia audire, et undecumque invocatum, statim veluti Næmen adesse et assistere soles.

Instar reflectionis existimas mutationem laboris.

Sunt quidem præclara, quæ in publicum proferri, sed non minora ea, quæ limine tenes.

Est

Est magnificentum, quod te ab omni contagione
vitiarum reprimis ac revocas, sed magnificentius
quod tuus. Ipsum quidem quis mediocriter di-
ligat? cum leges amandi non des sed accipiat:
hic praesens, ille mavult absens amari.

Absecutus es nomen, quod ad alium transire non
possit, nisi ut appareat in bono Principe alie-
num, in malo falsum; quod (id est optimi
nomen) licet omnes postea usurpent, semper
tamen agnosceretur ut tuum.

Boni speciosius amantur.

Sicut nunc spes gaudiumque, ita tunc communis
nobis dolor et metus erat.

Audisti Jupiter quod malo Principi precabamur,
exaudi quod pro dissimillimo optamus.

LAUS POETICA REGIS.

Magnanimos Reges gloria sola juro. Nazarius.

Scilicet est Reges crimine amare suos. Idem.

Macte animo custodis hominum, macte optime Regum:

Ausonid tu solus, tu Pater unus ades. Idem.

Atque in Rege tamen Pater est. Ovidius.

Rey velit honesta, nemo non eadem vult. Seneca Trag.

Componitur orbis Regis ad exemplum. Claudianus.

Tu si rem Patremq; geras, tu consule cunctis

Non tibi: nec tua te moveant, sed publica damna. Idem.

Non

Non sic excubid, nec circumstantia tela,
Quam tutatur amor. Idem.

Peragit tranquilla potestas, quod violenta negot. Idem.

Ignoscere pulchrum
Iam misero, poendy genus vidisse precantem. Idem.
Emitur sola virtute potestas. Idem.

Ubi non est pudor,
Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides;
Instabile Regnum est. Seneca Tragedus.

Qui vult amari, languida regnet manu. Idem.

Sanctitas, pietas, fides
Privata bona sunt: qua juro, Reges cant. Idem.

Simul ista mundi conditor posuit Deus,
Odium atq; Regnum. Idem.

Mihissima soris est Regnum sub Rege novo. Lucanus.

Matri sua Regna decet, virisq; saluti. Idem.

Facile Imperium in bonos. Plautus.

Hoc uno Reges olim sunt sine creati:

Dicere jus populis, injustaq; tollere facta. Heriodus.

Se sua Titan prohibet videri luce.

LAUS DUCIS EXERCITUM.

In se cuncta arma, virosq; gerebat. Silius.

Nungquam parvus pro laude cruoris. Idem.

Par cuiq; periclo. Idem.

Non tantum tela necignes, quantum te metuo. Idem.
Ante

Ante omnes bello numerandus Amilias. Idem.
Muriq; Urbis stant pectore in uno. Idem lib. 800.
Hoc satis erit: mox Fabios certamine ab uno. Idem.
Pauis in bella secutis accepit, vivit, rediit. Dares.
Cunctos in vulnere computat artus. Idem.
Cunctos valet ille leones. Idem.
Everorem Asid vultum. Idem.
Et populum manus una petit. Idem de Achille.
—— — — Solusq; per omnes
Ibit personas, et turbam aget in uno. Manilius.
Non coersa sub uno Troja Viro. Idem.
Totidemq; trophæa, quot loca. Idem.
Sub pedibus timor est. Ovidius.
Quis magno melius succedet Achilli? Idem.
Nullus fuit error in hasta. Idem.
Valuit mea dextra, valetq;. Idem.
Victorq; Viros supereminet omnes. Virgilius.
Magnaq; potentia solus. Idem.
Vincit quem respicit hastem. Lucanus.
Dediticit jam pacem Duem. Idem de Pompejo.
Omnia sibi erat. Idem.
Ingerit omnis se belli fortuna tibi. Idem.
Cunctas bellorum possidet artes. Claudianus.
Succumbere parat cuncta sibi. Idem.
Tot manibus restabit una manus. Pubilius.
Populus superatur ab uno. Ovidius.
Cujus aspectum timeat, pondus d' timeatur. Seneca in Hero.
Omnibus fortem addidit animum. Idem. Nul

40
Nulla acies vicit tantum, pendeat ab uno
Roma Viro. Manilius.
Nllum neglectis victoribus, omnes
Belligerum ceu Numen amant. Statius.
Nil desperandum Teucro Duce. Horatius.
Me solum potso, me totis opponite bello. Silius.
Spectatus Marte sub omni. Idem.
Menelaus in armis, hæc belli summa est. Homerus.
Cum stat unus, castra, facit. Sartrienus.
Pari novum fortuna videt concurrere bellum atq; Divu. Lucan.
In ferrum mens prona Viris, animiq; capaces
Mentis. Idem.
Ipse manu sua pila gerens præcedit, anhelis
Militis ora, pedes monstrat; tolerare labores
Non jubet. Idem de latone.
Promovet ipse acies, impellit terga suorum. Idem.
Primus sumpsisse labores, primiq; iter caposque pedes. Silius.
Perpetuos meruit Domus ista triumphos. Ovidius.
Omni fortunam provocat horu. Lucanus.
Succubuit Marsi ipse viro. Barldeus.
—— — — Quo justior alter
Nec pietate fuit, nec bello major, et armis. Virgilius.
Optimus Imperio, et fortis bellator in armis. Dares.
Armorum fecunda Domus. Barldeus.
Caput insuperabile bello. Ovidius.
Nulli superabilis hosti. Lucanus. Laus

LAUS MILITIS ex Claudiano.

Ipsa manu metuendus adest.
Verus Ductor adest, et vivida Martis imago.
Dux idem Vatesq; fuit.
Ipsa labori, pulvisq; decet.
Per strages egrotare libet.
Victoria velox auspiciis effecta tuis.
Grato reperitur pulvere belli.
— In clypeo vigiles traducere noctes,
In galea potare nives.
Miles et in mediis praeibit cunabula castris.
Secum senit crevisse triumphos.
Succedunt armis trabes.
Resistit Italicis cunctos tibi Roma triumphos.
Mens ardua semper à puero.
Quibus exultat Gallia, cerne Vires.
Fortibus hinc concessa viris.
Fortuna simul cum Marte pependit.
Reptasti per scuta puer, Regumq; recentis
Exuviae tibi ludus erant.
Possidet arva vulnerebus godita meis.

EX OVIDIO.

Aeternum sanguine nomen emit.
Ex quavis Dux fieri quilibet aptus erat.
Cerne cicatrices veteris vestigia pugnae.
Parto per vulnera cense.

Possidet

Possidet inventas sanguine miles opes.
Valuit mea dextra, valetq;
Populus superamur ab uno.
In galea formosus erat.
Quod situm est illi corpore quidam habet.
Clypeum summissis decubat.
Ludatur in castris: otia miles habet.

EX VARIIS POETIS.

Vix invicta Viri. Statius.
Medio parat ire per enses, pro curis opponere pectora muris. Idem.
Ardet inexploto sibi Mavortis amore. Idem.
Juratq; pectora Marti. Idem.
Huic pretium palma. Idem.
Noster est hic bellis comes. Idem.
Disce arma pati. Idem.
In manibus merces. Idem.
Ille aderat multo sudore et pulvere major. Idem.
Suaq; ante duces notissima virtus. Idem.
Quis post bella voluptas? Idem.
Quis nolit ab isto esse moti? Lucanus.
Ingerit belli se omnis fortuna tibi. Idem.
Patridq; impendere vitam. Idem.
— — — nullas nisi sanguine fuso
Gaudet habere vias. Idem.
— — — — — Media inter praelia semper,
Stellarum, (solis) plagis, superisq; vacavi. Idem.
Ho

Horatia proles tota acies. Manilius.
Nungvami parcus pro laude cruoris. Silius.
Hunc ensem mors nulla fugit. P. Labbe.
Magnus Caesar in armis. Propertius.
Decorat numerosa cicatrix. Claudianus.
Mars obtulit ensem.
Alcides tu verus eris.
Tota acies sumus, castrag miles erat.
Sic pugnat, sic est metuendus Ulyses.
Scilicet arma magis, quam sidera Romule noras.
Centumq' viros spectabis in uno.

LAUS docti viri et facundi.

Oracula Regis clogvio crevere tuo. Claudianus.
Voces adamantē notabat. Idem.
Vicitrix opulentiā lingua. Idem.
Regnum poterat hoc ore mereri. Idem.
Curia conciliis astuat orba tuis. Idem.
Nullas recipit prudentiā metas. Idem.
— — — — — similem god profulit Atlas
Consilio vel Marte virum? Idem.
Facundia Principe digna. Ovidius.
Tantum valet ille loquendo. Idem.
Tu Musis doctor jase. Bartholaeus.
Doctas superavit Athenas ingenio. Lucianus.
Ille et doctilogvo Socrate doctor. P. Ines. Prd

42
Prævenit arte Senem. Bartholaeus.
Quidquid loqueris facis, laudo. Martialis.
Ore trahit. Horatius.
Lingua tulisset opem.
Ille regit dictis animos et pectora mulcet.
Pondus adest verbis.
Jaculatur fulmina lingua.
Et cedro digna locutus.
Ardentes sunt tua verba faces.
Sermos fluit purus, prisca simillimus auro.
Sistulis illustribus addis doctissime documenta tuis.
Satis est, audire loquentem.
Gauderent te Quæra viro.
Præmium laudis non leve lingua dedit.

LAUS à Magnis Natalibus.

Nulli parvum licuit te Nil videre. Lucianus.
Hi video, quidquid ubiq' micat. Claudianus.
Per fascies numerantur divi, semperq' renata
nobilitate virent. Idem.
Inter cunabula Consul. Idem.
Totum vulgata per orbem, tant documenta Dorng. Silius.
Nei sine luce genus. Statius.
Non mutat fortuna genus. Horatius.
Tu decus omne tuis. Virgilius.
Nominis arum referes, animo manibusq' Parentem. Idem.
Sistulis nomina plena vides. Quintus.
In

In te omnis Domus.
Intravit fortuna gradu.
Illic et veterum facies antiqua Parentum.
Non tibi deformes obscuro sanguinis ortus.
Periit omnis in illo
nobilitas, cuius laus est in origine sola.

Laus à Virtute et Pietate.

Noverat intactum vitio servare rigorem. Claudianus.
Virtutibus ille fortunam domuit. Idem.
Nec te, si cupiat illudere, horror habet. Dividius.
Hic regula morum est. Manilius.
Non ille vultum fingit. Sarbievius.
Hos auctor dederat ventura in saecula mores. P. Pauling.
Orbem imalevit meritis. Dividius.
Cum virtute potestas. Manilius.
Te vultus pudorq; mortali de stirpe negant. Statius.
Miranda per omnes vita modos. Lucanus.
Hic compendia virtus sola tenet. Propertius.
Digna legi virtus.
Invenit virtute viam.
Virtus tibi contigit omnis.
Pura verecundus pectora candor habet.
Aperto pectora candidiora foelo.
Non dubius sedet ore candor.

Vere

Verecunde virus in ore pudor.
Excubat in medio tibi pulchra modestia vultu.
Et niveus roseo regnat in ore pudor.
Vir bonus et pauper, lingua et pectore verus.
Sanctorum nobis miracula reddis Avorum.
An pietate prior fuerit? quid dicitur: an armis?
Pietas palmam Religionis vadit.
Cum Pallade iungis aeternum pietate opus.
Integritas sine labe fuit.
Inq; animo puri Religionis amor.
Sors et virtus miscendur in unum.
Non tamen est virtus nobilitate minor.

APPRECIATIONIS GRATULATIO.

Post certamina affectuum et laudes seu panegyres
suggerenda sunt orationes. Gratulatoria, quae Peto-
rum instruunt et firmiter ubiq; faciunt.

Gratulatio Honoris seu Dignitatis.

1° Gratulatorius honorem maxime debet lau-
dare virtutem, quod habet annexum sibi honorem,
quam ille velut umbra solem sequitur. 2° Incurare
potest fortitudinem honoris, causam respicere in ius
potest modestiam, quod efficit fortidorem dignitatis
adventum. 3° Considera maxime circumstan-
tias

tias Personae offerentis Honorem, et recipientis. Pre-
pende diligenter Honorum insignia, ut v.g. Di-
gnitatis Episcopalis Crucem, Triam, Pallium An-
nulum, Pedum: Senatorij Honoris Purguram, Pa-
rulem: Ducis Exercituum Clavam, Sagum, Evum,
Vexilla, Clavicum, Hostes casos, Sangonem,
Victorias, Trophaea. & 4to Interdum iurabit
attendere ad Stemma illius, cui Honor oblatus:
ad Stemma Palatinatus vel Territorij. Optimi
enim impetibus ex Stemmate desumuntur, qui
et orationem ornant, et novi saltem spirant: ut
videre est in Oratio Silvii Patris Lwiskiewicz.
5to Potest absumi circumstantia temporis,
anni, mensis, signi: ut leonis, libris, cancri &
Et haec omnia acumini ansam offerent. 6to Po-
test institui Gratulatio per Profasim brevem
et Apodosim. In Profasi absume aliquam Eru-
ditionem servientem Honori: in Apodosi fac
applicationem, et omnia felicitatis adde. 7mo
Sententia aliqua pulchra et non otiosa, Troph-
haema, i Symbolum Gratulationi inservere potest.
8vo Iose etiam Honor interdum non vulgari lau-
de abollitur. 9vo Laudatur aligerando Fam-
lia, quod tantis Honoribus pares proferat. In fine
(si non est supremus) inferiores majoresq; Honores ap-
promittuntur, approbationes successuum sunt. Eiu

Ejusmodi Gratulationes communiter stylo dicun-
tur Florido et conyato: aliquando tamen gravi-
ore, praesertim si ad homines aetatis provecitae,
et non postrema auctoritatis verba facias.

Impetus In Communi et Particulari.

Respolite to jest u Mądrych axioma, że fortuna
ślepa. Żyłbym y ja tej opinii, gdybym nie
wiedział y nie widział, że wszędzie za froty,
trafi. A lubo czasem nie pieszno za nią idzie,
na grodzi jednak niezrytkosc swoiz lotnym
Lwiskiewicz, gdy honor na honor, godnosc na go-
dnosc gromadzić potznie. Y WMM Panu nie
przeło bynamniej uigła, gdy dawniej w Dom-
cum honoravilis fascibus nie pozpiszyła: omnis
honor, cuncti veniunt ad limina fascis &

Jazeli wozym, stedy w tym dobrze się wyda-
ła Rzymaska Architektura, że blisko froty
Lasciota, Honoru tez bazylikę wytworzyła:
y nilomu drzew do godnosc nie otworzyła pe-
ty pierwey Virtutis Forum nawiedził. Niech-
ciates WMM Pan inaczey struktury honoru we-
go wywodzić, aztys, in Virtutis Templum fa-
znie razy wszedzy, notum per idcula nomen
uczy

a.

b.

uczynił, y ze sors legva merentes respicit pokazat.
Niechże ta godność cum grandi constantia virtu-
tum zawsze idzie: niech osobliwą ozdoby,
Parenteli całej za sobą ciągnie: niech innym
Panskim faworem gościć forwie.

3. Jeżeli gdzie, tedy tu dobrze fortuna stopa
przejrzała, gdy ten honor w Dom Wm Pana
wprowadziwszy, w którym ingentia certant
Nomina, dawnych zasług dojrzała, że pruden-
tanta manebat gloria, y one godności, ukoro-
nowała. Tak wiele widzę dokazać może spo-
ta, że gdy samey fortune otwiera powieki, o-
raz na dobrze zastuzonych, najjasniejszego
Pana y wszystkich obraca oczy. Wipe utere
luce tua, ozwiecay wielkimi splendorami ho-
jewodztwo nasze: niech będzie ex te major
honor: niech in te pulcher honor zstaje.

4. Popolite wszystkich prawie spiritum Patria
vota nigdy łęcey y szczęśliwiey ukoronowane
bydź nie mogą, jako gdy ta, która jest virtus
divitis animosa suis, nadanym honorem zo-
staje coronata. Me mate alborem felicitatis
y potiech augurium zstaj dyzgnie y nam ramie,
gdy in sublimi positum Wm Pana subsekkio wa-
drone

dzonęgo widzi. Dawno niedalekim bydz musia-
tes od honore tego, kiedy go dzista doobycies.
Y w tym krygada się nie mata stala, kry-
wda tak licznym Wm Pana zasługom, że
satis est virtus dissimulara diu, ani merces
tibi gloria data. Niech tedy ten pozny honor
Wm Pana poznyim zstawi wielkom: niech
tarka Panska successusq' novis successibus
urgeat: niech ex voto et desiderio meo, tua
processus habeat fortuna perennes.

5. Zaprawdę niewiem komubym powinna
miał świadczyć agorekaya, czy Wm Pana
winnziąc honore? czyli też tak wielkie au-
gmentum z Wm Pana doby Honoru? kie-
dy widzę, że a viro potius dignitati, quam a di-
gnitate viro accedit pretium. Y lubo Wm Pan
ten honor odebrał, jednak tylko sama poroga a
nie godność przybyła: auctoritas addita est
tibi, et non honor. Niech tedy też od Majja-
mieu, zego Pana dany honor gradum digni-
tatis non sistat, ale plus ultra zawsze wielkim
Wm Pana zasługom y chotom zapnie &

6. Nie rychto się w za. Pajach y godności przy-
rzata fortuna, że tak nierychto stultis nomi-
na plena vides. Dopiero podobno teraz bez o-
czu fortune Panki wiadoma każdemu otwie

otworzyła czy fama manet facti, kładą aby na
wzmianka nasadła, dokazała. & c.

7. Przyznać to Łazdy musi, ze addita est di-
gnitas meritis, non merita dignitati; y porcen-
sam się honoru napierał y wydzierał do wzm-
Pana, aby większa mu przyrogatywa przy-
stała: albo niern omnia ut fortuna dicitur
sunt tunc piastuy ten honor, aby nigdy z do-
mu wzmianka nie wygubował, ale fixus in
omnes cognatos procedat honor.

8. Nowe zawsze w przyjacielskich sercach
wzniesiona, się wesela, kiedy przyjazna fortu-
na wicnych przyjaciół in sublimis honoris
dignitatem, honorarios in rozdać fascias.
Nie mniejsza, y ja dziś odbieram gaudium
partem, y gdy następnym, ze wzmianka bonus
Civis Patriae y przedtym grato repperis pulve-
re belli Urząd si. odebrał & c. Poter uberior
laudes trudere, et omnia felicitatis addere.

9. Chocym się tu chciat uskarzyć na fortuny
zazdrość, ze palmaribus meritis in utroq. foro
dono nierychto przynosi nagrodę, dziś decre-
toriam przedtym odmienie muszę retentionem
gdy wzmianka longiore motam tak wyso-
kim nagradza honorem: magna viri meritis.

Leniwym szta fortuna Łazdem, bo obciążo-
na tak wielkimi wzmianka zasługami rzeco
postępować nie mogła: quod leve est facile volu-
tur, grandia diu expectare expectantio debent, cym-
ba levis facile portum tenet et non oneraria & c.

Alia non vulgares Praes.

Słowa, doład sądzitem bydz fortunę, która do
progow wzmianka dawno Oyczyźnie zastuzonego
tracie nie mogła, teraz dopiero dobrze przyrzata,
kiedy w kiesz tropy za snota, postępujący honor w
Dom wprowadza, kiedy intentum Reipublic
curis caput Biskupia, Infulta, to jest sacro Diade-
mate koronuje, kiedy zastuzone reze y na obro-
ny, Oyczyzny tak wiele razy wydzagnione Biskupim
Pastoralem na cętnia. Tego ja uprzecmie y umi-
zenie wzniesię, mille przydaćc vota, aby po
Palliuze Biskupim y w Kardynałskiej świecił
purpurze, et in Vaticano catemu Sirczaniarckiemu
plesa dawad Sariatu.

Ta jedyne my to sobie bierzemy liczných suk-
cesow indicium y pewnych zwycięstw augurium,
iz z tego pola, na którym natarczywil z nieprzy-
jaciółem ujeżdżac się będzie Polka Ławalerya, in-
umphales colligemus laurus ab palmas, gdy wzm-
Pan

7.

7.

Pan, quo non fortior alter y. który magna pokn-
tia solus, Helmanika, butawę otrzymat; tak y
nieomylnie trzymamy, że cała wiek szkodę y ruinę
Rzeczypospolitej poniosła przedtym, pod wzmian-
k Pana mądrego y odważnego, dyrektora, cum stas unus,
castra facis, reszptkie damna vertentur in com-
moda. Dopiero się smutna matka wyzyzna we-
seli, dopiero tży rzęziwe z oczu otrze, gdy drugie-
go Camilla, Fabiusza obaczy, Scypiona y Hekto-
ra reprezentować sobie będzie. Już Turckie
zaczia się Xęzyce, już Tatarskie krwawo ich wsta-
nia, zalecia się pożary, już wszyscy timore pa-
nico zdęfianci, nieprzyjaciele nasi: populus supe-
ramur ab uno. §.

3. Dobrze widzę robi, kto szablę sobie na Na-
wę zarabia. Tak meżni y szwabi strażni Eo-
miniondowie, Amilkarowie, Annibalowie y Scypio-
nowie imię swoje głęboko styło ferreo w gaminie-
ciach ludzkich ryjowali, y potomnym wiekom je-
dni do pochwały, drudzy do podziwienią podali.
Y wzmianka na nieprzyjacieli. Kiedy Latraków przy-
jęzione zelazo, hunc casem Max iase timet, nie
tylko mille palmas na Marowym placu wyisto,
ale tez nieprzyjaciela przestraszony, tak do mi-
fosci Najjaśniejszego Pana senę skłoniło y prawie
podobno sobie. Aliey tedy wzmianka, nacetrzany
ta, butawa, Helmanika, rękę, totidem trophaea,
quot

47
quot loca: niech się to prawdziwie nas w Polsce,
co o Trojańskim napisano Wodzu: non ever-
sa sub uno Troja viro. §.

A kiedyż Wojewodętwo nasze lepiej so-
bie ominować może, jako kiedy tego zastugi,
ktorego w Dyrzyźnie Heroum prawie są gesta,
Senatorskie godności, przedmiata zostaty. Upa-
daigca Rzeczypospolitej fortuna na wzmianka-
na dobrze się barkach y krzesle wejorze, gdy
jej na seymach sapientissimis et robustissimis
effatis pomocy dodasz. Zasiadaj tedy wzmianka
Pan Senatorskie krzesło, ale tak zasiadaj, ze-
by nescia virtus stare loco, wyzey a wyzey
zarazę postępować mogła.

5. Zgodne to zarazę prawie całego Polskiego
Swiata votum y desiderium byto, aby tak go-
dnego na placu Bellony Hektora, w Senacie
Cykurga, w Areopagu Polkim Arutydesa siola na
Senatorskie wyniosła sub sellium: certus me-
renti stat favor. Y moie nie inne zarazę in-
tentum byto, nie inne rozumienie, judici-
um virtutis erat, tylko aby maiora miates, god-
operare licet. Wiem albowiem dobrze co Poeta
sownedziat Claudyan: vile laetus virtus; Wiem ze
jako perla niema waloru utajona w konse, zto-
to ceny cietmi przywalone gorami, tak wzmianka
Pana egregii mores. Perone fortunęgo

zawsze powodzenia auspicia miec mozesz inde et in-
de & c.

6?

Præconi anceps dubiusq' stamam præy powia-
ney gratulacyj w mmpañu: bo niewiem? czy tanto
Viro honorem, czyli Honori godnego Senatora mam
powinnowac. Widziany byles w mmpañ dawno godny
w Tytuty, y ruzzem jam fuiti Palatinus yg: ante-
quam eses &. Fortuna ledy cum tribus Gratias dona-
szego Wojewodetwa deisia zawitata, gdy nam w mmpañ
Pana wielkiego consilio et Marte virum uzyayta &.

Supplex Historica.

In civitate Peloponesi fuit Templum Ho-
noris, in quo Statua ejusdem præferbat manu
sinistrâ orbem ex sapphiro plenum coronis re-
gis, sceptris, clavis, et aliis dignitatum insignibus:
dexterâ verò Statuam Virtutis crystallinam ge-
stabat aureo torqve colligatam; à quo hæc lite-
ra auro fusa dependebant: ΠΙΣΙ UNJ ET SA-
LJ: id est servit honor. Agesippus.

Romani Templum Honoris prope Templum
Virtutis ædificaverant, nec prius cuiquam licebat
intrare Templum Honoris, ni prius Templum Vir-
tutis intrasset. Alex: ab Alex:

Pyrrhus Rex Hæretarum Regium honorem illi conferre
voluit Filio, qui acutiorem gladium habuisset. Plutarcho.
Caro

Carolus Magnus illos tantum Principes opta-
bat, qui Augustum Imperio, Periclem judicio,
Alexandrum Belle adæqvarent. Georgius Var: Hist.

Arçady in Regum thronis posuere fortunam
auream, quæ dextrâ diadema Regium cum sole
sinistrâ saphiram orbis cum lilio tenebat. Sardanis.

Carolus V. cum ad atigram veniret civitatem
de Frigori P. quærebatur quare esset, hoc esti quare
esset Parochus, Inductor, Prætor. Annales Franc.

Apud Egyptios coronandus Rex interro-
gabatur, esset ne pius? et ille tunc manus in
coelum tendebat. Esset ne justus? et tunc ille
francam eductam cervici propriâ applicabat.
Esset ne liberalis? et tunc ille aurum argen-
tum in vulgus spargebat. Esset ne laboriosus?
et tunc stram à rustico oblatam ad aulam
instar arantis deferrebat. Ad aulam verò ap-
propinquanti occurrebant juvenes cum orna-
mentis et insignibus Regis. Post ingressum au-
tem illius in aulam prædibant centum juve-
nes cum cultis argenteis, et prospectante Rege
è palatio in cultros irruebant, dicendi: MO-
RISUA UT VIVAS. Sabellius.

Alphonso Regi Castellæ cum gratulabundus
Populus acclamaret juxta morem: Viva! Rex:
Ipsæ ad vices singulas responderebat: viva!
Lex, viva! Grex! vivit Lex per attentam seduli-
ta

Ateni, vivit Grex per providentiam Regis. Pa-
deri in Symb.

Strajanus Imperator quibusdam incusanti-
bus, quod nimis facilis esset omnibus, dixit: talis
Imperator esse volo, qualem privatus optarem. Eu-
fronius.

Macedones ultimo Regi suo Perser gratulan-
tes auram fortunam statuas obtulerunt, dicen-
do: Dent superi vitam, nos fortunam. Politi-
anus in Miscellan.

Apud Græcos olim mos fuit, ut Princeps ele-
ctus adhuc ante coronationem per Provincias et
Urbes imaginem suam mitteret; quam cum
summa reverentia suscipientes usque exorne-
bant, et dulci cantu atque acclamatoribus adya-
culabantur, dicendo: Vivat Rex! Sidonius.

Angli in coronatione Regis certum ex tot
floribus, quot Urbes erant in Anglia Regi obtu-
lexunt, et coronantes eum clamabant: Regno
coronaris, Vivat! Genebr.

Episcopis suis quoddam Nationes ingressum
gratulantibus ex aureis literis componebant et offe-
rebant illas duas voces: Bonus Pastor. Aliis
flores aureos: Ambrosio suo Mediolanenses
aspiculum et stellam auream.

De Agathocle, qui ex figulo Rex erat factus,
reger

49
referitur, quod singulis annis suis Senatoribus
gratulantibus sibi ocellas à se factas distribu-
erit, in quibus hæc inscriptio fuit: Viles labor
honor Regum.

Epaminondas Dux Thebanorum honores
ita cepit, ut ornamentum non accipere, sed
dare dignitati videretur.

Apud Romanos vestibus candidis indu-
bantur illi, qui honoribus aptabantur; hinc
candidati dicti sunt.

Alexander Magnus cum moreretur inter-
rogatus, quem successorem Regni habere vel-
let, respondit: dignissimum.

Aegyptij honoratum Virum cyprosurum pin-
gebant senem, in cujus dextra Sol, in sini-
stra horologium fuit.

Parentis Amoris dicitur fuisse Labor à Pe-
lis.

Romani ante Magistratum faces arden-
tes præferabant, quo pacto ostendebant, Ma-
gistratum moribus ac virtute debere prælu-
cere. Rosinus.

apophthegmata

Pericles in Ducem Atheniensium electus,
identidem se ad optimam gubernationem ani-
mabat his verbis: adende o Pericles, adende,
Cives sunt, liberi sunt, Græci sunt, Athe-
nien

mensis sunt, pors regis. Plutarchus.

Alphonsus Rex omnem Magistratum potestatem appellare solebat, quia hominum ingenia probantur. Panormitanus.

Agasilus quæsitus, cur Spartanorum Republica præ aliis floret? quia, respondit, Spartani et imperare sciunt et parere. Plutarchus.

Alphonsus Arragonum Rex dicebat, hos qui aliis præsunt, tanto privatis hominibus meliores esse debere, quanto honoribus alios præcellerent. Panormitanus.

Aristoteles præcipuum dicebat esse dignitatem non fungi honoribus, sed ab aliis honore dignum judicari. Stobæus.

Alphonsus Arragonid Rex dicebat: Bonus est Princeps, qui subditos suos habet in capite: melior, qui in corde; pessimus, qui in ventre. Panormitanus.

Feno dicere est solitus: solia et vestes decorandas esse non pretiosis ornamentis, sed viris. Stobæus.

Theophrastus quæsitus, quid ad Rempublicam conservandam utile esset? respondit: si poena mali coerceretur, boni bonorum præmiis invitentur. Idem.

Quæsiere olim Proceres ex Alphonso, quid.

quid esset honor sine utilitate? et respondit: ut oculus pulcher, sed usu videndi carens.

Democritus duos tantum Deos in Mundo esse dicebat: Poenam et Beneficium.

Agasilus, cum illi Græci ob rem præclare gestam insignem cum publica gratulatione Statuam erigere vellent, scripsit protinus ad eos: mea neq; picta, neq; ficta sit imago. Si quid præclare gessimus hoc erit monumentum nostri, sin minus, nulla Statua, cum sint vitium artificum opera, nos emendabunt.

Chrysisus interrogatus, cur nollet Rempublicam administrare? respondit: si male administrare vero, displicedo Diis, si bene, hominibus.

Agathocles ex Figulo factus Rex, fortunæ suæ memori, illud sibi inscripsit: Rex ego Sicælid Figulo sum genitore natus.

Adrianus uni, quem privatus hostem capitalem habuit, factus Imperator dixit præserti: evasisti, factus sum Imperator.

Tiberius scæsar cuidam se Dominum appellanti reposuit, ne illum amplius contumeliosè nomine appellaret.

Adrianus Imperator dicebat: non mihi, sed Populo.

Clotarius dicebat: ubi mel, ibi et fel. Anto-

Antonius Gorgianus dicebat: pro Patria mori,
pulchrum est.

Otho II dicebat: pacem cum hominibus teneas,
bellum cum vitis.

Julius Constantinus Imperator agebat: pa-
tiens sit Principis auris.

Celius Balbinus dicebat: bonis noceat, quibus
parcat malis.

Diocletianus Imperator agebat: nihil difficilius
est, quam bene imperare.

Maximilianus in has voces erumperebat: sa-
tius est mori, quam in privatum vivere.

Maximianus Imperator dicebat: misera
fortuna est, quod caret inimico.

Licinius agebat: aulici sunt hinc palatii.

Philippi dictum est: fortuna infans est,
quod cito repossit, quod dedit.

SYMBOLA.

Henricus Valisius Rex Poloniarum et Galliarum
tres lunas pinxit crescentes, quibus desuper im-
minebat corona, cum Lemmate: DOMINI DO-
MINI COMPLEAT ORBEM.

Belge Philippo II Hispaniarum Regi pinxe-
runt solem, cum Lemmate: REGIS ORBIS
DOMINA.

Qui

Quidam pinxit tabulam rasam, cum Lemma-
te: VOTIS SUBSCRIBENTO FATA SEMPER.

Coelum sole oriente illustratum quidam pinxit,
cum hac inscriptione: SATIS LUCIS AD VITAM EST.

Ioannes II Pontifex maximus in gemma an-
nuli sculptum habuit: TUNC GUSTATA, TUNC
GEMMATA; expressit illos, qui e parvis initiis
emergere ad magnos honores.

Cardinalis Lotharingus iussit pingi lampada-
dem accensam, cum Lemmate: LUX PUR-
GA.

Edwardus Rex vellus aureum pinxit, cum
Lemmate: PREMIIUM NON VITAE LABORUM.

Alphonusus Rex Aragonum in Symbolo
habuit lumen ardens, cum Lemmate: ANSIS
SERVIO, MENTIS CONSUMOR.

SENTENTIAE.

Virtutis aberrimum est alimentum honor. Valer. Max.

Virtutis umbra honor, etiam in vitio comitatur. Seneca.

Fax mentis honesta gloria. Silius.

Gloria virtutis pedisequa est. Facilius.

Ipse honores laborem leviores facit. Africanus.

Virtuti laus debetur. Aristoteles.

Solis bonis honor debetur. Idem.

Melius est civitatem regi a viro optima, quam
a lege optima. Idem.

Ma-

Magistratus virum ostendit. Bias.
Vita brevis est, gloria cursus sempiternus est. Sciro.
Eximiam virtutem sponte sequitur suum deus. Plutarch.
Magni animi fuerit magnis honoribus. Livius.
Sed ero dives, si bonam famam mihi sero dero. Plaut.
Omnia virtutis premia ambitio possidet. Sallustius.
Fama unicus sapientum thesaurus est, purissi-
ma vita gemma. Livius.
Gloria Mater amorum. Bion.
Illa solumi secure calcantur honoris vestigia,
quod prius recte facta attriverunt.
Fructus bonos oneris, fructus honoris onus.
Amplissimum est virtutis premium, gloria.
Possimus in dignitatum causa est orator, ambitio.
Non censu, sed meritis constant honores.

Poetarum Fragmenta.

Ex te major honos. Statius.
Notum per secula nomen. Idem.
Omnia honores, cum te veniunt ad limina fasces. Idem.
Ingentia dudum acta vocant. Idem.
Fortunam virtute domas. Idem.
Mens altum sperat honorem. Idem.
Quis tantus pro luce timor? Idem.
Aspirare pro fortuna labori. Idem.
Te priorem tanta manebat gloria. Idem.
Sors aequa merentes respicit. Idem.

Omnis

Omnis honos illi: illic ingentia certant
nomina. Idem.
His neq' per dubium pendet fortuna favorem,
Nec flovit mutare vias; sed fixus in omnes
Cognatas procedit honos: quocumq' repotes
Haec de stirpe virum, certum est de consule nasci.
Per fasces numerantur avi, semperq' renata
nobilitate virent. Claudianus.
Domus hoc de more requirit. Idem.
Attamen invitum blande vestigat, et ultio
Ambit' honos. Idem.
Culmen utrumq' tenes. Idem.
Tanti celer assiduus exalevit cursus honores. Idem.
Actusq' priores
Commendat repetitus honos, virtusq' reduit. Idem.
Nec, quod comitatur honores,
Ausa tuam leviter tentare superbia mentem. Idem.
Certus merenti stat favor. Idem.
Frons privata manet, nec se meruisse fatetur. Idem.
Successusq' novis susceptibus urget. Idem.
Titulo tunc crescere potes,
Nunc per te titulus. Idem.
Convenit in unum
Quidquid in orbe fuit Procerum. Idem.
Virtute decet, non sanguine nisi. Idem.
Vile latens virtus. Idem.
Ornatus fortuna viro. Idem.
Egregios invitant premia mores. Idem.
Obtulit, et solus meruit regnare rogatus. Idem.

Non fascibus ullis erigitur. Idem.
Implesti meritis solis utramq[ue] domum. Ovidius.
Non honor est, sed onus. Idem.
Fama mihi est oneri. Idem.
Mibi gloria damno est. Idem.
Titulis nomina plena vides. Idem.
Pleni numerofo consule fasti. Idem.
In illo pulcher honor. Idem.
Dat census honores. Idem.
Nobilitate sua major est. Idem.
Fama manet laeti. Idem.
Sed tibi Patris, sed tibi legendus Avus. Idem.
Sed tibi ne magno tua gloria. Idem.
Ad te non parvi venit honoris onus. Idem.
Contigit ex merito q[ui] tibi nuper honor. Idem.
Te virtus opera ad majora tulisset. Idem.
Sua processus habeat fortuna perennes. Idem.
Fortunae moribus impar. Idem.
Est satis est virtus dissimulata diu. Idem.
Merces mihi gloria datur. Idem.
Vultu ridet fortuna sereno. Idem.
Contigerant nulli nomina tanta viro. Idem.
Nos quoq[ue] tangit honor. Idem.
Nulli parvum licuit te sine videre. Lucanus.
Nescia virtus stare loco. Idem.
Sunt in lumine cuncta. Manilius.
Solis inardescit radiis, longeq[ue] resulget. Virgilius.
Solens

53
Solens suum sua sidera norunt. Idem.
Non sine me est tibi partus honor. Terullus.
Totum vulgata per orbem stant documenta domus. Silius.
Dat mihi gloria vires. Propertius.
Magna viri merces. Idem.
Prodigium tuus auxit honor. Idem.
Majora tulisti, quam sperare licet. Idem.
Et tu sdsare sub magno cura secunda fores. Idem.
Velut inter ignes luna minores. Horatius.
Qui totus potuit latere, major habetur.

APPRAUSUS GRATULANDUS
NOMINIS, SEU NATAUS

Anno tales gratulationes officiosa posuat con-
fici notatione nominis, attendendo ad eorum si-
gnificationem et etymologiam. Ut autem sci-
as Nominum etymologiam, hic attingo eam.
Adams significat hominem: Andreas fortem:
Alexander auxiliatorem: Josephus accrescen-
tem: Jacobus filium tonitruum: Simon obedi-
entem: Thomas abyssum: Michael quis ut de-
us: Nicolaus victorem populi: Joannes gra-
tiam: Stephanus coronam: Gregorius vigi-
lantem: Theodorus donum dei: Ignatius i-
gnitum: Stanislaus et Vladislaus laudem:
Hyacinthus floridum: Petrus saxum: Asi-
merus canibus mirum.
Idem.

2do Potest fieri gratulatio per comparationem cum aliis Nominibus: sic v.g. gratulando alii Carolum, comparares nomen hoc cum Carolo & viro: Constantinum cum Constantino Magno. Alexandrum cum Alexandro Macedone.

3to Potest institui per eruditionem formando breuem discursum, quod plurimae sint quae non respondent Nomini suo, probos, felices bellatores & referunt in Nomine, cum tamen à suo Nomine re ipsa discrepent. Contrarium ostende in eo cui Patronum gratularis, quia non frustra Nomen v.g. Stephani gerit quod coronam significat, quia ornat et coronat Rempublicam: his peractis in laudes excurrere, et voto concludere, appreciationes longissima vita et felicissima.

4to Notandum est, cum quo insigni seu instrumento pingitur Sanctus Patronus: v.g. S. Paulus cum gladio: S. Albertus cum hastis: S. Matthias cum ascia: S. Ioannes Evangelista cum calice et agnola: S. Petrus cum clavibus. Et ex occasione horum insignium sume impetus, v.g. Alberti hastis mihi stimulum addunt.

5to Videri potest qualem Aemula habeat tutelaris: v.g. Divus Adalbertus habet rosam: S. Stanislaus cruce: Casimirus fascem sagellonicum &

Et hae Stammata subministrabunt tibi acumina atq; vota.

6to Potest institui gratulatio per Protasim et Apodosim. In Protasi adduces historiam vel eruditionem aliquam de Nominibus: in Apodosi fac applicationem, excurrere in laudem magni Nominis et actorum egregie. concludere appreciationibus.

7mo Ut in omni materia ita et in ista diligenter consideranda sunt circumstantiae rerum, temporum, loci, personae. Ubi natus est, quo anno, die, in quo loco &

8to Acumina ex Nomine desumi possunt: ut de Diva Ursula:

Ursa minor major valet mea carbasa posthac
Ursula cum sociis Virgine luce regit.

Instituitur appalusus vita longior, incolumitas appromittitur, felicitatis omnia formantur, et ex Nomine deducuntur.

IMPETUS.

Stephane. Nie tak szartatne Szczepana kamienie bogate na sporty y weisnosc na gromy Korony, aby jej wzmian Panu oraz y z drogi imieniem nie udzielily. Stawanie wzmian Pana Korona, byczyzny narzey nazwane, kiedy nie
Fylke

R

tylko wysokim rozumem sejmow y sejmikow co-
ronam zdobiesz, ale barzicy serca braterskie dosc
bogato hojnym affektem twego szacunkiem koronujesz.

2. Joanni Baptista. Gdyby się godziło nie tak
konceptu Poetycznego jako dowzionych basni ich
poprawic, do brzech owych, które Gratia zwa-
noi Bogin przydatbym ja Jana imię. Y nie
możby to był wymysł, bo same Imienia tego
efymum każdego by Jana między te miły wdzie-
czne Charites policzyło. A Gratias wmm Pana
wielkie pochodzi Imię, y jako masz u wszystkich,
mitosć (na rękach tych taskawych Bogin wycho-
wany) pokazuje.

3. Eidem. Ubogie w taski starożytne snaki by-
ły lata, kiedy trzy tylke Gratia potomnym
w pamięci zostawiły wiekom. Bogatsze y szcze-
śliwsze czasy nasze, gdy w jednym Janie to
jest wmm Panu nie trojakie, ale prawie niezta-
czone złożyły Gratias. Pokazuje, to jawnie nie
tylko mnie samemu, ale tak wielu innym wysnaw-
czone Taski, tak dalece, że stuznie przyznaje,
u wmm Pana concordant Nomina rebus &.

4. Petro. Wielkiego Prymasa Apostoła Pio-
tra Klucze do powinnych usta moje otwierają,
applauzow, y też rozumem Patrona wmm Pana
choć

55
choć Niebieskie Klucze ad Templum Honoris drzwi
otworzą, a w sercu moim przypiecił im nie za-
mkniętego miac nie będą. Skarbisz sobie wmm
Pan wielkimi palmaribus meritis w Lzerzyzowa-
litych stawach, apud Sives Patria wielka powaga, u
nas miłosc y zyczliwość. Miedze ten grandis the-
saurus pod Kluczami Patrona twego bezpiecznie
y długowiecznie zostanie.

5. Adalberto. Jeżeli gdzie wesole okrzyki być
mogą, y floridissime choć nie udobry Orator mówić
też przy Herbownych Rozach wmm Pana Patrona.
Kwitna, pięknie Kwitają, ale y przyjazn moja lubo
dawna nie zwiedła. Wydarę się serdeczny affekt,
jednak jeszcze nie tak dobitocznie, aby plura
sub rosa non lateant. Bliski jestem roz Patro-
na twego, ale nie jako anguis in herba, lecz szcze-
ro zyczliwy przyjaciel, y taski forte nie w jednym
komponcie mam z kwiatami: beneficiis aliqui
utuntur ceu floribus, tam diu gratis, quam diu re-
centibus &. Kwitnicy oczywiście, zakwitay w
honoru jak najwyższe, kwitnaje lata licz
y fortunę &.

6. Francisco. Dosc wysoki mój affekt wybi-
ja się dzisiaj na powinowzynie wmm Panu so-
wiane, bo mi Serashickiego Ojca a wmm Pana
Patrona imię przypraawił Krzyżda. Wysoko wmm
Pana sublimitas meritorum wyniosła, wyżej
tera

Seraphiczne pióro, najwyższy Kładzie zawsze (nota).
Y bynajmiej się Wmian nie obawiaj upadku. Ke-
ra, to Logo nie ambiya, ale nota in altum wy-
nosi gloria, ten nie podlega ruinie. Ja biorę Seraphi-
czne Franciszka pióro, y na zarzecz się zyczliwym
Bratem Wmianu zapisuję, wszystkie zyczli-
waci y apprekacje w pamięci zapisawszy y sercu.

9.

Stanisław. Nie jeden chwalebne namię-
tnie bierze, ale stara smienionie nie korre-
sponduje. Wmian y chwalebny imieniem
wszędzie stymiesz, magnum it fama per orbem,
y nie innego, tylko wielkim Stanisław imieniem
Jawę głośisz, nota, y wielkimi zastugami
zawsze na nią, zarabiasz. Nie inne tedy vo-
tum y desiderium moje dzisiaj jest, tylko żeby
jak w najdalsze kraje imię nosita stara: te-
nia vehat trans agrora, transq' remotas Jethy-
es ambages &.

8.

Kazimierz. Przy bratych Kazimierza li-
tach Landorem przyjacielskiego serwa Stuzmie
w rekompensę szczerę przeciwno mnie pro-
pensy jestem explicare powinien. Ten kmiotek
Krolewski, albo florum Regina litium niema-
tych honorow jest prognostykiem (sic facis ul-
teriora omnia) Tyżę przyjmę Wmianu florentes
annos

annos, zyczę abyś wielkim Kandydatem godności
przy Kazimierza zostawał lity. A ja lilia mani-
bus dando plenis, me wiedniergę zsercu Task
y dobrodziecstwo chowac będę insignia vestigij wid-
kiego Hystorelesa nauki: immortales sunt gratiarum
virtu.

Stanisław. Sine Prædare ad te accedere
hodie non libuit, Antesignanum videlicet Tutelarem
tuum nati sumus, qui ardore digito nos edocuit,
pro votis nostris collimaturi essemus. Prædictus ille
Stanisław index et sui nominis virum Audacem
Boteslaum, et se nobis indicat. Evidem pisci
olim in pabulum eserat, sed accensa illa in-
avis lux raptorem piscem prodidit, et veluti sacrile-
gij reum sceleris flamma indicavit. Decuit mini-
rum ut integra manu Poloniam fulguris, ne unico
quidem digito careret Stanislaus &.

9.

Stomk. Quid olim Tutelari tuo per sumam
Barbariem excussit lancea votum, eadem hodie
oberratis tibi pectoribus fermentum admoveat. Non
adeo necessitatem gratulationis nobis indicisti, sed
dissimulare conceptum in te. fervorem animi non cof-
simus. Stylus lanceæ suadem nostram acuit, nec
minus argutias pollicetur, quam simulam admo-
vet, ut in debitam gratulationem excurramus.

10.

Apparatus Eruditus.

Alexander Macedo in obsidione Juri depre-
hendit militem ignavum et imbellem Alexandri
nomen

nomen habentem, cui dixit: aut nomen muta,
aut mores. Lutius.

Melsala proinus proprii sui nominis oblitus
est. Plinius.

Apud Macedones Alexandri et Philippi No-
mina sicut Numina in auxilium vocabantur. Iustinus.

Thraces omnes vitæ sub dies calculis desi-
gnabant: faustos albis, infaustos atris, quos o-
mnes in unam considebant urnam numerandos
post fata.

Alexander Macedo cuidam in obsidione
dixit: quam caro emitur nomen immortale.

Antisthenes illis, qui optabant immortalita-
tem nominis, unicam viam ad id ostendit,
ut bene viverent.

Basilicum illud Theodorici Regis effatum
ad Felicem: sumpsisti nomen ex meritis, vide
ut semper lateris veritate vocabuli.

Clavius Vopiscus probum (suum) virum
sui nominis esse dixit, id est vere probum.

Harmodio et Aristobitoni Athenienses ob
Rempublicam à Tyrannide Pisistrati liberatam
præter statuas in foro positas id etiam honoris
exhibuerunt, ne ullus civium, eorum nomine
vocaretur.

Ut salicidæ Metella nomen aternaret Me-
tellus ferrum extraxit, in qua pronuntiatum il-
lum versum: semper hinc nomen tuum, laudem
manebunt, ocheæ echo reddebat.

Nero

57
Nero per adulationem vocatus est Prin-
ceps iuventutis.

Apparatus Sententiosus.

Nomen sine actu et officio suo nihil est. Salvianus.
Regium nomen plurimum valet. Tacitus.

Nomina insignia onerosa sunt. Lampridius.

Absonum est portare nomen à moribus alienum,
et aliud dici, quam possit in moribus inveniri. Cassiodorus.

Nomina cum re consentiant. Plato.

Nomina pueris pulchra sunt inponenda. Plinius.

Nomen maximum in bello momentum. Lutius.

Apparatus Præficus.

Magne, tuum nomen rerum est mensura tuarum. Ovidius.
Mensuram nominis implet. Idem.

Maxime, qui claris nomen virtutibus agas. Idem.

Magnam nunc quæ nomen habet. Idem.

Dignus es in tantis nomen habere viris. Idem.

Clarum vincendo nomen habebat. Idem.

Nomen erit indelebile notum. Idem.

Aeternam sanguine nomen habebat. Idem.

Iam canitur toto nomen in orbe meum. Idem.

Crede mihi, longe nomina magna fuge. Idem.

Stipulis nomina plena vides. Idem.

Casurum nullo tempore nomen habet. Idem.

Nomina magna notat. Dares Phrygius.

Notum per sæcula nomen. Statius.

Æliæ

Aeternumq' foret per saecula nomen. Virgilius.
Pulchrum proferat per vulnera nomen. Idem.
Et nomina vana Catones. Lucanus.
Astra petes serus. Idem.
Pridelaro nomine tantum insignis. Juvenalis.
Victoria meis mandatur nomina chartis. Sibullus.
Nomen, et arma stipes. Barthus.
Tanta tuis agravis nomina factis. Idem.
Si numeres annos, dixeris Antilectum. Nazarius.
Ut poscas, Clyte, munus exigasq;
Uno nasceris octies in anno. Marthilis.
Nomen cum vidlis vestisq' natum,
Hyblam quod sapit, Altheisa flores:
Nomen nectare dulcius Beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari,
Et qui socula temperat Tonanti;
Nomen nobile, dulce, delicatum. Idem de Pueri
Earini nomine.

Terras hoc forte per omnes nomen. Beccius.
Caelo nomen deducis ab Iaso.
Nomina falsa gerit.
In longa suum saecula nomen eat.
Nomina sunt Iaso adque vincenda sono.
Aeternumq' suo petit de nomine nomen.

APPALUSUS GRATULATIO PARENTIS
NATAE PROLIS.

1710

1710 In oratione gratulatoria natae prolis
seu Genealogica solet aliquando poni discursus
aliquis brevis de felicitate Parentum, gratia scilicet
decora et fulcra à liberis accipient: vel etiam
ponitur discursus de consuetudine Gentium, aut
historia serviens rei, eruditio, apophthegma, sen-
tentia ab Oratore attingitur.

2do Circumstantiis variis ut: Parentum, con-
sanguineorum, Affinium, Familid, loci, tempo-
ris. crescit et ornatur hinc maxime oratio: scilicet
ubi est natus, quâ die &c. spectant hinc et pro-
digia in quorundam Natalibus facta.

3do Signa duodecim coelestia mensibus
duodecim anni respondentia scienda sunt:

Marchus, Aprilis, Maius, Junius, Julius, Augustus.
Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo.
September, October, November, December, Januarius, Februarius.
Libra, Scorpius, Arcitenens, Capri, Aquilona, Pisces.
Aries mansuetudinem, Gemini animorum con-
junctionem, Leo et Arcitenens fortitudinem, Li-
bra iustitiam significat.

4to Ad Nennata Familid possunt fieri ab-
lusiones, et ex illis omnia varia formari.

5to Exordium orationis Genealogicae, quod
in magnorum Infantum Natalibus est in usu, su-
mitur

mitur à declaratione seu testificatione lætitiæ tum
foris angvineorum, tum Amicorum, Patriæ, Subdi-
torum &. Confirmatio seu pars secunda conti-
net causas lætitiæ, et illas exaggerat, v.g. quia est
Infans Adres virtutis sacerdotis &. conclusio
includit omnia et auguria, appreciationes, vota
publica pro eodem, obsequia item Parentibus et
Infanti offeruntur.

Impetus.

A. Peznieby się niezawiedł, Ktoby dziś w pro-
gach samego Wmiana stanałszy novum In-
colam terræ Potomka temiz przywitat stowy,
Ktoremi niegdy nieznanoma Matrona ale zyczi-
wa maluchemu Sydi paktonita: salve puer
tibi et Reipublicæ felix. Nicomyne albowiem so-
bie Rzeczpospolita dzisiaj formacie omnia, ze to
mate dziecię, w wielkiego urosnie męża, grande
Patriæ fulcrum zostanie, y Dom Wmiana nie
mate odbierze solatia, gdy crescet Infans ore
ferens Patrem, gdy tal induct meate Patrem,
ze nie tylko honorum ale y virtutis Wmiana
obaczysz Adredem.

F. Ganie, zwycięzay dawny Narodu Thrackiego
ze przy pierwszym z Swiatem się powitanu Po-
tomkow swoich nieprzyjazne zyciu ludzkiemu
fata optakiwat. Na coz bowiem obfitemi zrze-
nice

53
nice skrapiac łzami? a nie raczej z naszego na Swiat
cierzye się Goscia, Kiedy magnam et ducem solati-
um Patriæ filius. Tej ja tedy radości, Ktore z wiel-
kiego już Potomka dot w kolebce na cały się,
Wmiana Dom zlewa, uwrzeczywym powin-
szonawszy affektum animus zyczi, aby go z rak
Lucynij trzy Boginie Gratia na swie wzięwszy
reze y protekya, Oyczyznie z niego fulcrum, Re-
ligij nieprzetamany filiar wyta wity. So niepton-
nie omiowac moge, Kiedy się, na wielkie Wmiana
Patria merita zapastuit, y fructu: albowiem gene-
rosus arboris planta statim cum fructu est. Niech
zyje jak napastuzey Potomek godny: niech wzy-
skich honorum bedzie jedyne centrum: vive pu-
er Reipublicæ fœdus felix.

3.
So niegdy o stawnym Oratorze Tulliusu w
dziecinney kolebce jeszcze lezacyu Matrona jedu
powiedziata: salus Patriæ à te gestatur; to ja
dzis Swzniey y bezpieczney nowo narodzonemu
na Swiat Wmiana Synowi przypisac moge. Pra-
wda ze skrapia łzami memordęcemi powieki, ale
tysiac solatia Oyczyznie y Domowi castema z nim
urosną. Jedynak jst, ale numeri damnum
compensabit virtute: skrapowany mocno pie-
luszka zostanie, lecz nigdy diabolus nie bedie
in vitia, Wolności tylko samey, przetrzeżajac
Oyczyzney.

Reene

Rozne to ptonne nadzieie, to omylne sny Rodzicom potomkow wystawiały obrazy, jedyną purpurę y laury stawiały, drugim w mauerzynskich wnetrznościach pochodnie zapalały: y owszem jakoby mało było splendoru, słońce samo na owieccie prowadzały, ale tylko przez sen wdzięczne Synaku laborawle rodzily, często te nocne fikye z wschodem ich y słońca zaraz ad occasum dazyły. Więc co innym spes fallax, imaginawa niepotrzebna, albo sen mile tudzawy obcowat, to dziś w Domu Wtm Pana na oko widzimy, gdyż nowe z nowym Goscieniem powiechy witasz. Zawsze w Domu swoim nad zaprzaz y owieccy Familię całą, nad yrodziewanie fax meritis honesta zapalona, większe a większe co dzień incrementa lucis y splendorow mieć będzie. Sa metoda laborow do uodobrania y smaku. Zeczypospólitej całej grona (woł y zastay przyniesie.

B.

Ponieważ fortes creantur fortibus et bonis, tedy nieomylnie dziś możemy formować auguria ze ten, którego dziś taskawe Nićto Potomka datur accipiet Patris exemplum tribuetq; Meriti: poydzie utrowana, droga, Stawnych Antenatów, magnis passibus postępowac będzie, y wysoki starozytny Familij decora novis meritorum incrementis chwalebniejsze uczyni. U niepłonne to ja mówię, bo vestigia magna indolis agnosco, a przeciwko Wtm Panu

Panu z tą się odzywam apprekcją, którą napisat Rutilius: o felix simili posteritate Pater!

Niech ciekawe po Niebie y gwiazdach latających Astronomow dowcipy z różnych konstelacyj wielkich fortun nowemu na świecie Goscioni omina czynia, y ciekawe: non ego vos Stella, non vos interrogo Pater, Potomka tego sors ovalis erit. Gdaleko pewniejsze ja omina z wielkich Rodziców braci mej, niogodne gwiazd porzuciwszy scrutinia: nec possum tibi velle minus, nec fingere majus, cernere Pater, omnes spectabis in uno. Możeż Wtm Pan temu Domu tużę metodem Orlikowi praukwil owe na tej Kulecie rysować lemma: mei non degenerant; bo in sole publico nie zmruży oka, y ozy smiele Nieprzyjacielowi zaprzy, mozeż ten z łasnie owieconego Domu wynikający tęży przypisac: a magno maxima. Już ten wschodzący Kijzyc maga, y Mauerzynskie gtały onemi witac Stary: cresce in bene. Niech tedy ten wschodzący Kijzyc tak rośnie, ut totum impleat orbem: niech do staronego plenitium Stary y największych honorow przydzie.

Nie tylko Wielkiego Augusta Mokka najjaśniejszego Potomka miała, to słońce rodzi sobie się zdada: ale y Wtm Pana illustribus titulum ac honorum radius zajasnieł Familia Wtm Panu

G.

jednym przeswiecnyim Potomku. Dosc splendo-
row widzę, lecz ta wschodząca jutrzienka to po-
kazuje, że będzie wielkiej fortuny stonice przed
wmm Pana jasniato wrotami &

8. Chybaby nie ludzkiej był kondycji, Ktoby z
urodzonego nie dierzył się sztonika, ponieważ
nowa jedneyze natury kompania y nierozumny
jest miła zwierzętom. Niekć będzie inaczej od
drugich, ten jednak rowus Iniola ferre w prze-
zacznyim wmm Pana Donu jest szczegolnego nam
przyczyną wesela: a lubo się z ptaczliwym
wedle popopolitego nas wszystkich trybu odzywa
głosem, jednak wesote w nas zbudza myśli.
Jest się z czego weselic, Kiedy dluga przeczaych
Antecessorow linia nie tylko swietney krwi kolo-
rem, ale y zacnem dziejami pozorna w tym
Sukcesorze daley się pociagnie. A ten, Który
oczyszty krwi uczestnikiem zostal, oraz snoty
y stawy stanie się ex alie Adres.

9. Jezeli inni szczęśliwyde fortun, jezeli boga-
tych skarbow, y wielkiego imienia swoim win-
szują przyjaciotom: ja stuszniey daleko tey ko-
sztonney party wmm Panu winszuję, Która z
niezbrodzonego task Bankich morza dzis ma,
własnym widziw brzegu. A przy tey gratula-
cyj na tę temu drogiemu Gosciowi zdobywam się
salu

61
salutayą, którą Niebieska jakas Matrona Sylli
powiedziata: salve puer Reipublici filij fe-
lix; ale żeby nie była skąpa apprekacya, y te
zyczliwosci moia przydaie słowa: cresce puer
Patremq; suis virtutibus agra, nec potsum tibi
velle minus, nec fingere majus. Y owszem
aliis Decij veteremq; familli narrentur, tu disce
Patrem.

Respondetur à Parente.

Respondendo Exordij loco pradmities similiter
discursum aliquem brevem, affirmando et appro-
bando dicta gratulantis sive explicando naturam
amicitia, quod bona amicorum sua existimat, de
eis non aliter ac de suis gaudet, eademq; gratu-
latur. In Confirmatione referes gratiam gra-
tulanti, vota illius ex intimo animo prosecta
estimabis, merita tua et Domus extenuabis.
Pro conclusionem vota votis compensabis, prea-
berisq; vicissim similem felicitatem, turbam
nepotum, aliq;

10. Ta zyczliwa, Synowi memu appokaga,
ja y z nim chociaż jezicze niemortecemi skre-
powanym pieluszkiem promyjsimie ad omnia
obsequia idge, wmm Panu nisko dziękuję. Y
tak rozumiem, że między innymi nie na inny
konice

Koniec na świat jest wydany, tylko żeby ja y ca-
ty Dom mojej numerosius mogł teraz WMMPanu
stuzyc. Gdyby mi zaś Leō inay tak wielkie o
nim dawał omīna, mnielibym dowierzał: ale
ze WMMPan, który nie stonnego, lecz same
tylko prawie Delphica Oracula wydawać zwy-
kles, nie mi wątpli, że to WMMPana augu-
rium fauentibus Superis efekt szczęśliwy odbier-
ze; ten zaś Potomek y na powiech, y na usługę
WMMPana crescet et maturescet.

D.

W wizjach dzisiaj Syn mojej zostający serie
mi y usta na winne gratitudinis et obsequiorum
onera za uprzejmą, gratulacją, rozwięznie. Już
ja żadnego horoscopusz dwornie upatrować nie
będę, już od gwiazd rady zaięgać y prognosty
Leō zaniecham, gdy WMMPana vota y omi-
na dziś styżę. Zyczące braterskich afektów
Synowi memu dane omīna w krótkie compendi-
um zbieram, y na samych WMMPanu miłych
Potomkowi, którzy pewnie są magna et dulcia
solatia Patri, przenoszą. Majori numero od
tych czas WMMPanu stuzyc będą, bo y mnie y Syna
mego obowiązująym na zawsze y gotowym stupa do-
znasz. Rósć będzie w lata, lecz cum annis crescet
et obsequia, a gdy starosc latom moim przymiesz sta-
bore sity do usługę stępi, Syn za cya in interrupta wiet-
nie zawsze usługował będzie serie.

obo

3.

Obowiązkanemu afektem braterskim przeinke
WMMPanu nie dla innej przyczyzny daty zyczli-
we Miła Syna, tylko abym à teneris zaraz
y miasto najpierwszych dziecinnego obicadka
liter to mu wpramieci pisat, żeby WMMPanu
y zamnie y za siebie numerosa deferat obsequia.
Ta moja powiecha z niego najwiękza będzie,
gdy nie tak intaminatis fulgebit honoribus, ja-
ko że WMMPana y całego Domu à teneris ungui-
culis ad provecam senectam będzie stupa.

APPARATUS HISTORICUS.

Romani solebant commendare nascentes filios
Dei Pecunia, ut pecuniosi essent. J. Augustinus
de fortate Dei.

Brachmanes Populi infantes natos publico con-
silio statim dijudicant ex membris, cuius sunt et
qualis indolis. Cuius indoles iudicata fuerat bona
eum educabant, bonis artibus imbuebant: cuius
improbabatur, occidebant. Alex: ab Alex:

Servio Tullio infanti visa est flamma lam-
bore caput, quod futurae magnitudinis et splendo-
ris indicium fuit. Livius.

Hercules ut primum terram attingit, clypeo ex-
ceptus ut in signum futurae fortitudinis. Democritus.

idem

Idem Hercules tener adhuc et lactens anves manu elisit: sic jam infantulus indolem futuri roboris dedit. Comes Natalis.

Jupiter Deorum Supremus, dum in luca puelliam prodit, aureo panno exceptus est. Callimachus.

Carolus V. Parente gladium sibi puero et coronam offerente, gladium elegit, dicens: hic illam dabit. Lausinus.

Zoroaster quo die lucem vidit risit in presagium magni indolis. Iustinus.

Aegyptij impuberes filios, nisi prius 180 stadia cursum confecerint, ad mensam non admittunt, cibos privabant. Diodorus Siculus.

Ethiopes indolem fortitudinis in pueris exploraturi ingentes quasdam aves cictrabant, quibus fenella pusionum corpora imponebant, ut in sublime evolarent, et cuius speciem demonstrarent: si enim puer trepidabat, ignarus et degener, si imperterritus in alto existebat, generosus habebatur. Alexander Neapolitanus lib: 2do et Diodorus Siculus.

Persa editum infantem ante septennium in conspectum Parentum non admittunt, ut scilicet Patres amissionem et mortem parvulorum aequo animo ferrent. Valerius Maximus.

Obex

Observandum est Alexandrum Magnum die suo natali Dariam visisse, eodem die mortuum esse. Rhodiginus. Eodem etiam die, quo est Alexander natus, Dianae habitum Templum conflavit incendio. Plutarchus.

Aurelianum infantem ortum humili genere Aquila ex cunis rapuit, et sic proprio palatio deposuit. Sabellius.

Olympias Mater Alexandri putabat se fulmen gerere in utero, cum Alexandrum gestaret. Idem.

Alcuba Mater Paridis illum paritura, visa est sibi peperisse facem, et vere, quia fide postea accendit Trojam. Idem.

Agarista Xantippi Uxor visa est in somniis Leonem parere, et peperit Periclem. Plutarchus.

Cum Alexander Magnus nasceretur duae Aquilae super palatio sedebant, et una ad orientem, altera ad occidentem avolavit. Idem.

Hieronem Syracusanum apes aluerunt congesto circa patientem melle: hic postea Rex Sicilia factus. Iustinus.

In ore Sterichori Poetae infantis dicitur Lusinia consedisse. Allianus.

In Emigildis Reginae Scotiae cunis apparuit annubus mira pulchritudinis et magnitudinis, cum inscriptione: Mater Regum, Filia Regum, Regina Regum. Annales Anglik.

Semi

Semiramis infans exposita die educata est ab
avis: alii dicunt nutritam esse à Columba. Dio-
dorus Siculus lib: 8vo.

In sinu Marii pueri sinu reperiuntur sunt se-
ptem Aquilæ, quod erat signum septies cum con-
sulem Romanum futurum. Sabellius lib: 6vo.

Socrates institutus Platonem puerum, vi-
sus est sibi signum videre e gremio suo egredi-
entem, qui cunctis orbem terrarum impleret. Ful-
gostus lib: 1mo et Laertius.

Mos fuit antiquis, ut infantes statim in
terram deponerent. Macrobius.

Thracæ infantem circumsedebant cum pro-
pinguis et lacrymabantur, narrabant ei omnia,
quod erat passurus; mortuum vero cum lachryis
sepeliebant, narrantes sibi, quod mala evasis-
set. Herodotus.

Pueri quam primum cum lacte transferban-
tur, consecrabantur Deabus hiibus, Edue, Potind
et Caba; scilicet edendi, bibendi, dormiendi. Varro.

Quo die Plato Sol Philosophorum ortus
est seu natus, aureum imbrem cecidisse de celo
Annales Veterum produnt.

Cræsi filium infantem pro Patris injuria
locutum testatur Cicero.

Romani tot facies infanti accendebant, quod
ejusdem

64
ejusdem nomen in se continebat litteras: præmonentes,
illum ad lucem gloriæ virtutemq; nasci debere.

Mitrix cum parvulum scironem in sinu teneret,
phantasma quoddam apparens, dixit de illo: salus
Patris à te gestatur.

Syllam Imperatorem in cunis jacentem Matræ
quoddam majestate plena et splendida his salutavit ver-
bis: salve puer Reipublicæ filij felix; quo dicto disparuit.

Græchorum Matræ Romana, cum ab alia nobili
fœmina divitiis ostenderetur ei, dixit: hi sunt the-
sauri mei, filios demonstrans.

Singunt Poëtæ Jovem animas humanas ex va-
riis metallis formare, adeoq; aureas, argentæas, fer-
reas, plumbeas esse. Et ideo puto, aureas Principum vo-
cari animas.

Seleucus Rex cum signo anchoræ natus esse di-
citur. Tu dices, quod non cum signo Jovis, sed cum
ipsa Jove natus est filius.

Plato de parvo Themistocle dixit: Tu nihil medio-
cre eris, sed magnam Patriæ lumen, vel magna pestis.

Laconibus mos erat, infantem clypeis ad Tem-
pla deferre.

Persarum infantes illustres vexillo militari
involuti in Templum Martis ferebantur.

In ore Mithæ infantis grana à formicis conser-
vata

vata. In ore Pindari infantis dormientis, uti et
Platonis apes mellificarunt.

Mater Augustam enixa, visa est sibi solem ge-
nuisse.

Cyrum paritura Parens, visa est sibi pepe-
risse vitem, quod totam Asiam occupavit.

Ioannes Zamoycki supremus exercituum
Dux et cancellarius Regni Vir fortissimus et e-
ruditissimus filium recens natum Thomam in
stramine deperit, dicendo: fili à teneris disce
Christi paupertatem pati.

Cautius erat deus parvulorum, apud quem
supplicabatur, ut ingeniosi pueri nascerentur. Va-
gitanus deus rogabatur, ne nimium vagirent et
starent pueri. Dea Mens colebatur ad Antiochia,
ut pueris daret bonum sensum et iudiciam.

Parens colebatur inter Natales, ne stamen
vita cito abrumperent, et ut candidi et aurei vel-
leris horas, hoc est felices narent: dicta sunt
à pariendo, quia nemini parant.

Quoddam Matrona partui à se edito ita ve-
rebat: cresce in bene.

Suos Principes, cum nascebantur, Sythae et
poco offerbant ad belli praeludium. Athenienses
suos Principes sacerdotibus Infantis tegebant
ad pa-

65
ad pacis auspiciam: Persae adverso soli opponerant
ad religionis specimen: Romani humi collocabant ad
miseriarum exemplum. Turci militari vexillo ad
jactantiam: Graeci purpuream chlamyde ad pom-
pam: Parthi casside ad ferociam excipiebant. Pe-
trus. Tu dices: hic Infans aris imponendus est ad
aeternum pietatis monumentum, purpuram senatoriam
involvendus ad omen honorum &c.

Syracusani eam diem semper coluerunt, quod
Timoleonem ipsi dedit: etiam Athenienses sacram
habebant, quod Socratem peperit. Nus julia pas-
nis Julij ortu insignes, calendae januarie Tertii,
decembres Neronis, novembres Adriani, aprilis
Antonini, februariae Constantini claud. Natalibus
olim Romae magna cum pompa celebrabantur. Item.
Tu dices: nobis vero semper illa dies dicitur supra
ceteras omnes beata, quod huic praeluxit partui,
illa nobis in anni circumflexu redibit gratissima
omnium &c.

Non fuit Antiquis nascentium Principum par-
tus curiosius inspicere, et ex Natalibus conjicere
cui quod fata serarent. Hanc nonnulli divinati-
onem ex siderum observatione ducebant, uti fer-
tus Sabinus Augustus imperium praeluxisse
Caligula. Quidam arripiebant ex somniis, ut
Cyri

Cyri gloriam ex eo coniecisse narratur Astyages, quod
ejus Mater dormienti sibi visa esset ex se palmitem
fundere. Id ipsum alij colligebant, subites rerum
eventus interpretandi quemadmodum Augustus
destinatus perhibetur Imperio. Alij ex notis qui-
busdam à natura impressis valentantur. Alij ex
verbis ipsius argumentantur, quod primo et qualia
eloquuntur infantes. Omittit Oracula, captata ab
avisibus auguria, adhibita tempestatum, dierum,
horarum examina. Infinita olim divinandi e-
rant artes, sed totidem gratia fallendi. Idem. Tu
in applicatione dies: grave valeant dubia astro-
logia iudicia, valeat Helrusca veterum discipuli-
na? notis non sunt considerandi confusus
siderum, non adendum Apollo, non consulen-
dus Haruspex ad auguranda Infantis hujus mi-
racula. Prodit se satis invidiosus suorum splen-
dore natalium &.

Apparatus Sententiosus.

Rapitur ad similitudinem suorum excellens quodam
natura. Nazarius.

Liberorum virtus Patri gloria est. Philo.
Raro excellentis Viri filius excellens fuit. Petrarcha.
Claritas non nascendo quodritur, sed vivendo. Idem.

Life

Liberis nihil est carius humano generi. Livius.
Consentaneum est, meliores nasci è melioribus. Aristoteles.
Probi creantur liberi è Viris probis. Euripides.
Aurei Patres saepe filios reliquerunt plumbeos. Aratus.
Fortes creantur fortibus et bonis. Horatius.
È patris rosis prodeunt. Ammianus.
Fili sunt dulcedo amarissima et fel melle circumditi. Pe-
trarcha.
Habet filios? habes et unde vivas deas et mortu-
us agnoscaris; habes in quibus vivas, et in quibus
sape moriaris. Idem.
Magnum et dulce solatium Patri filius, sed sollici-
tum et grave. Idem.
Letitia Patris filius sapiens. Menander.
Magnum depositum habent Parentes. filius suus. Di-
vus Chrysostomus.

Proles nuptiarum melis est, filios Malami, socialis
amoris fructus, Parentum communis amor et pre-
tiosus reliquid. Petrus in Benethiliaco Delphini.

Parentes gaudent in liberis veluti natam quendam
in speculo seipos intueri et proprio aridere simu-
lacro. Nam cum sit amans sui natura, suam
ut semper contempletur imaginem, sece effingit
in altero. Idem.

Successione Sobolis nomen propagatur in domum, con-
tinuantur generis stemmata, unius sanguine sur-
gunt populi Herotum, in quibus quodam ingre-
talitas sentitur, ut quod natura non concepit
homi-

hominibus diu vivere, id ipsi pro creatione libero-
rum conserui videantur: per quos suum etiam
ultra funus diutissime, si minus, toti certe par-
te sui quādam, eaq̄ optimā superstites manent. Idem.

Vivunt ex Parentibus filii, sed et vicissim filii Pa-
rentibus vitam restituant, dum naturam, quam
ab iis nascendo traxere, tradunt succedentibus
sæculis. Idem.

Ut fructus arborum naturam sequuntur, sic ferè
liberi Parentum mores imitari solent. Idem.

Ex semine messem destimate, quam collegistis: ma-
gna sigvidem vis est in genere, propterea quod com-
munionem naturam non modo Parentum sanguis de-
rivatur in venas succedentium liberorum, sed
ipsa eorundem virtus in mentem quoq̄ transfunditur. Idem.

Cernitur uterq̄ Patens unius in ore. Idem.

Divitias Parentum puer in oculis habeat, non in
usu. Seneca.

Adolescentum Atlas inter incudem et malleum sit
oportet, ut formam virtutis accipiat. Severus.

Generosioris arboris planta statim cum fructu est.

Apparatus Protius.

Indue mentem Patrem. Claudianus.

Nati vicere Patrem. Idem.

Nume

Numeri damnum Proserpina paret. Idem.

Nec filius genitore minor, nec fratre corusco. Idem.

— — — — — Cum Matris onus Lucina beatum
Solveret, et magnos preferrent sidera partus. Idem.

Extaret cunabula degenet infans. Idem.

Accipiat Patris exemplum, tribuatq̄ nepoti
Filius, et cooptis ne desit fascibus sidres.

Decurrat tria beata domus, triadatq̄ secures
Mutua posteritas. Idem.

Nos Lucina fugit, nec pignore nitimur ullo. Idem.

Creverat infans ore ferens Patrem. Idem.

Inter cunabula Consul proveheris. Idem.

Nec desine tales Natæ sepi. Idem.

Vestigia magna indolis agnosco. Idem.

Aspice, complectur votum: jam natus adloquit
Te meritis, et quod magis est optabile, vincit. Idem.

Ipsa suo pro pignore castra laborant. Idem.

Ipsa Quiritiali parvum de cinxit amictu
Mater, et ad primas docuit notare curules. Idem.

Crescite virtutes, secundaq̄ floreat Atlas

Ingeniis — — — — — Idem.

Magnorum soboles Regum, pariturus Reges. Idem.

Luce magistra Naturam vires ingenitq̄ probat. Idem.

Gravibusq̄ latet sub moribus Atlas. Idem.

Per fascies numerantur avi. Idem.

Felix Naturam turba coronat. Idem. Quem

--- --- --- *Quemcumq' requires*
Hac de stirpe virum, certum est de consule nasci. Idem.
Reptasti per scuta pueri, Regumq' feroces
Exuviae tibi ludus erant. Idem.
Nec dulce Patris cognoscere nomen. Idem.
Multum de Patre decoris, plus de Matre ferus. Statius.
Mansuris donandus honoribus infans. Idem.
Nulla ex te gaudia Matri. Idem.
Juvenis nova gloria Matris. Idem.
Cunabula magni Mercuris. Idem.
Seta puer lacrymis, et prima voce poposcit. Idem.
Aheu nunquam vana Parentum auguria! Idem.
Magnusq' tibi praecludit Achilles. Idem.
Patria jam se mectitur in hasta. Idem.
O felix simili posteritate Pater! Rubellius.
Mater in ore tibi est. Propertius.
Cujus inest amice patrij condonis imago. Ovidius.
Magna dati Nutrix praemia lactis habet. Idem.
Per sua, perq' tui facta Parentis eat. Idem.
Tibi similem virtutis imagine Matum. Idem.
--- --- --- *Similiq' tibi sit Natus, et illum*
Moribus agnoscat quilibet esse tuum. Idem.
--- --- --- *Qui te genere beati,*
Et Mater felix, et fortunata profecto. Idem.
Nata felix et conjuge Peleus. Idem.
Patrumq' nitorem ore ferens. Idem. *Magna.*

69
Magna quidem Patrisq' sui, Matrisq' voluptas,
Nostra tamen major. --- --- Idem.
Deq' viri collo dulce pependit omnis. Idem.
Fortunate puer. Virgilius.
Jam nova progenies caelo demittitur alto. Idem.
Salve parve puer, cui jam felicia vident
Strepula --- --- Nazarius.
O sidere dextro edito. Statius.
Non pueros, sed uniones. Martialis ad Linum.
Liberos similes Patri, similem Matri. Seneca Tragedus.
Maternus amor est. Idem.
Et genitor in te totus. Idem.
Nimiumq' Patri similis. Idem.
Magnos crescit in luctus puer. Idem.
Sensit. Ortus, sensit Occasus,
Herculem nasci --- --- Idem.
--- --- *Semper dignus cum fascibus habes*
Nascitur, et simili lapsatur prole curules. Barthus.
Excipit alumnum audaci fortuna sinu. Idem.
--- --- *Strictos placidis pro fascibus enses*
Ostendit puero. Idem.
Ridibus Majoris se ostentat in annis. Idem.
Tu Patri dignos ex te concede meritos. Idem.
Respublica natos exigit. Idem.
--- --- *Paribus Patrem virtutibus aequat*
Progenies. Idem.
Virtutibus annos antevenit. Idem. *Mens*

— — — — — Mens ardua fulsit
A pueris, potuitq' senum consulta morari
Iudicio. Idem.

Cresce victuri studiosus avi. Idem.

— — — — — Sit imago Parentis
Filius, et similis similem demonstrat utrumq;
Et veteres demonstrat avos, spectentur in uno
Permisti Herois. Pater Laube.

— — — — — Hinc gloria Patrum est,
Heredes genuisse patris, sit major imago:
Hinc quoq' laus Patrum est, hereditus esse minores,
Majoresq' aliis; gaudent ab imagine vincti,
Et vincunt in prole Patres. Idem.

Non ego vos Stella, non vos interrogo Parca,
Sors qualis erit? Idem.

Utrumq' ore, oculis et fronte refert. Idem.

Totusq' est in prole Pater. Idem.

— — — — — Matremq' Patremq'
Aspice talis erit, qualem miraris utrumq'. Idem.

— — — — — Regia proles
Reginam Regemq' refert: hinc matris imago est,
Illa tamen plus Patris habet. Idem.

Cresce puer Patri consors fimpicopus ille. Idem.
Et Parca est, et Stella Pater. Idem.

Vive, vale et vince Heroum purissime sanguis,
Et nostri fortuna avi. Idem.

Cresce puer, Patremq' tuis virtutibus aqua, nec

69
Nec possum tibi velle minus, nec fingere majus,
Terne Patrem, Regesq' omnes spectabis in uno. Idem.

Tu quoq' cresce puer, nec magnum equare Parentem,
Aut superare time. Idem.

Et verbo et facto parvis sit regula Natis,
Optima sitq' omni tempore norma Pater. Verinus.
Pulchrius est nobilem fieri, quam nasci. Plautus.

— — — — — Alis Decij, veteremq' familli
Narratur, tu discce Patrem.
Multum paternam mentis est.

SYMBOLA NATALIA.

Si pingatur speculum, addito ei Lemmate:
NLLI FALLAX. Potest hinc similitudo trahi
ad mores filiorum, in quibus tanquam in specu-
lo elucent facta Parentum.

Pingatur campana cum hoc Lemmate: PUL-
SU NASITUR. Hoc symbolum exprimit edu-
cationem filiorum, quod esse debet cum quodam
pulsu seu verbere non tam corporis, quam indo-
lis: talis enim famam generat.

Agvula cum pullis solem intuens, cum Lem-
mate: MENS NON DEGENERANT.

Si nitida aqua et raris propiciis, cum Lem-
mate:

Lemmate: TURPIS CLARO DE PATRE PA-
PADO. In degeneres filios istud applicari poterit.

Si pingatur cor, cum Lemmate: HOC SI-
GNUM DISCERNOR. Hoc Symbolum exprimit
amorem et pietatem filiorum in Parentes, et vi-
cissim Parentum in filios: filij enim dicuntur
cor Matris, dilectio, delictum &.

Margarita in concha, cum Lemmate: PA-
TRE EXISA COELO.

Alexon quod pacifico mari pullos excludit,
cum Lemmate: PARET PARENTEBUS
ÆQUOR. Allusio istius Symboli fieri poterit,
si pacis tempore infans nasceretur.

Heliotropium ad Solem conversum, cum Lem-
mate: HOC PENDINGO VULTU. Alludendo, quod
soles Parentes, filij vero flores sunt, vultusq;
Parentum intueri debeant.

Agua cum Lemmate: QUAE DUPERIS I-
BIS; id est filius insistet Majorum suorum vertigibus.

Item si pingatur terra, cum Lemmate: EX-
CULTA VIRESCET.

Horologium cum Lemmate: MODO ME
MANUS DOCTA REGAT.

Simia amplexu pullum suffocans, cum Lemma-
te: PERGIT ANIMADO.

Vota

Vota et Apprecationes.

70

Ergo vivat, et tot annos vivat, quot vota concepimus
Mato.

Vivat donec nullum hostem Patria sentiat, nullum
Evropa patiatur malum &.

Vivat secundus Parenti qui genuit, Matri similis
quod peperit.

Superi qui dederunt magnum servent, sive qui pete-
runt Patrem sentiant, Exteri qui timuerunt Vito-
rem ferant, Federati qui exoptant triumphan-
tem videant.

Diu expectatus nunquam recedat, miraculo geni-
tus miraculis fulgeat, caelo delapsus terris inge-
ret.

Ut pacem reducat, ut hostes conferat, ut oppressos
liberet, ut Ecclesiam protegat, vivat.

Hæc sunt tuorum vota, hæc publicæ omnium tibi
tuorum sanguini lauta precantium acclamationes.

Det tibi Deus statem quam mereris, filio quam
cupis.

Vivat ille diu tibi, tu nobis semper.

Date Regno filios, videatis nepotes, et talem se-
nectutem, quam sibi metipsum proleat optet. Hactenus
Petit in Genealogico Delphino hoc est Gallid
Regis filio scripsit.

APPRECIATUS GRATULATURUS
NATALIS CHRISTI.

1710

1mo Materia huius gratulationis potest esse
 Verbum Natum. 2to Totius orbis letitia et plau-
 sus. 3to Varia adjuncta seu circumstantia, ut
 sunt cuncta, fasciæ infantiles, lacrymæ et vagitus
 Dei seu Verbi abbreviati, Angelici cantus, præ-
 sepe, pastores, fistula pastoritia, stella nova
 infantia verbi, bos ad præsepe, strona & c. Et
 am fasciæ Verbi clementer ardent animus, nec
 facile talibus è vinculis sese expediunt &. Pollice-
 ri gemmeum scilicet cogunt Verbi lacrymæ, gut-
 ta illa merissima gemmæ sunt, quæ ex oculis
 cadunt. 4to Potest institui præsentis gratula-
 tio per allegoriam vel Hæminali Parentis, Me-
 coenatis, vel tempori, vel alicui eventui congruam.
 5to Ad eruditionem aliqua vel à breviori histo-
 ria possunt desumi impetus, et in oratione tra-
 ctari. 6to Protasis et Apodosis concinnabit
 hanc orationem; item syllogismus vel enthy-
 mema. Laus breviter seu obiter in præsepe
 orationi illius cui gratularis, et appreciationis
 felicitatis, diuturnæ vitæ, omnia item votag,
 addenda.

Impetus.

Parentibus. Lubo przy pierwszym wielome-
 go słowa na świat, y do Betlehemskiej jaski-
 ni wzięciu wszystkie tak uporczywie zamknięte

R.

były pogańskie Oracula, ze żadnego pytania
 się, nie dają response: mnie jednak for samo
 uciżzone słowo a więcej miłosci mając a nizeli-
 gnosu miłosci deis nie kazało, ale już wotny
 do pomieszczenia w m. Panstwu y Dobrodziej-
 stwu memu zostawiło. Niech miłsza, jak naj-
 barziej Apollina Oracula, doś mi na tym, ze
 przewidziane słowo za w m. Panstwem słone
 będzie, y wszystkim natarczym przeciwno-
 ściom nie odrywac się, miłosci kaze. Te są d-
 terni Oracula Verbi badającemu się pilno synowski-
 mu afektowi z kamiennego słowa jako ex Tripo-
 de dane, ze słote wieki w Dom w m. Panstwu
 ze słotej Dzieciny wotny, trami, z pasteryka, mu-
 zyka, tysiąc podieł hurmem wniźcie, przy kolebce gnia-
 zdo sobie wielkich honorow Pani Fortuna usiele.

Tisdem. Przy pierwszym słonce Philozofow
 Platona wchodzić powiadaia, ze słotym przy-
 chylne ludzium nieba ziemie, skropity duszcegn.
 Morie wiele męsi Panstwo y Dobrodziejstwo.
 Tak widzę, y słonce bez przysady obfokow nie-
 bywa, iłybaly podobno nie pogodą ora od zto-
 ta wagi y zalecenia dostata. Ale niechay
 pretiosa mendacia vatum w dawnym starozy-
 tności zapadzie zostana; na prawdziwsze ja-
 wdzięczności y afektu mego szczerego bo synowskiego

P.

zdo-

zdobywam się dowody przy świętym Stonie Sprawiedliwosci dzisiaj wesciu, gdy upatruję, że droższy nad złote krople deszcz spada z najwyższej Nieba elewacji; to jest Bog Memowale Stonie nasze inter virginum et laurum postawione. Tego Niebieskich dobroczynności deszczu aby y Wmmpanstwo bez najmniejszego niebezpieczeństwa obrotu uczelnikami zostało, wszystkie moje do tego zmierzania, pragnienia y niepokojne vota. Daj zyczliwe Niebo, aby się Wmmpanstwu przy złotej nowo narodzonej Dziecinie złote wrony wiaki a zelazne nieprzyjaznej fortuny nigdy w całym Domu niepostaty. Niech się rzęsię trzy kwilące Boga wjak najdłuższe przemienia, wesela: niech pieluszki wszystkie naturalne niebezpieczeństwa pokrepuia; niech pasterka muzyka przybawki wszystkie wytrąbi; niech dzień pierwszy życia wiele przedwczesnego Stowa niezrachowanych lat użyży.

63. Amico. Zniewolone mitowia braterskie serce nowo narodzonego Boga więzy w silniejszy, przyjacieli prowadzą, lipc, abym przy powinnizowaniu skroconego Stowa amicitia potwierdził foedera. Nie sobie zabrac nie mogłem od nowego Swiatu goscia na skuteczne ugruntkowanie sprzyjających aspektow tylko same pieluszki, ktorymibym samego siebie scisle do ustap Wmmpapna skre-

72
skrepowat y obligowat. Niech te Infantis Dei fasces na wszelkie przeciwny fortuny vulnera (jako między Rzymski Potentat Trajanus rany Rycerstwa swego podarta, zawijał purpurę) involucra beda, a oraz niemi obowiązanę szczęście niech w Domu y rzęku Wmmpapna zostaje.

Eidem. Tę Wielonemu Bogu mitow narza, a mnie powinna ku Wmmpapnu observancya y zyczliwosc te kilka stow wycisneta, y stow w Betlehenskiej szpie uiszone milczec mi dzisiaj niekaze. Zbieram te drogie perły y niezwracane od Nieba Swiatu dane, aby Wmmpapna Dom wielki, ubogaciwszy fortunę, aurea uczynity scula. Niech z temi tżami tysiac wotywa solatia: nascantur mediis gaudia luctibus. Niech wynikna, z rockawionego Boga uczu szczęśliwosci, z ktorych obfitych niezeli Egypciowi z wylanego Nile catemu Swiatu plyną powiechy.

Benefactori. Dosc wiele mitow nad Bogiem dokazata, Liedy go w wolne mitowci gęsta rzucita; więc y ja tak zwela, task y dobrodziejszys Wmmpapna zniewolony, przy skrepowanym Bogu w drobnym cieie stanawszy, dobrowolnie w obligu wiecznego więzy nie tak rzęce moje, jako serce y affect oddaje.

Amico. Nowa dzisiaj na ziemi wymowę w

jednym słowem tylko Niebo zatoczyło; wide tu co
prawda wymowy pokazało, gdy choć skróconym
słowem do nas takawie przemawiało. Milczy
to samo słowo, ale wieczne smierci nakazuje si-
lentium, nieprzyjaznej fortunie, porywczyn na-
tarczywością cyt rozkazuje. To jednak przed-
wieczne słowo aby za wzmianką głośnie było,
animatus zyczą. *Hic appereationes adde.*

8. *Eidem.* Uwiszone w Bethleemskiej jaskini
słowo mnie dziś mówić y wzmianką moją zyczał-
wy affekt świadcząc nakazało: bo gdy więcej w-
nim miłości widzę, niżeli głosu słyszę, przypa-
ję, że szczerze Niebo do ziemi mówi, gdy się
na słowa nie sadząc, w jednym choć skróconym
y drobnym dosz wiele zamysłu. Ale nie słowem
tylko przy wielonym słowie chęć y zyczałwosc
moja ku wzmianką, bo na same w każdej
okazyj merendi facta jest gotowa &.

9. *Eidem.* Logoklaster do tych czas fortuna
swoim nie ukłyszata faworem, niech się do nie-
mowłecy Boga kadebki z swoimi rzuci affekta-
mi: tu szczęście bez przysady, życie bez deskai-
cy, dostatek bez ubóstwa znajdzie & &.

10. *Eidem.* Nie wiem co spokojna pokój ba-
zylisk, w czymże dziś ruinuje? to wiem że nie-
stały pokój. Przy nowych paktach król po-
kój

72
koję, między ziemią, rzucając y niebem, nowy na zie-
mi funduje pokój. *Hic amico vovebis pacatos atq;
diuturnos annos.*

Benefactori. Taz serce przyjacielskie dziś
napelnita radość z narodzenia Panikiego, która
pastorka, do wdzięcznego głosu pobudziła mu-
zykę. Y owzem wdzięcznicy daleko operata
dobrodziejstwa brzmia, pectora y usta powinnymi
y wdzięcznymi affektami, a niżeli pastorka me-
lodya, bo wiesniacka. *Hic mecenari suo latij-
simos annos precaberis sumpto impetu ex musica,
atq; simul faustissimos.*

Eidem. Boga niemowłecę pieluszki, a mnie
niezliczone w tak wielu okazyjach dobrodziejstwa
wzmianką cisle y mocno skępowady. Ale wdzię-
czne mi te są, więzy, bo od wzmianką ku mnie
affektu y miłości są wrzucone, których ja nigdy
zbywać z siebie niechcę, ale tak obowiązany
na zawsze bydz Nuga, witalię. Y d'Augo te wię-
zy trwać będą, bo nie tak na rze moje jako na
serce włożone w samym sercu dożywotnie zostana.

Amico. Obfite kwilącego się Boga trzy sze-
rokie, dziś w Dom wzmianką powieści leży, potoki.
Płyną, z ubóstwowanych oczu nad Paktode y Gar-
gęsy droższe zdroje, ktorými wszystkie Jazata
faucis ze wszystkich obmywa się, makut. Tym
zas

zas farzicy dzis przystoi wselizym się poka-
zywać czołem, im hojniejszye tzy Dzieciny Boga
najmniejszye smutku okażye w sobie zatapia-
ją. Niechay ta dzisia spakajca z Nieba y
oczu rosa magni serenitatis, to jest wielkich
jalandorow całego Wampana Domu będzie
nieomylnie omie: niech te dwa oczu zrodka
mate wielka, fortune, pleno prowadzą abro: niech
z tych wod jako z morza gemmei soles, candidi
sine nube dies przede wroty Wampana wypty-
nąwszy jasnicią.

Apparatus eruditus et sententiosus.

Athenienses Festum Amoris celebrabant. Tu
dices potius id debere cadere in diem hanc.

Phenicenses Regem eum salutabant thro-
non dignabantur, qui vidit primus orientem
Solem.

Aethiopes fingebant, quod apud se manen-
tem aliquando haberent Solem, hanc convivanti
id est soli mensam apponebant. Tu dices olim
fabulam fuisse nunc historiam, dum Sol incre-
atus Christus in terris habitat.

Natā Pallade fingunt Prith imbre aureum
de coelo cecidisse. Natā vero Saturno aurea fuisse
tempora.

Titus

74
Titus et Gordianus Imperatores amor et deli-
cid humani generis dicebantur. Hoc Deo Infantī
longe magis convenit.

Dies quo Xerxes natus est, vocabatur à Per-
sis Titan.

Quo die Christus natus apparuit sol coronatus
inter spicas. Nota vero Bethleem interpretari
domum panis.

Eodem die Nativitatis Domini tres soles in
Coelo apparuerunt et Romā visi sunt, qui postea
in unum solem paulatim convenerunt. Eodem die
fons de novo ortus in jacu Bethleem.

Eusebius Casariensis tradit tunc ortum fuis-
se Romā fontem dei. Divus Bonaventura aut
vincas Engalgi floruisse, ut impleretur illud
Ezai: egredietur de radice Jesse. Tudensis
scribit in Historia Hispanica visam hāc nocte
nubem cuius splendore ita mirabilem, ut instar
diei noctem illustraverit.

Dum natus est Christus Templum Paris Romā
corruit, quod perpetuum esse putabatur, de cu-
jus perpetuitate consultus Hadro dixit: non ca-
det, donec Virgo pariet.

Nascente Verbo Divino Sabota conticuerunt
neg, vlla responsa dabant prater unum, quod
Imperator Augustus gubrens tanti silentii
cau

causam, accepit tale:

Mē Puēr Hebrūsus, Divos Deus jove gubernans
Sedere sede jubet, tristemq̄ redire sub orcum:
Ani ergo dehinc facitis adredite nostris.

Æquante Augusto ante Nativitatem Domini Si-
bylla goddare ostendit in sole aureum circumum,
in cuius medio Virgo formosissima intra brachia
Infantem fovens vira, auditq̄ est vox de Cælo:
hæc est arca Cæli.

Sibylla Tiburtina dixit: nascetur Christus in
Bethlehem. Sibylla Cumana dixit: ultimâ etate
humiliabitur Deus, humiliabitur Proles Divina.

Quidam Symbolista pinxit alyonem avem,
cum Lemmate: DEO CONCEPTA SERENO.

Plures orientem solem venerantur, quam occiden-
tem. Plutarchus.

Quilibet dies bono viro festus est. Diggenes.

Læta loquax res est et ostentatrix sui. Symmachus.

Quidquid amor iussit, non est contemnere futurum. Ovidius.

Apparatus Poeticus.

Dij quæ a cunctis hilari pietate coluntur,
Sævitiam poni, per sua festa jubent. Ovidius.

Venit post multos una serena dies. Tibullus.

Spatio major Olympo jam sit Mater minor. Barleus.
Cunctis antiquior ænis nascitur. Idem.

Terræ

Terræ Dominum complectitur infans. Idem.

Majestas sine teste venit. Idem.

Mutat jam terra potio, et venerabile Cæli
Depositum mundi machina vilis habet. Idem.

Plus pretij cuncta nos redimentis habent. Idem.

Proles vera Dei cunctisq̄ antiquior annis,
Nunc genitus, qui semper eras, lucisq̄ reorior
Ante lud, matrisq̄ parens. Claudius de Christo.

Ipse opifex, opus ipse sui, dignatus iniquas
Ætatis sentire vices, et corporis hujus
Dissimiles perferre mores, hominumq̄ subire
Ut possis monstrare Deum. Idem de Christo.

Non capitur Cælo, parvis confluit in artus. Idem.
Nunc solet pulsâ candidus ire dies.

APPALUSUS GRATULATORIUS NOVI ANNI.

ANNO Materia hujus gratulationis potest esse
gaudium de anno præterito feliciter peracto, e-
rumpendo in lætas acclamations. 1° potest
esse votum et apprecatio felicitatum in annum
sequentem. 2° Possunt fieri auguria varia
ex adjunctis novi anni de annis sequentibus
secundis. 3° Ex variis circumstantiis pos-
sunt sumi impactus, v.g. ex sanguinis effusio-
ne, ex imposito nomine SEILS hoc est sal-
vator

vator, ex annis et tempore, ex mense Januarii,
ex calendario, ex accrescente die, ex cruditione
aliqua, ex corona anni, ex symbolis, ex calendis
Januarii, ex anno praeterito, ex ritu Veterum.

IMPETUS

A. Parentibus. Kiedy z powinności Synowskiej
szczęśliwie dobiegł nowego Roku Wmmdan-
stwu powinnować zamyslać, przychodzi mi na
pamięć podwójny godzien Nabaldyckow zwy-
czaj, którym Synowie przy wtótych applauzach
serce dwójką strzała, przeszyle ofiarowali z na-
pisem u jedney takim: Aeternum Vive; u drugiey:
Diis, Penatibus et Patria. Rozumiem ze y ja nie
od rzeczy uczynię, gdy przy nowo zaczętych Ro-
ku nowych a większych sukcesow winiszuię, ser-
ce to jest Synowski affekt dwójką strzała, mita-
si y powinności Synowskiej przebite ofiaruię,
przypisuię do jedney Aeternum Vive, a mnie ko-
chającego Syna jak w naydłuższe lata uwentaj;
do drugiey zaś to przypisuię: Diis, Penatibus
et Patria, Domowi caetenu na porcie, Oczy-
znię na ozdoby.

F. Idem. Dokonczem przeszłego a potaż-
tek nowego Roku rok mi daie przed Wmmdan-
Panstwem, y sama dobroczynność, której win-
na

76
na jest każdego momentu Synowska (vel alterius
personae) wdzięczność, mnie na Trybunat Mito-
sci pożywa. Stawam tedy w tych rzyszach, któ-
re dobroczynna Wmmdanstwa ręka na mnie
zarzuciła &.

Amico. Świąteczna Rzymianow ceremo-
nia, a Vestalium Virginum powinność byta
na samym początku Roku flammam Imperij
custodem na Oltarzu wznieść, a tak nowym
ogniem tryumfalnym na nowy Rok przywiesić
Rzymowi. Y moiy affekt przy nowym lecie nowe
do starych przydasie, pozary wskrzęza, pod-
pala serce, aby z nowa, a gorętsza, zyzliwoscia,
wpożny wiek lepiej w affekcie gorzało &.

Idem. Winiszuię Monarchom swim Per-
sowie nowego Roku, Koronę z tak wiele kwiatow,
wiele dni w Roku ofiarowac zwykli taka przy-
dawszy inskrypcyę: Rey vive, flore, vince. Y
ja Wmmdanu podobną ofiaruię Koronę, lubo
nie z liscia które przeko wędnieia, ale z traw-
tych y zyzliwych uwita affektow; przy tym to
mnie jest jedyne votum, aby Wmmdan jak nay-
dłuższe liczył wieki, jak naypiękniey Dycyznie kwit-
nat, wszystkie przeciwnai zayuzat: vive, flore, vince.

Idem. Jeżeli kiedy Mabiliteres wzajemnie
przy początku nowego Roku zapalone sobie ofia-
rowali

rowali pochodnie, chcieli albo latebras serca objasnić
swego, albo gorącości affektowi przyjaciel. Kiemu
przydad. Ja Wm. Panu nie goraiąca, pochodnia,
ale accensa uprzejma, miłosnia, peccora, palaię
ce serce dedy. kuig, y zycze sobie, aby nigdy raz
wzniecony ku Wm. Panu affekt nie wygasł we
mnie.

8. Eidem. Przy nowym Roku tego na cały świat
inauguracji niechtę ja moicy dawnicy ku Wm. Panu
zyczliwosci ponawiac, która jako się starzee
niemoze, tak zadney y samemi. Nowy nie po-
trzebnie ponawy. A tak gdy się dziś w nowy Rok
y świat sam odnawia: prospera lux oritur; ja
samym tylko nowym Wm. Panu winowazaniem
odnowiony zostaię, gdy dawnym affektem Roku
nowego Wm. Panu winiszę.

9. Eidem. Nie zycze Wm. Panu przy tym no-
wym Roku z kapego Arkadesa dni, który mnieysz,
nad nasz Rok lata wymierzat rewolucyę. Raczy
Saturna Roku jednego ale długowiecznego zycze,
który cztery sta lat naszym zamyskat w sobie; y
owzsem nie tu stawa zyczliwy braterski affekt,
w tym jedynym Roku choc y jęzgnasie tyżyzy lat
kompituy z Platnem.

10. Eidem. Pewnaly to jest Astrologia illaya: sol
ruber, ergo serenum erit; niechay o tym Maaryuk cel-
tuia,

tuia, argumenta. Nie zawze po krawaty Stona pur-
purze krotowski to jest najpawniejszy tykut dmi naze
maia, y prawdziwiey daleke ja dzisia moze krot lu-
dowac o wypogodzonym fortuny przyzycy czole,
gdy Stonce oblokem ludzkiego ciata niedawno za-
kryte krawata na się barat przyobstrzy. Y nie
inaczey affektu mego zyczliwa Astrologia o przy-
zycy Wm. Pana fortunach rokowac kaze &

11. Eidem. Przy początku nowego Roku przy-
jaciele Lidycy przyjaciotem orta posytali, a zmim
oraz na usługi nie tak biezeli jako wylatali &
Moria uprzejma zyczliwosc, gdy lepicy petunt
exordia menses, skrzydlata mitou przed
Wm. Panem stawia, to jest lotny do wosy-
stkich na skrajenie przyzycy, ale nigdy vo-
lucrum perniciousum more nieodlatujacy od bo-
ku y serca.

12. Eidem. Kazdy miesiac dawmon inżemu
poswtacata Borkowi, feraznicyzze zas Hy-
cznia dni y godziny dawczotnemu y cetero o-
czy maiaćemu oddata Janowi &. Fortunie
jabym Bogini zaczynajacy Rok nowy powie-
cit miesiac ta jedynie intenyę, aby Wm. Panu
do wielkich honorow statecznym przazwodziem
byta, y doprzacrzy talentow wielkich, od tego
czasu slega, niezostawata.

Eidem.

Eidem. Z czerwonego krwi Niewolstwa Boga marza nie tylko jasne Stonce nowego Roku dniom przyswiecające wschodzi, ale z tego plenu albo niech fortuna Wmmpanu wypływa. Powstawa czerwonego się Stonca magnis serenitatis, ponieważ jest prodigium, y Wmmpanu wielkich salendorow, najjaśniejszych honorow niech będzie auspicium.

Eidem. Skrocone przedwzrostne Nowo niech przy nowym Roku najdłuższego życia zabłada metę. Bog Kruja się bzi rumienięcy niech się tak sama niejako zapisuje, że Wmmpanu na niebieskich y ziemskich nie będzie schodziło influencyach. Krawcy prawda dziesiąty dzień był (Stonckowi Bogu, ale z tej zadanej rany nie więcej krwi nizeli boni omnis Wmmpanu wypłynęto. Upowierzono w drobnym ciełe krwi Bogu, aby na długie lata zdrowia Wmmpanu przybyto. Bodajże z tym nowym Rokiem nowe y szczęśliwe zaczynać wieki: majori foga signabitur annum; a mnie do dalszych ustug wstęzą zawrze podawać materia.

Apparatus Eruditus.

Massilienses eo die, quo novus annus inceperatur, amicis suis accensam facem mitterant. Lydi.

Lydi aquilas aureas initio anni mitterant amicis, cum Lemmate: primus flos aetatis, prima va virtus, prima felicitas currat et recurrit. Secundum alios: volatus gloriae sit et fortunae.

Perd suo Regi ad initium cupislibet novi anni ex tot floribus, quot dies annus numerat offerrebat coronam seu lauream, addita cuilibet folio tali inscriptione: Lex vive, flore, vince.

Initio novi anni novum ignem Vestales virgines Romae excitabant, flammam illam custodem Imperij Romani esse dicebant.

Nabathi Populi gratulando novum annum suis Parentibus offerrebat cor dyolii sagittam transfixum, supra unam scriptum fuit: Aeternum vive; supra alteram vero: Diis, Penatibus et Patria.

Qui senex apud Gothos ad mensam annu suus alteri propinquisset, poenam capitis ex lege statuta merebatur.

Regnante Saturno dicitur aureum fuisse saeculum hoc est felicissimum et utilissimum: secundum erat argenteum: tertium aeneum: quartum ferreum in vitiis, fame et periliis.

Solennis serenissima Vegetorum Reipublica sive civitas consuetudo est: hi enim ad initium novi anni annulos sibi adinvicem in signum amicitiae mittere consueverant. Annulus autem est

est symbolum aternitatis.

Veteres singulos menses singulis consecra-
bant Diis: Ianuarium Junoni, Februarium Ne-
ptuno, Martium Mineræ, Aprilem Veneri, Ma-
jum Apollini, Junium Mercurio, Julium Jovi,
Augustum Jovis, Septembrem Vulcani, Octobrem
Baccho, novembrem Marti, Decembrem Dianæ.

Initio novi anni Romæ novi Magistratus crea-
bantur, et laureis ædes ornabantur.

Annus Metonis vocabatur, qui nostrates an-
nos 99 continebat. Annus Saturni nostros
quadringentos. Annus Platonis quingentim mil-
lia nostrorum annorum continebat.

Januarius dictus est à Jano Deo Esfrone i-
deo, quia et præterita et futura fingebatur scire.

In Januario erant fausta appreciationis in-
vicem Amicorum Romæ juxta illud Ovidij:

At cur læta tuis dicuntur verba calendis?
Et damus alternas, accipimusq' preces?

Eodem mense Romani mittebant sibi aliqua do-
naria ut mel, ut inciperent annum suaviter, et
cum dulciantis mittebant quoque nummum signatum,
et hinc vocabantur munuscula stend. Et hanc
esse originem cotendi in Polonia puto.

Festum Jani in Januario celebrabatur, cui fe-
bant sacra ex cibo et vino.

In rebus humanis sæcula et anni intereunt, e-
venta

venta eadem recurrunt. Strada.

Eventus varios res nova semper habet.

Apparatus Poëticus.

Aurea verè nunc sæcula. Ovidius.

Prospera lux oritur. Idem.

Deme meis annis, et demptos adde Parenti. Idem.

Est quædam cunctarum novitas gratissima rerum. Idem.

Vilia sunt nobis, quæcumq' prioribus annis
vidimus — — — — — Idem.

Jemota labuntur, tacitisq' senescimus annis. Idem.

Nihil est annis velocius. Idem.

Annis nil omnibus actum. Idem.

Lætisq' petant exordia menses. Claudianus.

Aurea nascitur ætas. Idem.

Festior annus eat. Idem.

Majori tegæ signabitis annum. Idem.

Auspiciis iterum sese regalibus annus induit. Idem.

Excit in populos cunctis illustrior annus
natus fonte suo — — — — — Idem.

Fructum percipimus anni. Propertius.

Multa dies, variusq' labor mutabilis ævi. Virgilius.

Redit anni melioris origo. Nazarius.

Per te reficte ferro adamantinum

Offulit auro scutum, et undiq'

Gazis coronatumq' gemmis,

Purpureo revirescit ævo. Sorbievius.

Amplius ætatis spatium sibi vir bonus. Martialis.

Omni

O mihi praeiteritas referat si Jupiter annos! Virgilius.

Felix proximus annus eat. Ovidius.

Auspiciis felix totus hic annus eat. Idem.

Utinam vivas, et non moriaris. Idem.

Ne optati mortalibus anni. Claudianus.

Sit nox cum somno, sit sine lite dies. Martialis.

Dextrag' suos jam computat annos.

Damna fleo rerum, sed plus fleo damna dierum;

Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus.

APPRAUSUS GRATULATORIUS PASCHAE.

Materia gratulationis istius est eadem quae et
aliarum, circumstantiis scilicet variis tractari pot-
sunt, et ex illis tanquam ex fonte impetus sumi.
1mo Considerandus est lapis sepulchralis. 2do Per-
pendenda sigilla in lapide posita integra etiam
post resurrectionem. 3to Resurrectio Christi à
mortuis, hoc est secunda eius vita tractanda est.
4to Redemptio totius mundi Oratorem non fugiat.
5to Dotes gloriosi Christi examinanda sunt, scilicet
claritas, impassibilitas, agilitas &c. 6to Appa-
ritio caelestium Geniorum materiam praebere potest.
7mo Tumulus vacuus. 8vo Triumphus Christi
de morte et inferis victoria. 9to Laurea Vi-
ctoris &c. 10mo Festivum et solenne Alleluia.
Huc

80
Huc etiam spectat usus cruditionis ad prota-
sim formandam; huc pertinent allegoriae variae,
sed tamen non sumantur à sole, phoenice, quia
nimis vulgares et trita sunt. Continent moderata
gratulationes et voluntatis propensam in eum cui
gratularis contestationem, item diuturnam vitam
et fortunatam omen atq; praesagium.

IMPETUS.

Parentibus. Na ktorym Bogu Kamieniu ztose
naprotek napisata, na tymze odwalonym dzisie
ja wszystkie Wmm Panstwa Dobrodziejstwa y Ro-
dzicielskie gteboko rysuje taski: Kamien sam ten
jake probierki synowskiego dobrze dohotdzi af-
tektu, y jak wysoka ma probe, pokazuje. Bog
go od Umartych powstajacy niedowaliti, a tym sa-
mym wszystkim naturalnym nieszczesliwym, aby
sie w Dom Wmm Panstwa nie wdzierali, niktuz
rzucit tam. Niech sie tedy wszystkie przeciwnici
o ten twardy glaz rozbijaja: niech grob Chrystu-
sow dzis pusty wielka fortuna Wmm Panstwa
Dom napetni: niech smiere zwyciezona naydruz-
sze, nayfortunniejsze przy statym zdrowiu, przy-
mesie lata y cate wieki.

Amico. Nie podobna dzis zyczliwemu non pa-
tere sercu, kiedy y same grobowce otwarte zo-
staja: y wszem omnem potrzebaly movere
dnia

dnia dzisiejszego lapidem na gratulacya powinna
naprzod, a potym na wszelakie y joiestne uslu-
gi, gdy kamien odwalony. Sprubuy WMM Panu mo-
jej uprzecymosci y zyczliwosci ad sepulchri jako
ad Sydium lapidem, a doznasz, ze nie mata
miec będzie cery. Niech na tymze kamieniu na
karki ludzkie zaostrzona smierec sypie kosa: niech
Dawca zycia Chrystus nie nagrzebowy nagrodek
na nim rysuje, ale dtugowieczne lata.

3. Eidem. Nie nalezy dzisiaj braterkiemu mil-
czec afektowi, kiedy sie o sam grobowy kamien
z tryumfujacego nad smiercia Boga wesote obi-
ja echo. Y owszem wsteczaz rozumiem zyczli-
we affekta na pomyslnie maia zastrzazac sie ap-
prekacye, kiedy sie o grobowy Boga kamien smier-
ci sypie kosa &.

4. Eidem. Kiedy Zwyciesca smierci Bog z gro-
bu dzis powstanie, y memu zyczliwemu afektowi
z serdecznych Lu WMM Panu nalezato wymiknac
skrytosci. A przy wesotym dzwiejszym alleluja
wszystkich podiedk, pomyslnych fortun, kwaczy
nigdy niezarepioney uprzecymie zycz &.

5. Eidem. Jasna dzis dose jasne Rzymianow
tryumfy, ktore nigdy przy zapalonych pochodniach
swoim czynili Bohatyrom. Za nic juz Juliusz

szowie chwalebni Swiatu, za nic Pompejuszowie
w zwycieskich laurach, kiedy z martwych wsta-
temu z podziemnych ciemnosci Panie juz nie
sam Rzym, ale caty Chrzescojanski Swiat zwycie-
skie wiecznych smierci tryumfow cum animo-
rum gaudio nieci pozary. Tych ja tedy zwy-
ciewa y tryumfow WMM Panu winszuję, zycząc,
aby niesmiertelny Pan do stary niesmiertelny
WMM Pana manu duat, immortalia aby by-
ty w dyczyznie opera, secundet.

6. Eidem. Odwalony Anielska ręką kamien
grobowy obzerne ratemu Swiatu otworzył so-
lacia, ktorey ja radosci zabrawszy indicia, u-
sta y serce na powinowazanie ofatieram. Juz
dawno zyczliwa propensya moia przeciwko WMM
Panu na tym kamieniu od stalezego serca y
ugruntowanego przechodzące wyrysonata affekty, y
aby dtugowieczne byty pilną straz postawita &.

7. Eidem. Nienaruszone od Chrystusa powsta-
jacego grobowe pieczęci WMM Panu zadnem prze-
ciwnosciami nienaruszone obiecuię zycie. Sam
Bog hoymie wylana dnia oneplajszego Krwia,
WMM Panu zapiswie sie na to, ze Dobre vnde li-
cznych lat udzieli, a temisz pieczęciami na
wielkie w dyczyznie honory privilegia naznaczy.

8. Eidem. Juz nieprzyjazna fortuna, juz zapal-
czone

czywe naturyżyci miejsca na świecie, to jest locum
standi miec nie będą, już ziemia uprzykrzona w
niebo się przemieni, kiedy tu u nas przy powsta-
niu od Umarłych Boga Anielski jest gosioniec
y rezydencya. Bedziesz y w miedzi od dzi-
siejszego dnia zaczawszy niebieskie na ziemi pro-
wadzić życie, to jest stałeczne szczęście, bogate,
pokojne y długowieczne.

9. Eidem. Gdy Chrystus od Umarłych powstanie
powtórnie na świecie żyć zaczyna, a to rozu-
miem między innymi przyczynami dla tego,
aby w miedzi nowego zausze życia, to jest
stałego, czestwego y na koniec sędziwego, serus
in astra redi, był authorem: ta y moia usilna
jest apprekacya, to jedyne pragnienie, abyś
w miedzi Dawcę Boga życia miał jak najhoj-
niejszego.

10. Eidem. Dwa bogato Bóg odkupiwszy świat
a śmierci barzicy kark starzy, tryumfalnie
so wykrzyknawszy, dla tego chwalebny Zwycię-
zca tryumfuję, aby y w miedzi nad wszelka-
ziemi naprzód w tym życiu przeciwnościami nad
przeciwną fortuną tryumfował.

Apparatus Eruditus.

Sepulchrum Orphi, Pausania teste, produ-
cit

82.
cit lusciniās excellentes cantu. Tu dices ex secul-
cho rediivi dei multos plausus atq̄ letificā e-
nasci claudio.

Julius Cäsari Parthis devictis, capitolium ascen-
debat inter lumina, quadringenti etiam elephan-
ti tychnos gestabant, interq̄ pomod tanta
fercula hinc tria protulit verba: veni, vidi, vici.

Apparatus Poeticus.

Succubuit mors victa Deo. Barldus.
Decuit cum sole renasci. Idem.

— — — — — Mortiturā tandem
Corpora tam grandi sperant sub Vindice vitam. Idem.
Mors tua vita mihi est, atq̄ isto funere nascor. Idem.
Flebile principium melior fortuna secuta est. Ovidius.
Scilicet interdum nascuntur tristia lūis. Idem.

— — — — — Nec semine surgit,
Sed pater est prolesq̄ sui, nulloḡ create
Emeritis artus fecunda morte reformat. Claudianus
de Phoenice.

— — — — — Præbetur origo per cinerem. Idem de eodem.

— — — — — Solusq̄ superstitis
Edemita tellure manes, non Stamina Parci
In se dura legunt: non jus habere novendi. Idem de eodem.
Mortitur se non peruenite senectus. Idem. Gau-

Gaudere mori festinus in ortum. Idem.
Non semper imbres nubibus hispidos marant in agros. Horatij.

SUPPLEX PROXUS IN ORATIONE PETITORIA.

Amo Orationis praedictae accensus communiter solet fieri vel à commendatione liberalitatis ejus à quo petit (ut inquit Pater Ladaw) vel ab extenuatione petentis, vel ab exaggeratione meritorum praesertim cum pro aliis intercedimus, vel à deprecatione audacis seu professione verecundiae, quod sine meritis ad petendum accedat & 2do Exprimatur postulatum. 3to Subjiciantur rationes, quae quod petitur, pervadent. Ad autem rationes accipiuntur communiter vel ex persona dantis vel petentis, enumerando scilicet merita ejus et majorum, vel etiam sumuntur à necessario, facili, glorioso et reliquis rei petitae adjunctis. In fine promittitur perpetua beneficii memoria, et obsequia offeruntur.

Impetus?

À Rege serenissimo petit dignitatem. Szczer-
gulna ta całego Królestwa naszego fortuna, że
w Warszawie Królewskiej Mj. Panu naszym Mitow-
wym

R.

83
wym nie tak Pana całym Polskim światem rzą-
dzącego, jako raczej dobrodziejstwem szafującego
y Sybusa y Augusta mamy. Szczęśliwi są wzy-
scy mówią poddani Warszawy Królewskiej Mj., któ-
rzykolwiek ad immortalem gratiarum sortum spie-
szą: uznali bowiem, że y mniey zasłużonym
zadnego terminu dobroczynności niektądziez. O
tym y ja najniższy poddany dobrze wiedząc, że
nikomu repulsam Warza Królewska może od
siebie nie dać, y wielką nadzieją wsparły o ta-
sce Warszawy Królewskiej Mj. o której parę secleris
dubitasse fuit, z pokorną y owszem najniższą sup-
pliką moją do nog Pana mego Mitowidzego przy-
padam (hic postulatum expones tuum). Rozu-
miem tedy że między innymi szczęśliwemi do Wa-
rszawy Królewskiej Mj. poddanemi y ja Felicianus
będę, gdy z hojnych rąk Warszawy Królewskiej Mj.
to odbiorę. A ta mnie wyswiadczona od Warszawy
Królewskiej Mj. taska wiecznie obligowanym ucy-
ni: Principum dona sunt auctoramenta servitutis &.

In eadem materia. Ze się tak smiało do
majestatu Pańskiego zbliżyłem, wielką taskawość
y szczeroty Warszawy Królewskiej Mj. stawa przy-
stęp mi uczyniła taskaw. Peten dobrej nadziei jakim
spec mihi semper adest, że gdy z unizoną suppli-
ką moją, do nog się Pańskich rzucę, obciążony
dobrodziejstwem powstanę. Sama Majestatu Pań-
skiego

R.

skiego serenitas umbram fortunę moję oswieci, y
w tym moim rzucaniu się do nieg fastigiuz imie-
nia mego znajde. Nie tylko albowiem sam Rzym-
ski Monarcha Augustus szczegulną szczytę
się może hojnością, uznawany y my liberale
Waszey Krolewskiej Mj Nomem przy szczesliwym
Panowaniu: non necessitatibus tantum vivitis
provisum est, sed usq ad delicias amantur. A
lubo ja zadnem zaślugami przed Waszą Kro-
lewską Mjś chętnie się nie mogę abym przy-
chilniejszy serce na moję prozbę znalazł, je-
dnak dawnym y przyszłym obowiązany dobro-
dziejstwem jako szczesliwszy y bogatszy w
taske, tak powinny barziej odstugowac zosta-
nę; dopiero bowiem do największych przyślug
poczować się będą, gdy mię Wasza Krolewska Mjś
accepto munere posse frui uczynisz. Spirabit
zawsze *sanctissimi* wdzięczności odorem Dom
moy cety *immortales sunt gratiarum fontis*, do
wszelakich ustup y na jedneg kżmnie gotowych
nas wszystkie Wasza Krolewska Mjś znajdzie,
y zarzucawszy taske Panskiej vinculum na mnie:
Beneficia sunt voluntatis compedes et aurea catenę,
quibus animus ligatur et trahitur; zawsze man-
cipatum mię będzie.

3.

Postulatum ad Benefactorem. Smiele do
nog

nog Wmmpana y Dobrodziecia przypadam, supoliku-
jąc o Taske N. albowiem *qui timide rogat, dolet negare.*
Dawno mię już nie tylko Wmmpana liberalitas, nie
tylko ofucha wielka, ale audacem faciebat amor
raz przeciwko Wmmpanu w moim wzniecony ser-
cu, a niegdy Rzymkiej nasladując flammę, me-
gasnący apekt do tego stymuluie &.

Postulatum ad Amicum. Nie dofrze się choc
dowcipna winowacych swoich pomiarłowata Anti-
quitas, gdy tylko frzy nam Boginie naznaczyła
Gracye, kłoby ex Amalthad cornu szczodrze na
swiat dobrodziejstwa wyprę. Bo gdy ja na samego
Wmmpana wielkiego liberalistę wyprę, na largis-
mie rzucając munera dextram spojrzę, na hojną
a codzienną taske dystrybutę reflektuję się, nie frzy
ale frząc Wmmpana rachuję gratias. *Hic proponis*
postulatum, et diuturnam memoriam beneficij.

4.

Ad Bundem. Do tego ja dobrodziejstwa wszel-
kich uciekam się zrodła, z którego tak wiele (gdyż
taske *fluvios superavit theras*) wytynęto, y tak frzy
mam spes mihi magna subit, ze y teraz z odola
nie zapomnie się swia, ale owzem na gorące po-
stulata moie y cżura szeroko obregvia de novo
wynikac będzie. Hic exponatur intentum. So gdy
otrzymam od Wmmpana, nie tylko to tenari zaurze
retinebo memoria, nie tylko wywnadczona taske ami-
co forebo pectore, ale tez *puteum hunc ex quo hau-*
rio

5.

rio uyragniony, coronabo naprzod niewiędniejącej wdoj
czności laurea, a potym wiecznego obliq. circulo.

6. Ad Eundem. Wiem ze jeszcze do tych czas nie
wywikty Wmm. Pana szczodroliwosci zrzadła, z któ-
rych y ja supplex znizając się przychodzę uczynac. (sz-
sto one na drugich wotywiając y rozciągając się sze-
roko z brzegow swych wylewają, lecz mnie doryc
bedzie jedna y druga ich kropa &.

7. Ad Eundem. Nie razy w potrzebach moich
na Wmm. Pana obrontem oko, ile razy wota y desi-
deria moie ad amicum pectus et liberale skierowalem,
tylko razy wstętu nie doznalem: permitti iusta pe-
tenti. Ja tedy jest przyzyna, ze y teraz do Wmm.
Pana sktaniem postulata moie (hic expones peti-
tum). Jeżeli zechcesz precibus succumbere meis, tu
michi refugium, tu michi portus eris: y owtzem gra-
tia post magnos est tibi habenda Deo.

8. Ad Eundem. Wiem dobrze ze nie tylko faciles
in vota dū, ale y przyjacielike serve angustis scismā
nemul tate y zyczliwie jest. Takie ja w Wmm. Pa-
nu widząc, a wielkich sobie Meoenatow represen-
tując, a do tego wiedząc, ze est tibi de rebus maxi-
ma cura meis, smiem uyrzazac (hic expones precēs)
tuam supplex poscere cogor opem &.

Apparatus Eruditus.

Augustus Imperator adeptus Imperium nihil
se

25
se magis gratulari dixit, quam quod illum gradum con-
scendisset, ex quo omnibus Benefaciendi facultas dare-
tur. Dion.

Dionysius Siculorum Rex ad filium ingressus cum
magnam vim argentē pecuniarum in mensa vidisset, di-
xit: Fili non est in te Regius animus, qui his omni-
bus neminem tibi amicum fedisti. Plutarchus.

Atheniensium Principem dictum Simonem libera-
lissimum eundem semper famuli cum nummis seque-
bantur, ut si quis ejus opem indigeret, statim habe-
ret, quod daret. Idem.

Ludovicus V Rex Sotorum ob liberalitatem
predeique in egenos dictus est Pater pauperum, et
hunc titulum pro aliis charissimum habuit. Bodinus.

Aurelianus Imperator cum a suis quideret, quo
pacto Imperium bene regi posset, respondit quidam:
auro et Ferro, id est liberalitate seu manu liberali
et forti. Fomarus.

Ptolomaeus Rex incredibiliter delectabatur si a
se ditator videret, et dicere solebat: Magis esse Regi-
um ditare, quam ditescere. Cokerus.

Procius cum divitias jactaret coram Legatis ex-
teriorum, Legatus Aegyptiorum quidam, quis the-
saurus omnium utilissimus esset? cui Rex respondit:
liberalitatis thesaurus praecedit auri gemmarumque
thesaurum. Plutarchus.

Vladislaus Jagello ita liberalis fuerat, ut etiam
praeter

præter alia grandia munera Regalia bona Polonis
distribueret; sed effusa in beneficia ipsius manus
institutione publicâ in somitis latâ coercita est. Hi-
storia Polonorum.

Boleslaus Rex Poloniæ pro amputata manu in
pælio Zelislaw Bylink Nobili Polono ex auro ela-
boratam obtulit.

Alexander Magnus quæsitus, ubi manuum suorum the-
sauros haberet, amicos ostendens; hinc inquit, li-
beralitatibus mea scrinia sunt.

Apparatus Sententiosus.

Deo simillimus est Princeps, qui hostes armis, Cives
beneficiis vincit. Livius.

Non raro fit, ut Principes, ubi omnia in unum con-
gesierint, sua in eo beneficia reformident. Idem.

Ubi Principes subditis aditum claudunt, ibi subditi
Principi pectus non aperiunt. Tacitus.

Pleriq; cum fortunâ Principis libentius, quam cum
Principe loquuntur. Idem.

Pulcher thesaurus collatum beneficium. Menander.

Principum dona sunt auctoramenta servitutis. Demosthenes.

Beneficium dignis ubi das, omnes obligas. P. Africanus.

Beatissima dos in Principe Liberalitas et Clemen-
tia. Pomponius Laetus.

Multo præclarior est beneficiorum, quam tropæorum
relinquere memoriam. Xenophon.

Nutrient prædiorum exempla virtutes. Plinius. Plurib.

86
Plures honorare est multos ad benemerendum provo-
care. Demosthenes.

Liberalitatis gratia Regum gloria est, et Regnorum
firmamentum. Aristoteles.

Thesaurus pulcher pulchre collata gloria. Curjades.

Apparatus Poeticus.

Tu mihi refugium, tu mihi portus eris. Ovidius.

Pendet ad officio spes mihi magna tuo. Idem.

Est tibi de rebus maxima cura meis. Idem.

Et facis accepto munere posse frui. Idem.

Tuam supplices poscere cogor opem. Idem.

Spes mihi magna subit. Idem.

Audacem faciebat amor. Idem.

Pignus amoris habet. Idem.

Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris. Idem.

Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen. Idem.

Addimus his precibus lacrymas quoque. Idem.

Spes mihi adest. Idem.

Sperandum nostras posse valere preces. Idem.

Quod petimus poena est, nec enim miser esse recuso.

Sed precor, ut possim tutius esse miser. Idem.

Verba mihi desunt eadem tam supplex roganti,

Tamq; pudet varias sine carere preces. Idem.

Ipse decet rectifacere, si præmia desint,

Non movet, et gratis poenisset esse bonum. Idem.

Soli possunt prædicere Parentes. Idem.

Parva.

Parva rogas Magnos, sed non dant tibi hae quoq' Magni. Idem.

Quid gaudia nostra moraris? Martialis.

Si nil firma petis, nil tibi firma nego. Idem.

In te jam spes una mihi. Claudianus.

Permittis iusta petenti. Idem.

Nostra tu propterea causa. Idem.

Pars sceleris dubitasse fuit. Idem.

Sam malis cessit pudor. Seneca Tragoedus.

Qui timide rogat, docet negare. Idem.

Et faciles in vota Dei. Barldus.

Me tua quod possum gratia posse facit. Idem.

Nil negat, et sese vel non poscentibus offert. Claudianus.

----- Largior imbre
Soveerat innumeras hominum ditare catervas.

Quippe velut densos currentia munera nimbos
cernere semper erat: populis undare Penates:

Arsiduos intrare ingres: remeare beatos.

Præceps illa manus fluvios superabat Iberos. Idem

de Probo

SUPPLEX PROLUS
AGENDO GRATIAS REGI,
MECENATI, AMICQ.

Amo' Eiusmodi Orationes continent estimationem
et exaggerationem beneficiorum et gratiarum, non
sine extenuatione meritorum. Idem Includunt
encomium Principis vel Mecoenatis, et laudes illo-
rum conglobatas.

Nonnulli

Nonnunquam agentes gratias pro collato beneficio
vel munere aliis magni nominis Mecoenatibus con-
serunt aut praeferunt etiam Benefactores suos, di-
cendo: quod eorum exhausterint gloriam, latius et
uberius munificentia genio progressi.

In fine pollicitationes fiunt de memoria bene-
ficii, nunquam pomena fidelitate, gratitudine
et obsequiorum plurimum certitudine.

Adjuncta seu circumstantiis maximè conde-
randa sunt, dum habentur gratia. Servit item re-
flexio, à quali persona praestitus est honor vel bene-
ficium donatum, qualis honor, cui oblatum, quo tempo-
re, in quo loco, ad quas et quales preces. Aliter enim
aguntur gratia Regi, aliter Mecoenati et Amicis aliter.

Impetus.

Gratias agit Regi. Wiedząc o cenzurze
owey na niewdzięcznikow surowey ze ingrabi men-
tis est facere beneficia, abym uziwał tej cenzur, do
mog się Waszey Królewskiej Mh Pana Nęgo Misto-
rciwęgo Kłaniam. Ugada mi przed Majestatem
albowiem Waszey Królewskiej Mh koniecznie potrze-
ba bo wielkimi obiazonemu dobrodzęptaw, sama
dobroczywna Reka, Która fluvios superavit Iberos,
ciągnie ad obęgwia, y ze bym za szcrodęptliwego Wa-
szę Królewską Męrc uznał Pana rozkazue, a ze bym
niewdzięczności na sobie nigdy nie miał tujajszim notam jęzi.
M.

R.

In eadem Materia. Wykazujesz Wasza
Krolewska Mocy Pańskiej tańki swojej a oraz wrodzo-
ney dobroczynności wizerunek, kiedy mię prywatne-
go Mocy twego honoru tego partycypem uczynites.
Prawda że pomiarokowawszy quid humeri valeant
quid ferre recusent, mogłoby mię słownie oba-
wiać graviozem ab alto honore lapsum, gdybym
nie był pewny, że tak dobroczynna y dzielna Wa-
szej Krolewskiej Mocy Pana Mego mitosującego Reki,
która mię podziagnęła y umiała łapawie succurre-
re rebus, trzymać będzie. Uznawam osobliwą Wa-
szej Krolewskiej Mocy ku mnie wiernemu podda-
nemu inklinacyę, która, ja sobie jak wyrok wasze
wierzna accepit memoria beneficij pokazować bę-
dzie: serotus officio spiritus iste tuus.

Gratias agit Mercedati. Jeżeli wdzięczny
dobrodziejstwo Rzymski Furnius rendernie na to
bodat, że odebranych od Augusty tańki tak wiele
nie mogł dla nierównych sił swoich nigdy dostatecznie
odwdziżyć: Barzicy to serue more y zyskiwać tra-
pi, że dnia dzisiejszego z szkodliwicy Wmmpana
y Dobrodziecia mego Reki ten honor, a z nim tak wie-
le innych dobrodziejstw compendium odebrawszy
y wielkim dłużnikiem wdzięczności zostawczy, po-
winna, wyptacic się, nie może ani być, mogt dum
spiritus iste manebit ustuga. Przeciż rzucam się do
nog Wmmpana y Dobrodziecia mego z tym się protestu-

jąc, że tak wielka obligatus dobroczynności wierzny
hotełomikiem będę, y życie całe more na usługi zyskiwie
konsekruję.

Gratias agit Amice. Ten chwalebny był u
Perrow zwyczaj, że niewdzięczni Tańki y dobrodziejstwa
pozwani przed sąd stawac musieli, y z niewdzięczności
jako palmari sceleris powazic się. Y mnie nieco innego
tylko szczegolney miłości Wmmpana potkatby dekret,
gdybym nie miał z powinna, wdzięczności mojej przeciwko
Wmmpanu odzywać się kontestacyę, y poki życia mego sta-
wał będzie: semper inoblitā rogetam tua munera mente.

Eidem. Niechig być w onych polizony kamout,
ktorzy plumbas gerendo iras, urazy y krzywdy na
twarym marmurze, scribit in marmore lasus, a wy-
swiadzione dobrodziejstwa na białym piwnicy zapo-
suią wodzie. Ja odebrane od Wmmpana tańki już
nie na marmurze twarym dla długi pamiatki, ale
co wzięcia w bratey pamiatki y onzem na tenu wy-
sui, ten na się zabierając oblig y zyszcac sobie: o ego
si furem ligido forventior amre, ad nubis flue-
rent lenior amre tuos.

Eidem. Niech u innych dobrodziejstwa zore-
tko wiedniacymi kwiatami w jednej chodzą parre:
beneficiis alibi uteretur ceu flombus, tam dū gratis,
gram dū recentibus. U mnie w tym fukko podo-
bienstwo z niekwalemi kwiaty Tańki Wmmpana
miec będą, że gdy wpięka, fortuna ja y Dom moy
cały zakwitnie, zyskiwam nigdy niezwydnie, swie-
za dobrodziejstwa pamiatę będzie.

Eidem.

7.

Eidem. Ktoby wmm Pana szczerocie parvas gratias unitorat adiac, ten z Poeta, centum sibi posueret voces. Darmo y od dawnych wiekow na dziek czynienie będzie szukal sposobow, bo tam tylko tres Gratias znalazil, tudy zas za tak liczne taski niezliczonych potrzeba &.

8.

Eidem. Nie tylko mnie ale y samego wmm Pana nie mała dziś fortuna, potkala gaję mi tę Taskę wywiadczyl, albowiem summa felicitas est, alios felices reddere. Nie nie traci kto zyciowemu przypadkowi porzywa, y szczerą rękę daie: extra fortunam est gratia donatorum amicis. Wielki zysk y małe dobrodziejstwo za sobą cupaie, bo okrom tego ze merces glowa datur, wielki interes wdzięczności affektow y uslugi hojny zawsze zbierze.

9.

Eidem. W tej jedney wywiadzoney Taskie prawie wszystkie zawartes, y w skrotkie compendium wmm Pan zebrates dobrodziejstwa. Koby by była y mała mnie ta oswiadczona Taska extendam ię, wdzięcznością, panice moia daturam, podawac będzie wiekom, uslugi wiele in immensum crescere uczynia.

10.

Eidem. Kiedy dzisiaj te dobrodziejstwa od wmm Pana odebrałem y droga wolność utracivem: qui Beneficium accipit, libertatem perdit; y kady dany rek się abym był dozywotnim y znicwotnym. Nigdy dobrowolnie wziętem: Beneficia voluntatis compedes et aures caecum sunt. Y bądź wmm

wmm Pan tego, ze nigdy się z tych miłych mnie y stadkich wieszow y kandydow wydzierac nie bede, ale z tego się dostać zawrze, ze dwiternum wmm Pana zostaje manumium.

11.

Eidem. Nie może wmm Pan z wielkim Liberalitate Titulem narzekac: amici diem perdidimus; bo nie masz dnia, nie masz prawde y godzinę, abys hojny, tego nieudarował rękę. Anz nie calculis albis atris, po Rzymisku rachowadby wmm Pana lata trzeba, ale samem dobrodziejstwem rotowac &. za to gratia post magnum est tibi habenda Deo.

12.

Eidem. Kiedy tak wielkie taski odebrał, ob szerny dług na się zaciagnąłem, y z ręk wmm Pana tę summy odbierając dupliści titulo zmienym zostałem. Żalwo piniadze będą mogt restituere, ale się ex debiti gratitudinis nigdy nie wypłacz, i stuzyc zimien zawsze zostanę.

13.

Eidem. Nie tylko szczerobliwy Titus do M. sypku przyjadawszy może powic: haurite ex me sanguinem ex Nile, na Nil rzekę wszystkie hojne pola czyniąca, pogladac podobnym swoim zakazuię; ale y wmm Pan plus quam septem Milli ostiis effundendo Taski, podobnie powic może.

Apparatus Eruditus.

In manu Despatchi Apollinis tres Gratia insidabant.

debant, quarum una lyram, altera tibias, tertia fistulas habebat: innuebant scilicet Gratias, si verba sunt, vocales esse et beneficium acceptum ubique canere. Prius
Anaxilaus gratias quid in Regno esse beatissimum, respondit: Non vincti beneficiis. Thavor.

Pocitæ et Antiqui tres Gratias fingerunt: plures nos à Mercatoribus requirimus et accipimus.

Surtium gratissimum hominem illud potissimum angebat, quod Augusto ingratus cogerebatur vivere, nempe impar gratis reddendis.

Persæ in jus vocabant ingratos homines. Athenienses etiam ex præceptis ementis leges gratitudinis statuerunt.

Sura unica fuit obstinatissima consuetudo largiendi. Sic cum venisset ad Regnum Egypti, ad subditos dixit: haurite ex me, sanguinem ex Mithra.

Constantinus dixit: malle Regnum, quam liberalitatem perdere.

Philosophus Simonides dixit: ego et alij homines habemus arcam argenti, et arcam gratiarum, sedinarem.

Quidam oneratus beneficiis dixit Cæsari: effecisti Cæsar ut moriar, ingratus ut vivam, id est non sufficiens tibi refundere beneficia.

Varro dicebat: qui aquam hauris, fontem corona. Alludit ad consuetudinem Romanorum, qui in Festo Fontinalium solebant fontes coronis redimere. Apelles

30
Apelles ab Agesilao Rege donatus auro dixit: Rex hoc munere cor meum furatus est, et perpetuum me sibi addixit.

Apparatus Sententiosus.

Nemo habet famam certam in beneficiis marium, ut non saepe fallatur. Seneca de Beneficiis.

Nullum interest inter materiam beneficii et beneficium: itaque nec aurum, nec argentum acceptum beneficium est, sed ipsa tribuentis voluntas. Idem.

Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæret, quod quis sepe dimidare visus est, et sic dare, tanquam sibi emperetur. Gratissima autem sunt beneficia parata, facilia, occurrentia, ubi nulla mora fuit, nisi in accipientis verecundia. Idem.

Non tulit gratias, qui cum rogaret, accepit. nulla res carius constat, quam quod precibus emata est: molestum est enim verbum et onerosum, demisso vultu dicere Rego. Idem.

Demus beneficia non speremur: dignus est decipi, qui de recipiendo cogitavit, quum daret. Idem.

Nullum est tam magnum beneficium quod non vilificare malignitas possit, nullum tam angustum quod non bonus interpres extendat. Idem.

Pulchrum beneficium nullâ dilatione suspensum, nullis precibus redemptum, nullis meritis comparatum. Idem.

Nihil carius estimamus, quam quod diu petimus: nihil vilius, quam quum accepimus. Idem. Gra-

Gratius est donum, quod venit ante preces. Idem.
Beneficium saepe dare, docere est reddere. Idem.
Ingrui beneficium bis dat, qui dat celeriter. Idem.
Negare nocitura, beneficium est. Idem.
Beneficij accepti meminisse oportet, dati oblivisci. Idem.
Sermo, dubitatio et vultus meriti gratiam destrunt. Idem.
Refert cuius animi est, qui prodest non cuius status. Idem.
Lex loquitur nobis tacentibus. Idem.
Delectat cogitationem magis, a quo, quam quid accipis. Idem.
Momentis quoddam grata et ingrata sunt. Idem.
Beneficia conspici volunt. Idem.
Unum bene positum beneficium multorum amissionum
damna restaurat. Idem.
Multo gratius venit, quod facili, quam quod plenam
manu datur. Idem.
Ea dare, quae non tantum accipere, sed etiam acce-
pisse delectet. Idem.
Rogantibus pestifera largiri, blandum et affabile
odium est. Idem.
Beneficiis plerumque utuntur ceu floribus, tam diu gra-
tis, quam diu recentibus. Strada.
Post munera cito conuenescit gratia. Festus.
Immortales sunt gratiarum horti. Aristoteles.
Beneficia sunt voluntatis comedes et aurea cate-
na, quibus animus ligatur et trahitur. Prov. Rom. Latini.
Gratia sine poenitentia esse debet. Theophrastus.
Beneficium da coecus, accipere videns. Prover. Lat.
Gratia tarda ingrata est gratia. Vulg. Sent. Mus.

91
Mus in pera, serpens in gremio, ignis in sinu male repen-
dunt gratiam hominibus. Innocentius Pontifex dicebat.
Gratum hominem semper delectat beneficium, ingratum
semel. Seneca.
Qui gratus est, statim de reddendo cogitat. Idem.
Gratia adfert gratiam, beneficium semper beneficium parit. Sophocles.
Beneficium accipere, libertatem est vendere.
Summa felicitas est, posse alios felices reddere.
Qui dat beneficia, Deus imitatur, qui recipit, foeneratores.
Illud beneficium iucundum victurumque in animo suus, quod
obviam venit.
Sparsa in communi gratia ab omnibus accipitur, redditur
a nemine.
Animi quorundam arctius tenentur beneficio vel uno
accipiendo, quam accipitis multis.
Omnium dulcissimum est, accipere.
Gratitudinis materia tam late patet, quam visus.
Ingentia beneficia saepe tarditas corrumpit.
Male collata beneficia male debentur.
Mortalibus mos est, ex magnis majora cupere.
Insidiosissime nocent, qui gratias agunt pro injuria.
Beneficium asperè datum lapideus panis est.
Hoc Reges habent magnificentem et ingens, prodesse miseris.
Proximus est neganti, qui dubitavit.
Qui tardè facit, diu noluit.
Quod voves gratum esse, rarum effice.
Nemo liberè debet, quod non auget sed exprimit.
Tardè velle, volentis est.
Ut natura habeas in hac materia, legendus est Seneca.

Seneca Philosophus de beneficiis scribens: hic enim
unus pro multis valet.

Apparatus Poeticus.

Multiplicat doni gravitas auctoris honorem,
Et majestatem res data danti habet. Ovidius.

Semper inoblita repetam tua munera mente,
Et mea me tellus audiet esse tuam. Idem.

----- Acceptissima semper
Munera sunt, auctor quod pretiosa facit. Idem.

----- Vestri non immemor unquam,
Qui mala sollicitè nostra levatis ero. Idem.

Gratia post magnum est tibi habenda Deos. Idem.
Et facis accepto munere posse frui. Idem.

Accipere non prohibet vox tua gratus ero. Idem.
Servit officio spiritus iste tuo. Idem.

Invito te grati gratus ero. Idem.
Munera promissis uberrima feres. Idem.

Meritis referetur gratia tantis. Idem.
Nec amici deere causam. Idem.

Imitatur hanc dona. Martialis.
Ut si hic pretium meritis, et gratia major. Idem.

Extra fortunam est, quidquid donatur amicis. Idem.
Gratia quod tarda est ingrata est: gratia namque

Cum fieri propevat, gratia grata magis. Ausonius.
Ingrato homine terra populus nil creat. Idem.

Quidquid erat animi gratia magna tui. Propertius.
Parva magis sepe animo placere magno. Sartorius.
O ego

O ego si fierem liquido torrentur amore,
Ad nutus fluorem lenior amnetur. Idem.

Excipit sors nostra modum. Bartholus.
Manet alta mente repertum. Virgilius.

An quidquam nobis tali sit munere majus. Idem.
Quas solvere grates sufficiam. Statius.

Improbis est homo, qui beneficia scilicet sumere, et reddere nosit. Plautus.
Et bene apud memores veteris stat gratia facti.

SUPPLEX PROCVS PETENDO VENIAM SEU DEPRECANDO.

1° In deprecationibus solet laudari clementia, mansuetudo, affabilitas, facilis injuriarum condonatio. 2° Ex tenuatur delictum seu culpa. 3° Dantur motiva varia, ut deponat odium, de ferore remittat, in antiquam redat amicitiam: vel etiam exaggeratur manifesta offensa et grandior cum clementia et remissionis insinuatione nonnulla. 4° Venia petitur, appromittuntur obsequia, solidior denuntiatur amicitia, memoria beneficii et clementia appromittitur aeterna.

Maximè hic consideranda est persona quod et qualis (Id est, cujus Status, conditionis, fortuna, in quibus circumstantiis, coram quibus, quo loco, tempore, in quo et quali purcato honoris.

Impetus.

Wroczona jest Panakim wyrokim animusom, ze gdy cokolwiek z przecierany fortuny rak wynidzie, wazytke w zagomierie y translapy pusciwszy, nie podmiery, pogladac swarza, ale raczej wyppogodzone pokazowal czoto

causa: magni animi est, non se sentire percussum. Ynnie
na tym miejscu de felici successu przedwziętej ugody
desperować niepotrzeba. Kiedy się na tak godną wzmian
Pana zapatrzyć, Odrog: quo quis enim major est, magis
est placabilis ira. W wielkiej wzmiance w tym dostrzecz
podwójny, gdy dno adversa feris animo, a tawo sup
plicii N. dux veniam. Dux już wielka, N. odebrał
kara, gdy wzmianca urazit verba peccavimus uno: bo
poena est, vel tanto dignificuisse Viri. Nie z inzym przed
sięwzięciem moia na tym miejscu wzmianca wenera
cyo, tylko aby na przod nalezyły oddać honor, a po
tym zagniewanego wzmianca na legonij Pana N. przez
przyjacielka, moia, intercessya, fidelitatem jenur zje
dnat Achatem. Zwrócić to jest nieudolność y po
rywczose przychylić sobie urazic serca, ale prawie Bo
ska jest upraszającemu darować veniam: crede mihi, mi
seris scelerata Numina parcunt. Uromie ta niezgoda
wkrótce w większą zgodę, nienawisci w scisleysze prze
mienia, się kochania: discordia fit carnis concordia.
Y owszem legonij Pan N. na zniek się będzie zdo
bywał tenz usługi prociat qui noviere mihi, gdy wzmian
Pana takwego do zabrania nowej przyjazni a dawney
konfirmacyi dozna. Parce, precor, fulmenz tuum fera
kela reconde, a ja y on tym samym winow bo oblige
wany wzmianca stuzyc zawsze zostaię.

Po tak długich injuriatum pectus invellywach, po
zatkpioney twarzy, oka niewesołego, czosta zamarszczo
nego a serca zafiszzonego awer. yach stuznady y czas
by

83
by wzmianca mitigare iram, a in antiquam z lego
milia Panem N. redire amicitiam: irasci facilis, tamen
ut placabilis essem. Nie tylko wzmianca urazony
zostal ale y ja na ten czas ubolewatem, y cieszko
in magnis lisi rebus uterz sumus, gdy wzmianca
nie tylko y delikatny honor mordaci byt lacelitus
verbo, ale już sama dawność y najgłębsza rana
zgorie moie, gniew usmierzyc: interit ira moia.
A do tego gdy wzmianca in honoris tetigit puncto,
oraz do wielkiej party bo taskawozu dat okazyę:
sed, nisi peccavim, quid tu concedere posses? mate
riam venit sors lubo y przeciwna dicitur.

3.
Będąc do tydz czas exul od Taski y affektu wzmian
Pana legonij Pan N. tak (ze się mogło mówic: vi
xisti, et vixisti nescius ipse suus) dzis przezemnie serca
wzmianca chce bydz Incola. Przeprawdę wielką u
razę bo nie chce pretendere speciosa nomina culpod,
latus jest wzmianca honor lingua fuit damno; ale
stancia się do nos: veniam, confessus crimina, po
scit. A zafym ze abotworwany zostanie po tym
urazy wzmianca wyznaniu, wielkiej party jest
ofucky. Y lubo wie ze majorem fortunam major
ira comitatur, jednak wdawna, wzmianca dufa
ię Taskę, a języka porywarzose samze castigando,
mentem w tym sceleratam tue majore, wkrótce ab
irato ad placatum wzmianca vultum przeniesc się omi
nuie sobie: culpa gravis precibus domatur sape suorum.
wie-

4.

Wiedząc bardzo dobrze, że cęgiłok nie major post
delictum gratia venit: ta nadzieja wsparły umysłem
tym barziej sence Wmmdana ubolewające ciężko avocare
od gniewu. Prawda że gdy komu głęboka zadu-
dza, rana, nie zaraz ad cicatricem przydzie, lecz
im kto ciężej boli a ex vindicta nie rzeka medelam,
tym barziej patientior apparet et gloriosior &

5.

Niewdzięcznym podobno goniem sławam dżis w
progach Wmmdana, kiedy złazone już pomikad ani-
mi vulnus porawiac zamyslam; ale ze separatione Pan-
ni sam tylko przeremnie fałtetur culpa, a do zapie-
wanej twarzy Wmmdana przytępnie nie smie, mnie
przed sobą powinnny weneracy, pokornicy deprekacyj
przeżyta Testem et Nuntium. Niech Wmmdana to
pokrycie rozkornosc, co jego lekkomyślność volubili-
tate delexit lingua. Satisfakcyą wszelką uczynic
nie wzdrzyna się, Idum honorem sanare nie ociąga się,
byle tylko Wmmdan do dawnego affektu przypuscił
go: vince animus iramq' tuam, qvi cetera vincis.

6.

Ponieważ miseris coelestia Numina parant, gdy
się kto aderzy wpiersi, a im największym znowowyczo
bedąc, ad propitiam garmę się aram: confugit inter-
dum templi violator ad aram, nec petere offensi Nu-
minis horret opem. Yo Wmmdanu bynamniej nie
wajpny, że magno exemplo Superiorum garmacego się
do łaski, powinnny deprekacyą, czyniącego st. od boku
swego y affektu nie odrzućisz. Daruicę Krzywdę y um-
z, gniew złożyż: nec fides animo permide calenti.
Dost

54

Dost na tym że niko się skłania, atak Wmmdanu
okazy, dnie, aby more magnarum ferarum samym
się upokorzeniem konferowat: pntereunt subjecta
ferd. Nie miałbyś Wmmdan do tak wielkiej o-
kazyj cnoty y podkwały, gdyby ta discordia miy-
sca była niemiała: sed tibi servatus gloria ma-
jor erit.

Motiva ad dandam veniam Mimico.

7.

Wdę od legokotwiek uczynioną, znosc, znazne y he-
renozne samej cnoty jest dzieło. Niech uzna wyso-
ki umysł, cudza nieuwaga y naturczywosc, czy
ona więcej ran zadać może, czy mezne sence po-
nosic? Niech się ten nie szczyci myśleniem y dziełom
się, kłokotwiek urazony posilkow od pomyśly zacię-
ga. Nie miała obrona na przeciwności zarygze-
nie od samej cnoty byc może. Iuz to nie mekka
cnota, która jedney naturczywosci pokonac się
pozwała, y za jednym woda zamachem. Nie
jest silnym Atlaseń, kłokotwiek uizarowi umy-
ła barku, albo pod ruiną ciężko ubolewa y sięka.
Iuz ten nie dobrze utwierdzony okret, który lasa na-
wałnowe y fala pogryza. Kalumnia za Kalumnia,
nienawisc za nienawisc, złosc za złosc nie oddawac,
to jest wspaniałego y meznego urayıtu dzieło. Ani
to bez osobliwego byc może podziwieniu, jezeli
straszneni chmurami zasypione Niebo, to jest zase-
pna dla urazy twarzy zadnych graczyk y owym
ognistych stow y piorunow nierzuca &

40

Apparatus Eruditus.

Concordia Templum apud Romanos nullam ob
aliam causam edificatum esse constat, quam ut homi-
num inter se odia et simultates in eo, factis sacri-
ficiis, deponerentur. Dion.

Alphonsus saepe dicere solitus est: si Romanis tem-
poribus vixissem, construerem Templum Soti Posi-
torio, ut de rebus acturi ad illud prius convenirent,
et contentiones omnium deponerent. Panormitanus
lib: 3to.

Deprecantes bellum Graeci, Alexandro Magno aure-
am coronam obtulerunt. Curtius.

Cum Gorgias Sophista recitaret in Olympiis ludis a-
pud Graecos orationem de concordia, Melancthus quidam
Alic, inquit, de concordia totius Graeciae discessit, qui sibi,
uxori et ancilla tribus dentaxas, ut concorditer vivant,
nondum servavit. Erasmus.

Agrilus a quodam percontatus, quam ob causam Sparta
moenibus non cingeretur? extendit fores armatos et
unanimes: hi, injurias, sunt Sparta civitatis moe-
nia. Plutarchus.

Quidam scripsit: Julij Caesaris est, injuriarum oblivisci.

Novianus Imperator Macedoniam dixit: odi omne
contentionis genus, concordiam autem unice amplector
et amo.

Mercurij caduceus angues illos circumplexos
habet, quos ille, ut Præd narrat, pugnantibus cum
inde

95
invenisset, diremit, ita ut ambo serpentes caduceo ejus
adhaerent. Concordia symbolum est praedictus cadu-
ceus, seu scipio Mercurij.

Apparatus Sententiosus.

Proprium est magnitudinis vera, non se sentire per-
cussam. Seneca de ira.

Nihil accidere mali bono viro potest. Idem.

Non quid sed quomodo ferat, interest. Idem.

Valentiam capiunt Sij, cum spectant magnos viros
colluctantes cum magna calamitate. Idem.

Nihil mihi videtur infelicius eo, cui nihil evenit ad-
versi. Idem.

Quanto plus tormenti, tanto plus gloria erit. Idem.

Solatum est, pro honesto dura tolerare. Idem.

Semper esse felicem, et sine morbo animi velle haurire
vitam, ignorare est natura alteram partem. Idem.

Gubernatorem in tempestate, in aie militem, inter adver-
sa virum fortem agnosces. Idem.

Calamitas virtutis occasio est. Idem.

Nunquam virtutis mille documentum est: verberat nos
et laerat fortuna, patiamur, non est servitia, certa-
men est. Idem.

Ignis aurum probat, miseria viros fortes. Idem.

Omnes ad nocendum potentis sumus. Idem.

Invalidum omne natura quæritum est. Idem.

In sapientis animo etiam cum vulnus sanatum est, cic-
atrix manet. Idem.

Itam saepe misericordia retro egit. Idem.

Ira in male creptis hominibus pertinaciam videtur, quam
penitentiam. Idem.

Nemo prudens punit quia peccatum est, sed ne peccet.
fur. Idem.

Sape non paria patiuntur qui paria commiserunt, et
sape qui minus commisit plus patitur, quia recentiori iri
obiectus est. Idem.

Ira muliebri et maxime puerile vitium est. Idem.

Male irato ferrum committitur. Idem.

Ira saepe peior est his delictis, quibus irascimur. Idem.

Iracundia comes est tristitia, et in hanc omnis ira vel
post penitentiam, vel post repulsam revertitur. Idem.

In foro tantumdem est vitiorum, quantum hominum. Idem.

Nihil magis facit iracundos, quam educatio mollis et
blandae. Idem.

Majorem quam fortunam major ira comitatur. Idem.

Gratissimum genus venit est, nescire quid quia pecca-
vit. Idem.

Magna pars hominum est, quae non peccatis irasci-
tur, sed peccantibus. Idem.

Maximum remedium iri mora. Idem.

Ipe sibi poenas dedit, quisquis peccavit. Idem.

Magni animi est, injurias despiciere. Idem.

Sape satius fuit dissimulare, quam ulcisci. Idem.

Ille magnus et nobilis est, qui more magna ferre la-
tratus minorum carum securus exaudat. Idem.

Nihil est gloriosius, quam iram amicitiam mutare. Idem.

Linguit decor omnis iratos. Idem.

Ira, ubi adversarium fortuna subduxit, in se ipsam
morsus vertit. Idem.

Aliqui plus irascendo, quam illi, propter quod irascen-
tur, amiserunt. Idem.

Ultio doloris confessio est. Idem.

Non est magnus animus, in quem incurrit injuria. Idem.

Aut potentior te, aut imbecillior (dicit): si imbecillior par-
ce illi, si potentior tibi. Idem.

Percussit te aliquis, recede: referendo enim et occasio-
nem stupius ferendi dabis, et excusationem. Idem.

Da operam, ne accipias injuriam, quam ferre necis. Idem.

Nungquam sine querelaegra tanguntur. Idem.

Facit nos iracundos iniqua nostri estimatio. Idem.

Unum est levamentum malorum ingenium, pati. Idem.

Nulla est tanta potentia, in quam non incurrit injuria. Idem.

Castigare irascentem et ultro obviare ire ei, incitare est. Idem.

Pestifera vis est, valere ad nocendum. Idem.

Magnam fortunam magnus animus dicit. Idem.

In amore semper mendax iracundia est. Idem.

Iracundiam qui vincit, hostem superat maximum. Idem.

Albissima grava deprecata humiliter in majora excre-
scunt. Justus.

Discordia fit curior concordia. Pullius.

Apparatus Poeticus.

Poena est vel tanto displicuisse Viri. Ovidius.

Nilisima sanis ira. Idem.

Caesare nil ingens mitius orbis habet. Idem.

Sed.

Sed tua peccato lenior ira meo est. Idem.
Placato possum non miser esse Deo. Idem.
Ni fuerit lassi mihiq; ira Dei. Idem.
An semel est poenam commeruisse parum? Idem.
Sed, nisi peccassem, quid tu concedere posses?
Materiam venia sors tibi nostra dedit. Idem.
Confugit interdum templi violator ad aram,
Nei potere offensi Numinis horret opem. Idem.
Pax erit hinc notis donec mihi vita manebit,
Cum peccore infirno quod solet esse lupis. Idem.
Si gentes peccant homines, sua fulmina mittat
Jupiter: exiguu tempore inermis erit. Idem.
Parce precor: fulmenq; tuum fera tela recande. Idem.
Ovo quod enim majus, magis est placabilis ira. Idem.
Poena potest demereri, culpa perennis erit. Idem.
Culpa gravis precibus donatur saepe iurum. Idem.
Te nimis uliscens existit ipse nocens. Idem.
Prede mihi, miseris foelicia Numina parcaut. Idem.
Præterita veniam dabit ignorantia culpa. Idem.
Vince animos iramq; tuam, qui cetera vincis. Idem.
Sæpe simultates ira morata fuit. Idem.
Minuit vindicta dorem. Idem.
Quilibet iratis ipse dat arma dolor. Idem.
Ut fragilis glacies interit ira morâ. Idem.
Ingentes parturit ira minas. Idem.
Quilibet extinctos injuria suscitât ignes. Idem.
Viximus innocue: patimur sine crimine mores. Idem.
Ignavis precibus fortuna repugnat. Idem.

Iusto

97
Iusto desunt sua verba dolori. Idem.
Nil prodest, quod non liddere possit idem. Idem.
In magnis lassi rebus uterq; sumus. Idem.
Et mihi si non vis parcere, parce meis. Idem.
Propter me nota est, propter me devincat ira. Idem.
In me crudelis non potes esse diu. Idem.
Sed tibi servatus gloria major ero. Idem.
Lacrymis adamantæ moventur. Idem.
Prosimi, qui nocere mihi. Idem.
Apostropha multa narrantur Lybo. Idem.
Verbo peccavimus una. Idem.
Par delicto sit mea poena suo. Idem.
Partem nostri criminis error habet. Idem.
Nil referam, nisi me peccasse. Idem.
Scelerata profuit ara. Idem.
Pariterq; extinguis et ardes. Idem.
Criminib; placere putari. Idem.
Et lacrymâ fecere fidem. Idem.
Precibus mavult, quæri viribus uti. Idem.
Tu servare potes, tu perdere solus amantem. Idem.
Tunc ego me primùm cogi sentire nocentem. Idem.
Non expectabo vulnus ab hoste tuli. Idem.
Unum in me scelus est, quod te scelerate recepi. Idem.
Omne in amore malum, si patiare leve est. Propertius.
Aspidum multos odium peperere querellâ. Idem.
Nil agis, insidias in me componis inanes. Idem.
Ignoscere pulchrum
Jam misero, poena genus vidisse precantem. Claudianus.
Prætereunt subjecta ferâ. Idem.

Excessit

Excessit jam poena modum. Idem.
Rufinus origo prima mali. Idem.
Geminas inter discordia partes hoc auctore fuit. Idem.
Fatuma putandum non scelus. Idem.
Offendere plures vix futurum. Martialis.
Marce ut amaris, arma. Idem.
Non nostrum inter vos tantas committere lites. Virgilius.
Vim suscitatur ira. Idem.
Parvis dives concordia rebus. Silius.
Nec frena animo permittite calenti. Statius.
Male cuncta ministrat impetus. Idem.
Ut sit magna tamen saepe tanta ira, durum est. Juvenalis.
Magna inter molles concordia. Idem.
Inter fratres velus atq; antiqua simulas,
Inmortale odium, et nunquam sanabile vulnus. Idem.
Ira, quae tegitur, nocet. Seneca Tragicus.
Irasci facilis, tamen ut placabilis essem. Horatius de se ipso.
Ira furor brevis est. Idem.
Non ego te lusi, prudens ipse potant. Tibullus.
Facti dum periret illos, praenarum sat habes. Vallius.
Ipsi sibi poena fuerunt. Idem.
Custos generis concordia nostri. Idem.

SUPPLEX PROXIMUS
COMMENDANDO ALIQUEM GRATIAE,
ET ALIARUM OBSEQUIAS.

Orationes commendatitiae ferè in omnibus cum Petiti-
onis conveniunt, nisi quod hic alteri petamus, ibi nobis. Hal.

92
Haec puncta servantur: 1mo Vel liberalitatem ejus
aut amorem laudamus extollimus, cui commendamus.
vel etiam amicitiam cum illo vobis commendamus,
vel nobiscum examinamus. 2do Ille qui commenda-
tus obsequiis consecratur, laudatur à meritis, à talen-
tis seu dotibus naturæ, à virtutibus eximii vq; so-
brietate, vigilantia, fidelitate, pietate & et à stu-
diis obsequendi. 3to Enumerantur rationes suaden-
tes, ut commendatum habere velit. Sumuntur ve-
ro praedicta rationes ex variis fontibus et circumstan-
tiis vq; ad honestum, utile, necessarium, personam recipien-
tis et recipiendi & 4to Postulatum adhibetur, pro-
missio fit tam suorum obsequiorum, quam commen-
dati.

IMPETUS.

Wpatrzywszy się dobrze w napętniony wielkie-
mi ludzmi wzmiana dwor cały, gdyby go woczy-
stkich (wzrost gniazdem nie nazwał, grande crimen et
palmare popętnit bym. Wytrąbiony na dworze
wzmiana ow starogo Poęty wierszyk: exeat au-
la, qui vult esse pius. Nie ma tu miejsca aulla
Proteus, który to obłudnie y codziennie formas mu-
fatur in omnes, lecz sam cander y szczerze fu ma
stateczne y wdzięczne reclinatorium zawrze. U
dla tego nie tylko zelachetna ale y widmozna, owszem
sasznie widmozna Młodz Polska do wzmiana zu-
stugami dazy: tu mihi refugium, tu mihi portus
eris. Skłania się teraz y garnie się do usług wzmiana
Pana

Pana Regiosc N.N. gloria magna Patris & seccurre
in laudes ampliores) którego cnota łascy sama a nize-
li ja zaleci cnota. Tego abys wmm Pana jako omnibus
grzeznosci numeris absolutum w komout stug wies-
nych polizyt, y stuzyc sobie jemu y mnie wnim m-
skazat, unizemie upraszam.

L. Ledwie co w progach wmm Pana stawam, zaraz
y mnie samego y Regiosc N.N. z pokorna prozba moia,
wmm Panu rzucam. Nie pisze mu zadnych elogia,
bo mu dawno cnota y grzeznosc nie miala, zapowata
panegyrim; wiem tez y to ze na sposobosci, na odo-
cie y przywzrosoci do ustug wmm Pana w nim nie mi-
dzie: wszystkie albowiem w Regiosc N.N. wmm Pan
jako in brevi compendio znajdziesz, quidquid in bo-
na indole laudari potest. W kazdyd go dobrze zaje
okazyach mozesz: partem in quacuq; votes verit, de-
corus erit. A ja za ten wielki affekt y wywiadza-
na, Tasky magno certabo affectu zarwze, a defectum
ustug jego (liczeliby sie jaki znalazl) obsequiis sup-
plebo meis.

B. Nie zawiodl sie, wiem dowodnie na zdaniu swym,
Kokotawek sub suavissima magni Nominis umbra wmm
Pana respirare umyslit. Nie zatowal ten bynamniej,
Kokotawek cum unica spe Domus o progi sie wmm
Pana opart. Co y ja stuzynie przyznajc do wmm
Pana szczegulney recurre Taski, unizemie upraszajc,
abys Tyrona mego N.N. nie tylko do boku Panikiego
ale y do affektu przyjal. A gdy do wmm Pana dwoim
aditum.

33
aditum miec bedzie, do wszelakicy sobie fortuney otwo-
rzy wrota, quo sidere vela gubernet, pozna: a ma-
iay wielkicy cnot wmm Pana wysmienite exem-
plar, ad summum virtutis apicem eluctabitur.
Ja zas uznawszy w prozbie wmm Pana facilem, nie
tylko z synem moim, ale y z całym Domem nume-
rosa oddam na najmnieysze sklinienie y zawotanie
obsequia.

4. Trudno tu Regiosc N.N. do Taski wmm Pana wpra-
szac, który sie sam dobrowolnie wydziera, y na
ustugi ze jst prostkim fulminis cyur alis, jawnie
y dostatecznie pokazuje. Cnota, sie widze wiele do
wmm Pana boku, et pro apice felicitatis to bydz
rozumiecia, ze wernemi stugami zastana, &

5. Jak po wypaniatym animusz y przychylnicy
zyzliwosci ku mnie wmm Pana trzymam, ze nie
tak wrota domu swego, jako magad atria famel
y przed noza, nie zamkniez supolika. Da mi wmm
Pan amplissimum do wdziecznosci campum jako ten,
Ledy gloriosum selachickicy Mrozi ad bene meren-
dum w domu twym wytawier theatrum, aby do-
brze nie tak scenam, jako rem wiewnego stugi a-
gant aby peragant. Niech tedy Regiosc N.N. nie gdie-
indicy pierwsze trawi lara, niech ad ipem magad
fortuna rosnie, tylko wozach wmm Pana. Tu wiel-
kim fatonickiem nicomylnie urosnie, tu najmnieyszy
fortuny certissimum omnia wezmie, tu na ustugi sie
oddawrey wmm Pana dwoim, affekt y cose serce Panikie demerbit.
Zebym

6.

Zebym WMM Pana do wszelkich usług Segomfi N. N. rekomendował, szczerze mi do tego osobi-
we motywem podata WMM Pana Nulla prohibita. Wa-
biła mię do siebie inszych Dworów bogactwa, inszych
affluentia opum, inszych wielkie fyrusy y honory, do
WMM Pana to wszystko: tu collecta tenes. Ustatu-
watem mu grzecznego Pana, aulam sanctam szu-
katem, ale się niedopuszczę spekulacyę y uwaga ba-
witem, bo na WMM Pana pretko napadłem. Proza
Lazdy z stugi tego unizonego Pana, pozna y z Panu
stugi: bo jako od stonca pomniejszy gwiazdy sowy
solendor y zalewani maie, tak od WMM Pana jako
ex magno fonte rivus omnia zabierze decora &.

7.

Wiedząc dobrze że ipsa sibi virtus pretium est,
y nie potrzebuje zaby kto za nią, supplicem posyłał
libertate i alio proxit: bo sama za siebie dobrze może
more. Segomfi Pan N. N. wszystkich prawie petre
Crot compendium hic video quidvis ubiq; inicit, ma
intentum, Palladem agitare Marti, ex sabulastico pul-
vere in campum Martium et arenam przenieść się,
aby pod dyrekyę, znakiem WMM Pana był prae-
resperuus subvere belli. A zebym jaśnie mówić, pra-
gnie heroiczną odwagę, krawawa, przywaga, Rzecz-
pospolitey za stuzę się, Patriam impendere vitam. Y
wsam nieomylnie, że się WMM Panem spectatus Marte
sub omni nie zawieszysz na odwadze jego, bo à teneris
vinguiculis per se ardet inexaleto sibi Martis amore:
ani

ani inarcey ten zapad ugasic się może, tylko na Bello-
ny plau sanguine fuso. Trzymam tedy o affekcie
y Tascie WMM Pana, że garnącego się do usług Rzecz-
pospolitey prdstantem consilio et Marte virum nie
długiego, nie odrzucisz od znaku. A gdy pod szym zna-
kiem mnie go będziesz, ja wielkiego affektu, osobi-
wey Tascie pewny y wielki znak odbiorę.

Maiey continuatam zotocotnych naszym affektu
seriem y zyczliwosci, a dege aby się wszyscy nu-
meroso agmine do boku y usług WMM Pana garne-
li, y Segomfi N. N. ad numerum stug wiernych
przydał. Maiey zemnie WMM Panu przypisela
szczerozyczliwego: te non carior alteri; będziesz miał
y z niego na wszelakie usługi porzywzyci. Quoniam
secure mores imperij tui confidere ventu. Postase
tylko sobie stuzę, a już factu pufa, gutturis, judes.
Pomyślenie Pańskie rad będzie wiedział, najmniey
sze skimnie obserwowat: res dicta secuta est. To
wszystko com powieździat in dotes jego jaśnie poka-
zuie, że do wszelkich usług akkommodowat się bę-
dzie, nieomylny znak dae.

Ze się oraz y zemnie do usług WMM Pana Se-
gomfi N. N. garnie, bynajmniey się deivowat nie
trzeba: tibi enim obsequi gloriosius est, quam ab
aliis obsequia accipere. Y owzem to sobie inter
supremis felicitatis fitulos computowat będzie, jeżeli
mnie przy boku favorim pozwolisz nie tak zostawać
jako erudiri ad virtutem. Niechij tu ja wielki
falen.

8.

9.

talentow y grzeznosci jego, ktore ex arcto Majorum
traxit sanguine, stawy adumbrare, abym pulcher
rimam virtutis imaginem umbratili niezamit fa-
cundia, a magna spei indolem niezrzyt. To tyllke
na postwate powiadam, ze primdy series cepsere
juventu, ze z podziwieniem unum dividitur per mil-
le negotia pectus.

Apparatus Sententiosus.

Proverbum Polonorum est: nulli suadeas uxorem
hanc vel illam ducendam, servum seu famulum.

Suus jam ille est, tuo auspicio honesta vela pro-
maturus. Puteanus in Epistolis.

Noli plura inquirere ipse se commendat, dignus
peculiare favore, vota secum adfert, quidquid in bona
indole laudari potest. Idem.

Conjice quaso benigniores in hunc Virum oculos, Vi-
rum magnum et eximium, si animo magis, quam
fortuna homines censendi sunt. Idem.

Scio non promiscue gratiam hanc omnibus concedi,
sed augebit difficultas beneficii pretium. Idem.

Non tantum ut facias rogo, sed ut studiose et cura
affectu: adrebit beneficii memoria, et velut sacer-
iste nexus erit, qui duraturam amicitiam stringet. Idem.

Pietas jubet ut non tibi commendem, dignitas ut
causam. Idem.

Ecce non negotium meum facio, non gratia fratris,
sed gratia iustum est. Idem.

Appa-

Apparatus Poeticus.

Soli passunt prodesse potentes. Virgilius.

Quod precor exiguum est. Idem.

Magna peti Phaeon. Idem.

Pendet ab officio spes mihi magna tuo. Idem.

Mihi potui dicere, propter erit. Idem.

Facta puta, quocumq; iubes. Idem.

Res dicta secuta est. Idem.

Sine crimine mores. Idem.

Partes pariter divisus in omnes. Statius.

Felix quocumq; vocaris in usus. Idem.

Vix imitabilis ulli. Beccius.

Unum dividitur per mille negotia pectus. Vallius.

Primdy series cepsere juvenia. Claudianus.

Commento tibi Avvictiane nostras. Martialis.

Clarus de gente Latina est juvenis. Statius.

Nec sine luce genus. Idem.

Ingenui vultus puer, ingeniq; pudoris. Juvenalis.

Sota est sine crimine vita. Cornelius Gallus.

Cupierent ipsi servire satones. Claudianus.

Vile latens virtus. Idem.

Partem inquamcumq; vites verte, decorus erit.

Qui magros servatur ad usus.

CIVIS PRONUS
SOLANDO AFFLICTOS, EGROS
ET FUNERA DEPORANTES.

Amo Con-

Amo consolatoriae orationes communiter doctorem perceptum ex afflictione, infirmitate, sorte adversa, casu insperato vel morte testantur. 2do Motiva varia dantur ad toleranda fortiter patienter dura, gravia, infelicia; Ratiorum item adferuntur eadem persuadentes. 3to Solatia dantur, et fortuna farentior, clementior appropinquatur.

Ut in omni materia, ita et in ista sunt bene perpendenda adiuncta, hoc est consideranda persona sorte inimica oppressa, calamitas seu infirmitas mortis, qualitas, tempus, locus &c.

Fontes pulcherrimos motivorum aperuit nobis Seneca de consolatione ad Helviam Matrem ad Polybium et Martiam, qui in apparatus influent infra positum.

Impetus Varij

Datur solatium Parentibus, deflentibus mortem filij immaturi. Największe to ludzkich przypadków zda się być niezczesie, że w nich zagadana zrenia nie innego niewidzi, tylko że zalu swego matery. Zastawiają przed nami głębię tej pociechy, które się przy samych troskach zawsze wiązały murzą. Taką zwyczajną rozkwilonym afektem folga smutkiem się tylko koic: inest, quid-

102
quidquam dulce tristitia. Wypływa niejako po trach z frasunku serce: exsident etiam refrenantibus lacrymā, et animum profusū levant. Dozwolonej jednak baczne oko dotarzyć się we trach wzroku, y w najdroższej stracie może doyrzec utulenia: ponieważz nigdy jeszcze tak ciężkiego frasunku ludzkie serce niedzwigato, któryby wpiętny komi-tywarie pociech z sobą nie prowadził. Umiera w pierwszym wieku potomek, więc same tylko z nim pogrzebione niepewne y często Rodzicielskim intencyom przeciwne nadzieie, a w tym fauor. Nębios znać trzeba, że się mieć takiego dostato, który drugiego życia zastąpi pociechy: filium tibi Dii immortales statim talem dederunt, qualis diu effici potest. Cieszony to byta, gdyby Rodzicielskie serca cięższe dobrze zaczęły mieć przesła, gdyby z Marsowego pola, z Sądowego krzewa szcili do grobu. Dosc, że nas y tym uiezione, czego się czego siwy wlos doczekac niemozie. Pewnieyza to mieć wozzech, a nizeli się spodziewac goniędy; tej jezeli komu na lat kilka przwolono to jego wstanie, y tamtego czasu oddady nikt mu wydrzec niemozie: nostrum est quod praeteriit tempus, nec quidquam est tutiore loco, quam quod fuit. Wszak się już tym oko, tym serce ukontentowato, czyż na to boleć? nikt na to niejęczy że miał co do gu-
tu swego, stodzi pamięć przesła fortuna; do-
brze się y tym popisać, akoto czego się afekt y oko
saw-

Savitō: acquiescamus his, quod iam hausimus. Cuius
suz na skora smiere utyskować? która jako
optimum naturā inventum de nullis melius me-
rita, quam de his ad quos venit, antequam voca-
retur. Fostavitō jeszcze to fatum in me vocat
potiechy, któreby milize bydz miały, niz zjubio-
ne. Coz to jest, ze nihil magis placet, quam quod
amissum est? nicunozzonego to affektu przywara,
ze iniurias sumus adversus relicta ereptorum
desiderio. Y nieszczęsna zawrzec temu szczęscia,
ktory tam biegu dopzedził, gdziego zarzut: melius
habet ille cui cito reverti licet, cui ante lapsu-
dinem peractum interest. Etamoty tu natat
czywosci swoje fata, y w tej jedney zadanej ser-
cu ranie wszystkie okrucienstwo umorzyły. Szre-
scianka na koniec, darować to Niebu co jej jest,
co nam najmilzszego, y czego koniuznie trzeba
będzie utrapic.

21

Solatio Parentibus datur, deploran-
tibus obitum maturi filii. Przerazony fa-
tali rumore o zeszłej powiesz zozu Rodziciel-
skich wzmam Panstwa intymie y serdecznie za-
bolatem z dobrimi przyjaciółmi, y obzernieybom
moy zał exalikonat, gdybym w zlotobie zortai-
cemu wzmam Panstwa sercu, infantum nieuczal
renovare dolorem, nieugadzał. A to widzę ze pla-
cens erat et dilectus Deo, kiedy go in flore vita dle
ukontentowania gustu satgo Niebo zabroso. Tak
dobrze

103
dobrze wychowata tę piękną indolem sumptuora et
vigil wzmam Panstwa edukacya, ze się y oku Bożkie-
mu podobata. Na coz tedy casso dobre procepi po-
gladającego juz u portu secure, y z naszym się nau-
fragia smiejącego:

Zy wty mierze nigotakue (jako domowy Poeta w Threnach duma)
gdy raz dusza z ciała

Odbieży, prozno czekac by się wrocic miata.

Zaczyn y ja zarzuciwszy od wyzwytek dekretow
zalowi hamulec, zyczę w pozostałych obfity y obugole-
tney wzmam Panstwa potiechy, abysie in viciada
senecta jak naydłużej oko y serce Rodzicielskie
superstite nasycali solatio.

In eadem Materia. Po wszęciu tak
fatalney nowiny subitanea dolore tak orotratus
zostatem, ze od ciężkiego razu powstac do tych
czas niemożę. Uno prawie icu uprzejmy moy
przerawke wzmam Panstwa affekt zraniony poty
będzie jezatz, poki się pierwsza tranquillitas do do-
mu y serce wzmam Panstwa nie powroci. Jednakze
zalowi od zalu niewiadzę remedium, zdami się, vaczy
ex necessitate virtutem uczynic potrzeba, a po szre-
sciansku boleć: poniewaz fata y przypadki na
Swiat cały prędkieypca, mając z tej nas subiekcij
kwitować nigdy niechca, zedybymy adversa fortuna
stosom ponosić wanni niebyli. Ten to porządki for-
zyca ludzkiego, po którym az do samej mioty przy-
chodziem. Musiałoby bydz nie pod Niebem a lę-
cos

cos nad (złowicze), który inna drogą, a nie przy-
padkami utworzony, ad fata pospiesza. Ego na
Sanctie a zyci zawsze szczęśliwie jako niepodobna
statku (szczęśliwego) serae y animus zmocnił
dewalebna. Wielkiej experyencyi Wmmdana ba-
czonie, doznany in adversis statok, podobni już
razami exeritatus animus ut non cedit ley
alteracy: tu ne cede malis, sed contra audentior
isto; zrygladam z nieba znaczeny na Wmmdana
influencyi pociek.

4. Datur solatium amico dolenti secun-
dum uxorem demortuam. Utinam Wmmd
Pan pierwszego przyjaciela y co jest za podobna-
tes, utinam tenaz y drugiego, y ze już powtornie
tyż wykrawaz mniej boleisz: gnia iterum larynx
fluorid, minus amard sunt; już sensum mali de-
straxit usus, bo y tu zaryczaj y natog wiele wazy.
Lafwo byto poznac, ze in solatium takowe nieba
drugim Wmmdana udarowaty byty przyjacie-
lem. A z Wmmdana pierwszym dnom przyja-
cielowi dozwohim parentas larymis? pierwsza
Zona namieniła co za kondycya wtorey mat-
zonki: obidwre pokazaly, ze od przyjaciela by
naysusleyzey przyjazni rozdzielic się trzeba. Abo
chicz Wmmdana nieba adversari y z ludzkiej
natury wytomac się jarzma, gady tak nad zary-
czaj

104
czay ciężko uobawiaz, dziein rony utepule, a
zycie smierci &.

5. Consolatur amicum, dolentem ex-
tingtum Fratrem. Wielkiego tu pobrzeza za-
zyci statku y meztwa, zebys Wmmdana co Bog
dopomsi niezwykczonym wytrzymat serven. Utin-
am Brata a Brata kochanego szeroka to matera
zabli, ale to nie jest iactura grandis, bo ludz-
kiej podlegty kondycyi nieba się dostat: a na-
rang od tak fatalney raki gteboko zadana in-
sza recepta byty nie moze, aby przytko zlezo-
na byta, tylko abys się chciat z nami wiernymi
przyjacioly rozdzielic zalem, ktorogo ja czesc nie
mata, prawem przyjazni do mnie nalezyta, na
sie biorę &.

6. In eadem materia. Uznajz ciężkie
Wmmdana condolium, czay gteboka rony. Ode-
brato nieba wiernego y kochanego Brata Wmmd
Pana, ale ze wozylkim, bo naturze ludckiej po-
dlegtego. Odebraty go szczęseiu zawione fata naze-
mu, a wsercu tylko zat, wozzach tyż rozkarila-
nemu y nieukojonemu zostawity. Dosc zatoma
translacya od nas na tam ten świat, a tym bo-
lesnieyza, ze pociechy wydarła take. Przyzna-
ie, ze wicznieby boleć trzeba, gadyby necessitas
fati rozrzeczone affekty nieco fullsta. Wmmd
Bede y ja abym succedaneo affere dzwigac zabli
dopomogt

dopomogł Wm. Panu poty, poki teraz ad Domum
luctus, a potom solationum nidum huncem potiechy
wszelakie niewiada.

9.

Solatur filium deflentem fata Pa-
rentis. Nieznosny prawie serce moie zal susznat,
taki ze mu prawie respirare frudno, gdy kochane-
mu Wm. Panu Oycu dtuzey zyc zawisne niepo-
zawolty fata. Muszy tedy suis lacrymis confundere
nostras, magnam Domus ruinam Wm. Panu
optakuiac. Wielkiego Oyczyzna utracita (Storie-
ka, Rzeczypospolita optimum svera posttradata sex-
curre in ampliores laudes) ale Wm. Pan wielkiego
Rodzica vestigia magna adorabit, a constantia
animi pari adversariem fortunam wytrzymasz. Mo-
zesz Symonowski temperowac zale y stwuznie, albo
wiez qui pulchre vixerat et per virtutem conse-
nuerat, Caelo dignus est. To tedy solamen mali
daie, tysiac potiech godziowaiac sie wskrotce: se-
pe Iouis felo quercus adusta vivet.

8.

In Materia Simili. Przelka smiere Wm.
Pana Rodzica niepomatu miy strwozynszy, serce
przyjacielskie zalem, orzy rzesistemi y ofitemi
tżami napelnita. Wiem albowiem dobrze, ze
jake seris faventior niewypomiedziannym wesclem
z dtugich lat napelnia serce, tak watebokim za-
nurzca smutku, gdy go zozu odbiera. Leni-

9.

Lenitur dolor ex morte fratris con-
ceptus. Iuzby niejeden podobno z zalu wiel-
kiego o grabowy kamierz po tym zmarzym, kto-
rego wprzemie kochat, uderzyc musiat, gdyby
na Ferowany Naturze ludzkiej nieba dekret
niepamietat. Toz fatum lubo na Rodzonego
Wm. Pana padlo, tak wiez kim jednak nie
trzeba sa uwosci zalem, gdyz smiere podiac
niepietozza nozina. Prawda ze raz na zawre
poztywzsy kochanego Brata, niegodobna zedy
serce ubolewac niemiat, ale se tak wielka kpa-
ke stawa jego y wielkim smierciem na gradzac
sobie potrzeba. W pamieciach narzyk on y po
smierci zyle, w sercu choc juz pogrzebiony zaly-
ie. Dla tego Wm. Pan otarzy tzy zozu, dtuicy
coerere luctum, ktorym abys tak zbytnie nie
byl obiazony, marz mię participem &.

In Materia Simili. Trudno zato-
snego we tżach niezatopic oka Wm. Panu, kie-
dy zadem pupilla temeritas y more przyjacielskie
zalewa serce: deflent Eurydicei nuri, deflent
et lacrymis diffuiles Di. Posttrados Wm. Pan
Kochanego Brata po wielkich smut splendorach
Bonus fons Patris ad occasum potzet. To jednak
Wm. Pan przy exultoracy sercu tak wielkicy miy
solationum, ze celo byt maturus, ze wszystkie
cordo

10.

11.

cordolia w pomysle powiedzy zamienią się w kroki.

In Materia Simili. Duzo zadziwia z
niebem, kto się na niewybrotne ukażać fara, z
samym niebem wojuje, kto się na jego święte
marzycy ordynanse. Szkoła zaplakane nu-
rzeć w teach oko, szkoda nieufalonym serce
rozstrząsać zalem, gdzie niechybne fara na na-
sze podarszaty się y porzysięty obroty. Nic tu za-
niesione contra tyrannidem nie pomaga, prote-
stacje, non mors subiacet humano arbitrio, sur-
da aure wszystko zbywa. Yowzsem ani ich
sendeznym osierociada Helkuba sekaniem, ani nie
ufalonym roskwilona Nite zalem zmieczy y
zniewolic niemaze: non flctu neq lacrymis
placaretur rigida iura Proripina. Y dla tego fa-
ra wmmpana Rodzonego nie maia tak barzo do-
tykac serca &. Choccy tedy wmmpan zbolate
ustalic serce, choccy exundantes zastanowic la-
crymas &.

12.

Solatur Pullatum. Jak by mi kto smiel-
felnym do serca ugodził grotem takim się zmie-
szat, gadym wmmpana niepodzianie wty oba-
czyt zabolite. Boleiz, y smiem mowic auda-
cem faciebat amor, z wmmpanem mawa zymu,
ze tak wielkie Oczyzyzy deus, woprowadzta
naszego fulerum, Domu przeswieczonego jedynce
solatium takome bo tak przeko zabraty fara.
Z tym

106

Z tym wszystkim jednak nieday wmmpan nad
sobą zabolat gory, ale posse modum dolori. Odmien
kwarc smutka, w wesota: albowiem alibi constan-
tem esse, hic mutari virtus est.

Consolatur Filium, deflentem fara
Parentis. Zostanito zalem naszym ma-
gnam partem solatij. Niebo, ze stannicy panowicy
wmmpana Rodzie totus mori non potuit; zy-
je w wmmpanu samym, wikwie wpanowicy y
w niesmiertelney stacie, a zlad do powiedzy am-
plissimam wmmpanu materiam daie. Micy
wmmpan y wtey smutney zabolite candidos
et sine nube dies, a ja tego animatus zyzy, zoty
ta pogrzebowa barwa w Senatorska, się pur-
pury zamienita.

13.

In eadem Materia. Ciezko zaprawde
naturczywe fara na wmmpana przycisly, du-
zo serce strata Rodziwiska zranity, y w nie-
wesota, przystronity sukienke: ale y pod czarnym
obtekiem jako się stonice wstac niemaze, tak
wmmpana choc barzo skryte zale zakryc nie
niemoga. Zwykli geometrowie z cienia do-
chozic wielkosi rzeczy y wyrokosci; ja altum
wmmpana doctorem, ja profunda suspiria po-
smieni Rodziwiskicy w sercu panowice cieniem fey
zabolitej sukni zmierzylem, y wmmpana wielkie (zto-
wie

14.

wiekem bydz poznatem.

Consolatur Amicum veste lugu-
bri indutum. Wolalbym zedy te nie szczę-
stliwe fata na mnie samego padły były, a nize-
li dzis w grubey Wmiana zatobie widzic. Wi-
dzy, ze ta czarna suknia nie pomysluych powies-
y wesela jest znakiem: ale jako calcutu Rzy-
mian atri nefastum znaczą diem, będzie je-
dnak, y niedługo tego czeka, albus notoriat
calcutus dni szczęstwie, a Wmiana wiel-
kich honorow. Mebo y fortuna kandidatam
uczyni, a ty zatoby umbre zeutokzy, illu-
stre nomen Wmiana Polakiemu pokaze Sariatu.

APPARATUS SENTENTIOSUS.

Dolori tuo, dum recens sdiveret, sciebam occurren-
dum non esse, ne illum ipsa solatia irritarent
et accenderent: nam in morbis quog' nihil est
perniciosius, quam immatura medicina. Seneca
de consolatione ad Helviam.

In re nova hincitabam vererari, ne hinc consolatio
exulceratio esset. Idem.

Pudeat animum tot miseriarum victricem, & gre-
ferre unum vulnus in corpore tam cicatrizzato. Fle-
ant itaq' diutius et gemant, quorum delicatas
mentes enervavit longa felicitas, et ad levissi-
marum injuriarum motus collabantur. Idem. Lamen-

Lamentationes et ululatus, et alia, per quae fere
muliebris dolor tumultuatur, amore perdidisti
enim tot mala, si nondum misera esse didic-
isti. Idem.

Neminem adversa fortuna commisit, nisi
quam secunda deceat. Idem.

Infracto dolore, cum alioquem ex carissimis ami-
seris, afflicti, stulti indulgentia est, nulla, imbu-
mana duritia. Optimum inter pietatem et
rationem temperamentum est, et sentire desi-
derium, et opprimere. Idem.

Si numerare crudelia facere velles, amiserat
decem: si destimare, amiserat Gracchos. Fle-
ntibus tamen circa se, et fatum eius execran-
tibus interdixit, ne fortunam accusarent, quod
sibi filios Gracchos dedisset. Idem.

Scio rem non esse in nostra potestate, nec ullum
effectum seruire: minime vero cum, quod ex
dolore nascitur. Idem.

Acquiesce alterius filii dignitate, alterius grie-
te, utriusq' pietate. Idem.

Diutius accusare fata possumus, mutare non
possumus; stant dura et inexorabilia, nemo
illa concivio, nemo fletu, nemo causa movet. Idem.
ad Polybium.

Lacryma nobis decurunt, antequam causa do-
lendi. Idem.

Quid fata deflemus? non reliquit illa nos, sed
antecessit. Idem.

Nos subitum id putamus esse, quod nobis tota
vita derunhiatur futurum. Idem.

Ab hac te infamia vindica, ne videatur omni-
bus plus apud te valere unus dolor, quam hinc
tam multa solatia. Est autem hoc possum
solatij loco, inter multos dolorem suum di-
videre, qui pota dispensatur inter plures,
exigua debet apud te parte subidere. Idem.

Divus Augustus non gentium tantummodo
externarum, sed etiam dolorum fuit victor. Idem.

Bis me fraterno luctu fortuna aggressa est.
Bis intellexit ledi me posse, vixit non posse. Idem.

Fluant lacrymae, sed eadem desinant: trahan-
tur ex uno pectore gemitus, sed iidem ef-
finiantur. Sic rege animum tuum, ut et sa-
pientibus te approbare possis, et fratribus. Idem.

Adversus aliquid incurrat oportet, quod animum
probet. Idem de consolatione ad Marthiam.

In hanc legem datus, hoc fatum statim ab utero
prosequeretur. Idem.

Quid opus est deslere? tota vita flebilis est. Ur-
gebunt nova incomoda, priusquam veteribus
satisfeceris. Idem.

Quid demum ista tua publicae conditionis obli-
vio est? mortalis nata es, mortales peperisti.
Decepsit filius tuus, id est decucurrit ad hunc
finem.

finem, ad quem, quod feliciora partu tuo putas,
properant. Idem.

Filium tibi Diij immortales statim saltem dede-
runt, qualis diu effici potest. Idem.

Scipionis filia Cornelia Gracchorum Mater dux
decem partus fletidum funeribus recognovit,
hinc consolantibus, miseram dicentibus di-
xit: nunquam non sapiens Medicam, quod
Gracchos peperit. Idem.

Opinio est ergo quod nos cruciat, et tanti quod
malum est, quanti illud taxavimus. In adha
potestate remedium habemus iudicium, eos
adesse, et nosmet ipsi fallamus: dimissimus il-
los, immo consecuturi praemisimus. Idem.

Quid igitur te Marthia movet? utrum quod fi-
lius tuus decepsit, an quod non diu vixit? si quod
decepsit, semper debuisti dolere, semper enim
susti mori. Idem.

Nemo nimis cito moritur, qui victurus diutius
quam vixit non fuit. Fixus est cuius terminus,
manebit semper ubi positus est, nec solum ubi-
rius diligentia aut gratia promovetur. Idem.

Quereris Marthia, non tam diu vixisse filium
tuum, quam potuisset? Unde enim scis an diu-
tius illi expedierit, an illi huius morte consultum
sit? Idem.

Quintus.

Quidquid ad summum pervenit, ad exitum pro-
perat. Idem.

Eripit se aufertq; ex oculis perfecta virtus: nec
ultimum tempus expectant, quod in primo
matura erunt. Ignis quo clarior fulsit, ci-
tius extinguitur: sic ingenia quo illustrio-
ra, breviora sunt. Idem.

Incipe virtutibus illum, non annis distima-
re: satis diu vixit. Idem.

Apparatus Poeticus.

Ferrea sors vitæ difficultiq; premit. Ovidius.

Una tamen spes est, quod se soletur in istis. Idem.

Sicut Iovis feto quercus adulta videt. Idem.

Strangulat inclusus dolor, atq; exortuat inclus.

Cogitur et vires multiplicare suas. Idem.

Idem premeat deo, fert deus alter opem. Idem.

Suffecit malis animus, nam corpus ab illo

Accipit vires, vixq; ferenda fuit. Idem.

Leniter ex merito quidquid patiare ferendum est. Idem.

Gaudium est miseris, sociis habuisse doloris. Idem.

Leve fuit, quod bene fertur omni. Idem.

Sibi sunt mea damna ab omni. Idem.

Major sum, quam cui possit fortuna nocere. Idem.

Similes aliorum respice casus, mitius ista feret. Idem.

Una manus vobis vulnus opening, feret. Idem.

Et.

Et quis non causas mille doloris habet? Idem.

Parce queri melius sic ulciscere faciendo. Idem.

Est quiddam flere voluntas.

Expletur lacrymis, egeriturq; dolor. Idem.

Tristior est etiam prorsens drumenis priore. Idem.

Consuevi fortiter esse miser. Idem.

Aequo animo poenam, qui meruisse, ferunt. Idem.

Levius cornuunia tangunt. Claudianus.

Sensumq; malis detraxerat usus. Idem.

Sim tibi curarum socius, blandumq; levamen. Martialis.

Luctusq; tui fortis sensi. Statius.

Miseris solus superest post omnia luctus. Horatius.

Durum, sed levius fit patientia.

Quidquid corrigere est nefas. Horatius.

Aquam memento, rebus in arduis

Servare mentem. Idem.

Et iam dente minus mordeor in ordo. Idem.

CIVIS ET AMANS PATRIAE VALEDICENDO PERIRE ABITUUS

Amicus valedicendo peregrino abituris communit
emo testatur dolorem et tristitiam ortam ex eo,
quod ab illo divellatur. 2do Gratias agit pro fa-
miliaritatis et amicitia stricta atq; sinceræ argu-
mentis. 3to Dicens vale testatur varios af-
fectus, rogat ut eadem benevolentia et studio
prosequatur absentem, quo presentem est di-
gnatus

gnatus. 470. Vata et appreciationes, at feliciter
iter paratibus, superaddit.

Non agimus hic de valedictione in somitiis,
in Tribunali & haberi solitis, sed de solis officio
sis. et civitibus.

Impetus.

W krzemienistą opokę serceby zamienić
krzeba, żeby, gdy solvitur ab amplexu Profesi-
tae tuae, zadnego nieczuto zalu. Godziny bowiem
jedne y druga, niezapatruiąc się na wzmianka
a kto wypowie solliciti animi fiducia? ale a
znaję teraz że jest dolor a facie major abef
se tua, gdy absentia atego idzie. Sine sen-
ce zal niemały, oko na try się zabiera, kiedy
divellimur inde; sednakże zmanieam dowi-
ona mitare providit medelam, że nie może
się wzmianka odornie oddalić, mięscem się
tylko ale nie affektom rozstanie zomna: abser-
ti haud absens vincula necit amor. Sciste
y niezozerwane przyjazni więzy choc y w
odległości mocno trzymać będą. Sedze te
dy faventibus superis, jedz favente solo &
tey simul serva, meę datamę fidem.

Responsoria. Niepotrzebnie zastanawiaj
wzmianka nucaz sobie piosnki; qui mihi dedit
40

140
to miile lavamen est? daremale moerhim genit pe-
ctus: usereu bonum. Wzmianka a nie glicem-
dziej rezidencja, solva na zawrze moy zatoyt
afekt. A zalyu abai adpiedzani ab Amica
abeo, non ab amare. W cadze się przensioę
Kraje extera tuchaba sales, ale tytko locum
mutabo, non ingenium. bo tuus ero, immo
secum ero, ubicumq; ero.

W jakim smutku y melancholij tuus ego
non ultimus inter amicos, przy adpiedzie wzmianka
Pana zostaję, jako na infaustum mane nun-
tium ubolewam, wygowiedziec nie tarwo:
vox nulla dolori credita. Wzylkie dni odhad
zalu pełne będą, w sysekie nefasta hora to-
krem się stana; ubonem lingua nimis mu-
ra est, quā gaudia differit. A jako do tytkozas se
socio nil meli tuste fuit, tak opacznie bez
wzmianka zycie fermentum będzie: se sine dul-
ce nihil. Y to jezuzę jezuzem sermo przydzaje
zalu, że venimus tui ambo, cur non discedi-
mus ambo? y stuznie novie meę: cur sine me
cur sic incomitatus abis? Lecz to mię tytko nie
pomodu ciery, że nnie zegnatac, braterskiemu
affektowi nieoddajęz vale, y to na okę patkuzier
ze vos separabit distantia, compungit amor, takse
morie meę: tuus ero, immo secum ero, ubicumq;
ero. Wicę gdy iuz niepodobna inaczej, solvitur
ad

ab amplexu Kochanego Brata, jeżeli w czym exul-
cerant, przyjacielki serce, peto supplex veniam:
albowiem hoc si crimen erat, crimen amoris erat.
A teraz gdy już prosiłabym wocem dolot, tego tylko
wprzeżymie WMM Pana znowy.

Podaję szczytowi tej drogi odprawit,
Y wszystkie wzdle myśli łowicy sprawit.

Responsoria. Miejsce z WMM Panem
się zegnając odmiennam, affektu jednak raz
poprzyjżonego nicodrżnam: affectus animi,
qui fuit ante, manet. Y lubo wrok nagły expe-
dycy niepodobna sławie się waleć, braterskiemu
jednak dawę czyniac Kontraktowi, tylko ab
Amico abeo, non ab amore. Dajęż sam, ale
i foedere amicitia raz inia nie odchodzę: adda-
tam się sam, ale serce na usługi zostawię.
Będę nam zawsze hic Mundus tangram
sua domus: rozmaite miejsca nawiedzał by
dzien, ale jedzenie affektu jednako zawsze szu-
ry. Sprac. będzie.

Jeżeli kiedy, dziś najbarziej nieprzyjżna
mi się pokazata fortuna, kiedy inżym post-
buntus gaudia, do mnie zaś post gaudia lu-
ctus huiusmodi prowadzita. Widzę jasnie
teraz, że gaudia principium nostri sunt id-
e doloris, kiedy tak liczne pociechy, ktorom
z mity

z mity WMM Pana Konwersacyi napędzony za-
wsze zostawiam, wżężkie się zamieniam,
cordolla. Zabierasz się WMM Pan wdaleką y
niebezpieczną drogę, a mnie samego tylko jako so-
litarium pascuum in teato zostawisz, przez
co Kochanemu sercu manifesta gaudia differens.
Juz mi teraz bez ciebie przyjacela vita torax-
tura erit: bo niewiem quis mihi dedita mite
sevarum erit? A pomierzasz WMM Pan od
przedwzięty gębrozy dechare niechaję y nie
możesz, ucleri pascu aby terminu zamierzone
go dogadził, jak nappędzę, to moa vatum. A
gdy tam szczytowi stanicz: illi me memari
pectore semper habe: a ja też nappędzę WMM
Pana w tym uocemiam, ze ulicium eris, me-
us semper eris, bo ab amico addalisz się non ab
amore.

RESPONSORIA. Niema miejsca u mnie w dro-
gę, się bioracemu owe Poety Propertijusza przykło-
wie: quam procul ex oculis, tam procul iost amor:
ale raczej chor odstrzelony miysucem, affektom
jednak zawsze przytomny będę: verus amor
absentem presentem facit. Wypowiadam Dni R.
natibus vale, ale nie wietney y zyczliwy WMM
Pana miłosi: z oczu odchodzę, ale z pamięci y
z sercu WMM Pana mię zawate będę. Wozzem
im dalezny będę, tym bliższy y na usługi go-
towzy.

Respon-

Responsoria à Milite. Nie tak jest nie-
znosna eratu tudekemu cztoka jednego od dru-
giego dysolucya, jako maie aweth od miley Wmmdana
Tana, przedeny. fizyka jest hisce laribus wypo-
wiadac walec: vix possum dicere triste vale; ale
y to niemniej za przykrose, gdy Wmmdan ze-
gnac przychodzi: est dolor à facie major abibe-
fua. Oddziaram się à strictissimo amplexu
Wmmdana, lez to moze y statecznie obiecuis,
ze lubam się z kompaniã Woyaka Koronnego ymasz,
jednak ciebie Brata mego z serca nigdy gluzo-
wac niebude: z nieprzyjacielem potykac się
bude, ale z Wmmdanem decertare affectu
nieprzeszary. A teraz odjeżdżając, abym
zawsze pewne y nieomylnie braterskiej miłosci
y przyjazni odbierał hasto, affectu moym reziden-
tem przy boku Wmmdana zostawuis. Y gdy
szczęśliwie po skonczony kompanij nazwa po-
wrócę, bratem się Wmmdana in poturni zyceli
woda inter prima manubria oddam.

Alia Responsoria. Nie maigj parawie
z nikim miłosci do tych czas konfidentij y uko-
chanszey kompanij jako z Wmmdanem, z kłoyim
mi amos socialis tak mił spoj, z dusebym y
teraz ab amio nie rad oddaję się pectore. Y
lecz ze faforum inclementia koniecznie mi
avocat solvoty ab amplexu, a wspomniawszy na
braterskie affecty y zyczliwosi ledwie non solvot
in

112
in lacrymas: vix illud possum dicere triste vale.
Bedeusz mi Wmmdan zawsze w sercu, tud nie
zawsze w oczach: ante meos oculos tua stabit
semper imago.

In eadem Materia. Gdzie pofatęgo af-
fektu nexus, gdzie scistej przyjazni zaszly fe-
dera, y na jeden moment pełne fakt nice rozdzie-
lenie. Doznawszy przez niemoty czas szcero-
zyzliwego od Wmmdana affectu, pozyskawszy
tak wiele łask, niemoze dewicyza wadera
bydz bez smutku materij; miłosci mi y do-
broczynnosć perswaduje zebym stuzey w tych
zostawał progach, inne zarokazy zład spie-
szyc wskazyw: gwanctum, desiderium frabit,
tantum retardat necessitas. Wic nieodmianey
oddaję się tasci Wmmdana Dobrodziejia ze-
gnam, z tym się deklaruis, ze na wszelakie
ustagank y tam nigdy nie zedyde.

In eadem Materia. Tak wielkizal oggra-
zwie serce et therca pectora juncta fide ma-
petna smutkiem, dewicyze vale pokazue y
materija do tego dore. Y jazby mi przyseto do-
tori succumbere z wdziaczna, sercu y affecto-
wi czyniac rozbrat Wmmdana konwercyja
gdyby mi prawdziwa Miłosc, ktora absen-
tem Amicum pudentem facti, nieuczyna.

In eadem Materia. fizyko sercu z tym
czynie

czynic choc do czasu rozwid, i z korym sendicena
scisle spoita Mitae. (sic) ad mitago przysa
wila odpiedzac, y wozem tak jakoby sie du-
za od wicnego kompara odrwana ciata:
animad pari mihi rapta med. 2.

APPARATUS SENTENTIOSUS ET POETICUS.

Verus amor absentem Amicum, praesentem
facit. Putcanus in Castaliis.

Ab Amico abeo, ab amore non abeo. Idem.

Locum, non ingenium muta. Idem.

Malis cogit, si amare desinet. Idem.

Suas ero, immo teum ero, utriusq; ero. Idem.

Præsens semper videbere, si amicus es. Idem.

Alcuntera sequar, et mente, ubi eris, eris, adfu-
urus sum. Idem.

Nobis hic mundus tanquam una domus erit: divi-
di enim mente non poterimus. Idem.

Ibis, et a miserum cui me violente relinques?

Quis mihi deserto mihi levamen erit? Druidius.

Non potes ancti, simul ab simul ibimus inquit.

Accedat profugæ sarcina parva nasi. Idem.

Res ad solliciti plena timoris amor. Idem.

Licet cunctis tuis lacrimis lacrymas confunderent nostras. Idem.

Venimus huc ambo, cur non discedimus ambo? Idem.

Non

Non ego sum classi sarcina magna tua. Idem.

Ventus erat flautis aptus, non aptus amanti. Idem.

Vix illud potui dicere triste vale. Idem.

Solvor ab amplexu Protesilae tuo. Idem.

Quid faciam? dubito: dolor est meus illa videre,

Sed dolor à facie major absesse tua. Idem.

Sitq; novus nostri finis amoris amor. Idem.

Cur sine me? cur sic inermis abis? Idem.

Ne memori pectore semper habe. Idem.

Sim tibi curarum socius, blandumq; levamen. Martialis.

Vivite felices, memores et vincti nostri. Tibullus.

Quam procul ex oculis, iam procul vis amor. Propertius.

Di, quibus audaces amore est servare carinas,

Sedq; ventosi mulcere pericula ponti,

sternite molle fretum.

Grande tuo raxumq; damus Neptunæ profundo

Depositum, juvenis dubio committitur alto

Metus, atq; ardua partem super ægora nostra

Majorem transferre parat: proferte benigna

Sydera, soli Zephyrosq; sit copia cæli,

Solus agat puppes. Statius Metio Juveni navigaturo.

Lingvenda tellus et domus. Horatius.

Quo nos curq; feret melior fortuna parentes

Ibimus, o socii! Idem.

Quos

Quos bene junxit amor, nec separat ultima tel-
lus. Sidonius Housius.

Absenti laud absens vincula necesse amor.

Teg. simul serva, meq. datamq. fidem.

Lacrymae sunt in amore faces.

Fugiant celeri gaudia nostra pede.

Santi causa doloris amor.

Anima pars multae rapta med.

Acz mię twa droga przyznam bardzo boli,

Niechże cię trzyma wzdług twojej woli:

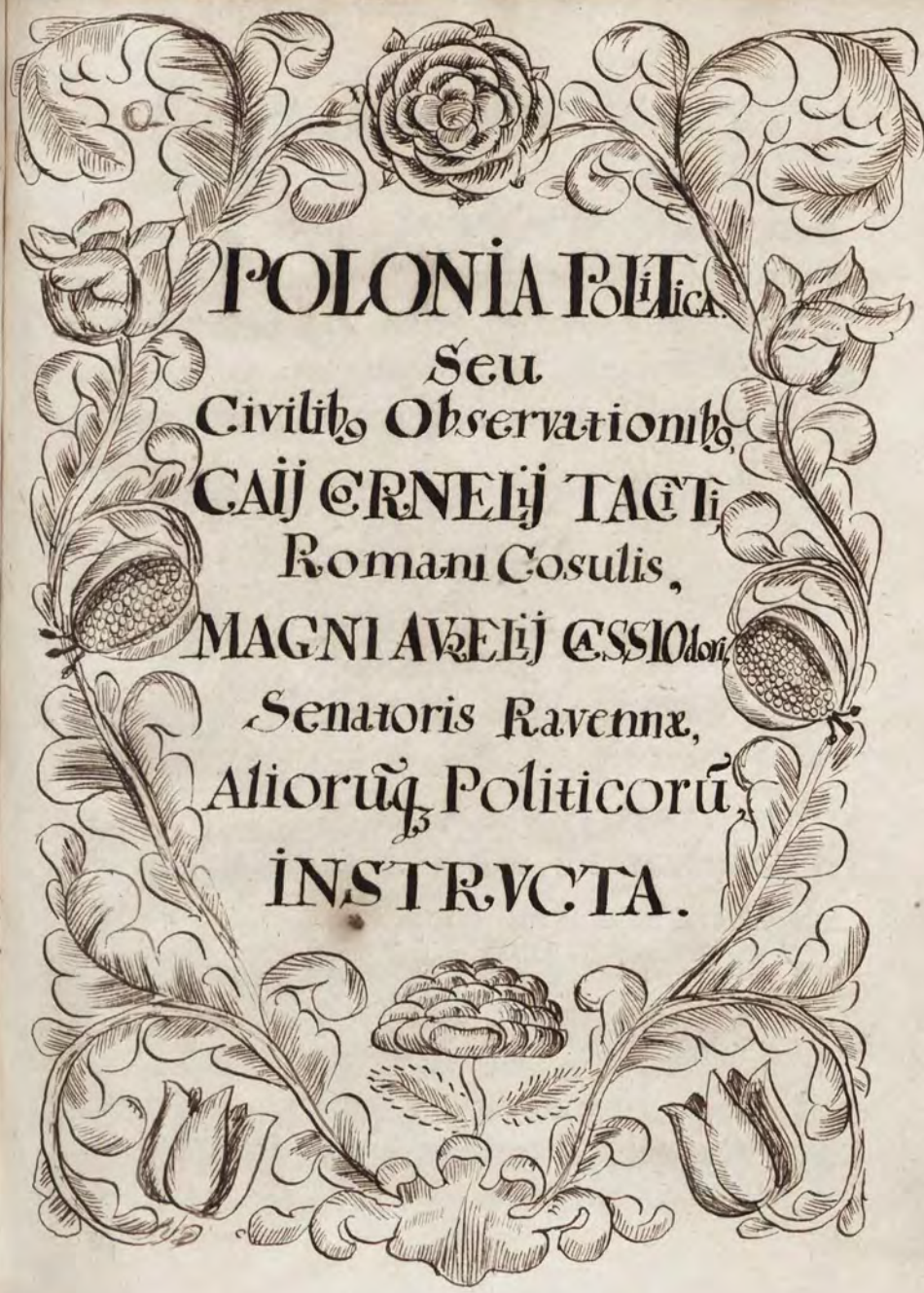
Bodayś szczęśliwie tę drogę odprawit,

Y wszystko wedle myśli twojej sprawit. Kochanowski.

Et hactenus civilem urbanamq. Polonum Rhetor-
em efformare volui, cultioremq. Sarmati-
am (juxta sensum Lipsii) supra Haesperiam
si non feci, sum tamen conatus osten-
dere; Civiliores Pomaniensem Rhetor-
em Aula Regum, Principum, Sena-
torum, et optimus rerum Magister
usus cum Magistra experientia
efficiet atq. reddet.

POLONIA BLES
Civitas Obsequii
DEO TER OPTIMO MAXIMO
SIT LAUS ET GLORIA
IN SEMPERITERNAM SAECULA.

POLONIA POLITICA

Seu

Civilis Observationis

CAJII CRNEII TACTI

Romani Cosulis,

MAGNI AVELII CASSIODORI

Senatoris Ravennæ,

Aliorūq; Politicorū

INSTRVCTA.

Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including the words "POLONIA POLITICA" and "CAJII CRNEII TACTI".

116
Iustus Lipsius Centuriâ tertîâ, Constelâ signâ sic
in Cornelij Taciti excurrit laudes: Tacitus est pru-
dentia Patris, Seneca sapientia fons. Hippolytus in
suo Consiliario dicit: Tacitus maximè Consiliarij ma-
nibus ferendus est, salubrium enim Præceptorum tan-
quam seminarium quoddam est. Guicciardinus ait: qu-
vissimus Scriptor, et magnus rerum Observator Tacitus.

QUID SIT POLITICA ET QUID
POLITIA?

Politica propriè sumpta juxta Nicolaum Vernu-
licum aliq̃, est Scientia justè ac sapienter admini-
stranda Civitatis, seu Republicæ. Secundum Latinos
Politica, Civilis Doctrina est. Ex Græco enim voca-
bulo civitatem significat, non eam quidem quæ Urbs
aliqua est, sed amplissimam hominum societatem,
Republicam, Regnum atq̃ Imperium, adeoq̃ nunc
dum ipsum

Politia verò est legitima ordinatio Regni aut
Civitatis, secundum quam aliqui præsert, aliqui subtrunt, nec
parent. Hæc dici solet Civitatis anima, omnis administrati-
onis principium, et sine ea nihil in Republica ad-
utili.

utilitatem communem ordinari potest.

Scientia Politica summè necessaria est, quia homo difficile regitur, liber nascitur, et cum servitutem pati non possit, libertatem ferre non valet, et in vitia prolabitur: sine imperio vivere non potest, et imperium odit. Animi quippe multitudinis ac potissimum imperitia instabiles sunt, varij, feroces, ac nimium perfidentes.

Civilis hæc Doctrina quam Politicam appellamus, in eo tota occupatur, quibus legibus communitas regi possit, quæ officia Imperantium sunt, et quæ Subditorum: ut nimirum Reipubl. et pacis artibus ornari possit, et viribus belli defendi.

Finis Politicæ: Felicitas Reipubl. Communitatis, liberum, ad quam consilia omnia dirigere, et conatus suos referre, qui administrat, debet.

Si quæritur quis dicendus est verè Politicus? Respondeo, Politicus is verè dicendus, qui Civili Doctrinâ præditi, Reipubl. tractanda perficiendæque vias omnes ita tenet, ut possit. Vel clarius:

Politicus est Vir bonus regendi peritus, et

et quidam Reipublicæ perficiendæ Artifex. Vulgo autem Politici, minime Politici sunt: sed sunt in Civili conversatione gratiosi, moribus omnium accommodati, versuti et veripelles, qui, ut tempori serviant, polyi ingenium induunt, et ut decipiant, non raro cultum mutant. Eorum summa doctrina, verba dare caute, pupure dolere, blanditiis certare, interim insidias struere, omnia se vive simulare, et omnino nihil aut parum scire, dicam in compendio: quæ hæc dogmata semper præ oculis habent et in præxi: Simula, dissimula, nulli crede, omnia lauda, vide quid agas. Machiavelista hi appellantur, qui ex infami nomine et ex nequitia gloriam colligunt: per quos effectum est hæc, ut exoriam patre Politicæ sit nomen, nec satis Vir bonus habetur qui Politicus, sed error hic vulgi est. Politici ergo officium seu manus est, Reipubl. formam pro ingenio naturæque populi, et pro indole ac prudentia conservare, cunctaque ad Civitatis aut Regni utilitatem ordinare ac dirigere.

Qualis esse Politicus debet? si quæris: Respondeo Vir bonus et sapiens. Politicum enim mihi vichis regere omnis ejus actio calliditas est et malitia. Sapientiam habere debet singularem, nec sufficit juris, variarum consuetudinum cognitio. Notas etiam habeat antiquitas

antiquitates, omnes historias, publicos Regnorum ac Imperiorum Status: et quantum fieri potest rerum, quae toto orbe geruntur et gesta sunt, sit peritus.

Politicius autem nemo nascitur, sed studio ac experientia longa Scientia Politica acquiri debet. Ad libros variorum attentio studio accedat, qui Politicus esse desiderat, in illis calamitates et injurias humanae civitatis discet, fraudes et astutias plurimas cernet, ut caveat et non deperiat: malorum perniciosas factiones intelliget, ut avertere et extinguere perdiscat. In libris Regum ac Principum arcana (inquit Vernulius) Historicis feliciter revelantibus quilibet explorabit: variorum consilia audiet, quasi in Foro ac Tribunalibus veraretur. Iudiciorum rationes perspectas habebit, quasi in castris degeret, militiam omnem et bellandi artem non ignorabit: quasi per orbem universum peregrinaretur, omnium Populorum mores, Gentium instituta, Rerum publicarum formas, et omnes vitae rationes agnoscat. Plane paucorum annorum studium, longissima vitae fructuosum est compendium: et plus nonnavo ad libros sedendo discitur, quam Orbem deambulando acquiratur.

REGIMEN POLITICUM

Sell

Formae

FORMA REPUBLICAE POLONAE.

Rerumpublicarum tres formae numerantur communiter. Una est Monarchia, id est unius Dominatus et Principatus ad communem spectans utilitatem. Altera est Aristocratia, quae est Magnatum seu Optimatum Imperium. Tertia Democratia, et est Populi Dominatus. Ex his tribus Reipublicae formis, aliae sunt mixtae, et sic e.g. Monarchia adiungitur Aristocratiae, vel Aristocratia Democratiae, aut haec duae in unum coalescunt, aut ex his tribus una duntaxat Reipublicae forma conflatur.

Monarchia seu unius Principatus fuit ab initio statim in Regno Poloniae. Popielus sumus absolutum Imperium volebat iterum in Poloniae inducere, sed vindictam Dei sublatus est. Aristocratia fuit in Polonia nostra, cum duodecim Palatini imperabant toti Poloniae. Quis autem est forma Reipublicae Poloniae nunc, si quidem? Cromerus lib: 2do de Reipublicae Poloniae est tribus mixtam esse dicit. Franciscus Marinus in Libro, dicto Scopus Reipublicae Poloniae, et Starowolski ait mixtam esse illius Formam, seu compositam esse tribus. Atque Poloniae ex triplici specie Politici Regiminis eliguntur successores.

et cum magna Regni maiestate perbelli auream colligavit Libertatem.

Alii asserunt formam Reipubl. Polonae Regiam esse, seu Aristocraticam mixtam: potest enim Rex quoddam, quod sunt Potestatis Regia, construere ab eorum consensu Senatorum et Nobilium: plura tamen cum consensu. Functus in Provario tribus inquit, quod in Polonia Monarchia Aristocratica sed inequaliter iuncta est. Comparatur Reipubl. Polonia cum Veneta à nonnullis, non tamen satis accurate. Dux enim Venetorum speciem tantum gubernationis Regiae praesert: Rex autem Polonae non tantum speciem Regiae Maiestatis, sed re veram Maiestatem Regiam possidet. Consilium vero magnum apud Venetos plus quam mille ducentis hominibus consistere refert Craevius,: mille quingentis Bodinus, alij ter mille capitibus. Hinc multi Reipubl. Venetam Aristocraticam esse contendunt, inter quos est Bodinus et Beckerus.

Reipubl. Polonia tres Status, seu Ordines hominum comprehendit, Statum Regium, Statum Senatorium et Episcopalem: et sine his tribus Ordinibus nihil legitime in Comitiis concludi potest. Regia igitur Potestas Nobilium Libertate temperatur, ut dicit Petrus Martyr.

Kowalski Pomaniensis Canonius: Nobilium Libertas Regia Potestate definitur, Senatus vero ipse tam Potestatis Regia, quam Procerum Libertatis est Moderator et custos.

Ab administratione Reipubl. nostrae plebs excluditur, licet verò Cracovia, Vilna, Pomania, et aliqua aliae Urbes Nuntios suos ad Comitia Regni mittant non faciunt tamen diversum Reipubl. ordinem illi Nuntij, sed Nobilitati aggregantur: quia in his Urbibus ad iura Nobilitatis Consules.

Lucas de Linda in Orbis Descriptione ait: ad exactam libram iudicij, Politici formam Reipubl. Polonae ponderarunt, non pauci Status accurati Senones, et hi existimant, quod potius singulari Providentia Divina, et non hominis consilio atq; prudentia haec mixta Regiminis forma in Polonia consecratur.

Ad solenne autem proverbium illud: Polonia confusione regitur, seu Polska niereadem stoi. Respondit Andreas de Pilca Koryciński Castellanus Vislicensis in Perspectiva Politica: iam tot annis ab incunabulis huius Regni confusione regitur Polonia, sed Felix illa confusio dicenda est. Dogmata.

DOGMATA PRINCIPUM
EX LIBRO PRIMO ANTIQVVM TACITVM.

Militem donis, populum annona, cunctos dulcedine atqve
lexit. Tacitus.

Modus Imperij acquirendi Militem sibi conciliare,
donis, Plebem beneficentia et annona procuratore, Nobi-
les honoribus, omnes atqve dulcedine. Ita vix Imperium a-
depto Vespasiano praecipua cura fuit annona. Sixtus V
sui Pontificatus initio, annona pretium Lond diminuit.

Augustus subsidia dominationi Claudium Marcellum Pon-
tificatu et curae habilitate exulit. Tacitus.

Fulcrum seu praesidium dominationis, bonorum
sanctioritas est. Sic Caesar ex familia sua multos di-
gnitatibus exulit, ut facilius Imperium administraret.
Ex quo collige, in summa etiam fortuna opus esse amicis.
Sic Trajanus, teste Plinio, vix Imperator electus, sta-
tim sibi Amicos ex optimis elegit.

Domus res tranquillae. Tacitus.

Cauti Principes, ut domi tranquillitatem habe-
ant, foris bellum gerunt: nimirum ut animos sub-
ditorum occupando, eos a tumultibus concitandis aver-
tant.

tant. Ea fuit ars Romanorum hostile bellum gerere,
ut civile non haberent, quemadmodum videre est apud Li-
vium. Sic Ferdinandus Castellae Rex ut Hispaniae
Primates a rebus novis amoveret, adversus Mauros
bello eos continuo implicuit.

Acribus custodiis domum, et vias secesserat Livia: latij
interdum Nuntij vulgabantur, donec provisus quid tempus
monebat, simul exisset Augustum, et rerum potiri
Neronem fama eadem tulit. Tacitus.

Hic describuntur Liviae Uxor Augusti et auli-
ca artes in celanda morte Principis. Tranquil-
litas mortem celavit Targvinij Prisci (teste Livio lib. amo)
donec Servium Tullium Regem fecit. Simile factum,
Mahometis, qui in Pannonia per octo dies mira arte
celavit Soliman Ottoman Imperatoris mortem, donec
Selimus Filius Patris Soliman securus occuparet.

Primum saevius novi Principatus fuit Agrippae ad-
des. Tacitus.

Quorundam, sed impiorum Principum ea opinio est,
ut novus Principatus multo sanguine solidetur. Hinc
Tiberius Agrippam interfici iussit, et Germanicum e me-
die tolli: quod exemplum secuti Barbarum Principes, nec
quidem propriis fratribus parant.

Nihil.

Nihil de ea re Tiberius apud Senatum dixerit. Tacitus.

Voluit Tiberius auctor videri cædis Agrippæ, itaq; apud Senatum nihil de ea re dixerit: credi vero voluit Augusti Patris jussu eadem istam patriciam, se ipse.

Neq; imperasse se, et rationem facti reddendam apud Senatum respondit. Tacitus.

Principes improbi nunquam rem improbam latentur, ne tyranni nomen sequantur: nam tales extrinsecus clementes et benignos se ostendunt. Atq; odium conflare possunt, nunquam suo nomine geri Principi novus demonstrat.

Verba edicti fuere pauca, et sensu permoderato. Tacitus.

Dignitatem Principum decet paucis verbis edicere aliquid breviter et nervosè: sic de Vespasiano idem Tacitus dicit: cæterum ut Princeps loquebatur. Consilio nisi suo. Tacitus.

Difficile omnino et arduum est dare perenti consilium. Præclare hic Messalla Tiberio respondit consilio usurum se suo. sum enim iuramento adigantur consularij, ut quæ meliora utilioraq; cognoverint. Principi.

Principi insinuant, de se debet dicendi libertas, ut non tam blandiri debeant, quam vera aperire. Dicebat Fridericus Imperator: ponenda ante sumam simulatio et dissimulatio, cum non ad certamen adulationum conveniant Senatores, sed ad murus sustulid.

Regendi curda onus. Tacitus.

Difficilis est Regni administratio et onerosa. Hinc unus Rex dixit, teste Valerio Maximo lib. uno, Capite esto: O nobilem magis, quam felicem pannum, quem si quis penitus cognoscit, quam multis sollicitudinibus, periculis sit repletus, ne humi quidem jacentem tollere vellet.

Suspensa semper, et obscura verba. Tacitus.

Verba ita concepta erant, ut non satis possit percipi, qui Tiberij sensus esset: semper enim obscure et ambigue sive ex natura, sive potius ex astutiâ Tiberius loquebatur: Ita sermonem efformando, ut, quò vellem, flecti posset juxta illud Polonicum axioma: Loquimur co chere.

At Patres, guttus unus meritis, si intelligere viderentur, in questus, lacrymas, vota effundi. Tacitus.

Nihil periculosius est, quam Principis mentem

mentem et consilia aspergi tunc, dum ipsa artes et
consilia quam maximè occulta esse desiderant.

Quidam pars sibi mandaretur, ejus tutelam susce-
pturum. Tacitus.

Discere bene Principes debent, se Pastores
esse non Dominos Subditorum. Verissimum La-
cedaemoniorum Regis Agasicles responsum, qui
interrogatus quomodo tuto quis imperare posset
sine satellitiis, si sic imperet subditis suis inquit
ut Pater liberis.

Nec ideo iram ejus lenivit pridem invidius. Tacitus.

Juxta Homerum ira magna est divorum
Regum. Principes enim altè offensas reuolunt,
plumbeas iras gerunt. Ira implacabilis hoc pro-
prium est, ut verba omittat, sed occasionem graui-
ter laedendi expectet. Hinc Tacitus infra inquit: cui
implacabilis irascebatur, silentio transmissit.

Manium Lepidum dixerat capacem, sed asper-
nantem. & Tacitus.

Ad dignitates gerendas tria hic hominum
genera proponantur. imo qui sunt capaces, sed
aspernan-

aspernantes. Et alij auidi, sed honori impares. Et non
indigni. Optimi primi, pessimi secundi, tertij boni. Ta-
lis fuit Maximus Brabantid Dux qui ad Regnum Fran-
ciae vocatus diu recusavit, nec nisi coactus à Ponti-
fice accepit.

Ille moderandos foeminarum honores distans, eadem
se temperantia usurum in his, quod sibi tribueren-
tur. Tacitus.

Moderandos foeminarum honores vult Pater-
nus, quia illi naturam mobiles sunt. Moderari et ipse
vult suas dignitates: prudentes Principes enim o-
mnem ambitionis suspicionem in exordio Principa-
tus vitare debent. Ha Maximus novos honores
et nomen Patris Patriid recusavit, ut passim exclama-
rent Senatores: quam longa nobis cum modestia
tua pugna, ut dicit Plinius.

Candidatos Praeturae duodecim nominavit, numerum ab Au-
gusto traditum: et hortante Senatu ut augeret, jure ju-
rando abstrinxit, se non excessurum. Tacitus.

Omnino novus Princeps Decreta et Ordinatio-
nes Antecessoris sui nunquam immutare debet, ni-
si utilitatis evidentissima causa: ad auctoritatem
enim Principis pertinet ea serrare, quod statuit. Nullis.

Nullis novis causis: nisi quod mutatus Princeps li-
centiam turbarum, et ex civili bello spem praeiorum
ostendebat. Tacitus.

Mutationem Principis ferè semper licentia
turbarum apud Milites sequitur, quod seditioni fa-
cilius impetraturus aliquid se sperent à novo Prin-
cipe: quia initia novorum Principum plena sunt
gratiarum. Sic apud Turcas Sarisari mortuo Im-
peratore in Christianorum et Iudaeorum bona libe-
rè et crudeliter grasantur. Principes autem no-
vum Imperium non ante ipsi probant, quam impu-
nitate oblectati.

Enimvero militiam ipsam gravem, instructuam: denis
in diem aspidibus animam et corpus destinari: Tacitus.

Nulli magis laborum suorum memores sunt,
quam Milites, quorum saepe inspecta vulnera memori-
am reducunt, et facile in tumultum concitantur. An-
te cum stipendia sua laboribus minoribus animalibus gra-
viter in tumultum abeunt, nam ut ait Lucretius lib: sto:

----- Praemia Miles
Dum majora petit, damnat causam, Duemq;
Et scelere imbutos etiam nunc vendidit enses.
Multi

123
Multo vero acrius concitantur Milites dum negantur aut
differuntur stipendia. Nichil justius enim, quam Mi-
liti venalem pro fidie vitam circumferenti stipendium
non negare.

Increpatq;, ac retinebat singulos. Tacitus.

Remedium hoc unum seditionis tollendi imper-
ferito animo et vultu seditionum audaciam increpare
exprobrare. Ha Julius Caesar, cum gradam legiones
ejus seditionem movissent, processit ad Milites, postu-
lantibusq; missionem ultro miraci vultu dedit ita.
loquens, ut refert Lucretius lib: sto:

Qui modo in absentem vultu, dextris furibus
Miles, habes nudum, promotumq; ad vulnera pectus;
Alte fuge, si belli finis placet, ense relicto.
Invenient hinc arma manus.

Paulo post dicit:

----- Discedite castris:
Tradite nostra viris ignavi signa Quirites.
Vocabat seditionis auctores ad mortem, dicendo:

----- Procumbite ferre:
Infidelumq; caput, ferientemq; tendite colla.
Et tu, quo solo stabuit iam robore castra
Tyro rudis, specta poenas, et diuice ferire,
Dixit mori.

Præterea.

Properantibus Alarus advenit multa dicendi arte. Tacitus.

Monet unus Politicus, ne ulla Respublica
aut Exercitum sine Imperatore, aut Imperatorem
sine aliquo eloquente Oratore mittat. Sic apud Ro-
manos dicendi facultate plurimum valuit C. Julius
C. apud Macedones Alexander, apud Thebanos E-
gaminondas, qui, Mutarcho teste, lingua prius,
quam armis vicit. Adversant, quam ubiq; neces-
saria est Eloquentia.

Tristissima quodq; maxime occubantem. Tacitus.

Prudentis Principis est adversa dissimula-
re, et spem laticidiorumq; pra se ferre.

Illi prope oculos ad multitudinem referant, voci-
bus truculentis strepere. Tacitus.

Augentur Seditiosorum spiritus, cum
multitudinem suam vident. Causa quod seditiosi
ab illa sua frequentia, opem et auxilium furori
suo sperant. Hinc cum seditio aliqua finitur,
non est relinquenda aliquo in loco magna multitudo.
Alij bonis artibus grati in vulgus. Tacitus.

Rari illi, qui bonis artibus grati sunt in vul-
gus: quia pleriq; per malas artes popularem famam
acquirunt. Sic de Pompejo Lucanus lib. amo:

Dedidit jam pace Ducem: famaq; petitor
Multa dare in vulgus: totus popularibus auris
Impelli, plaususq; sui gaudere theatri.

Id est largitionibus et laudis captabat benevolentiam
Populi Pompejus.

Promptum ad asseriora ingenium Druso erat: vo-
catus Vibulenum et Perennium interfici iubet. Ta-
citus.

Auctores criminum tollendi sunt, ut ad o-
mnes metus, ad paucos poena perveniat. Sic Clau-
dianus:

Ulceri possessis late suffusa medullis,
Non leviori manu, ferro sanantur, et igne.

Per otium, aut levia munia. Tacitus.

Frequens erat Exercitus seditiosus, nec mi-
rum quia frequenter seditiosus: otio enim indul-
gebat. Qui vero ab Exercitu seditiones arcere
vult, in otio eum esse non sinat. Leo Impera-
tor

tor dixit: otiosi Milites ad seditiones se adiungunt.
Et Tacitus lib: 1. mo de forbulone dicit: ne Miles
otium exerceat, inter Mosam Rhenumq; frum et vi-
ginti milliarium spatio septem produxit.

Audito legionum tumultu, raptim profectus. Tacitus.

Debet Dux omnia negotia omittere, dum in
Exercitu tumultum audit. Cuius exim dicit: omne
malum nascens facile opprimitur, invertatum sit
robustius. Lucanus lib: 1. mo:

Tolle moras: semper novit differre paratis.

Julius Caesar dicebat unam esse in celeritate positam
salutem. De Semiramide scribitur: ea cum, una
parte composita, Babylonicos Populos rebellare
didicisset, tanta celeritate ad eos perrexit, ut partem
alteram componere prius noluerit, quam eos ad obe-
dientiam reduxisset. Herum cum Syracas deflexit
se percepisset eo tempore quo calcabatur, uno pede
calcata ad eos festinavit, nec prius calcem alteri
pedi induxit, quam eos subegisset.

At ille moriturum potius, quam fidem exueret cla-
mitans, ferrum a latere dirigit. Tacitus.

Patius est multo mori, quam fidem exuere.
genero

generum quippe animi est proprium, perfidiam mortem
anteponere. Fraus, inquit Thucydides, sum omni-
bus foeda est, sed iis maxime, qui dignitate majore
præditi sunt. Illustre exemplum Didaci Lopez
Arcis Aguiland Præferti: Is cum Arcem illam se-
ptem annis obsessam ab Alphonso Rege, propugnasset,
et, mortuis prædidiariis militibus, ipse fame con-
ficeretur, Arcis clavibus collo appensus, humiq; ja-
cens, integrâ fide mori cupiebat.

Diu cunctatus, aspernantem Uxorem, cum se Divo
Augusto ortam, neq; degenerem ad pericula festa-
retur. Tacitus.

Hoc ingenium est iis, qui clarissimis Paren-
tibus sunt nati, ut magnos spiritus quasi hæ-
reditarios gerant. Sallustius ait: Majorum glo-
ria Fortis quasi lumen est.

Majestate salva, cui major è longinquo reverentia.
Tacitus

Propter majorem reverentiam Persarum
Reges olim sub Majestatis specie ferè semper
cælebant. Pericles nullâ aliâ re magis auctorita-
tem sibi apud Athenienses concillavit, quam quod
Tarsis-

rarisimè in publicum prodiret, Plutarcho teste.
Idem hodie fit apud Sinenses et Abyssinos,
ubi cujusdam Felicitatis est vidisse Regem.
Exarsere nuntiata ea, se fama. Tacitus.

Tiberius laudat Germanicum et invidet:
semper magnæ virtutis et gloriæ comes est invidi-
dia. Aigre ferunt Imperatores crescere glori-
am Ducis, timent enim, ne contra se aliquid na-
chinetur: adeoq; Dux debet acquisitam victoriam
auspicijs Imperatoris tribuere.
Ad duriora vertere. Tacitus.

Documentum hic Principibus datum, ut cum
primum ad gubernacula accedunt, diligenter ad
populi mores attendant, ne in contrarium tra-
hendo tumultus et conspirationes commoveant.
Imitari naturam oportet, quæ repentinis ab
uno extremo ad aliud mutationes nunquam ad-
mittit. Vespasianus factus Imperator cum
multos gravis cupiditatis, addictos videret,
non statim eos exasperavit, sed paulatim no-
nuit instar Parentis, et aliquando conniven-
tibus

126
tibus oculis tantum aspexit: usq; artibus sedu-
tatem omnem brevi tempore proscripsit.

Lucio Apronio ad munitiones viarum, et flu-
minum relicto. Tacitus.

Dux belli hostilem ingressus terram, munire
rebro locum aliquem, viam, aut flumen debet, vel
certè Urbem aliquam, Arcemq; occupare. Ita Ioan-
nes Austriacus invasurus Belgium, rebellem Ar-
cem Namurcensem summâ industriâ occupavit,
et suorum armorum sedem posuit. Quodsi Urbs
vel Arx non possit occupari, temperaria excitanda
munitione, quæ possit postea facile destrui.

Quippe proditores, etiam is quos anteponeunt, in-
visi sunt. Tacitus

Verum Sægestis dictum: licet enim prodi-
tiones propter commodum sint acceptæ, prodito-
res tamen propter perfidiam scelus sunt invidi. Hinc
Augustus Cæsar Thraciæ Regi dixit: proditorem
amo, proditorem non amo.

Benignè excepti. Tacitus.

Nihil pulchrius inquit Seneca, quam mul-
tarum rerum veniam dare. Sic Alexandri cle-
mentia

mentia moti populi in deditiōem propenderunt
ut scribit Curtius lib: 7mo: moverat enim eos
non tantum Regis virtus, sed et clementia in de-
victos Scythas. Nam si hostes persequuntur
nullum esse verid locum, omnia sustinere ma-
lunt, quam in potestatem venire.

Trudebantur in paludem. Tacitus.

Multum ad victoriam obtinendam valet
cognitio locorum. Pompeius in Cappadocia lo-
cum editum castris elegit. Cleomenes Lacedae-
monius planum pugnae locum stratis arboribus
impedivit.

Unam in armis salutem: sed ea consilio temperan-
da. Tacitus.

Consilium in armis necessarium. Luxon-
der, Plutarcho teste, dicebat Principem et Duum
Exercitus debere esse leonem et vulpem. Leo-
nem ad hostes ferendos, vulpem ad evitandas
eorum insidias. Pulchre Horatius dixit:

Vix consilij expertis mole ruit sua.

Et Sallustius inquit: periculo atq; negotijs com-
pertum est, ingenium in bello plurimum posse.
Recte

427
Recte ergo facina: in armis salus, sed consilio
temperanda.

Comitate leniret. Tacitus.

Comitas Ducis accepta cladis memoriam le-
nit, et hinc una ars comparandi in exercitu amo-
ris. Si vis amari, ama inquit Seneca. Et Ni-
nius: amari, nisi ipse amet, non potest. Traja-
nus, teste Diono, solitus erat Milites in proelio
vulneratos curare, cum autem fasces deficie-
rent sui vestri non parabat, sed eam in ligamen-
ta dividendabat totam.

Cuncta mortalium incerta. Tacitus.

Aurea hinc sententia et a Principibus fre-
quenter consideranda. Herodotus Regnum ap-
pellat bonum fallax. Publus dicit: Fortu-
na vitrea est, cum splendet, frangitur. Lu-
canus

----- Summisq; negatum
Stare diu.

Unde rogatus Apelles Pictor cur Fortunam pin-
geret sedentem, Respondit: quia stare loco
nescit. Seneca in Agamemnone dicit:

Quidquid in altum Fortuna tulit;
Quifura levat.

Et

Et Iuvenalis Satyrâ 4mâ:

--- Ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna jocari.

Continuare Imperios. Tacitus.

Multorum ingenia hæc quæstio tentat
nondum definita, an Magistratus perpetui
esse debeant, an verò ad certum duntaxat tempus.
Apud Venetos sexdecim Mensium sunt Magistra-
tus. In Hispania trium annorum. Carolus
V. Filium Philippum II. Hispaniarum Regem
monebat, ne summos Magistratus et Præfe-
cturas perpetuas esse sineret: ob meliori ob-
sequij fortè occasionem. In Gallia, Belgio,
Germania perpetui sunt Magistratus, et in aliis
Monarchijs.

DOGMATA PRÆCIPUA

EX LIBRO SECUNDO ANNALESUM TACITI.

Arminius adstitit, quæsitq; an Cesar vendisset?
postquam adesse responsum est, ut liceret cum
fratre colloqui, rogavit. Tacitus.

Cavendum est, ne Milites cum hostibus
collo

colloquantur. Sapio plura millia, Virorum illustri-
um propter colloquia Militum cum hostibus ami-
sit.

Miles in loco prælij, Tiberium Imperatorem salu-
tavit, struxitq; aggerem, et in modum Propædo-
rum. Tacitus.

Victoria ei tribuenda est, cujus auspicijs
pugnatum est. Nil sibi Germanicus attri-
buebat, ut invidiam vitaret: sic et Agrippa o-
mnium suorum laborum gloriam Augusto de-
ferrebat, quâ re benevolentiam sibi maximam
Augusti comparavit.

Nil ex iis Cesar innotitum: consilia, loca,
prompta, occulta noverat, astutiq; hostium in
perniciem ipsius vertebat. Tacitus.

Nil utilius Duci quam hostium consilia
nosse, ut in eorum illa perniciem vertat. Cra-
brias optimos esse Imperatores dicebat, qui res
hostium notissimas haberent. Secreta enim tua
sunt consilia, sed inimicorum exploratissima.

Libo Drusus defertur moturi res novas. Tacitus.

Ars una pravorum est per aliorum vi-
nam crescere conari: eam verò quibuscunq; ma-
gis

lis procurare. Clarum huius in Firmio exemplum: cum Libonis Drusi ruinam quideret, ut apud Tiberium gratiam occuparet, illum in solus induxit, ut calumniandi occasionem haberet. Multi calumniis et delationibus salvis in Principum favorem malitiosè se insinuant.

Libo interim veste mutata cum prioribus foeminis circumire domos, orare adfines, vocem adversum pericula poscere: abnuentibus cunctis, cum diverra praeferrent. Tacitus.

Ubi Principum offensiones videntur, ibi nullus Fautor est aut Patronus, sed omnes amicitiam abnuunt. Sejanus quamprimum Tiberij subiit indignationem, recessere statim ab eo amicitissimi.

Tum per idoneos et secreti ejus socios crebescit vivere Agrippam: occultis primum sermonibus, ut vetita solent, mox vago rumore. Tacitus.

Agrippa jussu Tiberij occisus est: quare frustratus sua spe Clemens, magis temerarium facinus aggreditur, surtoque sublatis Agrippae cineribus, ne mortis illius augmenta forent, Agrippam se fecit. Multi se in alienam Familiam

liam inseruerunt calidè. Ita Andronicus in Macedonia filium se simulavit Philippi Regis. Ita Alexander Suddus adoptavit se in filium Herodis, et illo mortuo regnavit. In Germania cum post mortuum vel amissum Voldemarum Marchionem Brandenburgensem jam ab annis triginta Ludovicus Bavarus Marchionatum teneret, illum ut expelleret Rudolphus Dux Saxonid, Motiforem quendam secreto instructum misit ad Bavarum ut, simulans se Voldemarum, reciperet Marchionatum, cui plerumque arces et oppida se subderunt. In Hispania cum Alphonsus Rex Aragonid undecim esset annorum, Matre gubernante supervenit alius, qui se veterem affirmaret Alphonsum ante annos viginti octo ad Pragam usum. In Belgio Bernardus Lanisus, in Hannoniid Sylvis Anachoreta se Balgvinum VIII Flandrid et Hannoniid Comitem fingit.

Et quamquam multi è Domo Principis s. Tacitus.

Doctrina Politicorum est: ubi multitudo deliquit, in singulos inveniendum non esse. Servavit hoc Tiberius, qui in seditione militari in paucos animadvertit, iuxta illud: poena ad paucos ^{finis}

timor ad omnes. Valens Imperator paucorum
animadversione Batavos in officio continuit: mul-
tis enim poenitentia locus relinquendus est. Clau-
dius Casar cum in difficultate ammonit in foro
detentus esset à turba, ac penè fragminibus
panis instratus nisi evasisset in palatium, nec
unum puniendum putavit. Cum exorta fuisset
conjuratio in Octavium Farnesium Pla-
centid et Parmid Ducem, solummodò convic-
tos interficere permisit, ceteros, qui accusabun-
tur, silentio obliteravit. Pompejus Magnus
cum conjuratos multos indicare, et eorum ad
Sertorium literas legere potuisset noluit, flam-
misq; literas dedit.

Amolivi juvenem specie honoris statuit. Tacitus.

Hæc una Aularum speciosa fraus spe-
cie honoris amovere aliquem, in quem justa di-
misionis inveniri causa non potest. Duplici
prætextu fraus hujusmodi exercetur. uno dum
auctoritas foris et procul ab Aula erexit, re-
vocandus in Aulam tanquam ibi necessarius.
sædò cum in aula potentior quam par videatur esse,
alio honoris prætextu ablegatur. Primâ frau-

430
de revocatus ab exercitu Germanicus, quod ejus
nimium cresceret auctoritas. Secundâ fraude
missus in Asiam, quod nimirum flagrantia ef-
sent plebis in eum studia. Sic Darius, teste
Herodoto lib: 5to consilio Magabisi revocavit
in Aulam Histierum, non quod illo egeret, sed
quia nimia ejus erat potentia. Sic Arbacio
svasit Imperatori Constantio, ut Sylvanum, qui
Dux peditem nimiam auctoritatis videbatur, ad
Gallias administrandas mitteret; testatur Ammi-
anus libro 26: prætextus erat, ut isti Barbari in-
rudentibus resisteret, re verâ autem ut absens fa-
cilius calumniis obnoxius esset. Ursicinus Magi-
ster Equitum sub Constantio Imperatore missus
fuit in confinia Persid, ut ab Aula abisset, ubi
annis decem fuit. Pari modo Rufinus sub eo-
dem Imperatore Dux Cohortium Prætorianarum
missus fuit ad componendam militum seditionem
et sic prætextus erat: sed consilium ut ibidem
periret, et periret ut describit Claudianus.

Non dissimulatis filij offensionibus & Tacitus.

Non fidendum esse Principi, qui non dis-
simulatis offensionibus fingit in gratiam redire
se

se velle; ars hęc est ad evocandum et postea fat-
tendum. Secundo ob beneficia recentia non
obliterari in animis Principum, veterum inju-
riarum memoriam. Inde Virgilius de Junone
lib: uno *Aeneidos*:

----- Manet alta mente repatum
Judicium Paridis.

Et alibi idem:

----- Tandem animis celestibus iras?

Per violentiam incautum sopyn catenis onerat. Ta-
citus.

Dicere hinc licet non certo fidendum ef-
se reconciliationi quorundam Principum, ac
sępę simulari amicitiam et in convivio lętitiam
ut incauti opprimantur. Antonius Spinola
cum pro Geneensibus Corsicam gubernaret, da-
tā fide, ad consilium et simul ad convivium mul-
tos Corsicorum Principum vocavit, ibiq; contra
datam fidem caput omnibus ademitt: ita refert
Fulgosius lib: quo. Alphonsus Arragonius
Rex Neapolitanus viginti quatuor viros Prin-
cipes, Duces et Barones, datā fide publicā, ad
se vocavit, et in gratiam receptos Regid menit
adhi

adhibuit: ac paulo post, violatā fide, ad eandem
mensam crudelissimę occidit, eorumq; cadavera
siccata odoribus repleta, in eo quo Viri fuerant
habitu, velut de re honesta gloriatus, ostentavit.
Ferd priusquam sciant, inconditas voces edunt,
naufragio tempestates precedunt, ante incendia
fumus apparet, ante ruinas strepitus auditur:
solus homo blandis verbis atq; signis futura
fegit.

Pervasio veneni a Pisoni accepti. Tacitus.

Referant Accuratores Pisonem in convivio
super Germanicum discutuisse, et manibus suis
cibos eius infecisse. Multi per fraudem misto
veneno interierunt. Claudius Imperator vene-
no ab Uxore Agrippina in convivio domestico
occisus est. Carolus Calvus cum Mantua in
agritudinem incidisset, perrecto a Medico subdo
veneno obiit. Vladislavus Rex Apulid cum Flo-
rentinos bello aggredi constitisset, eorum operā
veneno suffocatus est. Multi per chartam ve-
neno imbutam perierunt, alij per fumum ar-
dentium sędorum: nonnulli per chirothecas, si-
bi donatas, sed venenatas. Alexander Magnus
per

per aquam ad temperandum vinum paratam, cui immixtum erat venenum. Augustus fraude Livii uxoris veneno obiit.

Numerate sex liberos. §. Paulus.

Philippus IV in Hispania privilegia varia eis concessit, qui certum filiorum numerum haberent. Multis in locis duodecim filiorum Pater immunitate à tributis gaudet. Hoc loco Germanicus suos liberos ad misericordiam commovendam ostendit.

DOGMATA PRIMA
EX LIBRO TERTIO ANNAEUM TACIT.

Gravior remediis quam delicta erant. Paulus.

Cavendum esse in Republica, ne remedia delictis ipsis sint graviora. Ita fit, ut in non nullis flagitijs satis sit dedecus proponere aut leviorē poenam, et quandoq̄ unicum remedium est, remedia omittēre. Sic Medici aliquando propter caloris aut frigoris excessum pharmaca aegrotis non porrigunt. Sic Tiberius cum ad
eum

eum relatum esset negotium de coercendo Romae luxu judicabat praestare, praevaleat et adultia vitia omittēre, quam puniēdo palam facere. Et satis melius esse dicebat improbum hominem non accusare, quam praevicari. Apud Aegyptios cum occidi potuissent qui militiam deseruerant, lex tamen occidi vetabat, sed dedecus summum proponebat, nisi virtute facinus eluerent.

Prædixisse nuper foeminam. Paulus.

Tangit Plancinam Pionis uxorem. Eo sam processerat muliebri impotentia, quæ per factis Legem Oppiarum allarumq̄, quibus cohibita fuerant, vinculis atq̄ reatibus: primo domi, deinde in foro atq̄ iudicijs, imò etiam apud exercitus imperium obtineret. Bene de foeminis scripsit Ovidius perstringendo illarum audaciam:

----- Colung
- Cape cum calathis, et staminis pallie torque.
Bella relinque Viris.

Romani tamen olim et alia multa Gentes in casta mulieres deducebant.

Gelliarum fortiter ob magnitudinem doris alieni §. Paulus.
Una

Una nec perhema rebellionis causa im-
moderatum tributorum onus. Albius Rex Si-
vid cum exarsa esset ob graves exactiones sedi-
tio, cum tota Familia truncata est: ac pal-
tio incenso, cadaver ejus unco fractum et in
flumen abjectum. Caligulam Imperatorem
triginta vulneribus confoderunt. Quisores
ob tributum etiam edulis impositum. In Fran-
cia Theodorus Rex cum populum tributo pre-
meret, de Regno dejectus, teste Bodino. In Sa-
dovicum Xlman grave bellum Franci exorta-
runt, ut exactiones averterent. In Ungaria de-
stitutus a suis fuit Matthias Corvinus cum
exhausto per bella drario nova vectigalia im-
poneret. In Belgio cum decimam rerum o-
mnium exigeret Ferdinandus Dux Albanus,
totum Belgium turbavit.

Sperni sumptuarium legem §. Tullius.

Augusti legem intelligit. Adhuc lex dili-
genter olim Romae servata, postea in contem-
ptum abiit. Ea lex utilissima cuius Reipubl.
Tiberius Caesar edixit, ne cauponum Romae aliud
quam

133
quam legumen atq; herbas venderent, poena pro delica-
tionibus cibus imposita: ipse famen postea eam
legem violavit. Mitigatus Pulcher Gallus Rex
edixit: ne ultra duo fercula in prandio vel in
coena apponerentur. Carolus X et Henricus
III ejusdem Regni Reges caverunt edito: ne in
nuptiis aliisq; convivis plus quam tria fercula
apponerentur sub poena ducentarum librarum Pa-
nientium. Dicit Pythagoras apud Stobaeum:
luxuriam primo Civitates ingredi, deinde satiari-
tatem, postremo exitium.

Excitari quosdam ad meliora: magnitudine rerum. La-
citus.

Non insolitum est, quosdam in publicis
muneribus melius se gerere: refertur hinc cau-
sa ad ingeniorum capacitatem, quae minora ne-
gligenter exercent, in majoribus excellunt. Sic Gal-
ba Imperator cum privatus esset, privato major vi-
debatur et capax Imperij, factus Imperator non
respondit expectationi. Unde dictum de il-
lo quod capax Imperij fuisset, nisi impera-
set. Pius V cum summo Pontificatu per non videret-
ur factus Pontifex, omnium opinionem superavit.
Dogma

DOGMA TA PRIMA
ET LIBRO QUARTO ANTIQUUM TACITI.

Corpus illi laborum tolerans & Tacitus.

Eleganter suis coloribus ambitosum Aulicum Tacitus effingit in hac Sejani descriptione. Et similitis est illa Catilinae apud Sallustium: Corpus patiens inedia, vigilis, algoris, supra quam cuiusq; credibile animus audax, subdocus, vanus.

Figurari Adolescentes senecta sua impatienter indoluit. Tacitus.

Ex Natura dominationis est, ut nec Pater quidem patri filium dyademem possit. Unde elicitur hoc dogma: cavendum esse in Aulis, ne quoniam praesens quo Principe colere videamus. Idem Tiberius, ut refert lib: 6to Tacitus, cum videret Macronem Praetorid (horis) Duem arcto amicitia vinculo cum Calpurnia devinctum non abdita ambage, occidentem ab eo deserui, orientem spectari exprobravit. Philippus Macedo cum Macedones Demetrium filium ejus frequenter stiperent, agerrime tulit: tertio est Livius lib: 35. Huic

134
Huic negatus honor gloriam intendit. Tacitus.

Similiter de Helio Lamia Tacitus scribit: ei inquit non permessa Provincia dignationem addiderat. Idcirco, ut refert Plutarchus, Cato Major dicere solebat: malle se ab hominibus exquiri cur Statuam non haberet, quam haberet. Virtus honestat homines, non illius insignia. Horatius lib: 3to:

Virtus, repulsa nequa sordida,
Intaminatis fulget honoribus.

Sic delatores, genus hominum publico exitio reportum. Tacitus.

Justinianus eos appellat maximum humanae vitae malum execrabiles nuntiatores. Unde cum eos Trajanus Imperator gravissime multatos eiecit, nihil gratius fuit Cuiuslibet idulo dignius) quam quod contigit desuper cecideri delatorum supina ora. Edwardus 1us Angliae Rex falsis delationum criminationibus inflammatus, viginti quing; nobilissimos Angliae Barones ad supplicium rapuit, et conjugem suam una cum filio Angliae expulit. Principis proferendi Imperij incuriosus erat. Tacitus.

An Principem debeat nullā amplificandi Im-
perij cupiditate teneri, dubitari potest. Existi-
mat Vernulhus omnino posse. Philippus II
Hispaniarum Rex, procurator in Italia, per sa-
rolum Vitem Imperio, limites posuit. Sit Lin
us: parare et godere arduum, sed fieri dif-
ficilius. Vix unquam pervit Imperium aliquod
nisi cum aliena attentavit: stultitia proprie
est, sua perdere ut aliena occupentur. Absent
hoc amplitudo Regni, ut, dissipatis per longin-
qua viribus, modere agere et tarde se possit cum
opus est. Henricus IV Ludovicum Filium
monuisse dicitur, ut tunc se Regem magnum
crederet, cum relicta à Majoribus conservaret.
Non immerito Alexandrum Magnum Augu-
stus mirabatur quod godere scivisset, non
conservare. Heraclides etiam Romanis suadens
ut Imperij sui terminos ponerent in Europa, di-
cebat: pacari singula acquirendo facilius po-
tuisse, quam universa tenere posse. Horatius Mi-
nenses, Aethiopes et alij Barbari tantum tue-
ri student, non amplificare.
Ego me Patres conscripti mortalem esse existimo. Tacit.
Taliu

135
Salutaris huius in Principibus cogitatio: i-
deo Severus Imperator, auctore Dione, urnam
sibi parare voluit, in qua sepeliretur, quam
crebro manibus contretans, dicebat: Tu Vivum
capies, quem totus orbis capere non potuit.
Maximilianus Imperator urnam auri li-
quid viatoris inclusam semper circumferbat,
quodam ires.
Interdum voces procedebant contumaces, et incon-
sultas. Tacitus.

Documentum huius pro dicitur est, ut quan-
quam de Principe congruendi occasionem grandis
habeant, abstineant tamen à vocibus incon-
sultis. Ratio: quia Princeps custodes et explo-
ratores habet, qui deferunt. Vulgo dicitur: nul-
ta Regum aures sunt. De iis providè simile,
ut inquit Cicero loquendum est, vel potius certe
silendum. Nec refert se inter Amicos esse ut pu-
tas, nam inter amicos, tanquam inter medios
hostes vivendum est: teste Philosopho.
Nallam agere Tiberies, ut rebatur, ex virtutibus
suis, quam deformationem diligebat. Tacitus.
Multa

Multa sunt dissimulanda potissimum
in Imperio: ubi multa non videre oportet quod
videntur, non audire quod audiuntur. Et se-
cundum Publum: etiam oblivisci quod suis in-
terdum expedit. Porro dissimulare nihil al-
liud est, quam temporibus quodcumque servire, et
hominum moribus sese accommodare. Sunt
tamen occasiones, in quibus dissimulare non
oportet. 1° in Religione, hic enim omnis
fictio perniciosa est. 2° in contractibus. 3°
dum circumstantia vana et graves dissimula-
tionem excludunt. In rebus publicis dissimu-
lare licet, salva tamen reverentia et Maje-
state virtutis. Dissimulare multa oportet in
Reipubl. administratione dum offensio est: In
conjuracionibus, quia ut ait Tacitus: saepe
insidiarum remedium est, si non intelligantur.

DOGMAHA PRIMA

EX LIBRO QUINTO ANNALIUM TACITI.
Tiberium acerbis facibus irridere solitus. Tacitus.
Ridere, socrari, ludere cum Principibus
res

res sunt periculosae. Abstinerere etiam subtilius debet
ab aperta adulatione: nam Principes haec laudi et
videri se putant.

Mansere infensi ac minitantes. Tacitus.

Nihil perniciosius in Republ. quam Magistra-
tum discordia. Unde Aristides ob discordiam quam
habebat cum Themistocle, dicebat Republ. Athe-
niensem nunquam incolumem futuram: nisi se et
Themistocle in barathrum coniectis. Valerius
ait lib: 4to, cap: 2do: Non oportere eos privatis
odis disfidere, qui publice summam juncti essent
potestate. Quintus Fabius Maximus, censu-
ra et duobus Consulatus simul gestis, exper-
tum se esse dicebat: Nihil concordis Collegio esse
firmius ad Republ. emendam atq; propagandam.

DOGMAHA PRIMA

EX LIBRO SEXTO ANNALIUM TACITI.
Abditos Principis sensus, et si quod occultius pa-
rat, exquirere illicitum ancepit. Tacitus.

Nulla major stultitia sapientia esse potest,
quam de Principis sui secretis nihil intelligere vel-
le

le. Verè dixit Tacitus lib: 1mo Historiarum: tam
nescire quiddam, quam scire oportet. Lysimachus
Rex cum Philippiadem comicum Poëtam clarissimum
et familiarissimum haberet, ut illi liberalitatem
suam offerret identidem dicebat: quidquid vis im-
periam tibi rerum mearum. Cui Philippiades re-
spondit: quidcumq; voles, modone arcum quidpi-
am.

Isidem Consulis gravitate annond ad seditionem
ventum. Tacitus.

Popularis tumultus non exigua causa est
gravitas annond. Exemplum præbet Libertas Ro-
mana, cui summa annond cura semper fuit: ex
Africa, ex Egypto, aliisq; Provinciis frumentum
Romam debebatur ad alimenta civium. Ideo
Lucanus ait:

----- Nescit plebs jejuna timere.

Fama occisi falso credita, exterruit Perthes, vi-
ctoriamq; concessere. Tacitus.

Solam Ducis mortem exeruit toti exitum
adferre plerumq; manifestum fit hoc exemplo Per-
thorum. Occiso Ludovico Ungaric Rege in pugna
contra

137
contra Solimanum Turcarum Imperatorem, o-
mnes fugam arripuerunt. Minè occultandum est
Ducis corpus si forte prælio occidatur, ne, animad-
versâ ejus morte, milites vel diffugiant, vel succum-
bant. Cum bello Tarentino Pyrrhus laesus fuisset
ita, ut exportari ex acie deberet, constitit in
loco suo militem eadem veste, eodemq; cultu, ut
Pyrrhus ipse videretur: et sic victoriam per su-
os obtinuit.

Veritatis, cui adulatio officit, per probra saltem gra-
vius fieri. Tacitus.

Sæpi Reges ab his, qui probra obiciunt, veri-
tatem audiunt. Sic Antiochus Rex Asid, ut est
apud Plutarchum: cum inter venandum aberrans
in casam pauperis Rustici ignotus introisset ibi-
dem coenavit, et cum inter coenandum injecta de
Rege mentio esset, Rusticus Regem esse dixit Vi-
rum bonum, sed propter nimis venandi studium
Regni negotia negligere, improbis amicis multas
dignitates conferre, ad eorum facta, convivere. Un-
de Rex Ministris dixit: veritatem heri demum in-
tellexi. Cum Varus apud Augustam Casarem li-
bertate vera dicendi, et non a presentatione veretur, eo

eo mortuo dixit: idcirco potissimum se dolere,
quod iam non esset, à quo verum audiret. Lu-
dovicus XI Franciscus Rex dicere solebat in bu-
la sua abundè omnia reperiri, unum tamen de-
esse: et cum quidam quidnam esset scrutare-
tur? Veritas inquit.

Urbe in decem annos prohibita est, donec minor
filius lubricum iuventutis exiret. Tacitus.

Laudanda hic Magistratus Romani pru-
dentia, quod, corrupto uno filio Matris asperita-
tionibus et luxu, ne alter eodem modo deprava-
retur, Matrem abesse decennio iussit. Inter
Leges duodecim Tabularum apud Romanos
hæc una erat: quicumque civis Romanus intra
vel extra Urbis pomerium habet, filium de-
cem annis majorem severe habeto.

Sic Tiberius finivit. Tacitus.

Tiberij hæc artes erant: primo diversissimo
sermone utebatur, negando quod desiderabat, an-
nuendo quod odio habebat; iratum se fingebat,
cum minimè irascereur, de quo animo esse, cum
ma

maximè indignaretur. Quos ad supplicium desti-
nabat, misericordiam ostendebat illis, infensum se
illis, quos veniam prosequeretur. Inimicissimos vul-
tu benevolò intuebatur, amicissimos adeno. Prin-
cipis animum nemini cognitum esse dicebat: idcirco
qui ejus sententiam assecutus, deprehendebatur, in
mortis discrimen veniebat. Summa difficulta-
tis erat ejus dictis assentiri, vel refragari: cum
aliud fieri vellet, aliud juberet. Libonem res no-
vas molientem celerrimè oppressit & c.

DOGMATA PRINCIPALIA
EX LIBRO UNDECIMO ANNA-LIUM TACITJ.
Vitellius commemoratà vetustate amicitia. Tacitus.

Consultabatur super absolute Valerij
Asiatici Vitellius sententiam dicturus, mirifice
eum extulit, ac postea liberum ei mortis arbitri-
um persuasit. Quo exemplo discendum est eam
esse multorum aulicorum fraudem, ut tum ma-
ximè laudent, cum calumniari volunt: eaq̃ fraus
frequentissima in aulis est. Polybius lib. 4to ait:
Novus inquit modus calumniæ inventus est, lau-
dando famæ ac commodis hominum insidari. Un-
de

de Tacitus in Agricola: pessimum ingruit inimi-
corum genus, laudantes. Non ignorabat has au-
ticas technas Alphonsus Rex Neapolitanus, qui
cum videret quendam Nobilem profusorem esse in
laudes accerni cuiusdam inimici sui, monēbat inti-
mos suos, ut nobilis istius artem observarent, fe-
re enim ut ille brevi invidias strueret: quem ad-
modum vix elapsis sex mensibus evenit, ut refert
Panormitanus.

Ac ne etas quidem distinguebatur, quin prima ju-
venta Consulatum et Dictaturas inirent. Tacitus.

Tullius, Decius, Porcius multiq; alij
ut Africanus et Flaminius admodum adolescen-
tes consulati facti, tantas res gesserunt, ut Populi
Romani Imperium auxerint, nomen ornaverint: sunt
tamen aliqui, qui non nisi Senes dignos honore Im-
perio faciunt. Unde Baldus dicit: plus valet
umbra Senis, quam eloquentia vel gladius iu-
vens. Plutarchus autem dicit: Iuventus im-
perata faciat, Senectus imperare debet.

Tum primum fortunam suam introspevit. Tacitus.

Fatuus vere est, qui vicissitudinem fortu-
nae

439
nae tum demum agnoscat, dum iam in laevum aut scurrum
incidit. Unde unumquemq; debere animum suum pra-
eparare ad omnes fortunae adversitates, non minus
quam ad prosperitatem tolerandam egregie.

DOGMATA PRAEPTIVA

EX LIBRO DUODECIMO ANNAEUM TACITI.

Ut Domitij pueritia tali magistro adolesceret. Tacitus.

Principes dare operam debent, ut quam primum
Filiis suis de Praeceptoribus dignis provideant; si-
quidem ut ait Virgilius saepe lib: Georgicorum:

- - - Nam adeo à teneris absvescere multum est.

Philippus Macedo eo die, quo natus est ei Alexan-
der Magnus, Gellio teste, scripsit ad Aristotelem.
Philippus Aristoteli salutem dicit: Filium mihi ge-
nitum scito quod eundem Diis habeo gratiam, non
proinde quod natus est, quam pro eo, quod cum na-
sci contigit temporibus vita tua. Spero enim fo-
re, ut educatus eruditusq; a te dignus existat, et
nobis et rerum gestarum succursione. Achilles
Instructorem habuit Chironem Senem, Alcibiades
Lopyrum et Socratem. Carolus V. A-
drin

drianam Sextum postea Pontificem; et pueri tenacissimi sunt eorum, quod à teneris unguiculis accipiunt.

Ferenda Regum ingenia, neque usui crebras mutationes. Tacitus.

Ea debet esse Subditorum in Reges observantia, ut dum legitimam auctoritatem constituti sunt, eorum mores patienter ferant. Neque propterea Dominorum mutatio usui esse potest, quia saepe malo deterior succedit. Annum quandam Syracusanam Historici referunt extrema in senectute profundè Deos rogare solitam, ut Dionysium Tyrannum diu incolumen servarent, quem omnes alij propter crudelitatem omnibus maledictis proscindebant. Accersita ergo à Dionysio et interrogata, cur sola id faceret? unam inquit Tyrannum puella vidi, quo liberari cum aliis cupiebam, eo interfecto, longè deteriorem Matrona experta sum: hoc quoque sublato, tertium te vetula aspicio duos alios longè immanitate superantem. Itaque metuo omnino, ne è vivis te exempto, quartus ali-

quis omnium nobis succedat. Et novus Rex, nova Lex. Periculosas esse mutationes in damno suo docuerunt Romani, qui cum occidissent Julium Caesarem, in Triumviros seu potius tres Tyrannos inviderunt.

Is modicum Hyberid Regnum senecta Patris detineri ferocius crebriusque jactabat, quam ut cupidinem occultaret. Tacitus.

Rhadamistus Pharasmanem Patrem diu regnantem non ferebat. Adolphus Arnaldi Ducis Geldrid Filius longam Patris vitam molestè ferens, arma primò in ipsum movit, tum Ducatu exiit, et in vincula conjecit.

Ut studiis honestis, et eloquentia gloria nitesceret. Tacitus.

Eam operam Agrippina dedit, ut Nero Filius à Claudio Caesare adoptatus studiis honestis formaretur, et eloquentia potissimum excelleret. Existit tamen unus Ferdinandus Gonzaga, qui bonum Duce[m] literatum esse non debere affirmabat.

Dignata.

DOGMATA POLITICA

EX LIBRO DECIMO TERTIO ANNALIUM TACITI.

Calare et pingere, cantus aut regimen eorum exercere, et aliquando carminibus in se sibi elementa doctrinae extendebat. Tacitus.

Studia quae privatorum sunt, non ita Principes decent. Unde cum Philippus Macedonum Rex diu cum peritissimo Musico disputasset, et se vicum sateretur: avertant Diij inquit ille Musicus, ut tu Rex tam periti atq; ego de arte nostra diseras.

Pleraq; in summa fortuna, auspiciis et consiliis, quam felix et manibus geni. Tacitus.

Nullus hostium sapientius vicit Romanos quam Hannibal, sed astu et consilio potius, quam ferro. Leopardus inquit vivibus cum leone congressus, in spelunca sua, cuniculum utriusq; latum ad ingrediendum et egrediendum, in medio autem angustum parat: unde cum in congressu simulavit fugam, leo insequens sic angustiis intercipitur, ut cum nec progredi nec regredi possit. Leopardus eum

a tergo

a tergo dolo distentum dicebat.

Ut fama inseriret, quod in novis cogitis validissima est. Tacitus.

Corbulo inter alios sub Augusti Duce excelentissimus, cum a Nerone ad Armeniam reverendam missus esset, statim egregia facinora aggressus est. Ex quo Politicum documentum eruitur, debere unumquemq; cum aliquid aggredi vult, id imparis agere, ut periculam Nominis sui existimationem consequatur. Inde proverbium illud: acquirere existimationem, deinde sedere. Existimatio enim Nominis, quod ab aliquo bono principio originem trahit, mirabiles omnino effectus parit. Pompejus Magnus sola Nominis sui Majestate plus efficebat, quam armorum terrore. Unde cum Julius Caesar illum aetate obsidione cingere conaretur, inter causas alias hae erat praecipua, ut Pompeij auctoritatem, quae ille maxime apud externas Nationes uti videbatur, minueret.

Ope Seneca dignationem Burrho retentam. Tacitus.

In periculo Dignitatis amittendi Burrhus erat, sed Amici Seneca ope servatus. Ideo sudesere prudens aulicus debet, ut bonos in aula a-

mitat

micos habeat: ut eorum ope gratiaq; opus o-
pus fuerit, retineatur. Apud Scythas is dilectissimus
habebatur, non qui plures opes, sed amicos possi-
debat. Ideo dicebat Socrates: nullam esse pre-
tiosorem possessionem vero amico. Mithridates
Rex Ponti quanto faciendus esset Amicus, tunc
testatus est, cum pro unico Leonico amico à
Rhodiis navali pugna capto omnes hostes capti-
vos, qui plurimi erant, numero permiscuit. So-
crates monerat divites, ut sicut gregibus canes
parantur, ita suarum opum custodes amicos pa-
rarent.

DOGMA TA PRISTIA

EX LIBRO DECIMO QUARTO ANNAJUM TACIT.

Ipse diversa simulatione moestus, et quasi inco-
mmitati sub intersus. Tacitus.

Qui male sibi conscius est, quicquid experiri
potest. Cicero pro Milone: magna res est con-
scientia poenam ante oculos semper versari,
putant qui peccaverunt. Et nihil verius illo
Polybij: Nullus neq; testis tam formidabilis, neq;
iudex

tam gravis, quam conscientia, quae mentibus cuiusq;
insidet atq; inhabitat. Xenophon lib: 5to ait:
pudor et conscientia potissima sunt, certissimaq;
facinorosorum flagella. Saligula nunquam tri-
bus horis quiescere potuit, ad minima sonitus ca-
pit obvolvebat, ad majora, se è strato prorsu-
ebat et sub lecto latitabat, teste Svetonio. Ale-
xander Magnus, occiso filio, tantus animi cruci-
atus sustinuit, ut sibi manus illatusus fuisset
nisi Anaxarchus impedivisset, ut videre est apud
Justinum. Id vero hic maxime observandum vel
ob solam sceleris conscientiam à scelere abhorren-
dum esse.

Etiam sapientia Doctoribus tempus impertiebat
post epulas. Tacitus.

Carolo Magno grandaevi vel cenanti Hi-
storid legebantur, et antiquorum Regum gesta
scribebat Aventinus. Augustus ipse quoq; tempo-
re, quo barba illi radebatur, sibi prolepti aliquid
curabat, aut ipse legebat. Laudabilis illa consue-
tudo apud quosdam Principes, qui inter ipsas
epulas audiunt sapientia, et bonarum artium
Magi.

Magistros. Claudius V Imperator coenam sibi suavissimam esse dicebat cum viris doctis esse.

Penuria apud, feruida ardas, longinqua itinera sola Ducis patientia mitigabantur, eodem plura, quam gregario milite tolerante. Tacitus.

Antonius Imperator, teste Herodoto, cum militibus semper pedes incedebat, militari mensa utebatur, suam hastam ipse ferebat. Eodem modo Artaxerxes, teste Plutarcho, ante copias suas pedes incedebat. Alexander Magnus, ut est apud Curtium, ex egro descendebat ut glaciem frangeret, aut per nivem viam faceret. Pulchra laus Trajani apud Plinium: Cum tecum irrediam, tecum ferrent sitim.

Et familiaritatem ejus magis aspernante scire. Tacitus.

Cum Princeps Aulicum aliquem, quem in consuetudinem admiserat et familiaritatem, persequitur odio, vel potius consuetudinem illius aspernat: signum est Aulicum illum gratia peritus excidisse. Id accidit Seneca, pro nemo gratior Neroni

Tantum

Tantum bonorum atque operum in me cumulasti ut nihil felicitati meae desit, nisi moderatio ejus. Tacitus.

Documentum eximium quod moderanda est felicitas: nam quando felicitati moderatio deest, maximum est a felicitate periculum, dum illa aut insolentem animum reddit, aut sui oblitum. Horatius lib. 3to ait:

--- Bene ferre magnam
Disce fortunam.

Graviorum facinorum ministri quasi exprobrantes aspicuntur. Tacitus.

Qui operam suam Principibus ad scelera praestant levi apud ipsos primo in gratia sunt, postea in graviore odio. Exemplum hic est in Aniceto, cujus opera cum usus esset Nero ad Matrem occidendam et Octaviam uxorem regellendam, postea illum in Sardiniam exulit. Eodem modo Caesar Borgia cum ministrum suae crudelitatis habuisset Ramirum, eundem postea mori coegit sanguinem crudelium facinorum auctorem. Id si mente revolverent inarchi et scelesti, nunquam in sceleribus pro Principe patrandis operam suam exhiberent.

Dignata.

DOGMATA POPULI
ET LIBRO DECIMO QUINTO ANNAIUM TACITI.
Addita modesta fama, quae neq[ue] summis mortalium
spernenda est, et à Dijs destinatur. Tacitus.

Nihil decere amplius summos viros potest, quam
modestia. Hinc Claudianus dicit in Consulari Honorij:

Inclinat populo regale modestia culmen.

Cajus Marius Consul cum ei duplex triumphus deoeretur
notuit solus sed cum collega Catulo triumphare. Et hinc
modestia gratiorem illum Romanis fecit.

Corbulo meritis suis per annos gloriam, non ultra peri-
culum fuerit. Tacitus.

Dux prudens rebus secundis per multos an-
nos usus, non debet temere gloriam longo tempo-
re godditam in periculum adducere. Carolus V Impe-
rator veritus fortunae mutationem cum toties il-
lam secundam expertus esset, et jam sibi
gloriam satis peperisset, omni rerum administra-
tioni sub finem anni renuntiavit et sibi fan-
tum vixit. Quippe fortuna nemini perpetuam fe-
licitatem promittit.
Seniocrati Casari proprio Duce opus esse, qui Ar-
mensiam defenderet. Tacitus. *Alia modo.*

144
Hoc modo docuit Corbulo non facile uni-
cuncta regenda committi debere, dum ipse à Ne-
rone petiit, ut proprius Dux mitteretur. Apud A-
thenienses fuit quidam Melichus, qui cum se in
omnia munia publica intruderet, vulgò Tabu-
la factus est, et de illo passim cantabatur: Me-
lichus est Dux Adilis, pistor, omnia. Eodem mo-
do apud Athenienses Thimesias, qui cum omnia
officia appetere, incidit in summum populi odium:
Vir alioquin bonus.

Leges egregias, exempla honesta apud bonos ex de-
lictis aliorum gigni. Tacitus.

Haec vulgò dicitur: ex malis moribus bonae
leges nascuntur. Cordius lib. 3to Fastorum dicit:

Indè datae leges: ne fortior omnia possent.

Cicero in Vatinius inquit: à Majoribus nostri
nulla alià de causa leges sunt inventae, nisi ut
suos fides incolumes conservarent.

Inq[ue] eam praedam etiam Dijs cepere, spoliatis in
Urbe templis. Tacitus.

Eo usq[ue] Nero prodigalitate sua proventus
est, ut praeter extorsiones pecuniarum et vastati-
ones Provinciarum Tergata etiam spoliaverit. Obi-
ciat

ciebat olim cavillando Casar Pompejo, quod ad bellum contra se gerendum pecunias ex Fano tolleret. Iose cum Gades pervenisset, pecunias, quae ex Fano Atraculis collatae erant, referri in Templum iussit.

Cupido dominandi cunctis affectibus flagrantior est. Tacitus.

Natura Mortalium avida Imperij est, inquit Sallustius. Vetus ac jam pridem insita Mortalibus potentia cupido, ait Tacitus. Et mortuo fortissimo Polonorum Rege Stephano Battoni, cum per Legatos suos in Comitatu ageret, ut in Regem eligeretur Han Tartarorum, vereretur autem, ne propter Religionem repulsam pateretur: tuus inquit Pontifex, mihi Pontifex esto; tuus Lutherus, meus Lutherus esto.

Saepe asperis facetijs illusus; quod ubi multum ex vero traxere, acrem sui memoriam relinquunt. Tacitus.

Facetia quando vera sunt, nimium pungunt, et cavere debent Aulici, ne cum Principibus jocentur suis.

DOGMA TA POLITICA
EX LIBRO DECIMO SEXTO ANNA QUM TACITUS.
1144

Nihil iose de Thrasea scripseris, disceptatorem Senatum nobis relinque. Tacitus.

Haec regula est, ut quae grata sunt Principi sua manu aut voce conferant; in suppliciis autem irrogandis ac subditis damnandis nihil ipse loquantur aut decernant, sed Senatum, aut iudices disceptatores relinquunt. Priori actione subditorum amorem sibi augent, posteriori odium vitant. Hinc vero causam Thraesed cognoscendam, et ejus damnationem Senatus reliquit.

DOGMA TA POLITICA
EX LIBRO PRIMO HISTORiarUM TACITUS.
Inauditi atq; indefensi, sanguinem innocentes perierunt. Tacitus.

Omnino sanguinem innocens ceneretur, qui inauditus et indefensus condemnatur: nam ut ait Seneca in Medea:

Qui statuit aliquid parte inaudita altera,
Egum licet statuerit, non egum fuit.
Fuit Lottarij et Imperatoris symbolum: Audi alteram partem. Hesiodus ait: Iudicium non

non anteferas, quam audiveris ambos. Alexander Magnus cum in causis praesertim capitalibus Iudex sederet, sinistra manu aurem dextram occludebat, significans hoc gestu se unam quidem aurem actori praebere, alteram vero integram reo servare. Leges Lycurgi eos pro innocentibus haberi jubebant, qui auditi non essent.

Mortem omnibus ex natura aequalem oblivione apud posteros vel gloria distingui. Tacitus.

Aliqui enim ita moriuntur ut nemo eos vixisse sciat, alij ita e vita decedunt, ut semper vivere videantur: illos oblivio sepelit, hos perpetua gloria vivere semper facit. Et propter hanc gloriam quae apud Posteros est, tot labores, tot studia, tot pericula suscipiuntur. Praelare monet Sallustius: omnes homines, qui sese student praestare ceteris animalibus, summam ope niti deat, ne vitam silentio transeant, veluti pecora. Epaminondas sum primum mortem libenter subit, cum victoriam penes Thebanos suos esse, et penes ^{se} suam

146
suam clypeum manere intellexit. Ha praelari Viri distinguere gloria ab aliis etiam in morte volunt.

Consilij quamvis egregij, quod non ipse offerret inimicus et adversus peritos pericula. Tacitus.

Pessimi sunt ij, qui alieno consilio uti nunquam volunt, et dare plausum aliorum sententia: quasi de eorum honore actum esset, si alienam sententiam amplecterentur, et aliquid ignorare viderentur.

DOGMATA PRIMA
EX LIBRO SECUNDO HISTORIARUM TACITI.

Cui cauta potius consilia cum ratione, quam prospera ex casu placerent. Tacitus.

De Svetonio Paullino haec dicuntur, qui non eventu consilia metuebat, sed ratione. Observatio haec Politica utilissima est Ductoribus Exercituum et Senatoribus.

Satis cito incipi victoriam ratus, ubi provisum foret, ne vincerentur. Tacitus.

Nunquam Ducem inire pugnam debere, nisi

nisi de victoria quodammodo certus esset. Lauda-
fissimus hac in parte antea Dux Exercituum
Polonum, postea Rex Joannes III fuit, qui nun-
quam instruebat praelium, nisi bene perspectis
Turcarum et Barbarorum viribus et apparatu:
moraliter certus de victoria et triumpho.

Fortes et strenuos etiam contra fortunam in-
sistere spei. Tacitus.

Verè fortis animi est, quodcumq; se of-
feret fortuna ire contra, et insistere spei. Se-
neca in Oedipo:

Haud est virile, terga fortunæ dare.

Florus lib: 4to, cap: 800: Magnæ indolis signum
est, sperare semper. Seleucus fratri suo in
malis querenti dicebat: non deponas querimo-
nias frater propter acerbitatem malorum, sed
quia mala ipsa ferre patij nescis.

Imperium cupientibus, nihil medium inter
summa aut præcipitia. Tacitus.

Julius Cæsar, ut refert Plutarchus, cum
Ponti

147
Pontificatum peteret, dixisse Matri dicitur: hodie
me aut Pontificem, aut exulem videbis.

DOGMATA PRIMA

EX LIBRO TERTIO HISTORIARUM TACITI.

Sed cecidisse in irritum labores, si præmiis peri-
culorum soli absqueantur, qui periculis non af-
uerint. Tacitus.

Si sunt remunerandi seu præmiis seu hono-
ribus, qui periculis se exponerunt: iustitiam di-
tributivam ordo id postulat. Dixit Euripides in
Hecuba: multas Republicas idè perire, quod
qui bonus et strenuus est vir nihil plus, quam
ignavus ferat præmij.

Esse adhuc Vitellio vires ambiguas, si deliberarent,
acres si desperassent. Tacitus.

Documentum nunquam hostes ad despera-
tionem adipendos esse, seu hosti nunquam impo-
nendam esse pugnandi negligentiam. Scipio Affri-
canus dicere solebat: hosti fugienti non modo
viam concedendam, sed etiam sternendam. Lo-
crenses quondam suorum millibus centum tri-
ginta

ginta millia hostium vicerunt: nec alia causa
victoriae fuit, quam quod desperaverunt, ut ait
Justinus lib: 20. Nempe pugnandi necessitas
sape certam victoriam in cladem commutat. Non
est etiam pertinaciter instandum fugienti, ne for-
tius ex necessitate resistat: ut ait Frontinus
lib: 5to: Stratagematum sublata spe venid,
pertinacia accenduntur.

DOGMA TA POLITICA

EX LIBRO QUARTO HISTORIARUM TACITI.

Novum imperium inchoantibus, utilis demen-
sit fama. Tacitus.

Non dum victoria, iam discordia erat. Tacitus.

Præterum libertas et speciosa nomina prætexun-
tur. Tacitus.

Omni bus libertatis amor est innatus.
Lacron quidam interrogatus quid suisset? R. li-
ber esse. Servitus tamen et libertas si mo-
dum excedat, utraq; mala est, si modum obser-
vet, utraq; bona. Titus Cornelius, ut est
apud

148
apud Livium lib: 24to in publico Brinthis con-
ventu Græcos monebat, ut libertate modice
uterentur. Claudianus inquit.

Nunquam libertas gratior extit,
Quam sub Rege pio.

Occidentorum annorum fortuna disciplinæ
compages hæc coaluit: quæ convelli, sine exitio
convellentium, non potest. Tacitus.

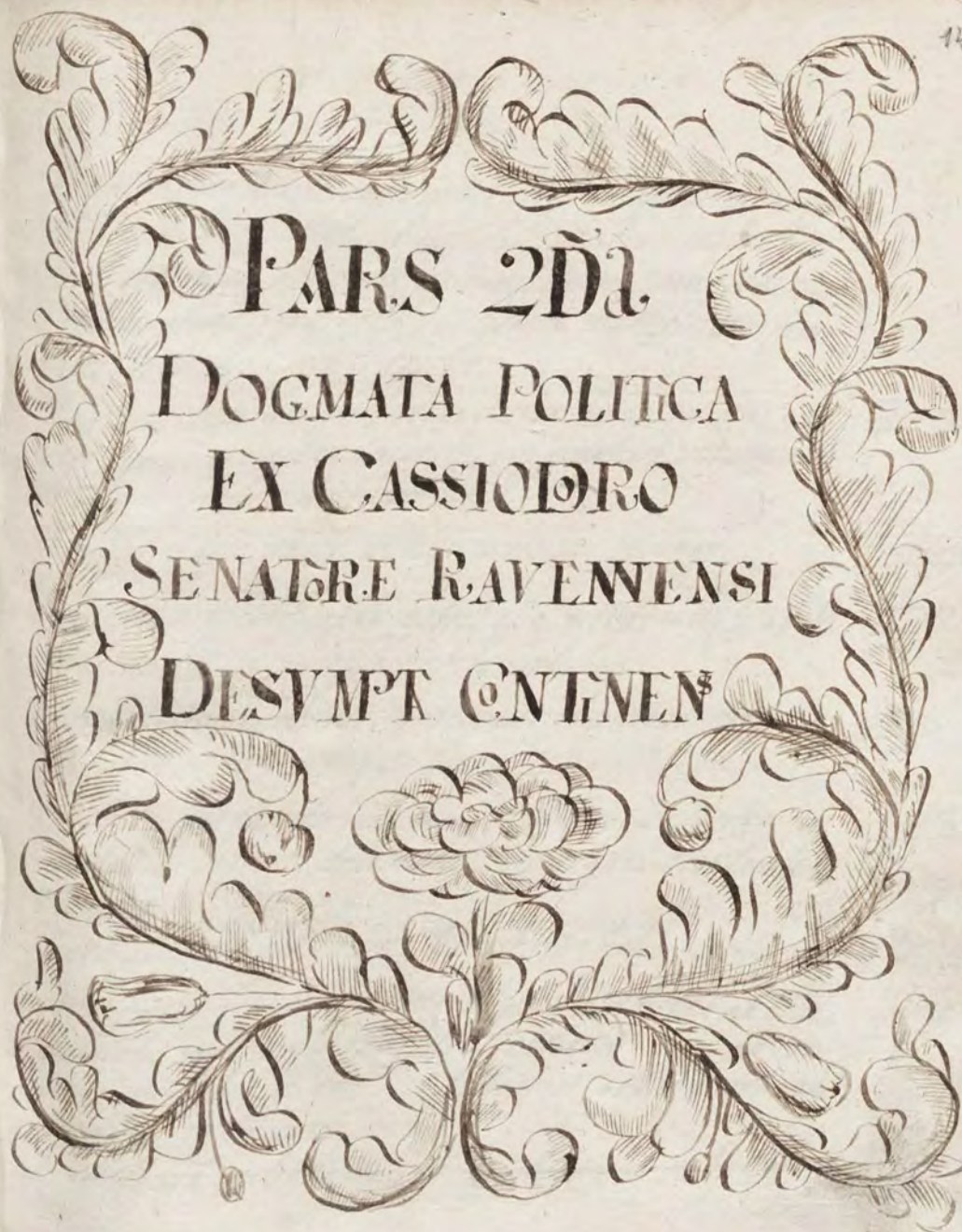
DOGMA TA POLITICA

EX LIBRO QUARTO HISTORIARUM TACITI.

Agros villasq; intactas arte Ducum sinebat. Tacitus.

Hæc ars Ducum est, agros et villas Ducis
hostium non tangere, ut Ducem in suspicio-
nem adducant. Hæc usus est Cerialis in-
tactos relinquendo Civis agros. Usus etiam
Annibal cum omnia ferro et igne in Italia ex-
cinderet, secundum Fabij Maximi immunem
esse sumpsit.

Finis Partis primæ.
LAUS. SOLI DEO.

PARS 2DA
DOGmata POLITICA
EX CASSIODORO
SENATRE RAVENNENSI
DESUMPTA CONTENENTIA

EX LIBRO PRIMO.

Omni Regno desiderabilis debet esse tranquillitas: in qua et Populi proficiunt, et utilitas gentium custoditur. Adde est enim bonarum artium decora Mater, hinc mortali genus reparabili successione multiplicans, facultates protendit, mores excolit.

Pax.

Regnum vestrum imitatio, vestra forma est boni proprii, unici exemplar Imperij, qui quantum vos sequuntur, tantum gentes alias antemur.

Principes.

Romani Regni unum velle, una semper opinio sit.

Concordia.

Omnium profectio capax, potest esse meritum, qui iudicem cunctarum meruit habere virtutum.

Honor.

Qui a nobis provehitur, principis et plenus meritis estimatur.

Idem.

Egisti te per cuncta iudicem totius erroris expertem, ne invidia quovis deprimens, nec gratia blandiente seclinans.

Judex.

Quod aliis est premium, sibi sit retributio meritum.

Meritum.

Non fragili felicitate proventus, Fortuna ludo ad apicem fascium repentinis successibus evolavit. Sed, ut crescere virtutes solent, ad fastigium principis conscendit gradibus dignitatum.

Honor.

Vixit tantam continentiam, ut dignitatem et instrueret mo-
ritis.

Judex.

nitus, et doceret exemplis. (Facilis enim recti perorator
est innocens iudex: sub cuius predicabili conuersione
pudet moris probabiles non habere).

Honor. Nullo, ut plerisque moris est, elatus favore Fortuna, in
cothurnum se magna potentatis erexit, sed aequitate
cuncta moderatus, gratiam nostram in se non red-
didit odiorum.

Virtus. Fuit, ut scitis, dandi auidus, accipiendi fastidiosus, de-
testator criminis, amator aequitatis.

Familia. Antiqua proles, laudata progenies, cum togatis clari,
inter viros fontes eximij.

Natus. Erigebat constantia sua partes: nec imbelles sunt ore
diti, qui Legatis salibus videbantur armati.

Beneficentia. Omnium ad se animos attrahebat: ut qui libertatis iure
non poterant subditi, viderentur magis continuis bene-
ficiis suaviter oblegari.

Lites. In immensum trahi non decet finita litigia.

Princeps. Decet Principem curare, quod ad Reipublicae spectant
augendam.

Protectio. Cordi nobis est, cunctos in commune protegere, sed eos
maxime, quos sibi proximis defuisse.

Rex. Tuta est conditio subditorum, ubi vivitur sub aequitate
te Regnantium.

Invidia. Quicquid ex invidia dicitur, veritas non putatur.

Nati

Nati sunt fasces ex fascibus.

Spera quodammodo dignitas in penetibus vestris laeta
potuit, et domesticum, factum est publicum deus.

Elaborata sunt longa aetate vestri generis dignita-
tes, quod nobilissimo quodam habitaculo, sacris in ve-
stra posuere Familia.

Nam autem te universa facto agmine comitantur,
ne desit unum, quod predicatur in pluribus.

Eligetur in te nasceri laus, vivendi gloria, et cum mul-
ta trahas ab antiquis, meruisti placere de propriis.

Dignitas, dum ad incognitum venit donum est: cum
ad expertum, compensatio meritorum.

Esto innocentia templum, temperantia sacrum, a-
qua iustitia.

Quodammodo videtur occasio homines in delictum trahere.

Res proliorum bene disponitur, quoties in pace tractatur.

Omnia subita probantur incauta.

Decet regalis apicis curam, custodire concordiam: quoni-
am ad laudem Regnantis trahitur, si ab omnibus pax a-
metur.

Quid est quod nos melius predicet, quam quiescit populus,
concordi Senatus, totaque Reipublicae morum honestate vestra.

Laborem non refugit, qui virtutis gloriam concupiscit.

Debet.

Honor.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Idem.

Virtus.

Occasio.

Dispositio.

Consilium.

Concordia.

Virtus.

Laborem.

Exemplum bonum. Debet de talibus viris esse cura principua, qui dare possunt sunt minoribus evidenter exempla.

Educatio bona. Quod in pueritate non discitur, in maturna etate ne scitur. Accipitres ipsi, quorum victus semper ex perdita est, foetus suos novitate narrantes, nidis perhibent, ne molle otium conseruant: alii verberant immorantes: cogunt pullos teneros ad volatum, ut tales debeant existere, de quibus possit pietas materna persuadere. Vos autem, quos et natura erigit, et amor opinionis exacuit, studete tales filios relinquere, quales vos constat Patres habuisse.

Conservatio rerum. Nil prodest initia rei solidare, si valebit praesumptio ordinata destruere. Illa sunt enim robusta, illa diuturna, quae prudentia incipit, et cura custodit. Atque ideo non minor in conservandis rebus, quam in inveniendis adhibenda cautela est. Quia de initiis praedicationis debetur inventio: de custodiis autem acquiritur laudata perfectio. Antiqui Principes nobis merito debent suas laudes, quorum fabricis dedimus longissimam pueritiam: ut graviora novitate reluceant, quod iam fuerant vetustata senectute furcata.

Invidia Publicum bonum. Lucrum cum invidia periculum est. Quia enim gratius, quam videre crescere publicum deum, cui, ubi omnium utilitas, in generalitate concluditur.

Datur plerumque, quod majori utilitate recipitur. Et frequenter homo lucra sua complectitur, cum necessario pro temporis qualitate largitur.

Berignus Princeps est, non tam delicta velle punire, quam tollere: ne aut acriter vindicando extimetur nimius, aut leviter agendo putetur improvidus.

Interit inter splendorem vestram, moresque medicos, refugite tales familiares, qui sunt injuriam non ministri: qui honori vestro nitantur adscribere, quod delinquunt, et dum levitates suas asperere cupiunt, vestram reverentiam implicare contendunt.

Culpa legibus, non per praesumptam coercetur injuriam. Quid enim discrepat a peccante, qui se per excessum nititur vindicare? impenitenda est ultio, quod de legibus venit: et excellenter videtur de pulsato triumphasse, qui victor pronuntiatur a iudicio.

Inter adversarios non erant prius armata certamina: sed pugnis se qualibet ferocia lacepsabat intentio. Unde et pugna nomen accepit. Postea Belus ferreum gladium prius produxit: a quo et bellum placuit nominari.

Non permittatis a famulis vestris fieri in civibus, quod adhuc debet in hostibus accusari.

Convitia nec gaudium pariant, nec de libitibus procreant.

Tributa.

Princeps bonus.

Familias.

Privata ultio cavenda.

Pugna unde dicitur.

Famuli.

Convitium.

Honori.

Honor. Honori debet animum exquirere: ut quod nostris adeptus
es Beneficium, tuis meritis invenisse credaris.

Beneficium. Non est beneficium, quod praestatur incitis: nec cui
quam videtur utile, quod adversa voluntate conceditur.

Militaris
caerentia. Discat miles in otio, quod proficere possit in bello.
Animos subito ad arma non erigunt, nisi qui se ad
ipsa idoneos, praemissa exercitatione, confidunt. Ge-
stiant vituli certamina, quae impleant atate in-
busta. Catuli in novellis venationibus ludunt.

Principia. Primordia cuncta pavida sunt: et aliter timiditas
non tollitur, nisi cum rebus necessariis novitas abin-
gatur.

Senatores. Senatum non solum volumus numero augeri civium:
sed ornari maxime luce meritorum. Accipiat alius
ordo forte mediocres, Senatus requirit eximie non
probatos.

Praemia. Remuneratio meritorum, iustum Dominantis praedit
imperium: apud quem perire nescit, quod quoniam
laborasse contigerit.

In tutum apud nos omnis reponit devoto, quod ne-
retur: et duplicem fructum meriti, qui nobis se in
aliquo paruisse cognoscit.

Aulicus
bonus. Blandus alloquio, supplicantium fidelis Patronus, ac-
cusare nesciens, commendare presumens. Non stultus
se animi

se animi puritate clarificavit, ut cum apud nos merere-
tur aulicas dignitates. Sed quid ultra de eij moribus
est dicendum, cui ad perfectam probationem sufficit,
quod animum nostrum jugiter habere promeruit?

Non est majus meritum, quam gratiam invenisse &
gratum.

Cautela praedit affectum: et quod studiosius diligi-
mus, majori gratia custodimus.

Pudor est degenerare a prioribus: eo praesentia tem-
pore, cum talem Principem cognoscitis vos habe-
re, qui praemia bene meritis, ultimum tribuat in-
gratis.

EX LIBRO SECUNDO CASSIODORI.

Per annorum numerum decurrat gratia dignitatum: et
Beneficium Principum sacretur memoria saeculorum.

Dignus largitasibus nostris, qui in ipso pueritiae flore na-
turi moribus lubricam frenavit aetatem: et quod ra-
xum continentia bonum est, Patre privatus, gravitati
factus est filius. Cupiditatem inimicam sapientiae sub-
jugavit: vitiorum blanda contempsit: superbia omnia
calcavit.

Curules infulas praestitimus candidato: ut virtutem de-
sideria.

Honor Prin-
cipum.

Reverentia
a-

Re-

Honor.

Lauda su-
perna.

Meritum ordi-
natum.

sideria pessimum provocare per murem. Quia non desit
rei studium, quod premium largius habet.

Honor. Multorum iudicio dignus est eligi, qui tantis fascibus
meretur augeri.

Beneficia. Amamus nostra beneficia geminare: nec semel praestata
largitas collata fastidium: magis nos provocat
ad frequens premium, qui iustitia nostra gratia susci-
pere meruerunt.

Princeps Reg. Sub imperio boni Principis, omnium fortuna proficit.

Idem. Mutatur fortuna cum Dominis: et in laude Regnantis
proficit, quod subjectus acquirit.

Damnosa. Solet facile labi, quod sine difficultate potuit inveniri.

Generositas. Generosi est animi vitare, quod suum est.

Laus. Tende ad laudum celsa vestigia: ut priores tuos, quos
honore reparas, virtute transeas.

Honor. Respice te supra omnium humeros, atq; ora volitare.
talem te probe, ut dignus genere, dignus nostro iu-
dicio, dignus trabeis distimeris.

Dignitas
landa. Iacebat nobilis origo, et honoribus suis privata, per-
grinabatur in Patria.

Eloquentia. Non primis, ut ajunt, labris eloquentiam consecutus,
toto se Aonii fonte satiavit: equiparaverat priorum
meriti, quos lectissimos auctores.

Falk.

Fuit quidam nostrorum temporum Sato, qui abstinendo vi-
tiis, alios formaret exemplis.

Exemplum.

Ad Candidatum ora convertite: ut paternarum laudem
in hunc recognoscatis esse vestigium, nec tantum Patris
imaginem dedisse corpori, quam signa iudicetur trans-
fudisse virtutis.

Filius imago
Patris.

Ad ipsi primordiis honoribus aggregatus, iuvenitiam
suam, quod est certissimum probatis iudicium, glori-
osissimis viris amulata semper gravitate sociavit: ut
post domestica virtutis exempla sumeret de publica
auctoritate constantiam.

Gloria ju-
ventus.

Sedus vetus cohibet, quos fidei promissa non retinet.

Melus.

Legatio virum sapientem requirit, cui Provinciarum u-
tilitas, totiusq; Regni status committitur vindicare:
nunc tamen necesse est prudentissimum eligere, qui
possit contra subtilissimos dispartare, et in conventu
Doctorum sic agere, ne susceptam causam tot erudi-
ta possint imperia superare. Magna ars est, contra
artifices loqui, et apud illos aliquid agere, qui se
putant omnia providere.

Legatus
seu Nuntius

Benigni Principis est, ad de easid commodum tran-
silire terminos equitatis: quando sola est misericor-
dia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non re-
sistant.

Misericor-
dia.

Nonis absurdum est, ut quos poena meruit consumere,
etiam lucrum sibi valeant vendicare.

Poena.

Novo.

Scelus. Novo infelicitatis eventu, sit dedecus proprium, scelus alienum.

Injuria. In qualitate est, non in quantitate peccatum: si quidem mensuram non gesserit injuria.

Contemptus. Imperium si in parvo contemnitur, in omni parte violatur.

Audacia. Melius semper legum pondere pressa curatur audacia: et dum metus talibus imponitur, peccandi licentia non praebetur.

Filij Parentes debent imitari, et Senes alere. Ferarum cubuli sequuntur parentes: à cespite suo virgulta non discrepant: propago vitis propria vitæ origini, et discrepat homo à suo fusus initio! Ipse (id est filius) laboratur, ipsi divitiis congruuntur: et cum sibi unusquisque credat abundare quod possidet, in à Patribus adhuc gubernetur, pro altera potius dlate peccatur. Maria ipsa, sibi temperantibus existata, genitoris cura non refugit: ut peregrini meritis acquirat, quod propria soboli derelinquat. Aves ipsarum vita semper in escis est, naturam suam extrinsecus non maculant. Cecoia redeuntis anni Jupiter nuntiatrix, ejiciens tristitiam hyemis, lætitiã verni temporis introducens, magnam prestatu tradit exemplum, nam cum parentes eorum pennas senio cingente laxaverint, nec ad proprios cibos gubrendes ideo

nei potuerint inveniri, plumis suis genitorum membra frigida refoventes, escis corpora lapsa reficiunt: et donec in pristinum vigorem alas grandæva redierit, præ vicissitudine juvenes reddunt, quod à parentibus parvuli susceperunt. Et ideo non immerito longam vitam servantur, qui pietatis officia non relinquant. Perdiciisq; etiam mors est, ova perditæ per alterius matris damna sarrire: ut adoptione alieni sobolis, incommoda sua reparent orbitatis. Sed mox, ut nati fiduciam habere ceperint ambulandi, ad campos exeunt cum nutrice: qui ut fuerint maternâ voce commoviti, ocyorum suorum potius genitricem petunt, quamvis ab aliis fertivi factibus educantur. Quid ergo homines facere debebunt, quando et hanc pietatem avibus inesse cognoscunt?

Origo nescit deficere, etã consuevit radicibus pallulare. Nutriunt gradiorum exempla virtutes: nec quoviam est, qui non ad morum summa nitatur ascendere, quando irremuneratum non relinquitur, quod conscientia teste laudatur.

Munificentiam nostram nulli volumus existare damnosam? ne quod alteri tribuitur, alterius dispendiis applicetur.

Curata quidem jure detestamur scelera, et omne quod in ignem est clemens execratur auditus: sed ea maxime, quod humani sanguinis effusione polluta, nostram contra se incitare cenuram.

Natales.

Premia.

Liberalitas sine injuria.

Homicidia.

Imus.

Bonorum Omnes decet gratanter impendere, quod publicas vident uti-
licum litates posse respicere: quando necesse est hinc membra
sentire, quod corporis summa sentitur.

Exemptio. Decet nostri temporis disciplinam, ut qui publicis utilitate
libus serviant, superfluis oneribus non graventur.

Oppressio. Delectamur, miseris premi: commovemur et non queren-
tium malis.

Compendia Nullius compendii delectamur iniusti: nec ad animos
iniusta nostra pietatis pervenimus, quod probitatis gratia de-
seruntur.

Lex. Sicut exorati, iustum cupimus probere consensum, ita
per nostra beneficia fraudes fieri legibus non amamus:
in ea parte prodique, in qua divina reverentia credimus
interesse.

Stipendia Tribuenda est iustis laboribus compensatio pro minorum.
pretiis quia exprobrata militum creditur, quod irremunerata
libis danda transitur. Athletam populi palma designat esse victo-
rem. Sudores bellios civica corona testatur.

Utilitas. Cur enim illud tandem annuere, unde nulla personam
dama sentire.

Miles. Publicis debent utilitatibus insudare, qui nomen dedere
militum.

Labor promissus. Equum est, ut unicuique proficiat labor suus: et sicut
expendendo

456
expendendo cognoscit incommoda, ita rebus perfectis con-
regatur augmenta.

Intuere, omnium ora atque oculos in te esse convertos: re-
spice serenitatis nostrae suspensa iudicia ad effectum
operis instituti. Quanta valet animositate festina
ut dignus tanta te emerisse iudicis, qui iam nunc
omnium admiratione laudaris.

Nulla mihi feliciter bella provenerunt, quod moderato fine
peracta. Si enim vincit asiduum, qui non omnia
temperare: dum iucunda prosperitas illi potius blan-
ditur, qui austeritate nimia non rigesunt.

EX LIBRO SEPTIMO CASSIODORI.

Pessima consuetudo est, despiciere veritatem.

Patrum laude decoratus, tot etiam morum
luce conspicuus, sume post consulares fasces emeritis.

De maturitate tua multi debent venire meliora, qui in
estate tenera te novimus fecisse predicanda. Cogitando
crim nec tui generis institutionem, nec nostrum circa te
errare posse iudicium.

Origo ipsa iam gloria est: laus nobilitati ianuaribus. i
dem vobis est dignitatis quod vita principum. Sena-
tus enim honor amplissimus vobiscum geritur, ad
gen-

Exemplar
virtutum.

Bellum.

Veritas.

Honor.

Progressus
in virtutibus.

Familia
habenda.

quam vix maturis aetatibus pervenitur. Et gratia rara
sit gloria, non agnoscitur in tam longo stemmate va-
riata. Saeculis suis producit nobilis vena primariis,
nescit inde aliquid nasci mediocre: tot probati, quot
geniti: et quod difficile provenit, electa frequentia. In
pallulato ex uno germine quadrifariam decus, honor si-
vium, gloria generis, augmentum Senatui: qui pro-
vi fulgeant communione meritorum, invenies faciem
quoniam possis laudare de propriis. Refert facie sanguis
nis decus, proditur animi natura per vultum, et se-
renitate corporis nubila quae nati abstergit. Do-
mus hinc et quot edidit Familias juvenes, tot reddidit
Curiae Consulares.

Beneficia. Optamus, cunctum diem plenum beneficiis nostris ex-
cere. Optamus ubique praesentia nostra radiare; quia in
Romam vivit, quod magnificentia principatus indifferit.
Quid enim tam egregium, quam fecisse felicem? et
eo usque praestare, quo se creatus stupescat attingere? Be-
neficia si viderentur, quae Regna sublimant: et li-
bertatis Dominus iugiter potest crevere, si sibi subje-
ctos studeat ampliare.

Morita. Avara fuge, iusta seque, modesta dilige, iracunda om-
ferre.

Vitium. Indocilis est animi, ad vitia trahi.

Publici

Publici decoris mater est mens Regentis: et quale fuerit Domi-
nantis arbitrium, talera parit libertatis aspectum. Facili-
us est quippe, si dicere fas est, errare Naturam, quam dis-
similem sui Principi possit formare Languorem.

Cupimus, ut perpetuis honoribus fulgeatis: quia quicquid
de vobis fama loquatur, nostris institutionibus applicatur.
Nam cum omnia celsa mereamini, nostram invidiam
fugit, si quod vobis fortasse defuerit.

Affectant famam commoda, pecunia neglectis appenda.

His egit se temporibus continentem, quibus crimen avari-
tia non habebat.

Si potest alios bene regere, qui se studuit sub decore trahere.

Nec personas respicere, qui meram cupit ad dignitatem.

Malum cum perseverat, augetur, et remediabile bonum
est in peccatum, accelerata correctio.

Iura publica certissima sunt humanae vitae solatia, iustitiae
morum auxilia, Potentiam frena. Avaritiam, unde et securi-
tas venit, et consuetudini proficit.

Fructuosus debet esse labor publicus.

Inter gloriosas Reipublicae curas, quae per sehi cogitatione
revolvimus, cordi nostro est levamen humilium: ut con-
tra potentiam superbiorum nostrae pietatis erigamus
obstaculum, nec liceat quicquam apud nos audere, cu-
ius est propositum, superba cedere.

Rex, exem-
plum Subali-
forum.

Honov.

Fama.

Virtus.

Regimen.

Judex.

Natum.

Leges.

Labor.

Oppressio
impeditur.

Publi

Bellum civile.

Illud vos credimus admonendos, ut non in vos, sed in hostem idcirco cupiatis. Res parva non vos duat ad extrema discrimina. Agnoscite iustitiam, quae mundi laetatur. Deponite ferrum, qui non habetis inimicum. Peperit contra Parentes erigitis brachium, pro quibus constat gloriosè moriendum.

Uisitio ac securitas.

Propositum est pietatis regid, locum iniustis oculis angustare: et potestatis armata supercilium cohibere reverentia pissionum.

Iudex.

Tam diu iudex dicitur, quam diu et iustus putatur: quia nomen good ab dignitate sumitur, per superbiam non tenetur.

Beneficia.

Haec sunt regia dona, quae semina: sparsa, in regem coalescunt: in unum coacta, depereunt. Optamus ergo munera multis collata dividere, ut possint ubi nostra beneficia pallulare. Illud bonis Principibus crescit, quod benigna largitate praestatur.

Tributorum remissio.

Pretiosum vestigal iam nobis dederunt sui fidei. Injustum est, ut viles pecunias exigamus ab illis, qui gloriosas conscientias obtulerunt.

Regimen bonum.

Curam habeas iustitia: minoribus solatium feras: pro senibus severitatem obicias: nullum deniq; opprimi ubi qua praesumptione patiaris.

Audiendi supplices.

Pietatis nostrae propositum est, miserandis fletibus audientiam non negare, maxime cum moerit nostri ad

ad leges cuncta remittere: ut et cogverens mereatur effectum, et pulsatus nullum se gveratur sustinuisse praedictum.

Invalidus est seipsum defensor: nec animus ministrat audaciam, cum virtus corporis robore fuerit destituta.

Materia est gloria principalis, delinquentis reatus: pro nisi culparum occasiones emergerent, locum pietatis non haberet.

Casibus asperis praestandum est sub iustitia laude moderamen: ut nec vindictam sinamus superare peccata, nec culpam insultare patiamur legibus impunitam.

Munitio tractanda est semper in otio. Quia tunc mali golvitur, quando necessaria iudicatur.

Grati suscipienda est ordinatio, quae dantem iurat et accipientem pro temporis necessitate laetificat. Ita quia putare possit onus, ubi majus meretur in commutatione compendium?

EX LIBRO QUARTO CASSEJDRJ.

Ad ornatum Palatii credimus pertinere, aptas dignitate personas eligere. (Quia de claritate servitium crevit fama dominorum.) Tales enim provehere Principem decet, ut quoties procerem suum fuerit dignitate aspiciere, testes se cognoscat recta iudicia habuisse.

Gloriosum.

Virtus sine robore corporis

Piety sine Principem decet.

Idem.

Munitio.

Ordinatio grata.

Promoti ad honores.

Præmia. Gloriosum nobis est honores postquam impendere, sed tam-
dabilius benemeritis digna præstare. Quicquid enim ta-
libus tribuimus, pro generali potius utilitate largimur.

Modestia. Novum est, sub amore Principis custodire modestiam.
Modus enim raro laetis rebus imponitur, qui magis
in tristibus invenitur.

Virtus et Inter desideranda meritorum, originis quoque simili
Familia. claritate respicienda, ut habeas quâ parte sit ditior,
viam cupionius utraque possideat.

Iustitia Quod est dignius, quod die nocteque assiduâ delibera-
tione volumus, nisi ut Reipubl. nostram sicut arma
protegent, æquitas quoque inviolata custodiat?

Roma Roma est eloquentiæ fecunda mater, virtutum omnium
latissimum templum.

Iudex. Spes est certa remedii vota supplicium ad prudentis
remissis iudicium, ut per ordinationis Beneficium,
confusionis abrogetur incertum.

Victus p[ro] militib[us]. Disciplinam non potest servare, se junus exercitus, dum
quod deest, semper præsumit armatus. Habent quod
emant, ne cogatur cogitare, quod auferat. Necessitas
moderamen non diligit: nec potest imperari multis, qui
nequeant custodire paucissimi.

Lenia iussa Decet principalem providentiam sepe refovere: ut
Principis. ritatem

ritatem casuum mitiget lenitas iustionum.

In lucrum cadunt, quod bene meritis conferuntur. Et de i-
pro munere magis acquiritur, cum optimis digna præstan-
tur.

Libenti animo antequam circa vos beneficia custodiam, cum
nova utilitatibus vestris præstare cupiamus. Servare,
quippe terminos ignorat humanitas.

Decet cunctos, Patriam sua augmenta cogitare: sed cor ma-
ximè, quos Reipubl. sibi summis honoribus obligavit.
Quia ratio rerum est, ut eum necesse sit plus debere, qui
vires est majora suscipere.

Quid erunt refugia supplicantibus, si et nostra beneficia
vulnerabunt?

Ad finem debet perducere, quod prudentem incerto via
est suscepisse. Quia sicut perfectam laudem parient
ita et vituperationem generant, quod in mediis consiliis
agra deferuntur. Defectus enim rerum aut consilia
titubare, aut vires arguit defuisse.

Voluntus lucra quædam, quod per funesta possunt scelera
reperiri.

Obveneretur innocentia, si relaxaretur audacia, et
cunctis fallendi studio, si fraus subreptitium lucra-
retur effectum.

Sic supplicantibus consulere volumus, ut eorum adver-
sarios per iustitiam non graveamus.

Providentissimi Principis est, graviter imminuti velin-
quere tributariam functionem. Nam si minime re-
lectus.

158
Liberalita-
tis lucrum.

Beneficia.

Senatus, et
officiales ve-
rent bonum
publicum.

Gratia.

Finis co-
munit op[er]e.

Lucrum.

Poenæ.

Iustitia
moderata.

Tributoria
remissio.

levetur onus, necessitate cernitur jacere prostratus. Melius est enim presentia damna contemnere, quam exiguam quodam perpetua commoda non habere.

Imitatio Memor Natalium tuorum, à te abicias omne vitiosum: Antiquorum. Et illa sola diligere possis, quod et nos amare cupimus.

Avaritia. Avaritia radix est omnium malorum: quae tali sorte punita est, ut cum multa rapiat, semper egeat.

Oppressi Propositum regale est, propeis labe fortunae, pietatis erigendi: remedio subvenire, et acerbos casus injuria, meliore sorte mutare.

Rex, Pater publici Bene Principis clementia suscepit, quae pietas paterna destituit: gloria sub Parente publico Genitoris minime sentiri debet amissio.

Oppressi Convenit, pietatem nostram petitionis supplicum salu audienti. Sui ordinatione disponere: quia subiectorum animi relevantur, quoties moerentium querela componitur.

Ex adversis Frequenter nascitur de adversitate prosperitas, et hoc prospera nascuntur minus cum illud cupimus, Beneficia frequenter impertitur.

Poena. Neesse est, vindicta subjaceat, qui pravis moribus obsecundat.

EX LIBRO QUINTO PASSIONUM.

Dignitas. Dignitas, quod nec divitiis, nec solis natalibus invenitur: sed tactum eam doctrina cum conjuncta potest impetrare.

160
trare prudentia. Nam licet in honoribus aliis beneficia conferamus, hinc semper accipimus.

Concordat huic Familiae ramus ille dignissimus, qui Virgiliano carmine semper enascitur. Hoc enim avulso, non deficit alter aureus, et simili frondes ut in ga metallo.

Hae est indubitata Nobilitas, quod moribus probatur ornata.

Iustitia ratio persuadet, excedentes reprimere: ut ad cunctos possit quietis tranquillitas pervenire.

Dulciora sunt beneficia, quod nullis difficultatibus obtinentur.

Utilitas publica sicut ad conservationem respicit omnium, ita debet perfici studio, ac labore cunctorum.

Majora sibi facit credi, quae quis efficaciter injuncta per egerit.

Magnam beneficium, oblivionis necesse defectum.

Libertas verba nutrit, metus autem cogitationem frequenter intercipit.

Fessor annos magnificentia nostra corroborat: dum aetatem occiduum penuriam non facit detrimenta sentire. Juvenum superiorem virtus praesumptione labori animatur: sola senum vita est, quietis invenisse remedia.

Bonos laus, malos querela comitatur.

Familia frabesta.

Nobilitas.

Iustitia.

Beneficium.

Utilitas publica.

Negotia.

Beneficium.

Timor.

Senum vita, otium.

Laus.

Necesse.

Calamitas. Neceſſe eſt, ut amplius permoveat viſa, quam audita calamitas.

Leges. Decet, Provincias legibus, et bonis moribus ordinari. Quia illa vita vere hominum eſt, quod iuris ordine continetur. Nam belluarum ritus eſt, ſub caſu vivere.

EX LIBRO SEPTIMO CASSIODORI.

Initium. Bonum initium ſeventibus rebus potest dare principium.

Tribunal. Par tibi ſit cum potestate prudentia. Tribunal tuum ideo tam excelſum factum eſſe noveris, ut locatus ibi nihil humile, abiectumq; cogitares.

Munerera. Erit magnam, et ſingulare premium, ſi iudices non accipiant, ubi ſunt, qui multum dare contentant.

Eloquentia. Nihil preſtabilius videtur, quam poſſe dicendo tenere hominum mentes, allicere voluntates, impellere quo velis, unde autem velis deducere.

Sermo, index animi. Speculum cordis, hominum verba ſunt. Superius orationis gressibus patet. Inaccedens luminum fervore declaratur. Subdolis terrenum ſemper nunciat aspectum. Leves inconstantia, prodit oculibus. Avarus obuncis unguibus explenatur.

Iuſtitia. Omne iuſtum celeritatis commodo transit ad beneficium.

neficium: et quod debito redditur, tali gratia munus putatur.

Periclitarentur graviter boni mores, ſi aut ſolus divitiis, aut corpore valentibus preſtarentur tantummodo dignitates, dum multos invenias excurias Palatii reſugere, qui magis poſſint laudabili conſervatione fulgere.

Sapientia eſt, quae honores meretur, totum aliud extrinsecus venit. Sola eſt prudentia, quod rebus omnibus preſtat, quando in homine feliciter invenit.

Conſtat felicem eſſe Rempublicam, quod multis ſingulis reſplendet ornata. Non ſicut ſolum ſtellis redditis clarum, ſic reſplendet Urbes lumine dignitatum.

Illum honores glorificant, quem commendat et vitat.

Interdum aſpidis labores etiam janas ingratos faciunt dignitates: dum imbecillitas lumina cito ſolet ſuſtinere faſtidia, et quod prius ambeſſe creditur, poſtea vitare velle ſentitur.

ſi honor frequenter deſertur otioſis: ſi interdum aut nobilitas eligitur, aut ad promerendum aliquid personam tantum gratia ſuffragatur: quo ſtudio remunerandi ſunt, qui ad agonis ſui premia pervenerunt?

Laudabiliter quidem bonum dicitur, ſed multo gloriosius

Honores.

Idem.

Idem.

Idem.

Labores dignitate.

Virtutum premia.

Factum se gratia vult.

gloriosius statuta complentur.
Facies Sollicitis inquiritoribus saepe et vultu proditur, quod
Festis taceatur.

Liberalitas Proximus habetur donanti, de quo potest dici, absti-
ex rapina nens est jugiter alieni. Certe foedissima contrarie-
tatis vitium est, studere furtis, et habere vocabu-
lum largitatis.

Consul Consule sehis, et tunc vere diem Consularis.

Judex Da ut possit rigidam formidare sententiam, aut
Judices neviunt, quantum delinquant. Nam cum
vendunt aliena crimina, sua faciunt esse peccata.

Succesor Sufficiat tibi factum gerere, quantum deceptor tuus
constiterit rationabiliter effecisse.

Judex Laudabile est, ut bonus populus judicem benignum
faciat, et mansuetus Judex gratissimum populum
aequabili ratione componat.

EX LIBRO SEPTIMO CASSIODORI

Justitia Scito puniendi remedium datum tibi pro salute mal-
torum. Arma ista juris sunt, non furoris. Alie
ostentatio nimirum est contra nociva instituta: ut
plus terror corrigat, quam poena conjuret.

Idem Alia sententia potest corrigi, de vita transactum non
patitur immutari. Signa tua abactores timeant, Furti

Fures pavescant, latrones perhorreant; innocentia
tantum laeta respiciat, dum si auxilia venisse credit,
quod legum disciplina transmisit. Nemo redemptio-
nis tuum velle defleat. Gladius conditur, ubi au-
rum suscipitur.

Videntes nostra pietas execratur. In causa possint ju-
ra, non brachia.

Jus non vi-
olentium.

Vos Romani magno studio Gallios diligere debetis, qui
et in pace numerosos vobis populos faciunt, et uni-
versam Remouit. per bella defendunt.

Mutuus
amor.

Marcus larga antium nutrit ingenia, quando qui de
victis non cogitat, perficere iussa festinat.

Præmian-

Vix te contigit aliquid solliciti facere, et audis Proceres
cum admiratione laudare. Moderam dignitatem Re-
gis, et in summa opinione versari. Custos Romani
Civitatis diceris, quando eam ab intestino hoste defendis.

Laus

Tibi compta est fortunarum securitas, civitatis oma-
tus, utilitas omnium, sollicitus est circa domesticos
grassatores, bellum paratum gereres, si quæm civium
ledendum esse sentiret. Custodi fortunam omnium.
Securus somnus, te vigilante, capitur, et molestia nul-
la sentitur. Quotidie triumphus, si bene vigilas.

Præfecti
Civitatum
vigilantes.

Quicquid non discutitur, justitia non puratur.
Delitiosa magis quam laboriosa militia est.

Injustitia.

Miles.

videbit.

Laus Urbis Videbit profectio meliora, quam legit: pulchriora, quam cogitare potuit.

Septem Ferunt prisci seculi narratores, fabricarum septem
Orbi mi- tantum terris attributa. Ephesi, Dianæ templum. Re-
racula gnis, Mausoli pulcherrimum documentum, à quo et
Mausolea dicta sunt. Rhodi, Solis æneum statuum,
quod Colossus vocatur. Iovis Olympici simulacrum,
quod Phidias primus artificum summam elegantiam, et
Bore, aurum formavit. Cui Medorum Regis donum,
quam Memnon arte prodigia illigatis auro lapidibus
fabricavit. Babylonis muri, quos Semiramis Regi-
na latere coctis sulphure, ferrum construxit. Pyra-
mides in Ægypto, quarum in suo statu se vident
consumens, ultra constructionis spatia nullam par-
te respicitur. Sed quis illa ulterius præcipua pu-
tabit, cum in una Urbe tot stupenda conspexerit?
Habuerunt honores, quia præceperunt tempore: et
in rudi seculo quicquid emerisset novum, per ora
hominum jure ferebatur eximium.

Scientia. Dum unguis secundum voluntatem suam cogitat vi-
vere, regulam cognoscitur omittere disciplinam.

Officium. Considera quod suscipis, et intelliges locum te dare non
debere peccatis.

Superiorum utile est unum semper eligere, cui reliqui debeant obe-
necessarii dire: quia si voluntas diversorum vaga relinquitur,
confusio, culpam amica, generatur.

Ne de

163
Ne de proprio reddere cogaris, quod procurare neglexe-
ris. Negligentia.

Nullatenus de eius fide dubitatur, qui ad custodiam fi-
ditatis eligitur. Præci-
fatis.

Quis patiatur, unius esse commodum, dispendia scelera
cunctorum: ut detestabile vitium venire possit ad pre-
tium? Lucra pri-
vata.

Pecunia à pecudis tergo nominata. Gallis auctoribus,
sive aliquo adhuc signo ad metalla translata est: quod
Servius Rex in dre primum impressisse perhibetur. Pecunia.

Manifestatio est conscientie bonæ, presentiam justis
Principis expectasse: quam solus ille desiderare potest,
qui de magna meritis puritate confidit. Adventus
Principis.

Aspectum Solis nisi clara lumina non requirunt: quia
illa tantum possunt rutilantes pati radios, quos cuncti
oculos habere quæsimos. Solis aspe-
ctus.

Omnis utilitas publica fidei debet asserere compleri: quia
totum vitiosum geritur, ubi conscientie puritas non ha-
betur. Publica u-
tilitati per-
tendunt.

Nemo dubitat, homines sua varietate recreari: quia
in continuatione rerum magnam mentibus consistit esse
fastidium. Dulcedo mellis, si assidue sumatur, hor-
rebit. Nausea.

Constat, invidiam esse rerum bonarum saporem, et u-
tilem ambitum laudis, qui appetit, per augmenta virtu-
tis. Honor cum
virtute.

Hoc nos studium proinde liberalitatis infundimus: ut
major. Premia.

major sit cultus morum, dum crescant desideria ordinis
orum.

Splendor Grande vite testimonium est, non tam clarum, quam
Nominis. clarissimum, dici: quazidò perie totum de illo optimo
creditur, qui tanti Fulgoris superlativo nomine vocatur.

Beneficium. Corruptum est, (proh dolor) beneficium nostrum, crevitq;
potius de medicina calamitas.

Avaritia. Avaritiam declina, longius fuge iniqua compendia. Mu-
to melius proficitur, si bonis moribus servatur.

Consilia a- Patitur hoc improvida mortalium plerumq; conditio,
pera, sed ut cum ledere putatur, consulat, et cum conuolare
bona. videatur, affligat. Sed illud magis est eligendum, quod
prodesse cognoscitur. Nam venena ipsa si iure gra-
bantur, accepta sunt. E contra refugienda est sananda
mellis, quod inferre dignoscitur lesiones

Restitutio. Egenti similis est, qui reddere nequit alienum.

EX LIBRO OCTAVO CASSIODORI

Honor cum Non vos Majorum purpuratus ordo sanctorum clarissimus,
mentis. non sic regia sella sublimat, quamquam longè lateq; pu-
feri gratia vestra nobilitat.

Gratia. Claudantur odia cum seculis: ira perire noverit cum
protervis: gratia non debet occumbere cum dilectis.

Nictus. Mensura latitudinis de magnitudine Nuntij venit, et tan-
ta fit alacritas animi, quanta fuerit et consideratio rei.

Quem

Quem non protulit commota seditio, non bella ferven-
tia pepererunt, non Respubl. damna lucrata sunt: sed
sic factus est per quietem, quemadmodum venire decuit
Civitatis auctorem. Magnum profecto fidelitatis genus
obtinere sine contentione Principatum, et in illa Re-
publ. adollescentem, Dominum fieri, ubi multos constat ma-
turi moribus inveniri.

Nos talis precepit, ut, expositis virtutibus, ejus regi
vestigia debeamus.

Honorabile credimus indicare, quod farcā potuisti teste
cognoscere.

Scimus animum vestrum de obitu gloriosae memoriae
vi nostri acerbo dolore fatigari, dum omnia bona gra-
viter defleantur amissa. Plus enim queritur, dum do-
minus desiderabilis abrogatur.

Habetote animum pacatum, qui bellum non habetis ex-
ternum.

Cupimus in subjectis fidem reperiri, quam largā possim
quietate munerari.

Magna, infinitaq; prudentia est, quam nemo sic asse-
quitur, ut eam non necessariè et per alios goddere videa-
tur. Senes ipsi consiliis sapientiam discunt, et à manu-
ris in commune godditur, quod pro omnium utilitate
tractatur.

Solacium curarum frequenter sibi adhibent maturi Reges, et
hinc meliores distimant, si soli omnia non ordiuntur.

Hic est honor, qui et armis convenit, et in pace regulen-
det.

Lex pacatè
Electus.

Antecessor.

Fama.

Dolor.

Pax.

Premia.

Prudentia
et
Experientia.

Adiutores
Principum.

Honor.

Longum.

Laus. Longum est de ejus gloria sufficienter loqui, quem singu-
latem gentibus secula foecunda genuerunt.

Bonum de rebus judi-
cium. Tu nullos responsis ludebas ambiguis, amasti in audien-
do patientiam, in suggestione veritatem, usque quod fal-
sò pervenerant, recti studio corrigebas.

Secretum. Arduum nimis est meruisse Principis secretum, ubi si
quid cognoscitur, prodi vel ad alio formidatur.

Gratia. Magna felicitatis videtur esse praesidium, gratiam meruisse
cunctorum.

Victoria. Triumphus sine pugna, sine labore palma, sine ulla
victoria.

Legatus Ut merita tua exoptatis laudabilibus asperamus, jura
Facundus. repetere propositam legationem, quam non communibus
verbis, sed ferventi eloquentia flumine peregristi. Ab-
undantia siquidem verba cum suavissimo lepore delu-
ebant, et cum finem faceres, adhuc dicere quodreba-
ris, manendo, delectando.

Continentia. Qui potest in universitate peccare, gloriosus nimis est,
si nescit excedere.

Honorum Securus celsa conscendit, qui se in minoribus paulò aspi-
gradus. probavit: et certo procedit vestigia, qui gradatim de-
siderio politur accepto.

Dignitas. Si laudabile est, vel mediocribus esse honoribus parem, quoniam
sò prestantius, viasse moribus aulicam dignitatem.

Bonus

Bonus Princeps ille est, cui licet pro justitia loqui.

Sicut te prior honor dignum fecit alteri, ita secundus ter-
tia faciat dignitati.

Sales decet esse aulicos viros, ut naturalis bona iudicio fon-
tis aperiant, et possint agros sui de moribus, cum viden-
tur. Tacens enim plerumq; despicibilis est, si eum tantum
lingua nobilitat: semper autem in honore manet, si cupi-
us est tranquillus animus, cum proq; serenissimus commex-
det aspectus.

Hoc facto testamur coram nos habere prudentiam, quando
talis eligitur, qui ex utraq; parte laudatur.

De illo non debet dubitari, qui à vestro Ordine jam in prima
dignitate meruit approbati.

Tanta est in candidato copia meritorum, ut verumque
tardius putetur electus, quam non sit iudicio comproba-
tus.

Credo dilata est compensatio meriti, ut nobis agitur tie-
ret causa praestandi.

Amicitia ille praestat fidem, sed magnam promissis de-
bet iste constantiam. Ille proq; avaritia vacuus, et
iste à cupiditatibus probatur alienus. Hinc est, quod ma-
runt Regibus servare fidem, quia nesciunt vel inter de-
gralet exercere perfidiam.

Facile obediunt plerumq; potestatis necessitas cogit: par-
te iudici privato, sola sententiarum probitas facit.

Sicut conscientia ulla est, qui provehit meritis: ita sub rebus ja-
cet, qui se imparem cognoscit meritisq; concupiscit.

Accessit

Princeps.

Secundus
honor.

Forma iudex
anmi.

Electio.

Secundo e-
lectus.

Bene me-
ritus.

Promissum.

Laus Viri
factum.

Iudex.

Honori
impar.

Juvenis Accessit venustas oris, et castitas animi. Juvenem te sedq.
laus. decor ostendit, ab ore primivo carna verba manaverunt.
Contendit flos orationis, et maturitas mentis.

Imitatio Habes primos viros, quos te deceat imitari. Proinde fa-
bonorum. ma, quem sequens dignitate, nam si te privata vita viri
tutibus exercuit, quanto melius provecia declarabit.

Augmentum Licet coctus vester genuino splendore semper irradiet, cla-
honori. rior tamen redditur, quoties augetur lumine dignitatum. Nam
Caelum ipsum stellis copiosissimis pluviam refolget, et de numero
vota pulchritudine mirabilem inuentibus reddit deco-
ren.

Difficile plerumq. Inter medicos difficillimum placendi genus.

Succesor Excelsus praecedentium non corrigitur, nisi cum successor
optimus invenitur.

Medicina Contrariis rebus plerumq. medicina succedit. Nam dum calor
vitalis adhibitus fuerit, frigus postferunt tunc recedit.

Succesor Contraria prioribus imitare, et laudanda peregrini. Ille in
lumnis odiosus, tu stude, ut iustitia redderis acceptus.
Rogax ille, tu continens.

Senectus Sic adeptus es senectutis bona, ut eius non subires incommoda.

Victor Peculiare tibi fuit, et retinens Barbaros aggradi, et non
versos terrore sectari. Sic victoriam Gothorum non
tam numero, quam labore juvisti.

Senectus Senescis quidem corpore, sed laude juvenescis. Meritis
tibi prolixior aetas optatur, in qua fama semper roborat
stior invenitur.

Sic.

166
Sic foetus tui more Aquila se praefatos, regales oculos ab Aula regia
ipso perie cum adultis percuterunt.

Constantes in studio numerosior fortuna glorificat, Olympios
curruis frequenti palma nobilitat: sic vel in leonibus re-
bus gloriosior efficitur, cui frequenter praemia referunt.

Hae est certa gloria, haec indubitata sententia, frequenter
potuisse mereri, per quos homines unquam ornari. Haec e-
triam intrare in nostram curiam debet, qui ad primos ho-
nores non expendunt meritum suum, sed cum magna
susceperint, iterum majora promerentur. Ornant porri-
tales et nostra iudicia: quoniam bene prius electus
creditur, qui seipsum approbatur.

Natura iam bonis adhibita, perseverantia probatur: quia
minus est laudanda incipere, quam bonorum proposi-
tum custodire.

Similes habuisti olim Patres conscripti Decios, similes
vetustas prodicat fuisse Protinos.

Ideo Patres conscripti tot laboribus clarificato, illustri
Viro Gorianio suggestionem quos Patriatus addidit: ne
major esset meritis suis, quam honoribus nuntiis.

Professio vestra, vita celestis est.

Munificentiam Regis quotidie decet cum sole relucere
et iugiter aliquid facere, quo possit laudatus Principis
apparere.

Tanto Divinitati plura debemus, quanto a ceteris non
talibus majora suscepimus. Nam quod simile reperat
Deo, qui possitur imperio.

Absit.

Aula regia.

Praemia.

Post merita
honor, et se-
cunda electio.

Perseveran-
tia.

Vir egregius.

Honor.

Religiosus.

Liberalitas.

Regis.

Gratitude.

Coniungens Absit, ut negemus Affini, quod solemus custodire subje-
dandi sunt etis. Quid enim Tali Viri negare possumus, qui etiam
honore! meliora suis obtinere possit obsequiis. Et ad nostram
gloriam trahimus, quia eum proximum confitemur.

Confirmatio Fruere, iurante Deo, rebus propriis, ex nostra quod aucto-
ritate ritate solidatis. Alij enim tibi iura legitima praestiterunt,
nos possessionis quietem, et cunctis saeculis securam con-
ferimus firmitatem.

Poenarum Severitas publica sicut ab innocentibus vacat, ita necesse
diversitas. est, ut in sceleratis operam sua distributionis impendant,
quia non semper unum merentur iudicium, diversa me-
rita personarum. Nobis ipsi distimilibus iuris sanan-
tur herbarum: aliis cibus, aliis ferrum optatam rem-
cat sospitatem.

Libertas. Sicut grave est, de suo Dominus iure cedere, ita nostris est in-
culla inimicum, seruituti iugo libera velle deprimere.

Amor Feris datum est, agros, sylvas, quod vivere: hominibus autem
domus. locos patrios supra cuncta diligere.

Fama. Virtutibus fama tollitur, si carum merita in hominibus no-
scentur.

Dissimulatio sicut incognita velle nosse, prudentia est, ita comperita
noctiva. dissimulare, dementia est: eo quod certum tempore, cum
noctia res ad correctionem possit celerrima pervenire.

EX LIBRO NONO CASSIODORI.

Urbs cura. Urnicusq; sibi Urbs sua, Respubl. est.

201.

Qui Respubl. statum, et generale cupit stare fastigium, ad
universa debet esse sollicitus: quia non salus in corpore,
nisi quam et membra potuerint obtinere. Insuper u-
nius loci, conuago tota conuenitur, et tanta convenien-
tia vis est, ut unum vultus rebu credas accipi, quan-
do illa coegerit condere. Respubl. siquidem non est
unius civitatis cura, sed totius Regni provisa custodi-
a. Evaporaret, si quid ex ipsa minueretur, in origine
dissidentia sentiantur. Mirum enim habere necesse
est, cui aliquid perit.

O nefarium scelus, importabile malum! quando debuit Re-
publ. serviendo proficere, tunc Libertatem suam cum for-
tunis videtur amittere.

Ordines vestri aequaliter vivant. Nolite gravare mediocri-
ne vos merito opprimere possunt potiores. Poena iusti
peccati est, ut unusquisq; in se recipere possit, quod in
alterum proferens exercuit. Vivite iuste, vivite
continenter.

Grues mercedem noverunt exercere concordiam, inter grem nuli-
bus primatus godritur, quia iniquitatis ambitus non habe-
tur. Vigilant vicissim, communi se causela custodiant, iure
pastus alternus est. Sic honor nullis adimitur, dum omnia
sub comunionem servantur. Aliis etiam volatus, vicaria
aqualitate disponitur: ultima fit prima, et post primatum
tenuit, esse posterior non recusant. Sic gradum comunioni-
ne sociata, sibi sine Reipub. obsequentur, iura dominatu-
parent, sine terrore famulantur. Voluntarie serviendo
libera sunt, et invicem se diligendo manentur. Quorum
morem Scriptores rerum naturalium contuentes, positum
quodammodo.

Cura Princi-
pis circa Res-
publ.

Arripita
Libertas.

Oppressio
vitanda.

Concordia
admiranda
Gruum.

quodammodo inter ipsas esse commemorant, quas civico affectu vivere cognoverunt.

Aurum, et Aurum per bella quodere, nefas est: per maria periculis, lucrum. per falsitates opprobrium. Honesta vero sunt lucra, per quod nemo additur. Et bene acquiritur, quod a nullis adhuc Dominis abrogatur.

Leges. Felix querela est, quando leges pietate superantur: et beata conditio subjectorum, si cognoscant illum alius miserum, quem et sibi optant esse prorsitum.

Honor. Post Parentum claras administrationes bene conferuntur Posteris eminentissimae dignitates: dum nullus acquiescit ingenium jacere intra destinationem suam.

Emulatio. Honestus ambitus est, quos sequimur tempore, vellemus conitii anteire.

Adolescentia. Adolescentia illi incitata à maturitate consilij: tractant juvenes cum modestia senium: ubi morum potius in flore permittitur, quod vix alibi cana aetate generatur.

Majores. Redde laudes Posteris tuis, quas tu à Majoribus accepisti.

Praemia. Propositi nostri est, honestos labores palma remunerationis ornare: ut vicissitudine, quae prorecti gaudet, desideret mordeantur, sibi imputare possint, quod clementissimis temporibus iudicij nostri praemia non mereant.

Idea, ipse sibi. Non exempla aliena perquiras: memor esto, quod feceris, et non indiges admoneri.

Ipsa.

Ipsa est vera securitas, quae de nulla iudicis impietate formidat.

Sine querela suscipi debet onus imperitum, quod longis temporibus constat esse portandum.

Nullum laedit observata iustitia.

Haletis Principem, qui vobiscum beneficiis probatur exortus: et quod subjectis dulcius est, augetur ingenio nevolo cum aetatis augmento.

Iam suo vitio videtur accusari, qui spontanea voluit voluntate corrigi.

Sub quadam excusatione peccare creditur, cui necessarii non praebentur. Et dum mater criminum necessitas tollitur, peccandi ambitus auferatur. Ideo enim à nobis accipit, ne ab aliis quodatur.

Dona regalia quavis parva sublimant: quia simul et meritorum gratiam reperisse creditur, qui principali munere sublevatur.

Absint à nostro saeculo damnosa compendia. Illud tantum vere possumus lucrum dicere, quod constat divina iudicia non punire.

Iustissimae leges, ut bonis aperiant, ita claudunt malis moribus actionem.

Non possunt dici iusta, quae nimia sunt.

Si innocentes se tormenta suffragare confidunt, dum querelis liberam vocem: ut iusti legibus vindicent, quod iniquis ausibus pertulerunt. Quia volumus innocentes à iudicibus seprimi, quos ad eorum praesidia constat elevari.

Iudex.

Onus.

Iustitia.

Lex.

Correctio.

Necessitas.

Donum regale.

Damnosa compendia.

Legum vis.

Injustitia.

Lex et iudex.

Tanto

Vitium. Tanto gravius grassantur vitia, quanto probantur magis interna.

Idem. Unum recumbit in altero, facilius prope inimicorum acies cadunt, si nostro duo delicta subducimus.

Lex. Nemo faciat, quod iura condemnant.

Iustitia. Silet enim aequitas, si culpa non vociferetur admissa: et seriatum quiescit Principis ingenium, quod non fuerit aliqua querela provocatum.

Praemium Indiscreti hominum mores, confusim vagarentur, si aut culpa formidinem, aut virtus praemia non haberet.

Electio. Electio nostra de meritis venit: et tanto quis regni animo procuratur, quanto bonis studiis societate coniungitur.

Laus singulari. Nihil vobis aetas longa subduxit, antiquos in te Deciosque cognovit, Decios inquam, prisci saeculis honoratum prosapiem, libertatis auxilium, curid decus, Romani nominis singulare praeconium.

Parentum gloria ex-citamus. Exempla nos movendo seraper accendunt. Quia magis recundit stimulus est laus Parentum, dum illis non pariter esse impares, quos gaudemus auctores.

Familia O temporum singulare praeconium, curia Romana completur penes vestra familia.

Fili laudabiles. Adde laudes egregias senioribus, sepeus aetas cum aliqua operabili noveritate succedat. Nam si gloriosum est posteris, avitas excellere facultates, quanto prestantius est, hereditarias augere virtutes.

Educavit

163
Educatio
optima filiorum.
Educatit liberos nulla discretionem laudandos, pondere moderationis aequales, ingenij vivacitate consimiles, et morum societate vere germanos. Quorum infantiam Bonis artibus enutritam, juvenutem quoque armis exercuit, fortis animum literis, membra gymnasiis. Tradens amicis exhibere constantiam, Dominis fidem. Incent se alij possessione locupletari, sumum putent Bonum, solas esse divitias. In hac autem Domino non factum patriam is, sed et virtutibus additur hereditas. Hoc est profecto quod vere divites facit: quando nullum melius potest esse compendium, quam laudibus successisse Majorum.

Beneficia nulla abominabili taxatione vendebas: ut haec non tibi ad opinionis divitias proficeret: dum minime praesidio subjaceret.

Nescio quo pacto rara est in hominibus manus clava, et aperta iustitia.

EX LIBRO DECIMO CASSIODORI.

Astra ipsa caeli mutuo reguntur auxilio, et vicario labore participata mundum suis luminibus administrant. Idem quoque homini duplices manus, socias aures, oculos geminos Divina tribuerunt: ut robustius peragere tur officium, quod duorum fuerat societate compendium.

Consilium mutare detrectat improvidus: sapientiam vero ille potest in altero, penam enim est salutis magnitudo.

Aligva.

Educatio
optima filiorum.

Beneficium.

Clava manus
et aperta iustitia.

Socij labore.

Consilia.

Sapientia Aliqua in Mundo non potest esse fortuna, quam lite-
rarum non augeat gloriosa notitia.

Parsonia Haec est regalis procul dubio virtus, celerius neque
verborum via sentire, tardius in verba prorumpere.

Sermo Nescit poenitenda loqui, qui proferenda prius suo
cautus. Tradidit examini.

Veritas Ad bonum publicum, veritatem non pulet confiteri.

Iure vi Si quis habuerit cum altero forte negotium, ad com-
vendum munia jura descendite, forma vos taceantur, non ini-
qua praesumptio.

Correctio A domesticis inchoare volumus disciplinam, ut reli-
quos pudet errare, quando nostris cognoscimus ex-
cedendi licentiam non praebere.

Personae Necessarium probatur esse Reipubl. personas dignitas
dignitatis tibus aptas eligere: ut cui iustitia committitur, ma-
gis moribus non gravetur: aliqui inefficax est ad
homine exigere, quod agnoscitur non habere: con-
tra, confidenter quod dicitur, quod inesse sentitur.

Familia Si gloria est bonorum Principum, incognitas honoribus
titulata clarificare personas, (cum quidam a subjectis pro-
ficiuntur, Regnantium laudibus applicatur): quanto
nobis praestantius est, nobilissimam Familiam reddere,
quod eam cognoscimus, etiam nascendi sorte mem-
isse.

Exempla mala Quae scintilla non fiat excusabilis, si Roma deliquerit.

Nulla

170
Nulla dignitas minor est, cum bene geritur: quando re-
verentiam plerumque actio videtur accipere de claritate
personae.

Minorum fluminum vocabula major annis absorbet.

Amovete suspensiones ab ordine vestro semper extrane-
as. Non decet Scutum corrigi, qui debet alios pax-
na exhortatione moderari.

Non vanum, non dolorum, nec seditionibus plenum,
populum decet esse Romanum.

Vestra securitas, noster ornatus est, et hoc vere gra-
tanter accipimus, cum gaudia vos habere sentimus.

Absit enim, ut nostris temporibus Urbs illa muris in-
deatur protegi, quam constat hominibus, vel sola
opinione fuisse ferri.

Nihil securum, nihil poterit stabile reperiri, si sem-
per invidentium vota ad illicitas accedere permit-
tantur invidias.

Non in cubilibus angustis, sed in campis late patenti-
bus electum me esse noveritis: nec inter blandi-
entium delicata colloquia, sed tubis concrepantibus
sum quod dicitur: ut tali fremitu concitatus, desiderio
virtutis ingens Regem sibi Martium Jehu po-
pulus inveniret.

Deponite nunc damnorum metum, dispendiorum su-
spiciones abjicite: nihil sub nobis asperum formi-
detis. Amare novimus viros fortes, qui aliquis bella
persequuntur.

Dignitas
exigua.

Fluvius.

Suspicio et
Tenuis.

Seditio.

Securitas.

Urbs sine
muris.

Invidia.

Electio
in campis.

Suspicio
deponenda.

peregrinus. Ad gentis utilitatem respiciet omne, quod
agimus, privatim nec nos amabimus. Vitiger Rex
ad Gothos.

Sat sapi- Pauca discere, sapientia vestra sufficiunt: gloria in al-
enti. to pectore profenditur, quod consideratum sem-
per augetur.

EX LIBRO UNDECIMO CASSIODORI.

Juvenis Larum omnino bonum est, Dominum triumphare de
Rex. moribus, et hoc consequi in florida aetate, ad quod
vix creditur carā modestiā pervenire.

Nonita. Difficilius errat ovis, quā voces desiderat audire Pa-
storis: nec facile efficitur vitiosus, cui admonitio
insistit assidua.

Cautus ex Scitis, quod turpia neglectas intulerit, scopulus vitam
alio periculo dux est, ubi alter offerdit.

Lucrum Quid enim acquiri putatur, ubi bona conscientia per-
iniquum. ditur? aut in qua parte possit homo proficere, si in-
nocentiam probatus fuerit amisisse.

Caus. Non censor, sed laudator vester esse desidero.

Crimes Quid timeat reus, quom viderit crimen in facibus
honoratum constitutum.

Discordia. Noli per discordiam dissipare, quod deberes per bella
defendere.

Quies. Humanum genus ideo militat, ut peractis sudoribus congruescat.

Differri

171
Differri non patimur merita: ut ad studia bonorum actu-
um provocemus vota cunctorum.

Uni acceptum fuisse, interdum gratia est: multi pla-
cuisse, iudicium.

Ex hac virtute suavissimos fructus legimus, et remit-
tendo aliis, nobis parcimus.

Pecora ipsa vitare norunt, quā se laesisse cognoscunt
itinerā illa non repetunt, ubi in foream corruerunt.
Tenaces lapides avis caesa declinat, haerentem vicinā
alis suspecta non insidet. Piceus liquor arenā secul-
libus, ut plumbati lini insidias evadet, immergit.

EX LIBRO UNDECIMO CASSIODORI.

Reginam vitiorum avaritiam fuge, cui cuncta crimina
desertabili devotione famulantur: quā dum peccatis
hominis ingressa fuerit, gregatim prope maleficia in-
hortes admittit. Ferri non potest recepta, quā necit
esse solitaria.

Sit in nobis fides libera, ut aliorum peccatis emen-
dare peccata.

Dilatatio tributi, major fit causa dispendij, quando irri-
tē suspenditur, quod nullis protractionibus evitatur.

Viri fortes semper in pace modesti sunt: et iustifi-
am minus dirigunt, quā frequentes proelia tractave-
runt.

Ultra omnes crudelitates est, divitem velle fieri de-
xiguitate

Præmia

Placere nul-
li.

Venia

Pericula
vitanda.

Avaritia.

Judex probus.

Tributa.

Miles ve-
teranus.

xiguitate mendici. Amentur honesta lucra: horre-
antur damnosa compendia.

Crudelis Relinquit crudelē misericordiam, beneficia tota
misericordia detestatione felita.

Injuria Gravioſe poenā pleſendus eſt, qui uſq; ad injuriā di-
Dei. vinam, ſuam defendit audaciā.

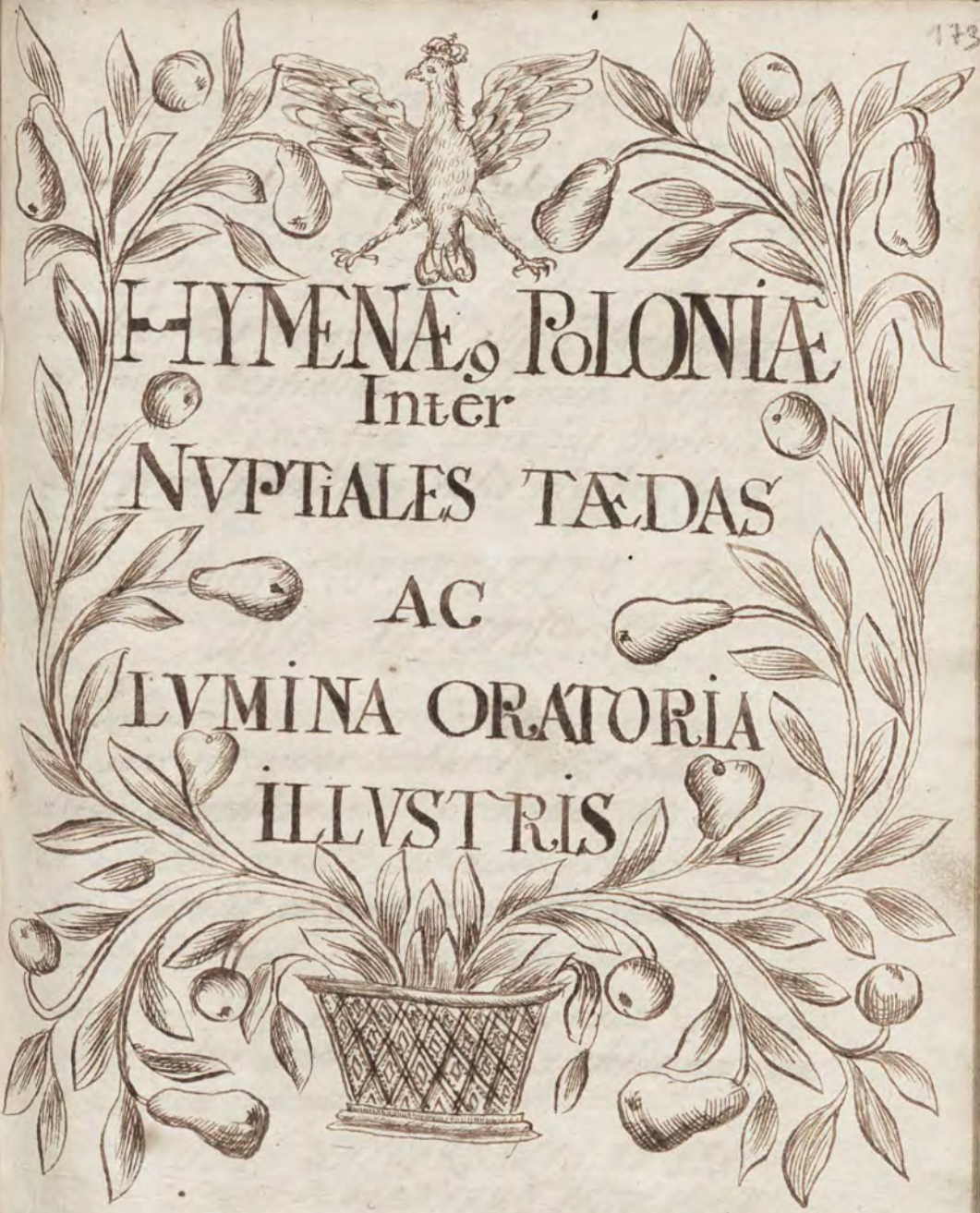
Aëris Patria fervens levis efficit et acutos, frigida tardos
temperia et subdolos, ſola temperata eſt, quā mores hominū
ſuā qualitate componit. Aliū eſt, quod Antiqui Athē-
nas ſedem ſapientiam eſſe dixerunt, quā aëris
puritate peruncta, lucidiſſimas ſenſus ad contem-
plativam partem felici largitate præparavit.

Crimen. Amicum eſt crimini, velle nesciri: et qui vias ſuas occultat,
conſcientiam prodit.

Rex. Universos affligit, qui Regi aliquid neceſſarium ſubtrahit: poſ-
ſum lſq; optat ab omnib; cunctos contriſtat, ſi probeſtur of-
fenſus.

Mundus ſa- Nil ſine cauſa periturus, nec mundus fortuitis caſibus im-
pientia, non elicitur: ſed quāquā venire videmus ad terminum,
cauſa regit: divinum conſtat eſſe conſilium.

Et haecenus partim ſacitus, partim ſapientior
Ravennensis Senator Polonium juvenem cul-
tion efformabat, et politium: ex-
perientia deinde Magna rerum,
et diuturna nocturnā libro-
rum politiorū lectio
magis versatum in arte politica faciet.
Ad. Majorem. D. Gloriam.

HYMENÆ, POLONIÆ

Inter

NUPCIALES TÆDAS

AC

LUMINA ORATORIA

ILLVSTRIS

ARTIS RHETORICAE

LIBER

DE VITIIS

AC

CAUSIS

ILLIS

174
Tamen frequens Polonis Eloquentiae usus est, ut nec latari, nec flere, nec salutare amicos, nec valedicere absentibus sine Rhetorica fauultia officij moris habeant. Fauultissimi tamen Poloni sunt, cum latantur; nostri propositi est, Auditoribus Eloquentiam aliqua fundamenta et artificia Nuptialium Orationum indicare, Christianum Hymendum tum in Oratoris magis, quam genialibus talis illustrem facere.

MODUS CONFICIENDAE ORATIONIS ANTEPRONATIUM.

Primum dividuntur Orationes antepronationales, aliae sunt quae preces continent, aliae quibus respondetur ad petitiones. Universaliter haec puncta in praesenti materia praecis habenda. 1mo: Laus Familiae, ad quam se confert Sponsus. 2do: Affectus et motiva quibus fertur ad illam conjunctionem. 3to: Si ignotus sit, reddat causam, cur se audeat conferre. 4to: Gratitude suam et animum promptum offert.

MODUS UNIVERSALIS, ET GRATITUDINI PERSONARUM ACCOMMODATUS.

Primus

Primus censeri potest cum à thesi seu univ-
sali propositione vel discursu incitatur oratio.

PRÆBS ORATIONIS
PETTORIAE SPONSÆ.

a. Wielka praca szukać, ale niemniejsza uciecha
znaleść przyjaciela. Mój wielce Mł. Panie. Co-
kolwiek w tym laboris, cokolwiek studij intenditur
mito jest, jeśli zamysły požądane swego kresu
dochodzą. Ani się, w tej pracy tęskność uwarzy,
do której sama Natura prowadzi: amicus diu-
dium animæ est, kto go niema, na goty tylko
zynym będąc na nieszczęście swoje wyskoczyć ma-
si. Pomienionego szczęścia ja sobie pragnę, w
Dom W.M.M. Pana y unizoną prozbę y zyczkie
afekta zapuszczam; otworzyła mi do tego wro-
ta y przysięgę świadoma całemu Wpewodźtwu ludz-
kości W.M.M. Pana, która nigdy pokornych a
dopieroż przyjacielskich supplicacyj zrazu
niezwycięża. Pokazatami drogę jasnowidczą
starożytnemi zastępami zaręczy tego w lipczy-
znie Domu ozdoba (hic excurres in laudem do-
mūs) mam nadzieję, i wliczbę unizonych stup
y wiernych przyjaciół swoich moję przyjacielską

Utrajonie już długi, expectatyna, serce; wielki bo-
wsem desiderantis animi cruciatus & &.

Niedopiero dziś prawda, co tam ktoś powie, że
ze owa czwórka tać się niemoże: ignis, fufis,
tristitia et amor, o innych niekontrawerżnie, to mi-
tości świadkiem jestem. Albowiem y legomus Pan
N. wprzymy kł. Domowi W.M.M. Pana zażra-
ny affektem utać tego w sercu niemoże, ale moję
zyczkiewego W.M.M. Pana zażra, abym chęci jego
z powolnością, wszelką, in apertum et lucem otwor-
zył: takoz powazam się, vota et preces in sinum
W.M.M. Pana deponere o nierozdzielnego przyjaciela
z Domu W.M.M. Pana upraszając, żądając legomus
Pan N. aby się, W.M.M. Panstwu tanto nexu zo-
dożywołnego stupa, oddał. Całkowitą legomus Pa-
na N. prowadzą, osobliwie dotę upatrzonego w
Domu W.M.M. Panstwu kłeynotu & urodzenie,
wysokie (noty &. Niepogardzić rozumiem unizo-
noscia, jego y chęci, do ustug oraz y narzę, przy-
jacielską prozbę, ale vota y preces y gorące desi-
deria legomus Pana N. słowem swym y obietni-
cami wpožadane odmiennie powiechy.

Niespodziany podobno gość, zyczkiewy jednak
przyjaciel wierny a unizony stupa w oczach W.M.M.
Panstwu

2

3

Panstwa stawa, wszakże niejedną do znajomości
drogą a częstokroć pewniejzszą. Która nie okiem
ale stawa, serce przyprówdza, nie tak albowiem
rychłito omylnie przeniknie oko jako stawa opłosi
niepochybna &. Tym torem y ja do przyjaźni y
znajomości y dożywołnyd afektów W.M.M. Pan-
stwa Segomskiego Pana N. w ten zacny y przeswie-
tły Dom wprowadzam (hic excurres uberius
in laudem Domus) rozumiem że ani Segomski in-
tencye ani moja Braterska ustuga in irritum
nie poydzie. Czyni otuchę głośna W.M.M. Pan-
stwa ludzkosc & (excurres in laudem Parentum)
Ten jedyny zawodow Segomskiego Pana cel jest, zy-
cie y zdrowie ustugami W.M.M. Panstwa altere
& tylko temu aby walecznemu Encaszowi nie
przez jednego Turnusa tumulum thalamum do-
bywającemu w Domu W.M.M. Panstwa dostać
się Lannina.

4 Nie masz nic pod słońcem tak dalece potrze-
bnego, jako szczyry a zyczyliwy przyjaciel. Co
nam po wspaniałych honorach, co po dygni-
tarstwach, tryumfalnych apparatach, jeśli a-
micum testem et participem felicitatis odda-
lemy &. Dobrze y mądrze powiedziat ora-
tor

176
tor Rzymski: cuius opes aut tanta possumt esse, aut
unquam fuerunt, quod sine amicorum officiis pos-
sint stare. Wię y Segomosc Pan N. dobrze to u
siebie uwazywszy, a oraz starozytny w skutk
y stawa, zamozney Familij W.M.M. Panstwa przy-
patrzywszy się, w Domu tak zacnym o nieroz-
dzielnego przyjaciela przezemnie się, stara &
unizemie upraszając, aby W.M.M. Panstwo pod
potzet szczyrozychliwych przyjaciół y stąg sw-
ich Segomskiego Pana N. policzywszy, przeduziszę
zamyśły jego tak sławym uprzedowali konse-
sem i y do sworey się gortącego przyjaźni doży-
wołnym opatrzył przyjacielom.

5 Miałko się, rzeczom przypatryt, kto skwa-
pliwa, onemu Filozofowi przyjaźnia cniżim, kto-
ry w pot bratego dnia z zapalona, pochodnia, szu-
kał ludzi. Wielka albowiem y trudna jest lubo
wspólnym ludzi gronie nagasc na cztownike y
miedzy ludzmi niczego się pozgodicie mniay nie
znayduie ktorym by mogłt arcana zamyślow albo
trosk swych wylac, bez stuzney sera trwoży.
Szeli temu y Liedy wypogodzonym Niebo słoń-
cem przywierać miato y tysiąc z Filozofem za-
pali pochodni, temu y w ten czas który doży-
woł

wolnego sobie szuka przyjaciela, z którymby się nie
tylko do granicznego zyciu ludzkemu kamienia
to jest na trochę lat, ale na całą, by można
wieczności zyc nie steskowało. Segomoy Pan N.
obrociwszy affekty swoje y przyjacielskie inke-
rye w zaony Dom W.M.M. Panstwa, tak fortun-
ny jest ze mu z wrota, szukać przyjaciela nie
trzeba. Daje mu od tego łacna, libertas, y
W.M.M. Panstwa jasney Familij godnosc, zapo-
łone wytraga z reku pochodnie splendor stawy
tot saculis Marte et arte zebrany.

6) Gdzie raz w sercu ludzkim zapozi mitos tam
y z sama, wiecznością, gotowa graniczy, żeby
napiętego dokazać dzieła. Mnie wiele Młde
Panstwo. Niespracowana nigdy w zawodach
sworich, az do zamierzonego dopędzi terminu.
Segomoy Pan N. mienprzod w nadziei swor-
iey stabić albo z pracy y wagi dopusei, az
dożywotna, przyjazn w Domu W.M.M. Panstwa
sobie pozyczy; już dawno z nieodmienną
checią, sworiz, w Dom W.M.M. Panstwa zmierzit.
Y teraz nieustając zyczliwe serce przemiesz y
proszy wylewa; ktada wręce W.M.M. Panstwa
petne

177
petne affektow serce swoje, ktoromu niegdzie in-
dziej miejsca przyzwolitzego y miliziego nie znaj-
dzie, jako w zajemney przyjazni Scyffli Panny
N. Zyczy sobie Feay y uprasza aby od Cyrow-
skiego affektu W.M.M. Pana nie był odzwuony, o
ktory wieko się ktaniając, całe się, na wieki
W.M.M. Panstwa poswieca ustaje, i czekaąc y
upraszając o szczegława, nadziei sworicy decyzyę;
nie uważając ze W.M.M. Panstwo tam woli, swo-
ia, sklonicie, gdzie Segomoy Pan N. wola swo-
ie y desideria skierowat.

7) Ta jest porządka ludzi na tym świecie in-
ferwa, aby kiedykolwiek z serdecznych zamy-
stow sworich przy wiernym przyjacielu mogt
sworze odbierać ulontentowanie. Mnie wiele
Młde Panstwo. Tak zapalony bedag nie ma-
tym affektow y mitosiz ogniem łazon, dotąd po
niezbudzonem zeglomat morzu, poki fortuna-
tas insulas przyjazni niedopędzit. Niespodoy-
ny w affektach sworich Thescuz tak adugo
po skrytych y zawitych Stakach y tulat się La-
biryntach, poki po rozpuszczoney nici Ari-
adny niedorzecit &. Facies applicationem, et
vota N. N. expones.
Ma

8.

Ma to z natury każdego serce iż na miejscu nieradu stoi, w samym go nawet ciele lubo gran-
townie Reka Boska osadzita, tak przeciw, nie-
spokojnie, iż ustawiczne minuty wytkiwać, nie-
jako wydziera się z ciała: aże samo odbrezec
niemoże (stowiera), częstokroć wywiera affek-
mi. Podpadło temu ludzkiego życia obroto-
wi Jegomości Pana N. serce, gdy bez tak prze-
lat za różnymi inspiracyami fo Palladi wsko-
tauk, fo odważnego Maru idąc, na nich niepo-
czywał: aże dopiero teraz za Mēta, samego inspi-
rawa, w Dom WtM Pana, zyskliwe obraca serce,
zycząc sobie, aby post hoc vita motus w doży-
wołnym przyjaciela Jegomości Pannie N. odebrał
tranquillitatem. Niema mu wstętu czyni O,
soby y domu ignorancya & hic abstrigenda
est Familia Sponsi, enumeranda talenta et
virtutes, et preces iteranda.

9

Wiedząc dobrze Jegomości Pan N. jak wiel-
kie jest momentum ad prosperitatem Viri Uxor
bona, y ze ten, który possidet Uxorem bonam,
inchoat feliciem possessionem: po atupiej y
pilnej konsultacyi w domu WtM Pana nie-
rozdziałnego przez mnie, itupę, y przyjaciela
swoego szuka adherentia. Y gdyby jeszcze te
raznie

178

razniejsze wieki długi, przepolerowane politycz, on
grubych niegdy Indow trzymaty zwyczaj, aby między
innemi bogatemi Kupcami chian Sponsus venales
stawiono: nieporównana, ochota, sub hanc hastam
Zwapiłby się, Jegomości Pan N. aby na tak pro-
danym szczęśliwości stanąłby emporium, za-
dnym nieborgował impensom: y wziętem wry-
skie swoje fortuny forty, aby nad wszystkie Len-
towniejszego Kupit sobie przyjaciela. Dlatego
tamie u niego wszystkie ukłony y unizone petita: nig-
dy swym zdaniem nieprzyjada na to ze carō emi-
tur, przez precibus przyjaciela poradany y usilna
instancya, w domu WtM Pana będzie mogt być
Kupiony. Wie bowiem dobrze, jakie w wyrobku ce-
nie y reputacyi są, przy wielkim urodzeniu Jegomości
Panny N. qualitates y skosby przedhodzące Natury
dotes, pilna zacnych Rodzicow instytucya, pi-
lne (not zadatki & hic potes ulterius excurrere
in laudes Sponsi. Przezo niisto do nog WtM
Pana przecownie upadając Jegomości Pan N. hic
breviter excurrere potes in laudes talentorum, Vir-
tutum et Familii, si est ignota Sponsi) unize-
nie uprząza, aby! WtM Pan serce swoje ku
niemu skłoniwszy, był mu Domu swego nie-
zadowolował ozdoby. Pewien WtM Pan bądź, gdy

gdy to singulare Lotdzialskiego serca delictum se
gomoze Pan N. odbierze, oraz samey Fortunie
y ustugom przeciwko W.M.M. Panu wszelakim
pomyslным zaręczy się powiehom.

30.

Złoty sentiment, cenz, przedhodzaca sententya
Plutarcha jest: magnus thesaurus, amicus est. Dro-
gac ta zaprawde, zyczliwego przyjaciele cenz, ale tym
wazniejszye wopnij całego swiata, na pondus, im
prawdziwsze złotego affektu iudicia, po sobie poskru-
ie. Y coz bowiem moze się, między fortunaciami sukces-
sami liczye szczęśliwszego, jako takiego sobie przybrał
adherenta, ktoremu bys wszystkich zamyslow swoich
arcana mogt powierzye. Wielki to od Fortuny podaru-
nek, wielka na cety zywot intrata y substancya, za
ktora, tak wielkie dobra się snawia; ze az wopot du-
szy granice widziwe: amicus animi dimidium. Niek-
do drugich złoty Ganges droga, powadzia, ptywa, niel-
niezmierna Pedikratosa fortuna wdepozyt idzie, wsty-
skie tego swiata chor y nasytoderze speciaty w goss-
kie się absinthium obroca, bez szczerego przyjaciele.
Przyjazni tej proceder zważywszy Legomj Pan N.
do zacnego tot titulis W.M.M. Panstwa Domu z
przyjaznym skłania się affektem, postada w tym
skłobie nadziei, swię, z ktorogo tak wiele nieo-
szacowanych wyrokow Parentu prezentow na os-
blizna

blizna, ozdoby, Cyczyny Fortuna wymiata dawno. Nij-
barzuj go jednak Domu W.M.M. Pana postia (hic be-
viter excurres in laudem Virginis) magnifici vi-
pociaga prawe & &. Mewatgi ze w.M.M. Panstwa
taslawie annuctis desideris Legomj Pan N. y za-
pedzoremu raz affektowi niedokszicue chueli ole
regulam: o co y powtornie supplicue przesemnie.

RESPONDETUR PETENTIBUS.

Responsio incumbit Parentibus vel Tutoribus
vel Affinibus. In responsionibus hinc observa-
da veniunt. 1mo: Gratum sibi esse festari
debet tam adventum hospitis, quam petentis
amicitiam. 2do: Modeste laudes suas ab ho-
spite congestas extenuet. 3tio: Encomia spon-
si obiter celebret. 4to: Directe respondebit ad
postulata, hoc est vel concedet, vel negabit, vel
differet quod petitur.

PARER CONSIDENDI.

Szczegolnie wyswiadczona, Legomj Pan N. a
ku mne studze swemu zyczliwou appetare,
y siebie oraz zcaym Domem motie do prawdy
szczerou pospelyj przypuszczonego przy zacney
W.M.M. Pana przienyji z nowa, się przyjaznia
tu stawiajacego distmare wnicu issem. W-
czak

czach świata Piłkiego znowu Segonsi Pana N.
Familij tak starożytnością, jako pradkowi fa-
ctis memz in lucem, memz in spectaculum od
Antecessorow podana pretium mi przynosi wi-
kie, lecz y samogo Segonsi Pana N. (ktorego
tu W.M.M.Pan zyczliwym Ablegatem stawił)
wysokie doter niemięysza, cenę, czynią. Za-
prawdy, musiałaby wstia laborare zrcem, gdy-
bym tak własny Fortuny mojej, która z tej se-
gonsi ku Domowi memu chęci tak pogodnie
działa wchodzi, dojrzec niemogł. Albo tak
inhumanus zostawać, zebym tej wstie przy-
chilney Segonsi Pana N. benedicyj przyjac
niemił: albo na koniec tak dobru memu
invidus, gdybym Segonsi Panu N. a z nim
szczęściu mojemu patefacere aditum niakusł
albo omieszł. Laczey tedy y sam upraszam
Segonsi Pana N. przez W.M.M.Pana, aby prze-
zawsz, prsencya, swia, wprogi moie poprze-
szyc raczył (poniewasz tak się naprzod Boga
a potym Segonsi Panu N. podobat) W.M.M.Pan
y Grad się zaczęła, szczęściu moiego kielam
chary dalszy feyere, obadwa Domy na wieczna,
do uslug daniny sobie obliqnuć.

Jeżeli kiedy przychilnym czotem szczęściu
2-402

4

180
zyczliwe uderzyło, tedy dziś kiedy Segonsi Pana
N. chęci wprogi istonity moie. Dziękuję ze
Segonsi Pan N. oyczyrte kłajnoty swie y
grzechnosci talenta wyszła, a stowem jedynym
bogate wysmienitych (tot comendium et de-
peritum w Domu moim Kłack & f.

PARAB'S DIFFERENDI.

Co niegodziwie faha chrześcijańskie na dymana-
tozey Larcie palcem Providencyj Boskiej na-
gicaty, to chybie niemozie, y kiedys tedyz
być musi. Nie dzinieysza tacina jest: prede-
stinata neminem pretereunt. Widzę prawie
na oko a ledwie na palpo manibus, ze się do
zawarcia tak scielej między moim a Segonsi
Pana N. Domem taji z swom Niebo interemie
suffragium y ta Laxym influenayami, niegdzie
indziej serce Segonsi Pana N. amica inclinant
astra, tylko do mnie stugi swego. Ja się z
tym deklaruję, ze za taki Segonsi Pana N. prze-
wisko nam affekt a W.M.M.Pana fatyge y przy-
jacielska, ustuge, unisemie dzylowa powinien;
o to usilnu proszę, aby W.M.M.Pan w tym
upewnie Segonsi Pana N. raczył, ze gdzie raz
zakotarat, tam mu nieodmiennym stowem y
pochoona, do uslug ciekota, szeroko otworza.
Fajko

tylko na mata, czasu chwile, dla stuzney pro-
tensyj będzie raczył zgodzić być cierpliwym,
mając za to ze wytrzymane dawno u mnie owe
axioma: quod differitur non auferitur. Ba-
ga mego interim gestymi supplicami etiam mi
przesłane, i aby to coelitus ratum gratum ha-
beat co Inuicem, zgodzi Panu N. przy zbro-
wni dobrym trymie w lazdy momecie szczy-
sliwosci zyczenia.

Wiem bardzo dobrze jako sobie comacho-
rem tantum, którego W.M.M. Pan w Dom moj
prowadzisz, powinieniem asfirmare. Wiem y to
sako powinien W.M.M. Panu cedere, y zycz-
liwym affektom acquiescere; y niewiedzę, nie
co bym mogł apponere tak wielkiej instanc-
cji W.M.M. Pana. Uczym nieprzeciwni-
czym woli y inclinacyj zgodzi Pana N. Kto-
rego totum vulgato per orbem stant docu-
menta Domus, y plena imaginibus atria
dobrze nieraz widziatem. Tym wszystkim
ze ad poenitendum propevarem cito, iudicando
chowam sobie decretoriam sententiam na czas
dalszy, aby tym lepiej et majori firmamento sta-
wieniu obroya Saneto Domow. Niepowstrzymam
o zainosci y affekcie zgodzi Pana N. ale to jest
sako

intentam moie, abym schismion krewnych y kolliga-
tow animorum inclinationem zrozumiał. Niech
mi się godzi nullo amicitia deponendo differre
non auferre moy konsens. A Waszei Moji Mj.
Panowie altissimo iudicio przed zgodzi Panem
N. mnie zastapicie, ze dawszy majcie stuzney
prolongacyj, ad inconsultam festinationem moie
przynaglacz niebędziecie.

PARRES NEGANDI.

Y to kondycy ludzkiej spore jest infortunium, &
ze ultra częstokroć dozący do nas fortuny przy-
puszcie bymy dobrze chcieli, niemożemy. Jest to
Moy Mj. Panie wyzra nad inclinacye y decyzye
nasze potestas, która y daleko zakierowane za-
myśle cofnąć tak może, jako y niechętnie im-
pellere. Szybym y ja nad zwyczyaj y zamiar
osobliwie dziś szczęśliwym bydz niemogł? do
ktorego zgodzi Pana N. Fortuna do scisty
przyjami zemna, dęć, wspaniate wszystkich
Przedkwo decora y swore przedzie &. Ale ma-
rey rzucita już losy Gęka Boska, za ktorey-
bym dobrze chiał wychylić się zaprzeciwym propo-
sytum, niemożę. A zaty m ponieważ tak stu-
sako

szney y tak miſtey ſegomſi Pana N. respondere af-
fektacyj jakoby ſobie zyczyt trudno, na wszy-
ſtkie inne by najſarczywſze okazye wzamiane,
terazniejszey lub niepowolney negatywy cale ſię
oddawam: niſko o to ſegomſi Pana N. ſupplicacyj,
aby mię z przyjacielſkiej y wſtak wielu okazyak
doznaney taſki rugowac dla zatrzymanego nad
wola, ſegomſi conſenſu nieraczyt, ſtóry zawſze
y wſzędnie ſtuga, y Bratem ſegomſi Pana N. zo-
ſlawac winien będe. Wſſm Panu y Bratu
zaſ za zyczliwe oboyyu Domowi ſtudiu wazenie
dziękuę, nigodchybnym do odwrzyczenia trybu-
tem ſey ſię godziny obliwac.

Przyznać y ſami Wſſm Panowie, ze czyſto
lubo na rozbrać nięzmierza ludzka przyjaźń, prec-
iſnie jednak Męba ſwoim nieprzyjaźń, ordynan-
sem. Mly ludzie tam y ſam zamysł nare o-
bracamy, a wola zaſ Boſka inſzym ie pierze-
ſtue Dekretem. Przyznawamy radzi ſegomſi
Panu N. ze go ſzczodre Męba na wyſtę talen-
tu, y ſwietne ſkarozytney Proſapj Dignoty
nad inſzych wynioſty wielu: wiemy wſzyſcy,
jake Dignitarſtwa do Domu ſię ſego gwarantem
prawie winety, jake Heroiczne dzieła na tublam
Czyzyr

182.
Czyzyrny et ſingularis deus wychodziły, y ſam le-
gomoſi Pan N. veſtigi Patrum regendo jak glo-
riose goſtęnie wſtawie: Aſz naby tedy byta,
aby ſegomſi intęnye konci ty y cel międy. Ale
ze y nam y ſegomſi niegodobna niechętne Męba
przeſkoczy granice: trudno ſtopoſtawienſtwa
tam ſracowac ſedzieliſtwa abo obętnie y na-
dzieie czyni, gdzie ſame ſata wiaza rze. Dze-
Luiemy tedy ſegomſi Panu N. za ſzczębrę, ku
Domowi naſzemu przychiltow y zyczliwoſć, ko-
ra, my choc bez iſtney liji dozywoſtue odſtępo-
wac powinni, na dalſze y inne cale ſię ofiaruiac
uſtęgi.

SUPPLET ERUNTUMS
PRESENTI MARETH SERVENI

Quidam verum et sincerum Amicum falſifi-
quā expreſſit. Pinxit addeventem capite nudo
in cuius fronte ſcriptum erat hycmi of deſtaſ:
in ſinibria peſti vora et mors: latus uſq ad
cor habuit apertum, in quo ſcriptum erat longe
et prope.

Quid in Templo Amoris tale ſimularum
ſuit: Amor adamantiniſ circuliſ connectebat
corda, ad cuius pedes leones cum agnis et cor-
vis cubabant paſſice.
Nidem

Bidem et aliud in hanc formam videbatur sim-
ulacrum: Erant tres columnae erectae, quarum
mediis ex lapidebus ad instar condium fabricatae,
ex his in utramque partem prominabant latera a-
damentina neccentes alias columnas duas, qua-
rum una virilem proferebat formam, altera mu-
liebrem, utriusque in fronte scriptum erat: Honor et A-
mor.

Testatur Plinius apud Persas genus esse an-
boris, quod ab illis dicitur esse amor: hoc vul-
tum praefert cordis, folia vero ad formam lyrei.

Aegyptij Amorem pingebant hac forma: loco
sacri applicabant idem, ex quo alij radii dirige-
bantur ad cadaver illudque animabant, alij ad lapi-
dem eumque in cineres comminabant, alij ad gla-
ciem eumque in agrum reddebant.

Votum olim Momii, ut ad cuiuslibet Amici
cor fenestra sibi pateret, per quam ejus in se
amorem prospiceret.

Apud Graecos dum convalescerentur sponsa-
lia, Neosponsus dividebat gladis pomum, ul-
tus medium sponsa porripiebat.

Democritus dicebat, qui bonam generum
tractus est, invenit filium: qui malum per-
didit et filiam.

Veteres

Veteres Franci Nuptiarum die gestabant e pe-
ctore suspensum idem floribus et specieis redimitum.

Apud antiquiores Latinos non conjuges jugum
cervicibus insimul imponebant, illudque trahabant.
Unde Conjugia et Conjuges dicuntur.

Indorum Virgines cum sint nobiles, produ-
cuntur in publicum a Parentibus accurrente mul-
titudine, datur optio eligendi sibi virum e coetu
adstantium (quem virtute aliqua insigniter pro-
stantem putent)

Orpheus inferos adire recitanda conjugis
causa fingitur a Poetis. Sabellicus lib. 3to.

Lacedaemorum Virgo quoddam roganti cuidam,
quam dotem esset allatura, respondit: Pudici-
tiam, virtutem mihi a Majoribus traditam.
Plutarchus.

Lucius Sylla cognomento Felix hoc pri-
mum inter fortunas sibi esse dixit, quod P. Me-
tellum haberet amicum. Idem.

Philosophi amoris cognomento soelum intel-
ligunt, et amorem primum omnium esse gentium
dicunt.

Apud Scythas Scythiae gentes uxorem ducunt
pugnam cum ea suscipit, et si illa superior evadit
castroem facit atque imperium tenet, si in-
ferior

Senior sit, regitur ab iano. Helianus libro de
odeuino.

Apud Aegyptios Virgines nubiles in publicum
producta singulis annis venales proponuntur.
Herodotus.

Apud nonnullos Populos sponda ubi sponso
elgebant eo pacto, ut, viro defuncto, in eadem py-
ram mortem oppetere cogeretur. Alex: ab: Alex:

Apud Aethyros dona et manera inter virum
et sponsam mutuo deferri lege vetitum erat,
ne quos amor iunxerat, munera et dona iungere
videantur. Idem

Apud Lacedaemones sorte sponsa elgebatur.

Lacedaemonij ad bellum ituri, sacra faciebant
amori. Alexan: ab: Alex:

Apud Spartanos lege Lycurgi sponsa viri-
ti habitu die nuptiali induebatur.

Lycurgus Virgines absq; dote eluari iussit,
ne pauperes relinquerent, divites ambirentur. Plu-
tarchus.

Apud Latinos usus erat, ut sponsa sponsui
pariter idem pignus subirent.

Prothagoas quidam, qui inimico filiam
suam nuptam dedisset. quia, inquit, nihil
illi

illi dare poteram deterius. Anton: serm: de
Mul: imper:

Germani dabant dotem equum frenatum, bo-
ves, scutum, gladium, aliaq; arma, ut il-
lorum sociam se sciret tabotum et pericula-
rum. Tacitus lib: de moribus Germano-
rum

Apud Germanos nemo uxorem ducibat
nisi qui hostis caput prius ad Regem delu-
isset. Alex: ab: Alex:

Apud Indos ille in premium accipiebat
conjugem, qui in pugnis et lucta prevaluis-
set. Arrianus lib: 8vo.

Olympius dicebat, quidam nec auribus
nec oculis, sed digitis uxorem ducunt, so-
lam spectantes dotem. Eras: lib: sto

Apud Trajanos mos fuit, ut invitati ad
nuptias accenso lumine domos nuptiales in-
grederentur.

Latro major agebat amanti animam in a-
lieno corpore vivere, et animam illi potius esse
ubi amat, quam ubi animat. Plut: in epis Vita.
Perid.

Pensa et Medi inibant matrimonium des-
tris datis. Arrianus lib: 3tio.

Dux Juliacensis pro symbolo habuit scu-
tum plenum cordibus humanis, cum Lem-
mate: HIC MORS ALLENUS EST.

Margarita Ducissa Mantuae Frederici
Uxor in symbolo habuit duas manus ad se
correctas et junctas. Lemma: IN AETER-
NUM.

Elizabetha Austriaca Ferdinandi Im-
peratoris filia arborem fructiferam habuit in
symbolo, desuper veri e nubibus manus sub-
men tenebat, ac illo arborem fidebat; Lem-
ma: UNA MORS POSITUS MUNE-
RA MORTA.

Sigismundi III Regis Poloniae fuit symbo-
lum dua Palma supra diversas partes ripae flu-
minis se invicem versum se acclinantibus cum ha-
inscriptione: AMOR DISTANTIA IUNGIT.

Franciscus II Valerius Rex Galliae habuit
pro symbolo aureum nummum corrogatum, quo
dextra ad lapideum Ludium probabat; Lemma:
SIC SPERANDA FIDES. Significabat
Fidem

185
Fidem amicorum et amorem conjugum non ver-
bis sed re praestari et cognosci.

Anna Regina Ungariae et Podensia Ferdi-
nandi I Imperatoris Uxor manus connexas
cum rosa pro symbolo amoris habuit; Lem-
ma: SIC IN PERPETUUM. Sperius.

Constantia Florida Ducissa, ut saepe se-
renum candorem inter conjugales curas testa-
retur, regnum in aquis natantem et desu-
per tres vesperiliones suo volatu quasi hinc
bras minitantes pro symbolo habuit; Lem-
ma: CANDOR REVERSUS. Idem.

SENTENTIAE
HIC MATERIAE SERVENDES.

Gubernatores navium, ventorum se accommo-
dant mutationibus; viri sapientes affectibus
animi. Stobaeus.

In magno fluctu non sistitur navis, nisi pon-
dus anchora retineat illam: in magnis desi-
deriis non sistitur affectus, nisi spe potundi. Plut.
Quod honestius levamen, quam assumere son-
jugem in prosperis dubiis sociam. Tacitus lib: 12.
Qua dos Matronis pulcherrima vita pudica.
Vera amicitia tantum inter bonos oritur, in-
ter

ter meliores proficit, inter optimos consumit.

Verus amicus non ante queritur, antequam probetur. Petrarcha.

Qui habet amicum, habet rem dulcissimam suavissimamq. Idem.

Si amicum invenisti, magnas te divitias invenisse veras. Idem.

Magnus thesaurus est amicus. Idem.

Cui amicus abest, manus ei dextera et oculus abest. Idem.

Fama praesens absentes parit amicos. Idem.

Amicus magis necessarius est, quam ignis et aqua. Plutarchus.

Amicitia, quae disjuncta sunt, propinqua efficiunt. Nazianzen.

Amicus animae custos. S. Gregorius.

Amicus in pectore queritur, non in atrio. Boetius.

Amicus est alter Ego: quia si quis amicum non habet, se non habet. Hieronymus.

Similes sunt senectus et nuptiae: utrumq. consequi desideramus; postquam vero facti fuerimus, fristamus. Theodoretus.

Ne maneat sine nuptiis, ne sine nomine pereas. Phocylides.

Nulla est pretiosior possessio bono vero amico, nec aliunde.

unde plus fructus ac voluptatis capitur. Seneca.
Non potest quisquam bene degere, qui se tantum intuetur. Idem.

Alteri iras oportet, si tibi vis vivere. Idem.

Nulla pusilla donus, quae multos recipit amicos. Idem.

Tu primum exhibe te bonum, et gode alterum similem tibi. Idem.

Amicitia ad usum vitam maxime est necessaria. Aristoteles.

Sine amico omni cognitio est fatidica, omnis operatio labor, omnis terra peregrinatio, omnis vita tormentum; sine quo solatio vivere est mori. Cassiodorus in Epist.

Amicus vita medicamentum.

Amoris remedium amor est.

Nemo ad amicitiam testudo est.

Qui possidet mulierem bonam, inchoat possessionem. Ecclesiast.

Pulchra mulier est saepe incurata pillula, formosa ad videndum, acerta ad sumendum. Sextilius Empiricus.

Concordia fulcitur opes.

Conjugum dissensio, est totius domus perturbatio. Augustinus.

Conjugium genus hominum immortale reddit. Plato.

Quoties sunt divites generosam invenisse conjugem. Alexander abbas.

Satis magnum Regnum est Marito Uxor et Liberi. Curiades.

Amicitia est una anima, duo corpora ferens. S. Gregor.
Amor conjugalis naturam nostram ipsum eundem
generando resuscitat. Plutarchus.

Mulier digna, corona est viro suo.

Amore conciliatus amor. Augustinus.

Non est Amicus quicquam amare desit. Curiades.

Unus homo, nullus homo. Adagium.

Non omnes aut infortunati sunt in nuptiis, aut
fortunati. Curiades.

Infortunium extremum Nuptia sunt.

Non fami Parentum nobilitas et gloria, quam
virtus respicienda est. Nicostatus.

Nullus pretio emptus fidelis amicus est.

Tristia omnia vitae, aut animo aut amio. Anonymus.

Non exeresitus neque thesauri praedia Regni sunt;
sed amici. Sallustius.

Laudis amor iurat optimi deperere.

Nomen amicitia barbara corda movet.

Fidelis amicus auro et argento rependi idcirco.

Cui est Amicus, esse ubi thesaurum putet.

Tua est Lavinia senis, ulterius ne tende. Virgilius.

Dignissima conjugio Druso. Pedonius.

Crudele

187
Crudele genus, nec fidem foemina nocet. Tibullus.

Sola domus duo sunt, iidem parenti iubenti. Ovidius
Ovidius amor iussit, non est unquam turis. Idem
Vulgus amicitias utilitate probat.

Amicus est animi domidium. Horatius.

Dofem accipij libertatem vendidi. Plautus.

Conjuge erat felix, felix illa Marito. Arrianus.

Foemina digna illis, quos aurea condidit aeth.

Principe digna viro. Pedonius.

Amor non est medicabilis herbi. Ovidius.

Conjux redimta corona. Idem.

Ipsa crimine dotata est.

Numerat pro dote triumphos. Juvencius.

Uti ampla satis forma pudicitia.

Post Helenam hinc terris forma tua secunda redit.

O matre pulchra, filia pulchrior.

Nec minor est Magni conjugio viro Iovis.

Tu regis sepe grata laboris eras.

Sunt tria mala domus, imber, mala foemina, fenus.

REDDITORIA AMICI.

Wieczna w sercu legonij Pana N. Ku wsm. Pannie
wzrymnie nie winnym nie ofiaruje potarunku, tylko
wstym ktoro wiecznosc symbolizuje pierwiastek. Ne-
megt albowiem legonij legonosc Pan N. a tego trawstego
prie

przeciwko wMMPannie wyrazić afektu, jako
w tym Łoty Łona nie ma żadnego cyrkule. Ado
tego wiem ze serdeczna wMMPanny przeciwko
legomsi przyukłności Korony y nadprody potrze-
bowata jikiej, więc tym pierścieniem Łoty ut-
dług Mądrych zdania jest Koronę serca one za-
wzięcia: wszystkie przytym życia swego czasu
momenta y minuty zgromadziwszy sygnetem pie-
czętuję, cały się zafarowanym pierścieniem do
szczyrych koczac usług.

RESPONSUM
AD HANC PRÆMIUM.

Broni ten wotku kto pierze przykład, albo
jednemu tylko albo sam sobie wolny zachowanie
przystęp kto sygnetem zawarte pieczętuję mięsu.
Eto rozumem intencją y wMMPan od legomsi
Pana N. przychodzi, żebyś obliczając legomsi Pan-
ny N. przyjaźni samemu legomsi zachować, a w
ny innym zamknawszy przystęp, jako decyzyt dro-
gi legomsi bezpocznie wpuść serca samego zŁoty.
Padme vichna amoris coronata cordis corona pier-
ścieniem legomsi domu całego z tym zŁoty obli-
guem fortuna będzie, a gdy na serdeczny pade-
te donatywa, wŁoty, serdecznie y wzięcie (co pokle-
znie

znie sam wzięności znak cyrkule) kochac będzie.

ALIE REDDITUR ANIMI.

Mądre starożytne Wielek zobodnego afektu za
długi pierścienie już sercami, już Muzami z Apol-
linem, już wzięcznie brzmieniem ludźmi odby-
sowanymi naznaczaty, żeby co najużytejszego miały
to w nich zamkły. Legomsi Pan N. w tym
pierścieniu, Łoty przezemnie oddać, wszystkie zyc-
liwosci swoje, serce y zŁoty cały na osobne usługi
zawiera, tusząc naomyślnie sobie, że równie zyc-
liwa, ręką wMMPanny przyjęty będzie.

Wielki Alexander żeby był Effectrona swego o
osobliwej swojej miłości upewnić, pierścieniem przy-
jaźni swoje, przeciwko niemu pieczętował, chęć kępo
co nim aby wzięcie zapieczętowane usta sygnetem
Panskim zostawaty. Legomsi Pan N. dnia dziesię-
tego nie usta ale serce wMMPanny y oraz wy-
stkie życia swego czasu momenta y minuty zgro-
madziwszy, pierścieniem tym jako sygnetem pieczę-
tuję, y jako Koronę serca swego do Łoty wMMP-
Panny podawszy, redozywotnia, przyjaźni z tym
określonym pierścieniem cały się koczacy.

Męmiertelna przyjaźni na innym chyba nie-
smiertelnym umie się wyptaci miłości znakiem. Mo-
10

ia wielce Msia Panna. Y pewnieby najmniej się
ten nie zawiodł, co w pierścieniu nieśmiertelnego
zawant prognostyk zaczyna: Annulus aterni-
tatis Symbolum est. Wiedząc tedy Legomata Pan
N. ze ta nieśmiertelna przyjaźń nieśmiertelnego
potrzebuje podarunku, o taki się pilnie starał, a-
by się, przed W.M.M. Panną, pokazać mógł & od-
dać tedy W.M.M. Pannie przezemnie z Suburzem
Cesarzem już nie Venere, na tym wyprawie wypru-
wana, ni z Alexandrem Daryusza ławie wykon-
fekcjonowana, i ale serce swoje wyrył. Oddać
ten złoty prezent, który aby z taką ochotą, od-
brata, jako jest W.M.M. Pannie przytany od Leg-
m. Panna N. unizemnie uprasza.

A Serce więc, kto przyjaźń pierścieniem zawarł
y pierścieniu; godny ten Skarb takiego Sygnetu.
Y ten pierścień nępodobnyzego Skarbu cordalem
digitum chęć concludere a takim drogę wiesz do
serca zaprowadzić, kto złoty przeżyta pierścień & f.

F Sam się zrak moich łoczy złoty bogatego af-
fektu sygnet do rąk W.M.M. Panny. Wyrywając
na tym drogim kamieniu szczyrej przychylności
charaktery Legomata Pan N. bo jeżeli scribit in
marmore Idus na twarzym marmurze nieprzyja-
ciel urazy niże: pewnie przyjaźny affekt na dno
m

185
mencie formacie litery. Najlepiej jednak W.M.M.
Panna przeczytasz ten miston alfabet na tym
pierścieniu, gdy go będziesz trzymata w rękach y
prastawata.

Dość nisko sercu czotem bije, kto go złotym
Łoronawie pierścieniem. Niski to ukton, Bogata
danina jednym się okryłac y zanymac łotem, szre-
nemu affektowi za niewolnika się oddać. Bo-
gaty ten uominuk który odważyta miston, drogi
kamień który od samego pierze serca fide, ceny
od serdeczney zawaga zyciowosci. Najazie tedy
u W.M.M. Panny pozogańy Skarbie ten degozł sto-
ty, będzie miał w rękach meki, do której się z ręk mo-
ich łoczy y wydziera Skarbikwie jako do miłego cen-
trum.

F Złota złota przydać, kto miston wymo-
biżnym fortuny oddać łote. W.M.M. Panna.
Nie nowina ony na złotych przejeżdżac się kółkach, a
do czyjego raz zmierzynszy zapadni serca, z niego
abo niewybito, abo nigdy nie wyjeżdża. Myli się
zaprawde, kto ślepo byc y bezczarno fortunę ławie-
dzi, bo nie ślepo fu sobie postępiła, kiedy z mi-
stosciu, na złotych przejeżdżając się kółkach, do
serca W.M.M. Panny ugodzita. Perucenia sfery
niegdzie indziej przedy zaforem się mogą, i jako
sazie ich abo powolnosz potrusca, abo przyjaźny
ciagne affekt. Pozapierzyt się z powinną Leg-
m

może Pan N. darina, na tym fortunnym kole
f f. Niezawrze leżomydnie kotem chłodzi Fortu-
na, niezawrze nim tak kieruje, żeby opozie nie-
statku statkować niemiała, a same sobie igry-
ska zbudzi y zarty strota. Ma też y ona swo-
ją wwiernosci statecznosć: tak dobrze piasto-
wata Polikrabela, ze y z morskich nurłów wyni-
sta sygnet tym go niejako sobie posłubinie f f.

9 Facny deczyt tym zapieczętowany Sygnetem
do rąk W.M.M. Panny donoszę. Medbrzułiz
W.M.M. Panna to amori pretium nie tak ztoto
wazac, jako sobie rzeczy przyjacielka, wola po-
wazaiąc. Y ztota jezeli na wadze znidzie, do-
da mu chęć przyjazna doda stymy serce f f.

10 Dobrze tego piastuje Fortuna, temu zto-
fym do przyjazni gotowici foruce kotem, y ho-
boronym swoim do affektu cyrkutem kredensui.
Wielkie się wten cyrkut wplotato szczęnie, lubo
ciasmami okryłone granicami f f.

11 Odwazyc ztorem przyjazni budho y zadne-
mi niegodobna okrylic granicami. Y ztote
gory y wyniosłe Alpes ferminalnego jey niezabo-
za, non plus ultra, większa ma zaprawde swo-
icy aktivitatis sferę, niż żeby się lada w kowu
zmieścić y zamknąć mogła, lada kotem niaga

450
byc ograniczona. Wszakże jednak może się y
nieprzestrannym zawrze okragu, samym się wie-
cznosci kontentować hieroglyfikiem. Skocen-
trovat to ten ztoty sygnet szeroko affektu swego
Segomosc Pan N. y niejako tym opasany y obrozo-
ny pierścieniem sąfa obsidionali circulo. Zduq-
gniesz do prezentu tego W.M.M. Panna rękę, po-
niewasz do samego Segomsci Pana N. serca juzci
się naklonista.

12 Dawniejszy jest ten zawrzy ze wampi Domi-
nam Fortuny, malucia, z kotem. M.W.M. Panna.
Medlaczego rozumien innego, tylko aby pospie-
sznym krokiem w ludzkie forzyta się affekty.
Oddaw Segomosc Pan N. W.M.M. Pannie pier-
ścien f f aby do serca tym Fortuny kotem wpi-
chawszy, nie wyprzedził od niego.

13 Nie bez przyczyny dawniejszy wielki pier-
ścieni lubne bez drogich kamieni mioty, to
trzymając rozumien ze zyskliwe serce za drogi
kamien stac miato f f.

14 Aby Segomosc Pan N. stupowiczna, prze-
cioko W.M.M. Pannie wyraził przyjazn, nie in-
sza, prezennu oddaw darine, tylko tę kotora
symbolicznie wiecznosć. Nie ma konna ten cyrkut,
ale y zawrzył Segomsci affekty przecioko W.M.M.
Pannie, y nielenczone f f. Oddawny tedy
W.M.M.

W.M.Panna ten sygnet, a wszystkie szczyre zyci-
liwosci aby bezpiecznie byly pieczętuy.

25
Złoty pierścionek a według niedogięt zdania
korony, serce legomosc Pan N. W.M.Pannie
przezemnie ofiaruił: y stuznie na spryjnac-
ce serce tę korony, Stadzeli & &

26
Subtelny. Ktos inweniyya, y piękny dowci-
pem Mitosci Borzka od tuba y tuba odpaw-
wawszy, na warzlat rzemieślnicy przemysł, y
złotniczeni instrumentami pierścionki. Lwiącego
z tym napisem: eternos format in ortes ma-
drze odrysował. Chciał rozumem tak miste-
rym obrazem to nam do uaryj podać, ze lubo
złote ale na skrzydlastych łafajce wiatrach go-
dziny nasze, sam Mitosci dowcip wieczności
cyrkul y trwata, nuzmierzalnosc przerobi y
przekorac moze. Y legomosc Pan N. niezni-
komego tylko czasu y miesiąc krotkich obro-
tem raz zawrzyta, Lu W.M.Pannie chosc opm-
niezyce przyjazn, na oswiadczenie tego &, Kto-
ra jest samey roboty, Mitosci, przy nikim uspo-
nie y zycieliwey checi ofiaruił donatuyę & &

27
Znaczego y wspaniałego znak jest anin-
szu pewny a oraz wielkiej wafekłach przychilności,
nie wozym inzym ale w tym, Który wiecznosc
Borzkowi

191
boliznie pierścionki zycieliwosc zatoczy swoie. Monogt
albowiem barzicy legomosc Pan N. samey zyci-
liwosci wyrazić, jako przez ten prezent w którym
się on na ustagi W.M.Panny toczy. Orz nie-
mogt barzicy zatętego afektu potawierdzić, jako
kiedy ten pierścionek ofiaruił przezemnie Który za-
dnego miina koca w cyrkule swoim & &

28
Nikt rozumem dowcipney karczytawosci nie-
przyjrzec ciisim, ze słubne typrety to jest serce ko-
rony bez zadnego oddawata kamienia. Nbia-
W.M.Panno. Przyjacielskie serce y drugiego kor-
bunkatu przewyzszajac waler, za rubiny y dym-
ment stane &

29
Nie na pochwatę, ten zarobit, Który na przy-
jacielskie serca zelazne wynalazt opowia. Nbia-
Panno. Nie do proporyji zda mi się kartonowym
zelazem złote legomosc afektu, przyjazne checi w
ciężkich prowadzić kordanach. Inaczey sobie po-
stępane legomosc Pan N. kiedy W.M.Panny afekt
nie zelaznemi sobie znicwala okowami, ale złoty
mitosc złotym obowiazue pierścionkiem.

RESPONSORIJE ANIMI.

30
Niedzienna, legmji Panny N. Lu sobie przy-
chilność dziisiznym podarunkiem legomosc Pan N.
sobie utawierdzić, y zoby jemu samemu tym typre-
tem zapieczętować serce legmji Panny N. y za-
na

ona, ta korona, viclinam coronatum zycelivosa
ku soba uczyni, gdy ten pierścień ofiarował & c.

3 Stugom Rzymianie niegdy gdy idł z niewol-
niczych więzow y Laydan na ztołą, guszali
wolność, zelazne pierścienie na rycie idł w kła-
dali. Móg w mł Pannie. Tymczasem Panna N.
ztoły ten pierścien od legomsi Pana N. bojąc, że
dożywoćnia, iego y wierna, stuga, uznawa być.
ktory gdy na palec wtoży tak korzłowny wykut,
ile razy rękę, przed oczyma mieć będzie, tyle
razy zycelivosa y afekt legomsi Pana N. w sercu
zamykać będzie.

3 Wztoły serce ztoła wolność wokrągła
periodycznie wiecznych szczelivosa abys toczy się
do ręk legomsi Panny N. Ma ten altowien od
wzemeslniczey ręki pierścien talent, że nie tylko
Fortuny symbolizuje koto, ale wieczne coram
Lona memasiacym są skoncentrowane, szczeliv-
wosci. Iuz tymczasem mł w mł Panna ma ukła-
dowana fortunę, gdy odbiera to ztołe potoczny-
ste kotko & Przymuś & c.

4 Przyjaźń zaręcza kto tak pierścieniem oz-
dabia rękę, serce za ukłon bierze kto sercu
czotem być. Ina się do tej obligacji tymczasem.
Panna N. Kiedy dziś ten drugi pierścien a najwiel-
szy

192
cey afektem wazny od legomsi Pana N. odbiera. Dzig-
knie legomsi Pana N. za ofiarowana, w tym wy-
kule wieczności znaku przyjaźni: onuz przezemnie
to deklarując, że upominek korzłowny głęboko w
serca skarbnicy ztoży.

5 Ztoły zawsze przyjaźni y miłocy zgodzie
kotłowny pierścienie. Móg w mł Pannie. Móg być
się kotłam rada przejechać miłosc, y rzadko się
serca nieotworzyły gdzie się zaboczyły te kotła.
Nieważpiła bynamniej tymczasem Panna N. o przy-
chilny przyjaźni legomsi Pana N. jednak dziś jest
się barzuy pewna, gdy miłoty afektora swojy le-
gomos Pan N. tym ztołym dopiędas kotem & c.

6 Przy odebrany upominku ztołym ledwo
tymczasem Panna N. w osobę nieodmienia się, koto-
na, ktory rozkazał na pierścieniu swoim te rym-
waci kowa: amicus unus, inimicus nullus. Wy-
raza nagrod na tym dyamecie a potym na sa-
mym sercu legomsi Pana N. y toż przydać tem-
ma ze amicus unus, najwielki to najwzrosty
y dożywoćni przyjaźni & odbiera & c.

7 Przeklin widzę, przyjaźnia Fortuna do leg-
omsi w mł Panny N. gospiczyła kotem, kiedy się
rękę, pierścienia wykutem napojniła: bezprzecznie
tu będą afekty wszystkie w skarbnicy ztożone serca,
bo tym zapiętywane y utwierdzone sygneten & c.

8

Oroboliny ten y ferakby prawie pierwiec byl na Annibala palu, ktory miasto droznego Lanaku francuzy byl napełniony. Mby w Mł. Pamie. Nie taki sygnet od Legomji Pana N. dzis polyka Leymoso Panne N. Co na okrutnym jadom ale przyjaznie naporony szczyra; y miasto nieozawowanego dyamentu drozszym nad stoto y kamienie ozdobiony affektem. Odbrera tedy chetnie y uprzynie Leymoso Mł. Pamie N. ten stoty cyrkul, a wieczna mu przyjaza deklarue przezimmerie.

9

Stawnemu przystowui Rzymian nieuymląc podchwaly, ze wszyscy dobrzy na jednym puciscieniu wyrazic się mogli. In rozumum ze daleko barzcy na tym ofiarowanym upominku stotym wszystkie obryga Familij dewora wyrazic się mogą y uprzynie affekty zartowac &.

Mied Naturalistowre poznadasa, a experyencya swiadczy ze do siebie magnes zelazo ciagnie. Mby w Mł. Pamie. In o dyamentu w tym pierścieniu zawartym stuznicy nowic mogą, ze uprzynie affekty, zyczkwe Leymji Panne N. serca do siebie ciagnie & &

SUPERE ET ERUDITA
PRAECEDENTI MATERIA SEQUENS

Seleucus in annulo andorae sculptam habuit, convenientissimam Sponsae; quia est signum fidei firmamq; benevolentiae, ut posuit dici illud Poeta Propert:

----- Anchora iusta mihi est.

Et illud Prudari: Jam anchoram ad felicitatem seu.

Polycrates in annulo habuit sculptam lyram, eod signum est concordiae.

Annulus gestari solet in digito cordiali; unde quidam dixit annulum esse Coronam cordis.

Hannibalis annulus venenum pro neapitate serotum sub gemma habuit.

Adamus duos dicitur habuisse annulos: unius nomen OBLIVIO, alterius MEMORIA fuit. Ex Thalm: Iudaeor.

Princeps Venetus quotibet anno die Ascensionis Domini cum solenni supplicatione per mare vehitur, et illi annulum inspicit, ut ita mare Lepublica Veneta desponset.

Apud Romanos dare annulos alius, signum erat fidem suorum bonorum.

Apud Pythagoram annulus symbolum servitutis fuit, idem proverbio morebat; arctum annulum ne induat, id est, in duram servitutem se non comitte. Maria

Maria Regina Sotorum in annulo cor adamantinum habuit.

Stephanus Babori Rex Poloniæ in annulo nuptiali habuit calvariam, seu Crucis, stone;

Quidam Symbolista pinxit humanum amorem annulum aureum elaborantem cum inscriptione: *Sternos format in orbis.*

Proverbum Romæ fuerat, omnes bonos in uno annulo sculpi posse.

Apud Barbaros annuli ferrei reperiebantur, habentes loco gemmæ clavum.

Olim Sponsis offerebatur annulus ferreus et sine gemma: quasi ipse Sponsus gemma foret.

Cleopatra Regina annulum gestabat, in quo septem Orbis miracula fuerant expressa.

Vladislaus Rex Poloniæ desponsata sibi Hedvige annulum misit, cui nomen suum insculperat.

Polyoratis annulus tanta fuit felicitatis, ut qui illum gestaret, nihil unquam adversi pateretur.

Mithæ aut potius Gygis annulus erat cuius gemma si versus rotam manus vertebatur, ipse à nemine cernebatur et omnes cernebat. Hoc annulo ipse usus Dicitur in Regem tradidit esse. *Plinius lib. 13. cap. 2.*

Carolus

Carolus V Imperator in annulo horologium habuit, quod non sonabat sed pungendo digitum, horas indicabat, monebatq; Imperatorem temporis exacti. *Petrusant.*

Philosophi suos Magistros in annuli cellas habuerunt. *Historici Zenonem. Academici Philonem: Peripatetici Aristotelem: Alij Epicurum. Idem.*

Romani nuptialibus annulis insculpebant cor inter spinas.

Annulus pingebatur à quodam, in quo locus vacuus pro gemma erat relinquitur cum temmate: *Nam si gemma*

Insigne Triumphatorum secundum Plinium erat annulus.

Galli antiqui sponsales annulos totam Fortunam appellabant. Tu dices totam fortunam sperni ad sponsam in hoc voti annulo, qui offertur.

Alexander Macedo rogatus ut Imperij sui heredem designaret, cum id exegeretur Perdicus tradidit annulum in signum collati Imperij.

Perdæ annulos nuptiales clavum animi, Spartani annulum cor, gemmam vero ejusdem animi appellabant. Tu dices quod Sponsus clavum daret, totum se reddendo in munere.

Arca

Arcades nuptiales annulos in tot particulas dividebant quot sanguine junctos habebant, prout uniuersis conferrebant particulam; eam uero partem quam sibi reliquerant, auro inclusam, cordi suspensam gestabant e pectore.

Nefas erat olim victimas offerre, nisi eas prius sacerdotes annulo obsignassent. Habuit uero hic annulus in gemma sculptum hominem procurrentem manibus iunctis, cum gladio ad iugulum.

In Pyrrhi annulo Apollo cum novem Musis exculptus fuit ac ferè Parnassus integer. Alex: ab Alex:

Alij Hippocratem salutem Deum in annulo formabant.

Carolus V Imperator annulum taliter exculptum suum: aurea hic feret scuta.

In annulo Africani Imperatoris sculpta erat.

Vladislaus Jagello in signum novae amicitiae Episcopo francovicensi misit annulum suum ante mentem.

Amethystus naturali figurâ expressum habuit pastorem cum ovibus in annulo.

Galba Imperator gestabat in manibus sculptam colorem annulum.

In Pompeji annulo celsus Leo fuit. Annulus

Annulus Lyllae captivum Jugurtham insculptum habuit.

Dabantur sponsis annuli qui insculptam Sponsorum aut Sponsarum effigiem ad memoriam eorum cordi habendam gererent.

In loco illo, ubi Galba castra caeserunt, inventus est annulus, in cuius gemma futura victoria descripta erat.

Iulius Caesar cytharam inter rosas in annulo habuit.

Latro in annuli sui gemma scriptum habuit: Amicus unus, inimicus nullus.

Annuli apud Romanos solis uidebantur Nobilibus.

Apud eosdem in funere, luctu et acerbis Reipublicae casibus aurei annuli decorabantur, et ferrei induebantur.

Apud Persas non licebat annuli ulli, nisi cui à Rege dati essent.

Die Parasceves olim à Legibus Angliæ annuli consecrabantur contra morbos comitiales.

Hannibal, victo Romano Exercitu ad Hannas, duos annulorum solis Equitibus detractorum modicos Parthaginem misit. Peste Floro.

Annulus est symbolum aeternitatis. Pha

Pharaonis annulus quem Josepho dedit,
habuit signum crucis.

Alexander Magnus in annulo uno habuit
Darii imaginem, pro epistolis in Asiam a se
victam designandis: Epistolas vero in Euro-
pam sumit imagine obsignavit.

Plinius junior quadrangam in suo annulo
habuit.

REDDITORIA SEPTI SEU PRIMA

Jakimby ten prezent afektem y sercem legomae
Pan N. W.M.M. Pannie ofiarował, z tego samego widać
czna, wiosną w sobie noszącego upominku domy-
śli się prędko y łatwo możesz. Niezważała y w
pół ostrej zimy rozmaitym barwa kwitnąca, zwi-
sze przeciwko W.M.M. Pannie pokazuje przypadek.
Zielona tego wienca sfera wieczności raczy wyjęci-
wożub afektem prezentuje, y zaraz zaczęła przysia-
wielkie chęci, raz zaczęła w sercu mitaś łona mia-
niebędzie, cyrkulem obiecuie samym. Trzy niegdy
nawdzięczniejsze Boginie Gratia ze wszystkich
Hybli y Pestu kwiatów Junonie wieniec na głó-
wę wzięty: to Flory wdzięczne koto (aby się w
sprzyjającej Fortuny odmiemito koto) rozumien ze sy-
mji sama unita miłość. Oddać W.M.M. Pannie

te wrona, korone, a oraz Tryumfatorke serca, oraz
pragnienia legomae Pana N. Koronnie. Nie widać
Panna ten na głowie wieniec, a legomae samego w
sercu y affekcie choway y piastuy, dżury upewniam
będzie przypadni niezeli prędko widać kwieje Ławica,
wzrydy tryumfow niezeli tyk laurów.

RESPONSORIA AD HANC PRAXIM.

Wiem ze takowym kotorem nigdy się affekty
farbowac nie zwykły, ale się nim uprzywodził sama
pięczętuję y poznuje. Aby W.M.M. Pannie. Wy-
pierzczona w serdecznych wrydarzach zielonoc
wiosną, tylko affektem nusi, która nigdy alter-
nacie czasow niekrotuje. Przypadek niezwiąta w
niezwyczajnej sferze albo w zwiolenym Fortuny kote
legomae Panna N. upatruje, której za centrum
serce potoczniezy siebie za dożywoźnego przysia-
la destinuje: wszystkie zapędy swoje tymże o-
kryła cyrkulem, a legomae Pana N. zamysły
niezwyczajona wszystkich affektem Tryumfatorke
miłości tymże wieniec Koronnie. Dochowa buy-
no rozkwitły przypadni legomae Panna N. aż do
smiertelnego kwieju ipem tego nie tylko in karta,
ale in maturo Flory czyniac.

REDDITORIA SEPTI SEU PRIMA

Nie z pysznych Dziardynow, z Włoskich albo
 Perskich Wirydarzow, ale z samego serca zer-
 wany y zyczliwego afektu reka uwoty wieniec
 daruje Legomoc Pan N. W.M. Pannie. Nie
 mogta znadz albo do wyrażenia osobnuy, al-
 bo do okazania kuzatnuy pokaz sie roz-
 kwitta dec Legomoc przeciwko W.M. Pannie
 jako pod wdzięczne zielonym y wiczoos wro-
 im cyrkule wyrażającym prezentem. Prosiob,
 aby zyczliwe dary chętnie był przyjęty.

Medocero narzyul czasow chwalebny stary
 zwycięzay, zmuwione na dozywotnia, przyjazn
 afektu kwiciem koronowac; U wszystkich pra-
 wie Narodow, ale nie jednako wiece swe Mi-
 łosc oddawata. Stawna Peloponenska
 Rzeczpospolita nie innym wiencom używata, ty-
 lo tych, na ktore dozywotni sami przypieci
 kwicia narwali y w korone złożyli. Błoga
 nie skromie oblubiencom zabitą wiencom, ale
 ze złota albo z innego kruszcem wyrobione serce
 kwiciem uwienczywszy, na pierśiach zawieszali;
 zgoda wszystkich Narodow zwycięzay dozywotnia
 przyjazn kwiciem koronowac. Tamy sie tylko
 Britanni wydzierowac nie moge, ze przy takowych
 Afektach nie z kwiciem ale z czerwia szosona, ko-
 ronowac

rona, skromie oblubiencom wienczyta. Wydzierwi-
 sie, nowy nie moge, i albowiem prawdziwa Miłosc
 nie tylko zaostrozego na fortunę czyja, nierodzi
 czerwia, ale y od zawrotnej reki szczytione w
 poglne zamieniu rozmarzay. Odbieray tedy
 W.M. Panna przez manifest ustugi mojej ten
 sobie oddany przyjazn prezent, z ktorym abys
 razem y zyczliwe Legomoc Pana N. zabrata serce
 jako uprzymul zyczy, tak y skromna, uprzed
 zyczliwoscia;

Edawna ten na Janie kwittat zwycięzay No-
 ra W.M. Panno: iz tryumfalne wesotyul Zwycię-
 scow po wygranej potrzebie korony otaczaty kro-
 nie, y mowm zdaniem zadnym sie barzay zwy-
 uskie serca nie klenkowaty upominkiem, tylko
 kruszowym wiencom. Podobnego nad Legomoc
 Panem N. niezwykczona ludzkich afektow try-
 umfatorka Miłosc zaczyta iwsobu, gdy Legomoc
 N. ktorego meglow zadca reputacyzay nie-
 przypieci oparci sie nie mogt, y Maxime igryzka
 za jedna sobie miał rekreacya, dzis niewolni-
 kiem uczynita: wiec przyznawa Legomoc Pan
 N. afektowi W.M. Pannie ze i tak meglow
 znalata, jakiej niewiasty Medocer az za o-
 statnimi kwiaty tego granicami szuka z pilno-
 scia, rozlazat. Medocera fortem gura inwazyt.
 Fina

3

Zwycięzcy tedy Legomosc Pan N. na znak zwycięstwa tę Koronę jako Tryumfatorce oddali za jedno to sobie porzytać szczyt, że na tym mitosi plau szatowanym zostali. Podbieta wszystkie affekty pod nos swoje, raz ze WSM Panna ten który sama uwita Mitos za zwycięstwo wieniec wdzięcznym przyjęciem, y wzajemnym sposobem niezawiedła, mitos przeciwko Legomosi Panu N. zachował.

A Tę intencją, ten zielony upominek przed oczyma WSM Panny Legomosi Pan N. prezentując, żeby deklarował, że tak pięknie rozkwitły przyjemni aż do śmiertelnego kupażu dochować go łow, dopiero kiedy głowę Legomosi Panu N. nie-ubogane Parki ku ziemi naskryła.

T Wiele na tym należy uprzejmemu afektowi wzięcia barwy, tedy się y owady przystrói. Nie mogt ozdobić, czego koloru Legomosi Pan N. afektom swoim przybrał nad tę kwiecistą tego zieloność, a chociaż vino venditum non opus hederæ, aby jednak nigdy niebył zawieszony, tym prezentem jako pewną zaskawę, obliżuje się Legomosi Pan N. &

B Piękna y miła szatowanego afektu dani-
na Lwów. Móra WSM Panna. łami to kry-
tyka

188
trójczkowici na hieroglifik porzytać serca Mo-
narchom czynili swom, że im najokazalsze Pesku
y Hybli kwiaty oraz y z sobą, w trybunie dawali
rozrym: a tak o kwitnacy Fortunie Panstwa
upewniłi. Zakwitły pięknie y Legomosi Panu
N. nadziei wszystkie wdzięcznie rozkrzewia się
Fortuna, kiedy o przychylney a szerzocywicy
WSM Panny woli wziął awizy dwoje pewne. Sa-
me tedy ten zielony okrag uwity Boginie ślanki
sama Mitosi nigdy niezrozumiący ręk, ten
kupaż rozmazany w wiałydarzu zasadzita ser-
decznym, aby podobny przyjaźni pewna była da-
nina. Gotow y sam Legomosi Pan N. się y wpa-
dać w mitosi trybut, byle tylko to nad sercem
państwo y nad mita, wolnością, rzady od WSM
Panny miłe przyjęte były. Reprezentuy sobie WSM
Panna w tym zielonym kwieciu niezawiedle lego-
mji affekty wszystkie kwitnacy y leżące niech
złote Saturna wleki, Fortuny y przyjaźni w tym
cyrkule wronnym wieczności upatruy. Sa tak
rozumien ze między rozami y litami wycho-
wany y wygierzony Herbony WSM Panny
Baranek miłe się pasz y między temi kwiat-
mi będzie, które Legomosi Pan N. na doku-
ment pewny rozkwitłego afektu prezentuje dacie.
Na jedneż wiosna y afekt. Tęzy barwy
bo się obwie wzięcie przybrała kwiecistą. Ma-
ia

A

ia w Młła Panno. Yawszem nierozzerwana mi-
dzy nimi komifywa, bo na jednę z mody skro-
ity szaty: y Awarie wonnym kwiatu porodem
farbui się mitor, Awarie kwiatu zarsze y
na koncert z wiosna idzie, bo też niezwykłe
znaczy y zkszenie affekta & &

8. Doremnie z swoią su Picia obegna go-
słga, gdy się y pilny pyta, Ktoreby kwiatu fahni
szczyty się kwiatami, na Ktoreby kwiatu
Smiona y tyfuty sama miltwata Nistum. de
quibus in terris inscripti nomina Legum nasua-
tur flores. Doremnie mowię, to swie promow-
ie pytanie, Kiedy na tym rozmawnym kwiatu
wielkie legomni Pana N. swie (hic) pokł tam
poni Familik brevis tyfuty y wszystkie zyczenie
affekty sa, wyrazom & &

9. Dopędza mety zawodow swoich, Kto na won-
nym porusza Kete. Mota w Młła Panno. Ani od
przyjazni zbtadzi, Kto za tym przewodnikiem idzie
do samego tylko serca formajnym porucnie. Wtego
Mota Pan N. kwiatu jego przed soba, postawia
wystat, aby przyblizajacemu się affektem y przy-
jazney submisji wdzierczym drogę ozdobił kwie-
ciem & &

10. Piękny tam Supecien gdzie kwiatu affekt
wesoła wiosna gdzie su byno rozkiewna przy-
jazni. Suz te dojrzały kwiaty, Ktore to przy ser-
decz

159
deczynych ugatach, to przy Młłckich zakwitły
influcnyach: ztore albo wem na nie gotowały
deszize, y samym tylko gortowym, gdy się surowo
Młba pokazał chciady, grozity gradem. Tak
dojrzałego tedy nieodrzućie w Młł Panna kwiatu
ktory swie pod nogi legomni Pana N. y jakoby
tryumfalna, rozczke, hotawranego affekta baraz
przezemnie ustug oblegata oddać swoich.

Do samego tylko zabtadzi serca, Kto się w
przyjazny Labrynt wdać. Mota w Młła Panno.
Mł tak po nia Ktobla, jako przychilnego affektu
po kwiatu jego starwo dojdzie bicia: ani zoltom
btadzi, gdzie szczerochetny affekt za tryndoc
stanie. Marz y w Młł Panna nowego Mł-
usza legomni Pana N. w tym kwiatuym Lab-
rynie, Ktore z zawziętych raz affektow wypro-
wadzonym byc miltwa & &

Nigdy tak byno ani Młporydki wrydar-
ze ani Elizyckie niezakwitły pola, jako przyjazny
affekt z Młłckich zawziętych influcny byno-
su walkny. Ztore y tu jadtka, ztore kwie-
tra, frukty w tym wesołym opadzie, Ktore
nigdy powiz swoy przystat Pulcheryj & &

Nigdy su tam z przyjazna, kwiaty nie
zegnaia, wiosna, i gdzie u mitorui ogrzewa opim.
113

nigdy tam nie wędrują, wozowy kwiecie, gdzie
im zacny kwi influencya wogoru dodać &.

24.

Nie sama Bellona zwycięskie odbiera lau-
rus, nie sam Mars na krwawym polu wygina
palmy. Mora w. M. Panna. To jest nie tylko
ten który mieczem podbija, ale y ten który
zwycięza serca &. Zapala y legionów Pan N.
tryumfalnie w swym sercu ognie, w. M. Pannie
zwycięską, przesyta koronę, shotdownym się,
byc osławdzając całe & &.

25.

Nie same, tylko wesota, wiosny kwieciami
uboga i ta Natura, purpura, przyodwita roze,
narciśy białym nad śnieg ozdobiła kandydę;
Ma też nowo zawzięta przyjaciela swe miłoszone
ogrody, z których wonne na przyjaciela ptaki,
zaciąga ozdoby, choćby dobrze zstojęł Hesperydzki
oprodow, cudownych Semiramidy wiodarsow mi-
slawato & &

26.

Nie sam wdzięczny Hymer ani sama Hytha
piękna, kwieci popisuje się ozdoba, lecz y przyiacz
sobie serca miłej zakwitławszy daleko y wozrod
zimny wesota, czynia, wiosny. Mora w. M. Panna.
Sama nawet w całym swym krotosławie kwiato
stora nie tyle ozdoby krotosławie liczy, ja kwie w
jednym tym niezwykłego rozmawia prezenc-
ue

cie zycielnych zamysła się, affektow & &.

200

Wiemie to jest korone, na skromia i a zyciel-
wosc przyjacielska, w sercu pamiętnym w. M. M.
Panna i Kaday. Niech kwiaty niezawzięta, ale nie
zawzięta przyjaciela: y jeseli uczynione kwiato
do krotka kwiato przyrodow kwiato, zyciel-
we chęci z długoletnimi ledrami niech wemulayę,
ogoda, &.

27

Byniewy daleko nad Hesperydzkie wiodarsze
rozwiya się tu affekt, piękny nad Elizyjskie po-
ta zyciel się przyjaciela, kwiato Mitos zialne do
rak w. M. Panny i prowadza kwiato. Mory in
womych roku wiosny, w. M. Panna niezawzięte-
go affektu odbieray daninę, kwiato zycielwa se-
gomp. Pana N. orogonyu nie tak do rak w. M.
Panny jak do serca Kaday &.

28

RESPONSORIE

AD REDITORIAS SEPTI SELL CORONÆ.

Tak do serca Poliliego kwiato, zstota przy-
padła korona, ze się do niej y przez zacno-
ne ubiegat niewski. Wielka daleko fortuna jest
był Panny N. kwiato bez zawrodow od kwiato
na N. odbiera koronę, y długo centuray z affektow
affekt dzis kwiato & &.

29

nie

2

Me ten kto zwycięża, lecz ten kto przegrana
dzis triumfuje u mnie. Mój wójt Panie. Dow-
ziew się tu przegrana powodzi y chłopi nie sam
zwycięzca, y dźwieszę konkurujący do afektów
pole pod samey mitosi znakiem galy symon.
Panne N. sobie podbito, przegrana, nad zwycię-
stwo stawiejsza, czyni & &

3

Przezbyłbym zawrze Poetyczney fikcyj owej
gdybym się dzis w ten roskwitły y mity, wiosnę ni-
socy niewpatrzył prezent. Głota niegdą białozna
stawa, ze Mitose między samemi Hyll y Pestu
Lwiatami nagmilisz, rezydencya, obrata sobie: a
ia ozromarynowey tej łwierz, Koronie, ze oprow
Mitosi Grauce y Fortuna sobie tu uwita giazda &

4

Po zgodnym Mitosi suffragium, podpisanej
Elekcyj wdzięcznym obiem y afektom gtoży wo-
icy Koronacy, przymie symony Panna N. Przy-
pada niemniej do Pansenskich skroni jak do sera
ten więcej z afektów nizeli z rozmarynu uwity
wieniec niezawadłej przyjaźni hieroglif. I co-
bowiem roskwitły wylut ma innego zamysłu
w sobie jako wieczna, a nigdy nieoddałenney Mi-
tosi circumferencya, y wktorey już na Labiryn-
tów

towne napadły Loter drogi nazad niezaydnie aby
wynosię miata. Tym tedy kowczystym Lotem o-
graniczone serce symony Panny N. z tym się uprzej-
mie oswiadcza, ze porządnie do afektów swoich
przyjąwszy przyjaciela, nowy mu przy sercu swo-
im w tym zielonym polu zatory wiydarz, wkt-
rymby nierozdzielka symony Panna N. rezydowata
mitose.

Tym mitek Rodzona moria oddony sobie pre-
zent od symony Panna N. odbiera, im barzicy kon-
traza, mitose ku sobie widzi. Mój wójt Panie.
Wdźwizniegryz jest ten wominel nad Tomony frukty
nad rumiane roze y lilie by tez y samey Flory za-
sadzone ręką: dlatego tylko ze go ta ofiarne ręką
ktora w Marsowym y Bellony polu zwycięzic
zbierata laury, y Lawalerikę niemaley zdołata
stowę. Tu sobie symony Panna N. kwitnaga for-
tune, tu czerskwe lata, tu wiosnę, mity, jak
w wiydarzu Pestanskim abo Semiramidy opr-
dach obicuje: y oraz odbiera w tym okragu
wonnym dozycowalicy przyjaźni cyklist & &

Iezeli gdzie barzicy y pracowicy ludzka
regania się ambicya y konkurrencyja, tedy pot-
nym krokiem do Koron dąży. Jedni na Bellony
placu zdrowiem y zyciem szukają, wotenyak ko-
ron

roni mercantur sanguine serba: drudzy z Polakim
konkurrentem Leszkim między ostym zelazem
szukaia chwady: inni zyca ostatnie, reszta do
teyze spiera. Szczęśliwoy do tryumf. Marynki
Panny N. sama się wydziera y ubiega korona,
y nie tak się do rąk jak do serwa toczy; odwie-
ra tedy tryumf. Panna N. od Segony. Pana N.
te korony droga, z tala, intaryu, ze jako w tym
cyrkule Korona nieznanie, tak w uroczaych
absolutach mety y granic Ltau nigotraf.

SUPPLEMENTUM PRÆCEDENTII MATERIE SERUENS.

Nuptialia serba sive serba necebantur ex
co, rosis, lauro, hedera, amaranto, thymo &c.

Romani primos victoriae nuntios serba coronabant.

Antonius obtulerat Cleopatra Reginae Fortu-
nam auream cor auream tenentem, in quo miro
artificio videbatur hortus aureus, trecentos va-
ria speciei flores representans.

Pompejus Magnus Juliani Sarrani Filiam
sibi despondens, obtulit eidem serbum, sexcen-
tos flores variis continens.

Saba

Fabulantur Poetae tres Gratias ex Imperio
Iovis majore mense Deas omnes obire, ab illiq;
ex omnibus floribus corona Junoni Deæ neci:

Siberius Imperator circulo aureo, cui flo-
res annexi erant, sua manu omnia suorum Militi-
rum et Sponsa inscripsit Nomina.

Apud Persas sponsales coronas illiq; san-
guine proximi erant, necere tenebantur: ne-
tentium autem manus, manus amotis corabant.

Aethiopum Sponsa oblatas sibi a Sponso
coronas non in capite, sed in pectore gestabant.

Cajus Caligula coronas invenit in bar Sotis
et Lund. Alex: ab Alex:

Apud Antiquos erat consuetudo, Sponso
sponsam coronare.

Augustus Imperator cum illiq; quidam ru-
dior flores rara pulchritudinis obtulisset, cum
ille sive Romanum fecit.

Athenienses observabant serbum quoddam
quod e capite Musarum elapsum ad Urbem de-
volutum credebant, appellabantq; hoc serbum
Felicis.

Apud Barbaras gentes florentes corollas
impersuisse, pax et amicitia signum fuit. Polybius
Donabantur antiquitus serba vini Sotis

tes et strenui in bello. Alia autem erat fiorica, quam perpetuo gestare licet et ferebat ex fronde, hanc qui meruisset in ludis à populo universo et Senatu ei assignabatur. Corona obsidionalis erat ex gramine in eo loco collecto, in quo civis obsidione libertati erant. Corona muralis desinebat in similitudinem pinnarum; Navalis autem instar navis restructa erat. Alex: ab Alex: lib: uno.

Dea Flora et Dea Sabura in eodem loco apud Romanos templum erat. Idem

Estas et Pax in spica serbo dicuntur à Poësis ambulare. Pierius

Corona Musarum ex pennis nebulantur quas ex Sirenium alas evulsere; quo significatur earum famam orbem peragere. Idem

Etiā Mortuorum sepulchra solita fuisse coronari; refert Pierius lib: 55.

Triumphatori sertum laureum fuit, sed prius myrtheum; dum autem curru in triumpho veheretur, Flores per plateas spargebantur. Sertum autem Triumphatoris Jovi consecrabatur. Alex: ab Alex:

Cleopatra sertum veneno imbutum ut

pho iniecit, ex quo ubi gustavit dimissus è carcere, expiravit. Tu agallia per contrarium.

Helioabalus nimio violarum aliorum florum odore pene examinabat suos auditus. Lampriidius.

Quum Africano illi majore corona sapientis in convivio imposita rumpereetur, Lianus Varus accommodandi dixit: Noli mirari si non convenit, caput enim magnum est. Scitens hominem esse pulcherrimum, cui non quodvis corona congrueret.

Senatus Romanus nulli dabat, nullusq; accipiebat coronam, ad quã parte civitatis lacrymante. Valerius Maximus.

Atheniensis civitas coronabat novos cives serbo è duobus olivæ ramis composito.

Mos fuit apud Romanos Floram herbosam Deam ejus serbo deprecari; ut amicus flores, inimicus vero spinas produceret.

Æthiopia non caput Nereponorum coronabat serbo, sed cor ex auro vel alio metallo elaboratum pectoribus appendebat.

Thebis in Templo Amoris Idolum fuit Amoris, quod omnes, qui veniebant, floribus ornare tenebant. Athe

Athenis in Templo Dianæ fuit Statua amici-
fid, hæc unâ tenebat manu flores, qui nullo ad-
stricti frigore rorem suum perdere non pote-
rant: et hi flores significabant, amicitiam debere
esse immarcescibilem.

Romani puteos et fontes, ex quibus aquam
hauriebant, floribus coronabant.

In hortis Semiramidis dicebatur fuisse flo-
res, qui in se humanam speciem expressam repre-
sentabant: ex his si quæ Regina misisset cupiam,
eo ipso ejus familiaris erat et privæ dignitatis.

Athenis sertam e capite delapsam vocaba-
tur thesaurus felicitatis.

Machares Rex Mithridatis Frater Lucullo
coronam mille aureis contextam misit, ut inter Po-
puli Romani annos reciperetur. Plutarchus.

Apud Lusitanos ex solis rosis debebant esse
serta sponsalitia. Strabo lib. 3to.

Cæsar quidem in corona sua loco gemmarum
nomina amicorum sculptenda esse censuit.

Hostes victi solebant victoribus herbas porrigere.

Spartani ei, cum quo primum aliquid amici-
tiæ vinculum inierant, varios porrigebant, ab
eod. vicissim accipiebant flores. Faba

Fabulantur Poëta antiqui Lunam flore-
um hortum in luna habere, cujus portulaca au-
roræ est, quæ singulis diebus aliam et aliam
conficit coronam.

In Indiis Flos est dictus Virens, ad conta-
ctum manus humanæ statim clauditur, nec pri-
us folia aperit, quam recedat.

Græcis mos fuit antiquissimus, ut faustos
rumores spectatibus nuntiaturi capita coro-
narent: et si vos audito tali rumore iudices
hilaritatis suæ coronas eisdem capitibus suis
imponerent.

Ariadna coronam, quam à Theseo illa ac-
ceperat, Poëta in celo collocarunt, estq. inter
signa cœlestia.

Isabella Emanuelis Regis Portugaliæ Filia
Symbolum erat tale: Charites seu Gratia
tres depictæ fuerant, quarum una tenebat myr-
tum propter venustatem, secunda gladium pro-
pter fecunditatem, tertia rosam.

Alphonsus Aragoniæ Rex coronam posuit
inter Laurum, Arborem Olivæ, cum Lemate:
FLORET UBIQUE, id est in prosperis et in ad-
versis.

Fridericus III Imperator sertam supra a-
uram posuit, cui Tema adiecit: HN TUM QVIES.
Red

REDDITURIE SPONSAE SPONSO.

Oratio, quae Sponsa traditur Sponso, dicitur nomine Parentum vel Coesanguineorum, et hinc pueri ordinarie continet. 1mo: Discursum a liquem de utilitate amicitiae &. 2do: Laudantur dotes Sponsae, Familiae, virtus &. 3tio: Traditur Sponso, ubi etiam instituitur sponsi adhaesio, ut amore eam prosequatur. In fine apprecatio felicitatis locum habet.

9) Kto z serca sobie zyczliwego przyjaciela do niezzerwanej Komitywy nabył, ten nie tylko do samego upragnionego affektu swoich doszedł terminu, ale co najosobliwsza samą bogactwem i splendorow wszystkich udziałem. Fortuna Pania tak zaboył, że mu już odtąd kosztownejszego z do-
staniego Skarbu swego upominku zadaj miarę, dawował niemoże. Mówi w mój Panstwo. Nau-
czyłem się ab experientia Magistra rerum tej prawdy, Ltoż, nie daleko chodząc, y przy dzisiejszym Akcie
w domu w m. Pana na okie widzę, gdy ani
w m. Pan co przyjmajacyzego sercu od zyczli-
wey sobie zawrze fortuny ręką napotym odbiera
Będziesz, ani skłoni Rodzicy dać w m. Pana,
(choćby się, niewiem jako wyliczył) mogą nad-
124

205
 segmose Panny N. jezeli albowiem za poproszonym
 zdaniem Rodziczkom mite potomstwo to już ser-
 cu, co Niebu catemu Stolec, oku naszym zrzecia
 zlotemu Synowi Erytyka penta, Hesperykh
 kwiatom Krolowa lilia, niewięcej choćby. Re-
 dzicy najmozniejszy byli udzielić napotyka, ja-
 ko Liedy samych siebie czasu najosobliwsza: Pa-
 rentes parte sui gwadam, eaq' optima in filii ma-
 nent, na cudzego Domu ale mistosia, sicut zta-
 czonego szafnia, strone. Iuz ten prawe iż wy-
 miszcza a kto niewidzi Ltoży zyczliwemu sobie
 przyjacielowi niejako ostatnia, reszta, szkodli-
 wosci goniąc, pretiosus Domu swego dacie religiois:
 filij pretiosus sunt Parentum religiois. Zbył wie-
 le skłoni Rodzicy dzisia truć, gdy w m. Pana
 sobie pozyskają: bo connubialis amoris fructus
 w segmose Panny N. wielkich y wszystkich part zebra-
 nia, rzadkich obyczajow, wysokich przywiozow
 (excurre in laudem Sponsae) stawy y imienia cy-
 czystego Dziedzica na w m. Pana idzie. Y owzem
 tak mi się zda, jakoby bez Lwi y duszy serce by-
 cowska y Maurzynskie od tego czasu zostawać
 miało, ponieważ dzisia Parentum communis amor
 segmose Panna N. do segmose Pana N. przetraci się
 serca, a nie tylko segmose Panna sama w dom
 w m. Pana wchodzi, lecz gromadna z sobą go-
 dnych y wiadomych dobrze. 125

szemu Antenatorowi prowadzi asystencyą (hic ex-
currens in laudem Familii sponda enumerando,
honores, res gestas). Oddając tedy z rąk br.
Młosc Rodziców w ręce W.M.M. Pana dawany y
rodowitej Familii nieposledni zaszczyt sygnon Pan-
ny N. vita et ubi usq. fortunae sociam; oddając
Kosztowny bo w Domu tym zawsze niegdeś indy-
fjko wozach y sercu chowany depozyt. A
W.M.M. Pan odebrawszy, to chwyć sobie y niepot-
nie ominować, ze co Eneasowi Trojan-
mu na wygnaniu Lawinia, co Lockajca Ar-
temia Maurzowi kiedy była, Leopolda An-
niuszowi, Akuba obfita w potomki stawemu
Priamowi, to sygnon Panna N. będzie W.M.M. Pana
zamyślom.

Do samego szczęśliwości centrum prawie taki
dorzędk, kto zyczelwego przyjaciela wstępną przy-
jazn zyczelinymi usługami pociągawszy, zwin-
nurozerwanej Lomityny przymierze zawarł. No-
we W.M.M. Panstwo. Bez bozicem szczęśliwszego
nad to znaleźć się może jako takiego sobie pozys-
kac, którenaby y siebie samego, y wryskich
swoich rzeczy bezpiecznie powierzyć mógł. Wie-
dzie Narod ludzki do tego Natura gdy mu ta-
kie przyrodzenie od dzieciństwa wlewa, / bez

Bez obcowania a zafym y przyjazni ludzkiej zycza-
dnym sposobem nie może. Wiada, y Mądrych lu-
dzi zdania, którzy (stowicka animal sociis na-
zwanyszy to na niego staranie wstępli; aby pot-
bnych sobie przyjaciół zawsze szukał. Należ-
sobie legomosci Pan N. w Domu W.M.M. Pana
porządane przyjaciela sygnon Panny N. zwin-
sca, Pradkow rodowitego Domu (hic excurres
in laudem Familii) y własna, snota, ozdoba,
ktorego fortunę dorzedzsy krese nie W.M.M. Panu
wycy nie zostaje, tylko aby raz zawzięty przy-
cielo niej affekt y przyjazn chował: a jako
usilnoscia, o dozywotnia, sygnon przyjazn sta-
rater się, z takim pilnoscia, otrzymawszy in-
fengow swoich statok tego przestrzegat, zeby
najmniey zyczelivosti przeciwko niej nigdy nie-
ustępowat. Oddając, ia, w ręce W.M.M. Pana jako
drogę y Kosztowną, gente rodowitej Familii nie-
posledni zaszczyt: nie nieważniac ofym, ze sobie
przyjazn sygnon Panny N. wiele prazac będzie
z kłora, oraz dywotliche otogostawieniaro sygnon
Mosc Mle W.M.M. Panstwo darc, zyczac jako
krowi soojey, aby przeciwna fortuna y zwinne
zrzypalki do Domu W.M.M. Pana zwinne za-
wsze drzwi miady

Wien

Wiencom go potkac kto stanął u meły, nie-
 zwiędłym laurem opasać głowę, który nieopra-
 wna, fatyga, należyć sobie zastużyć koronę.
 Stuznie się ten swego dopomina zotła kto labo-
 ris et meritum conscius, woczy zaprzec ma-
 le może debetur stipendium meritis; widzieć
 to było wskazywać Legomsi Pana N. zamysłach
 y chęciach, który in suo nichuściąg propprio, na-
 naruszonym statkiem na niezwiędła, zastużyć
 sobie Koronę. Stuznie tedy debetum constan-
 tid munus odbiera, stuznie corona capitis labo-
 ris w M. Panu należy, to jest dożywoćni przypaść.
 Uxor bona viri corona, a korona taka kora nad
 wszelkie wazona rzeczyć dostatecznym zycali-
 wey przyjaźni ukontentue się splendorem &

Stuzna często u Madrych bywała Lentra
 wersya co się nad sercem ludzkim barzicy zdu-
 dza, rościąga swoia, czy odwręcona nadzieia,
 czy też opatato exitu ukiermowana. So do od-
 wstoki pewniycze nad sybil folia Boskich Kro-
 nik oraculum, ze spes quod differitur affligit
 animum. Pierzcone zbot sa, nadziei ludzkie y
 pierzchilive barzo: wsknac y nieraz murza, gdy
 lubo wmate puzzone odwstoki na expectaty-
 we zostala. Najmnieyza tu mora napierz-
 124108

sza jest: omnis mora nimis longa est expectan-
 ti & &

Rozni przez roznych Ablegatoro wdozywotnicy
 przyjaźni foedera zachodziemy, jednak moim zda-
 niem najpierazszym Paraisinfem do kollygacyj soe
 y Domon naszym zyczliwe Niebo jest; jego to
 efekt y funkcy sercom naszym dimidium aniae
 wynalazszy, in lucem Hymencuszowych pocho-
 dzi, a załym in lucem publicam nas wprowadza.
 Co to albowiem sa, Matzenstwa tylko immortali-
 tatis semina, niemiętelności fontes Familij
 jako Egypt bogactwa Nile et pulchra posteritas.
 Czas nas ruinuic, i smierćelne cienie paszy, zycie
 do zguby skwapliwie za czasem upływa: plyną-
 cych tedy wiekow tama, upadającego świata
 filarem, gasnącego zycia nowym zapadem sa,
 nuptiales Tull y sursie Matzenkie jera. Dier-
 ze dzis intronizują do tego rozczesca Legione
 Panna N. & &

Bedzie u tydu komu wiatry stuz, stanie u
 meły kto się na pracowite osmielit gonitwy. Mo-
 u w M. Państwo. Ten tylko rozpiechym zaglem
 ad fortunatas może zawinąć insulas, który za-
 kretne Oceanu szurmuzego wady pracowite
 dobrze krajat porażdem. Niewierzod rzeczyliwa
 124108

czynnego łazora nawa z łofym Oryzynie uboga
cota runem, az wprzod między pionistemi bezden
nego Oceanu szarmami ukotywana była, wyne
danych wiatrow skotazana impetem. Nieoprod
Hippomenesa zdozwotnia, szcześnie poklato przy
jaznia, az po łofyck zabiegach u naznaczonej
stanowczy mety tak wielki trynot podustym
zastazył trudem. Wygrana Aeneasz przywi
słę Lawinią, niewprzod jednak poradzana seru
wzysła Lirone, az po gonitwach Lirany. Dru
go rzeczy Fortuna wazy, wielka, na honory wielkie
zakłada tacy, ktore niecierney plyną wyce, az
z wyuczonego potu zrodła wyptyna cete & f.
Fauces applicationem dicendo, gloria et ad hoc
Connubium post magna desideria, curas N.N. venit.

Q
Dziwna, jakas sympatya (y ze tak nam rzec)
wrodzona między magnesem y zelazem, między sta
cem y stoncznikiem przyjazn, na jakas tajemna,
dzielność y occultam qualitatem, ci co Naturd
arcana scrutantur, zganiają. Nie tak zelazo ma
gnes, nie tak kwiat sobie ulubiony stoncz obraca
y ciągnie do siebie, jako Symplice Pana N. gęstki
y chęci Segompi Pana N. powiągneta do siebie; ale
nie ad occultas doles (hoc to est asyllum byna
ignorantia) y mamy uczonyck uwilac się nęgo
trzeba

trzeba. Widzimy co za dziełaose magnesu tego, y
złoty tak pięknie stoncz tak potężna wita, Lirany
Segompi latem jawne zawyżtosci, et Gentis hujus de
cora nie tylko in publicis tego kwilator luce, ale
prawie in facie orbis jasniące. Jawna y wia
doma wszystkim jako Symplice wstak wyproch u
rodzona Domu godna, takiego urodzenia ciałka
ęga, godne takrey edukacyj obyzare, y dla tego
tak godnego y tak wyślicich przymiotow y za
ciności za Providencya, y Ordynansen Boskim
oblatwienia dostata. Ten ci to magnes nad stal
mocniejszy y zelazo Segompi powiągneta serice.
Tę to jasności y promienie Lirany do siebie obraci
ty lata, ten ci to wszystkim takrey sympatyi y przy
jazni fundament morum et honorum spualitas, y ta
podobnych fact y wrodzonej uktakowci symboli
zacya, ktora, mądrze zobudow stron zacni uza
trzyli Potężni. A jakosz tu na wesote przyja
cielskie gratulacye by tez y ślapy Młoda hoyneni
się niemiął rozprzezwrećiać stowy? a jakosz się na
wzajemne powinszowanie wstak zacny liście na
nowa, niedobytwa fundacya, y szcześnie obcy
ga Schmpierz Domu y wszystkim Lirone z tak
fortunnego ztagema auguria et omnia niezaczyn
zac? Dostatek rownego sobie we wszystkim przy
jaznia N.N. dostatek adjutorium simile, z Lir
nym

rym tylko sama się, smiertelna rozdzieli brama. Do-
staci takiego skarbu jakiegoż szukać, wiedząc do-
brze quantum momentum ad Viri prosperitatem
Uxor bona. Niezwaliby się dostali. Domu tego,
które jedną, są, pitką, ignorancyj fortuny, która
prawo, daje, a lewa, odbiera reka. Niezwa-
bida ani piękności wdowy, wzięciaste bawem
ze tak presto jak tyż się farbami unalorana
gymie fęcza, jako wtedy kwiat nieznać post-
le niedługiego spoczyt czasu. Dasi się macy
pociągnać starożytności, Domu, o którego piemi-
sze cunabula trzeba Starych y wiesłanymch
Lroni Karzow pytać. Zwabita chęć twoje Fa-
miliy zacność, o której to się rzec może, że Ma-
wa, która w wielu innych Domach peregrinabat,
tu się domową, stała. Petno wnim honoros,
petno z wielkimi Domami ypowinowaceni. Za-
bida na koniec et duli grądam niecierpiate po-
ciągnać twoje myśli Staropot. La spota gusty
Paniemski, y piękne które same za wialki po-
sag starożyby mogły przymioty. Nam już zy-
czliwym przypaciotom y unizonym Augom w
Panstwa nie niezostali, tylko ostatnicy z Ma-
ta zyczyć agonekacyj, y tego którego schmon
Redziy błogosławienstwa zycza, & &

GRATIAS ACTURAE PRO SPONSA.

208

Responsoriae Orationes, in quibus gratia agun-
tur nomine sponsi pro tradita spona, hinc se-
re puncta continent. smō: Discursus admitti-
tur brevis vel de laude Matrimonij, vel de obli-
gatione nostra erga Benefactores, vel de amicitia
aut amore, vel etiam Officia explicat, quod omni-
bus inest ex felici nuptialis diei successu. zdb: Ex-
curritur in laudem sponsi et virtutum et dotum
ejus, attingendo breviter et acute Thema. 3tio:
Aguntur gratia pro spona. 4to: Appromittitur
omnis amor et honor sponsi. 5to: Vota fruct
et aggregationes fortunal, et ad omne obsequium
oblationes.

Wyzut się z samey ludzkosci, kto widzi-
cznym być za dobrodzienstwa sobie oswiadczone
przechtat. Moze wroście Panstwo. Tak to albowiem ob-
ie ztagzone jest, iż jedno bez drugiego znaleźć się
nie ma. Y dla tego zdani się pierwej owi stow wy-
nalezcy niewdzięcznemu za dobrodzienstwa tego
wielkosi przyozytali, jakoby (Starożytni) zow się
tego niegodziło, w którego sercu wdzięczność mieyła
ziemiata. Doznat tegomcu Pan N. w Domu wrośm
Panstwa wielkiego y zacnego dobrodzienstwa, gdy
mu najdrozzy Domu Ulepnot Szymosi Panu N. zado-
zwartnia, przypuśt oddalicy; umie sobie kę takie wrośm
Panstwa pomaza, y wielkimi zasługami ony zardzięce
obli-

2

obligue się. Nieurodzyst się albowiem z Mędrzejszemi
Kaw onych, którzy dobrodziejsko jako kwiato zasypa-
ją, y tak długo wdzięcznymi się być za nie pokazują,
gdy czas pamięci ich nie uwodzi (Cognosce hic Memna
Sponsi iuducore, presentin si tulla aut rosas habe-
ret) Yowsem na dyamentowej pamięci taski wstąpił
Państwa zyswie, którzy żadna czasow odwrócen,
żadna niebezpieczna nawrotnosc nigdy niewyobra-
zić. Tymże Pannie N. wszelakę przychylność
sego mosci obicuje: a jako raz przeciwko niej
przyjacielski affekt zaszył, tak też zyczli-
wość nie tylko zachowywać, ale rozszerzać y roz-
szerzać w sercu swoim będzie. Nie nie wątpimy że
za dyamentem w M. Państwa tego stawianiem
wszelakę szczelność w Dom ten siebie się ja prze-
ciwne fata, zawarte w nim sobie pręgi znieść,
do niego nie mała;

7
Niewielebysmy byli Naturze ludzkiej winni,
gdyby nas tylko na świat wydała, a podobnego
zwierzchno towarzystwa y złączenia nam nie po-
zwoliła. Mówi w M. Państwo. Yowsem nie
jeden z nas stawszyby się uskarżyt, że go na progu
y kłopoty bez towarzystwa wygnawiały, w
ciężką życia doznającego, nicogła wpręga. Nie
bowiem taki ludzki wpływ był, że nie
tak się ciężkimi być zdadza, kiedy widać

210
ciós doboris y koddolentow maia, y ta niedra
która nieznaną, się być widzi, gdy kto zyczli-
wy in societatem zale przybędzie, mniej kłopotli-
kowi dokurzy. Y nie ten tylko z przyjaźniel-
go złączenia pożytek jest, że nam kłopoty czyni
krysz; czyni więcej przyjaźni Matrenska y spł-
ia, najbarziej szacujemy, że nam do niewinności
wrota niejako otwiera długowiecznymi nas na tym
swiecie czyniąc, kiedy per loquam negotium succu-
sionem swiatu nas wozach stawiając, w ludz-
kich pamięciach gnać nie dopuścza. Na to
ogładając się sego mosci Pan N. niepomatu się z
tego ciężki, że mu takiego przyjaciela w domu
w M. Państwa Niebo destynowało, który y
życia doznającego modestias temporewać, y nie-
smiertelność sego mosci u potomnych widzieć ad-
struere będzie mógł. Z tego się jednak weseli
najwięcej, że domu tak zacnego galendory & (hic
excurre in laudem Familii Sponsi) Dziś więcej
mu jasności przybyło, gdy przeswita domu
w M. Państwa decora cum thalami socia
obicia: za który upominek fernz przeemali
w M. Państwo unizemie dręknąć, chie nie-
ustająca wdzięczność, ten affekt wywaradzony
odwadzić. A Tymże M. Państwu Pannie
dożywać się obligue & &.

Mich

Niech się chlubi. Lito chce wysoka fortuna, na-
 ia, niech komu najwspanialszy obłudna y wspaniałym
 tylko nieistakku fatalna ustugue Bogini, miał
 zamiystron jego ustanowienie kotłowie, grane je-
 dnak, nie moim tylko ale pospolitym wszystkim
 go świata zdaniem żadnego szczęśliwym nazwał
 się niegdyś, kłoby wzpryżym ludzkiej dobrze
 ugruntowany niebył. Tak to jest fortuna ludzkich
 y dobrego mienia Komplementem, ta nie tylko przy-
 watajnych ludzi ale y najwspanialszych Familij
 ozdoba, y najpotężniejszych Monarchow podpora.
 Myślby się ten barzo na tym, kłoby albo na
 samym tylko bogatym urodzeniu starożytności
 Pradków wszystkie swoje zasadek szczęście.
 Są te sprawdzić zacne y pozorne rzeczy ale
 odmienne y barzo krótkie: przyjaźń zas nie-
 równym krokiem postęguie z fortuna, bo wspaniałych
 większych razach szwankowac nieumie, wspaniałym
 większym szczęściu y przeciwnych szturmach
 frwa y zostawa nieodmurna: zatawca to,
 która nie stonnymi stony, ale swobodliwie po-
 przywzozonym słubem utwierdzona bywa. Jedyn-
 na jest szczęśliwość mieć przyjaźniela takiego, kłoby
 nemaby mógł szturmik bezpoczernie powierzyć
 serca swego arcyana, kłobyby dozwolnym y nie-
 rozzerwany zycia zostawczy towarzyszem, y nie

scie roztropnością, y stawę snofami zdobył, y życie
 uorykzzone ludzkie tagodnością, cukrowat y gna-
 stowat. Takie y tak wielkie szczęście Takawe
 zdarzyło Niebo tegomsi Panu N. który dziś
 chwalebnie dopędził zamierzonego zamiystron
 swoim kresu & &

Winiem Fortunie Lito ma dobry obłow. Nie-
 chay ten swoje na stali rysuje szczęście komu
 taskawe Niebo tak barzo sprzyja, stuznie ten
 laurem ma opasac czoło który y z samey try-
 umfule Miłości: More wspaniałe Panstwo. A kie-
 dyż może szczęście powieszniejszą, rzuci krotko,
 sake gdy po dżugich nawatnościach do upatrow-
 nego lądu spokojna, sternik przybija nawę. Dłu-
 gu temu godziny pływac, który kłoby nadszei
 karmi się affektem. Dzień jiden temu się zda pre-
 wlektym rólkiem, kłoby więksim paroxyzmem przy-
 ciwiony do Torzka. A komuż mógł czas być
 barwy uorykzzonej jeżeli nie tegomsi Panu N.
 który w domu wspaniałe Panstwo dżuga, kłoby
 nadszei, dziś dopiero affektem swoich do-
 szedł y doszedł meły & &

Tesko po morzu pływac kłoby czym gredzy
 do brzegu myśli, większe temu wyne, fraktywac
 który kłoby przy domu pokoy: niewdzięczne okro-
 pnieu nowy bywają cienie, kłoby więksim stonem zpra-
 gnieniami czeka. More wspaniałe Panstwo & & supl

SUPERLEX EQUIDITIONIS
PREFATAE MATERIE INSERUENS.

Phocionis Uxor interrogata, quare auro et mu-
liebri splendore non uteretur: Satis, inquit, Uxo-
ris magnus ornatus est, Viri sui virtus. Anton.

Vel ut alibi dixisse fertur, meus ornatus
non est talis, sed Phocion me ornatus jam viris
Atheniensium Imperator. Sabellicus.

Martia Catonis Alia quodam, quare post
mortem Mariti cum alio copulari vellet, respon-
dit: Quia non facile Virum invenio qui me magis
velit, quam mea. Eras: lib: 8vo Atrophth.

Democritus interrogatus, cur pusillam U-
xorem duxisset, respondit: Ego ex omnibus ma-
tris minimum elegi. Anton. serm: de Mulier: fort.

Cingulo cingebatur Romana Sponsa ex ovis
lana contexto, quod Herculeo nodo cinctum
erat. Inde Junoni natum nomen ut Cinctiva
diceretur. Festus lib: 3to.

Apud Romanos ignem et aquam in limine
oppositamambo tangere jubebatur, qua etiam
nova nupta adscerebatur: quasi eo fodere de-
ferro nexu essent copulati. Varro lib: 4to.

Alexander Magnus more patrio parum di-
visum gladio cum Sponsa litavit. Justus lib: 8vo

enim erat apud Macedones sanctissimi matrimo-
nij signum.

In Anglia sponsa corona spinea redimitur,
et manna aliam genere debet. Polyd. Virg. lib: 2mo.

Megareses sponsam cum sponsa copulaturi,
eodem a Templi vestibulo usq ad altare puppis
concutiebant. Biacus. Indicantes neminem ad
gaudia pervenire, nisi per tolerantiam abrenorum.

Sponsa introiens domum sponsi debuit dicere,
ubi tu sajus, ego saja.

Apud Romanos sponsa in domum sponsi dedu-
cta in gyrum vertebatur: causam datur, ne scilicet
viam sciret ad paternas aedes. Tragvellus.

Athenienses singulis annis Festum Amoris cele-
brabant: in quo mutuae charitatis symbola depicta
exponebant, et specialiter Amorem iuvicem aut
concubabant aut redintegrabant. Alij ergo Gemi-
nos; alij Castorem et Pollucem; alij alia chari-
tatis symbola proponebant. Tympius.

Aristippus mulierem parvam sed pulcherrimam
spiciatus: Parvam quidem pulcherrimam, inquit, ma-
gnam autem malum. Anton. serm: de Mulier: fort.

Virgo quaedam paupercula roganti cuiusdem
quam dicitur esset allatura, respondit: Pudici-
tiam, virtutem mihi a Majoribus traditam. Pu-
tarchus

In idem incidit, quod dicit Horatius: Dors est magna Parentum virtus. Et Plautus: Dum modo morata recte veniat, dotata est.

Ex Germanis nemo uxorem ducebat, nisi qui hostis caput prius ad Legem detulisset. Alex: ab Alex: Serviet in laudem alicuius militis nuptentis.

Apud Antiquos in Nuptiis auspices interrogabantur. Tu vero popes dicere: et ego nuptialibus auspicator: auspiciari autem potest fortuna, bonum omen, longava aetas &.

Apud Grecos caput sponsae hastam gladiatoris comebatur, et crines discriminabantur; sed hasta huc nullum debuit caput mortui tetigisse.

Romani non patiuntur nuptiam transcurrere limen, sed sublata transportatur à pronubis. Livius lib: 2do.

Romana sponsa domo egressa ibat praecedente Sibicine, et eo qui canebat Hymenium, eolum secum ferens et fusum cum stamine: canebatur autem sic: Hymen, o Hymende Hymen: ades o Hymende Hymen. Fiebat autem in gratiam Hymenaei Dei nuptiarum, qui à Grecis pariter et Latinis colebatur, et pingebatur coronatus floribus et amaraco, dextram faciem tenens, sinistram flammicum, in pedibus croceos soccos habens. Valer. Max.

Apud Antiquos die sponsalitiarum captabantur.

Fur

tur auspicio ad explorandam fortunam, item peragebantur sacrificia. Fortunatissimum autem auspici-um Nuptiis erat cornix, quod innotati foederis est symbolum. Serviet cum vel sponsi vel sponsae nomen est Aquila, vel olor, vel cervus, vel columba.

Orpheus fingit amorem antiquissimum inter omnes Deos fuisse.

Apud Perthes Amor puer est; pingitur inter Flores et Gratias nutritus, instructus arcu et sagittis, aligando et cum face induitur.

Aleciatus pinxit amorem fulmen frangentem, quod denotat, amorem fulmine ipse potestorem.

In Nuptiis Sigismundi III Regis Poloniae cum Austriaca Archiduce tale nuptiarum cum simbolo cudebatur. Habat à dextris Aquila Nigra briceps Imperij Romani: à sinistris Aquila Alba Regni Poloniae: utraq; vero Aquila insidebat nuptiarum Austriacae Domus, quod est, alba tamen in scuto rubro: LEMMA: POST ANIMOS SOCIASSE MUBIT.

Idem Sigismundus Rex Poloniae tempore secundarum Nuptiarum Cracoviae argentum monetarum liberaliter in populum effundebat suis fortunibus insignitam, addito Lemate: REGNUM SECURITAS.

Cele

Celebres sunt Nuptia Menelai cum Helena, ob
quas ille factus est immortalis.

Edvardus Angliae Rex sagitta veneno infecta
laesus, cum nullus esset qui venenum exurgeret,
Regina dormiente Rege, suspensio gradu amore
summo ad lectum accedens, os vulnere admoovit
et cum veneno mortem traxit. Rodericus de Rebus His-
panicis.

Prothesilaos sub Troja occiso, Uxor eius Leo-
demna in solatium meretricis orabat, ut saltem
umbram mortui viri videre posset: Quod cum
impetravit, pra gaudio in amplexu umbram exspi-
ravit. Propertius.

Apud Indicos Nuptiarum die fel circa aram
proiciebatur, quo ritu omnis amaritudo proci-
debat a nuptiis.

Apud Veteres Romanos mulieri nubenti
solemniter clavis in manus dabatur, et capiti e-
jus imponebatur telum.

Plato matrimonium dicebat esse generis
immortalitatem.

SUPEREA SEMPERIOSA
ET POETICA.

Conjugio ornatus speciosus vincitur es catena, un-
de se sola mors liberet. Petrarcha.

Ne

Ne marcus sine nuptiis, ne sine nomine pereas. Phyl.
Inimicitia terminos cognosce, amicitia nullos. Gregor.
Conjux aut perenne refugium, aut perenne tormen-
tum. Fulgentius.

Similes sunt senectus et nuptia: utrumque conse-
qui desideramus; postquam vero nacti fuerimus, tri-
stamur. Theodasius.

Lati magnum Regnum est marito Uxor et Libe-
ri. Curjaides.

Optimum sicut diuitia generosam invenisse conjugem.
Menander.

Quot Amicos paraveris, tot oculos habebis, quibus
quae velis videas: tot aures, quibus quae decet au-
dias; tot consilia, quibus de iis quae conducunt
consultare possis. Chrysostomus.

Nihil agere agrum refricit, sicut amicorum affectus;
non iudicio me mori, cum illos superstitibus relin-
quo; puto me victarum non cum illis, sed per il-
los. Seneca.

Amici non debent esse ut supputatorii calculi, qui
interdum valent multa millia, interdum num-
mum, interdum nihil. Solon.

Uxor existimet Mariti mores esse legem vixit sub
impositam, quam servatur. Aristoteles.

Tanto Uxor est honoratior, quanto amplius vi-
rum honorat. Hieronymus.

Nelie

Melliore pensas damna marito. Seneca Tragedus
Ducitur magno nova Nupta feto. Idem
Militat omnis amans, et habet sua castra cupido. Ovidius
Probamus pauperiem sine dote quodro. Idem
Dos est uxoria lites. Idem
Tu Gratia flores elige, tu geminas concordia nece co-
ronas. Claudianus
ornatur fortuna viro. Idem
Lumine demissa et dulci proteritate rubens. Statius
Te vultusq; pudor mortali de stirpe negant. Idem
Uai mea gaudia seruo.
Coniuge me latus duxisti Magnae triumphos. Lucretius
O digno conjuncta viro gratissima coniux sis felix.
Exultansq; datus ducenda Lavinia coniux. Virgilius
Amor foecundus amoris. Barthius
Et ambos possidet unus amor. Idem
Nutrit amorem alterius vicinus amor. Idem
Centum fronte oculos, centum ceruice gerebat.
Argus et hos omnes saepe fessellit amor. Ovidius
Mense malum majore nubere vulgus ait. Idem
Multi illam toto in Latino, magnasq; celebrat Buvonia. Virg.
Posse sovem, dabitur coniux. Claudianus
Et testes firmant connubia flamma. Idem
Paribus se legibus amba iuvata Gentes aeterna
in foedera mittant. Virgilius
Iungite concordem mansura in foedera dextras, Quintus

245
Qua non ulla dies, qua non fata impia rumpant. Barthius
Placuit Domus una duobus. Ovidius
Victrix concordia regnet. Venantius Fortunatus
Et de natorum tenentis prole negotes. Idem
Crebro conjugium fortuna facit. Barthius
Deduximus ipsum in thalamos et lecta Deum. Idem
Magnae gentis Mater stirpisq; futurae.
Cui spernitur Uxor, spernitur ille sibi.
Sanguine Trojano et Lutulo dota bene Virgo. Virg.
Insignes et legum culpine fulta iugovere Domus. Statius
Atq; tibi lumine lidas accendit Romana salus. Idem
Cruentis amorum turba volat. Barthius
Coactis perenne foedus amicitiae. Statius
Stemmate materno felix virtute Paterna. Idem
Crisi sublime genus, formamq; insignis Hestusca
Nesciat - - - - - Idem
Edita de magno flumine Nympha fuit. Ovidius
Sunt et opes nobis, et sine crimine mores. Idem
Magnorum soboles Regum, pariterq; Reges. Statius
I digno nectenda viro, sanctiq; per orbem
Consorti Imperij! iam te venerabitur Liber:
Nomen adorabunt populi: iam Querus et Albis
Serviet. Idem in Nuptiis Theodorij et Marit.
Omnes thalamo conferte triumphos. Idem
Domus hinc utraq; petit diademata sexu,
Reginasq; parit, Reginarumq; Maritos. Idem
Neglecta gratia formae. Idem

et

--- Et coeptis ne desit fasces heres.
Decurrat frabata Domus, tradatq; sceures
Mutua posteritas, servatoq; ordine fati
Regia continuo numeretur sensule proles. Idem
Vivite concordet: sic uxor sic mater eris. Idem
----- Pariter pro Virgine conat
Mars dypeo melior, Phoebeus praestantior arcu. Idem
Forma nisi in veras non cadit ista Deas. Ovidius
Pulchrâ faciat te prole Parentem. Susanna
Fortunati ambo si quid pia Numina possunt,
Vivite felices ----- Idem
Conjugio felix iam potes esse novo. Ovidius
Conveniunt thalamo gaudia. Bartholus
Sors geminis communis erit. Idem
Aspice proos geminos sociorum Numina signatos,
Exemplum dicta nobis pacis erunt. Idem
Virginis os habitumq; genens: cui plurimus ignem
Subiecit rubor, et calidâ per ora cucurrit. Susanna
Signantq; Maritam sidera. Bartholus
Succubuit soror ipsa toris. Idem
Lata verecundâs aperuit gratia mores. Idem
Numerat pro dote triumphos. Juvenalis
Quin Natam egregio genere, digniq; Hymenâs
Des Pater, et quem hanc aeterno habere iungas. Virg.
At soror est conjugis toris. Dares Vel

216
Vel toro digna soror. Propertius
Nec mirum cum sit toro digna, et proxima Leti. Idem
Post Helenam hâc toris forma secunda venit. Idem
Turnus avo, ataviq; potens, quem Regia fasces
Adjungi generum mirâ progerabat amore. Virgilius
O deus, o regnaes, o gratâ superbia matris. Claud. de Propert.
Videt et e' gratâ nunci Stippe nepotes
Et generos vocat, et iunctas sibi imponit terras. Vale-
rius Flaccus
----- Comitata Parentibus exit
Purpurei Virgo, sabet Pater cunctis fratribus
Indyctus. Claudianus de sponsa Stiliconis

SYMBOLA NUPTIALIA.

Dele expensum pingatur, in quo gemina haerent cor-
da: Lemma: HÂC PREDÂ DISPESCIT A-
MOR.

Sliezna w towach szych Lowczyu
Mitosc stawa siatki swoje:
Ale ze jest serc Bogini,
Tylko chwytâ serca dawoie.

Amoris Genius hamo captum cor tenet: Lemma: HÂ-
MÂT AMATORE NIMUL.

Biegtay Rybitw mitosc wszedly
Wzycia morze rzuca wedy:
Ktore serce ma na wedy
So stateczne zaraze bedzie. Pavica

Facies humana in opposito speculo representata:
Lemma: GEMINUM QUOD CERIVUM
UNUM EST.

Na mylny pozor zda się dwójka
A w rzeczy jedna twarz y jedynka:
W przyjaźni jedno a dwie serce woczy,
Co oko dzieli miłość jednorczy.

Magnes ferrum etiam resistens trahit: Lemma:
VI LAPID OCCURIT.

Magnes żelazo fortelem skrytym
Ciagnie do siebie dot się opiera:
Y miłość kształtem skrytym wyrytym
Pociąga serce lub się wydziera.

Vitis ligata fructificat: Lemma: FACILIS
HÆC VINULA FRUCTUM.

Winną latoroń wąż w winnicy
Biorą bogaty owoc ogrodnicy:
Gdy przyjaźń związkim kępuie życie,
Bierze owoc zoty lubelnie pożywie.

Symbolum Duus Sultiacensis erat abacus loci tu
riorum calculorum corda disposita habens: Lem
ma: VINCI SEU VINCE PULCRUM.

Parzyta, miłość na grę zwabita
Miłość: a serce w grze stawia.

Wygra czy przegra równa wygrana,
Przegra czy wygra równa przegrana.

Duo corda inter flammis: Lemma: INEST
SULLS ARDOR AMORI.

Nie sam Wulkan ogień zarzy
Ma y miłość swe płomieńce:
Którymi gdy serca sparzy,
Gorec będą, gołki fchnięcie.

Sol dispersis radiis super terram lucens: Lemma:
UNUS RESPICIT OMNES.

Choć Planeta swą subtelnością,
Wzrzedzie się wdziera gdy z chmur wymyka:
Trudno się schronić y przed Miłością,
Choć jedna wszystkie serca przenika.

Tabula arithmetica continens numerum: Lemma:
NEQUE PERFECTIONE IPSO.

Choć jednosc liczy sam komout mały,
Choć liczbę taży sam doskonały:
Y miłość ma to wazy wjedności,
I drugą staczona większy dzwiera.

Turtur ramo insidens solus gemit: Lemma: SO
LUS AGO GEMINUS.

Bez towarzysza synogarlicy
Wniekulonej ięczy kępcy: Tak

Tak bez koczana serce się kręży,
Przyjaźń bez pały zaleń się surzy.
Aurum in igne dum cogitur, expolitur: Lemma:
PULCHRIUS AB IGNE VENIT.

Gdy się w płomieniu wygolernie
Złoto i droży się z ognia szacnie:
W ogniu miłości gdy serce płonie,
Serce y życie piękniey jasnienie.
Navis desolita à Nautis et Nauctero inter fluctus
errans: Lemma: NAUFRAGIO PACIS.

Biedna Todka kiedy w falach
Bez Zeglarzowi bez Sternika:
Życie ludzkie tonie w żalach
Bez Miłości przewożnika.
Geminum cor unâ sagittâ transfurans: Lemma: U-
NUS DUO PRAEDA SUMUS.

Szydaczka Miłości w serce ugodziła,
Jednym postrzałem dwoje zranila:
Lecz ni okrutna choć koczona strzała
Gdy się za postrzał przyjaźń dobiła!
Amoris Genius pede prepatum festudinem pedis sagit-
tâ: Lemma: SEPTES ODIO AMOR.

W Miłości plamę kochawim krokiem
Łotga się, i tego przenosi okiem:
Lecz

Lecz zaś kto kochankę ma szczerze chiniy,
Na spotka, przyjaźń ten nie leniwy.
Amor in cordibus humanis penicillo depingit amo:
Lemma: CHARACTER AMORIS.

Skuczny Apelles na klej sordoczny,
Miłości swym stylem to piase wierzny:
Aby w przyjaźni żyć bez odmiany,
Poki charakter niezgluszony.
Athleta duo ad unam metam cursu contendunt: Len-
ma: DUO PROPRIAMUS AD UNUM.

Dwaj swe biegi Zawodniacy
Do jednej mety zawodzą:
Tak prawdziwi miłośnicy
Pędzą, aż w przyjaźń ugodzą:
Genius Amoris habens sub pedibus injuria belli:
Lemma: CEDIT GRADIVUS AMORI.

Choć się ludzie uwarfusi,
Przeużesz Miłości holdusia:
Mars Miłości ustępuje,
I Marsa Miłości triumfuje.
Sol in geminis: Lemma: HIC SIBI GRATA
QUES.

Gdy Monce świat biegien koczy
Na stancie dwojako dąży: Ni-

W Mitosci we dwa zawiada
W parze sobie tron zaklada.

Ufo tu panstwa Mitosci nad soba nieczuje,
Ten z zimnego gdzic: Sarcata tu donas wybruje.

Trudno uciec, trudno sig przed Mitoscią, schronic:
Bo jako lotny niema pierzejo dogronic.

Ufo jest Mitosci poddany,
Poydaz wiezien slowany
W dyamentowe Lawdany.

ADJUTAMENTUM

SEQUENS REGINARIS SPONSAE SPONSO.

Ingenio depicta modesta vultu. Barlaam
Hac medius Virgo radiabat in astris. Idem
Sociantur in uno vota Viri Sponsae Honor. Idem
Etiam post funera meos, iungat amor, diviniq; vetet. Idem
Hoc sanguine surgant, qui ferris dent iura. Idem
Titulosq; Virorum, doctriq; decus debet natura puella. Idem
Stroam protrudit Palladem ferris iupiter, et veteres
Mulier scrutatur Athenas. Idem
Dus tua, tot fuerint artes, prudentia, viritas.
Dus tua, tot fuerint tinget, tua gratia, candor.
Simplicitas et quidq; amat, scripsisse conoent.

Arcta

FALSA.

Vitanda est in Nuptiis prolixitas sermonis nimia
praesertim in Orationibus Redditoriis Munerum, nimirum
si munus erit tenue: talis enim Oratio non evi-
tabit crism illam:

Upominek jak z mufszinek, jak bys Orayna,
Wiele mowci a malo dae, to nie proporyna.

Cavenda sunt verba ex Sacra Scriptura (sicut aliter
Saeculum ferat) ne forte respondeatur tibi, sicut
cuipiam dum incubaret orationem. Lidy Bog
stworzył Ewę y Adama: alius mordacius adjunxit:
Stworzył też Szapkę y Botiana y Włoch Pana.

Nomina antiquorum qualia sunt Bias, Dio-
genes, sicca & cavenda sunt in citando; sed si
quando sententia occurrunt citandi potius sine no-
mine auctoris efferantur. Quidam in Oratione cita-
vit Ciceroem, alius adjunxit sicomastie: Est
uq; Boze ze Włoch Pan Pana sicrona arezant, byt
to grzechny Bakalarz, który ogorki z chrzanem
sadał a gorzałke z muszkardą pijał.

Ne typo improprium orationem dicas unquam praesertim
reddendo munera, quia saepe evenit, ut unum
duo aut plures in eodem loco dicant: ut conlocit du-
obus qui ex Libro Laurentij Krupski sub Titulo In-
zarria Weselna improprio orationem Nuptialem, ac-
ceperant, cum enim eandem prius cognomen Post-

ski peroraret, audita illa secundus dextre se e medio subduxit, dum ad perorandum vocaretur, quidam a latere subiensit: Darro go wataue na przydzie po pri Krupy z Spizarai ziedli.

Geni est memoria mandanda oratio Naphi-
lis, ne defectus memoriae suppleatur a gogoiap
scommaticis continuatione, sicut illi consuevit pri
ad annum peroraturus sic exorsus est. Nig-
dzi to sq. Egypcyanom na palcach przy stole pier-
scienu nosic, cumq. tantisper memoria deficiet,
quidam ridiculi et probrose orationem continu-
uit: Dranti niegdz Egypcyanci przy stole, ale
wskMpan przy weselnym stole. Mij item sumt
quid ad certum inchoant contigit. Byty take
Narody Lore nie z Kurciu, ale z ciernia wesel-
ne Wience plotty: subdidit alius sumto ex his
spinis acumine: Tam te Narody plotty przy ciet-
niu, a wskMpan przy tym rozmazynie.

Verba latina non miscantur, vel si miscantur,
statim polonice explicentur propter fecerunt.

Eruditiones si quando inserere libuerit, fiat
id brevissime et quasi aliud agendo: hic modo usu-
patur et risui proponitur: Byt ten zapoczay u Sta-
rozytosci, vel Malowali Strzyz &

Breues orationes et extemporanea inferendum
iucundiores sunt, quam a longo tempore paratae.
Sic. arripit palato totus curia illa Episcopi Vicensis
Breues

Breuis orationcula Redditoria Spont. ex gynecico Re-
gina Uxoris Sigismundi ana accepta. Ta, Ktora
Kroleskoo y schmose SeyMosi Pannu, in sociam na tron
oddana: wiez ze jest Eleonora, wiez iq. wdziaczna,
tase Panikley unizonoscia, y uprzejmym affekten
przyjazyzy, dilige et honora.

REDDITORIE MUNERUM VARIORUM.

Sola materia differre videntur praesentes orati-
ones a Superioribus, scilicet quod non oratione solum
sed et munere affectus declaretur. Quod et si natu-
ra sua et animum et manum alliciunt accipientis, a-
pud Polonos tamen (ubi maxime spualitas viget) et
iam verbis commendantur donaria, ut magis affe-
ctus distinctur donantis.

1mo: Meta seu finis reddentis munus orationis
est, ut aperiat animum dantis accipienti, idq. ipsorum
indiciet. 2do: Ut grate munus accipiat.

Possunt autem inchoari eiusmodi orationes 1mo:
a consuetudine omnium gentium, quod per munera
animos suos amicorum oculis veluti manu subici-
unt. 2do: Quod character animi sint dona, ex quo et
in quo legitur affectus, evidentius patet cum manu
indicatur. 3to: Ab explicatione muneris, in qua vel
rationes oblati adferuntur, vel omnia atq. vulticia
eruantur. 4to: Potest explicari affectus offerentis,
seu benevolentia donantis. 5to: Potest moderare
este

extenuari munus offerentis.

Maximè qui reddidit munera, et qui gratias agit pro dantis donariis, debet considerare et perpendere smo: à quo et quanta dignitatis persona, officij & manus mittitur. zdo: Debet advertere ex qua et quali materia aurea an argentea elaboratum donarium: suntne lapides pretiosi, gemmæ vel quid simile, indeq; materiam pro orationibus habebit, gratias predictarum rerum attingendo.

Impetus fuit aliquando à sententia, aliquando ab eruditione congrua, aliquando ab exemplo vel ex occasione muneris, vel formæ eius.

Nota has orationes redditorias munerum debere esse breves, succinctas et nervosas, præcipuè tunc cum plures dicuntur. Cavendum istidem est ne fusior sit oratio tunc præsentia, quando tenue munus offertur.

Zawczek
od Jegości Pana Młodszego.

Nie tak przeszcza jest wolność, aby jakiegż smaczkowi sobie niemiata niewoli. Alia w Młdżu Panna. Nie na kazde niewoli imię zasępiat się ma, y sarkaw wolności aminusz: bo jako swobodna znawduie niewola, tak nie trudno o niewole, a prawdziwiy rzekę o niewolnicza wolność. Z tanuchem tubo zlotym

221
przychodzi, do w Młdżu Panny, który jako skępowat y zniewolil serce Jegości Panna Młodszego zna tym daie, gdy affekty w Młdżu Panny wszystkie wkręsztod kę, ciągnie niewola, y jednym będąc dwóch siel wiazę. Niechajze wolne w Młdżu Panny reu ten swobodny znak odbierai, niewoli, pensje kęp będą, ze gdy u siebie ten zloty tanuich obaczę, na serce Jegości Panna Młodszego kęz wkręsztod.

Stuka dyamentowa.

Najdroższy życia ludzkiego kępowat przyjaźń jest, bo go nad wszystkie przenosiemy ceny. Alia w Młdżu Panna. Nie lada tu subiterna potrzeba aby prawdziwego waloru dorzedł y nalezytę szczerozyczliwym decciom okrusit łacę. Yowsem trzebady zeby niebieskiego tryonu szala z Łodżaku spuszczone ten wazytę kęwał, dopieroby my uznali jaka y jak uprzyemey wywola jest przyjaźni waga. Ten kępowat w Młdżu Panna odbierasz dyamentowy kępowat nie tak sobie szacuy, jako go z łotnicza zwazytę rękę, bo by to ma to na dokument affektu byto, kępowat Jegości Panna Młdżu w tym prezencie, rozgledzy: ale go z łotm odbierasz chęcy szacuyliem, jakim go zyczliwoci Jegości Panna Młdżu uwalentowała.

MIEDNICA Z NALPÓWKĄ Jakoby.

Jakoby przepasani morskie w maty przelewał dotek, kto chce przyjąć wszystkie na jedną Miednicę, wylac. Móra Włostwa Panno. Szeroko to Ocean Miotosi, Kłoty ani Natura pewnych niewyrypata Brzegow ani granic uszyta. Ręce do syć będzie y na jednej Kropki, Kłota ten symboli znie prezent przeczennie od Legomji Pana N. Włostwa Pannie przestany, Kłoty gny się, wszystko ani na Miednicę zamieszcic ani w Malewke wlac niemose, zawsze się sercem wylewac na ustęgi będzie. Wzrosme afekt y przy tych wodach Legomji Pana N. a Włostwa Panna buyny po tych działach spodzieway się, Fortuny.

Sztuka RUBINOWA.

Kawony y waleczny wielkiego Rzymu Aemian Scipio między drogiemi z podobien słyki spoliatami takiego Klepota dostal, Kłoty z namy Sunany Marbu w upomianku Rzymianom miał być dany. Ten oprócz wielkiej Kamienic ceny takowym był ubogaczony przymiotem, że Kłotobarek go do strupionego zalem y fraszunkiem przytozyt sena, dzielnym był w momencie lekarstwen. Tak Włostwa Panna rozumiec y sadzić mozesz o tym Rubinowym Kanaku Kłoty przez moie ręce od Legomji

Pana N. odbierasz, że na wszystkie nieprzyjemny Fortuny paroxyzmy przeserwałyma, będzie: tego Legomosc Pana N. bardziej niż Kłota swoim ostrości afektem, droższy niż Kamienie drogie swoim, zdrozyt zyskliwość.

PEYTY.

Szeroko ta się wylewa jako niezbrodzone morze przyjazn, Kłota porty rodzi y niewie. Móra Włostwa Panno. Gorące tam afekty jako wypadają, ie pioruny y błyskawice być muszą, przy Kłotach te ozdoby Erytrejskiego Morza wynikają, y na rosie to jest niebieskich affluencyach nieubodzi przy Woyanskich portach. Miosę od Legomji Pana N. te drogie morza spoliat y te trzy niebieskie, wszystkich pomysłnych Włostwa Pannie zyszac powiech.

MANELE.

Kłotem się temu na przyjazn zapisuie, temu bogate w ręce rzucania, Manele. Móra Włostwa Panno. Kłoty albowtem a nie zdazny słyk to na serdeczney fadlicy piwie, Kłota nad miedziarne stopy y marmury trawista. Przymiesz tedy Włostwa Panna przypicietki zapis od Legomji Pana N. Kłotego zadne zawine z serca niewyglazue piono, ani ^{zak}

zartoczne wygrza, zęby, sam na ostafek smierkel-
ny niezarypił popiół.

2 Ta jest dalekich Brazylow ozdoba y moda, ze
oprote zausznie drogiach dyamenty y perły w
fwarz y czoto głęboko wprawiają, sobie: a tak
się, nie bez ran y krwi wstarczy w purpurę str-
ia. Dosc będzie Jegomości Panu N. na tym, gdy
w N M Panna odebrawszy ten podarunek w pamięć
dobrze wbijesz Jegomości sobie, a taskawe serce
zawsze mieć będziesz.

3 Y ręce wiąże, kto raz skrepował affekt: musi
rzucić wokowy ręce, kto przyjazni hotdnie. Pod-
a w tych przyjaznych pętlach skrepowane Jego-
mości Pan metody ręce, o to suggliwają untrnie,
aby w N M Panna te wokowy niewoli przyjac
waczyta pęta ktorými Jegomości zniewolony, w N M
Pannie zawsze hotdować będzie.

4 Już zwolował, kto ręce wawiodła, zabrat.
odję się, niemoże więcej, komu się już skrepowa-
ła mitose & &.

5 Serce to nie niewolnik, choc komu skre-
powia, ręce. Moia w N M Panna. Serce swo-
bodnie bując może affekt, lubo ręce są zniewo-
lone &. Ani Jegomości Pan N. w niewola w N M
Pannie, braci chęć, lubo te rzuci na ręce więzy & &.
Lubane

Lichtarze Srebrne.

Nigdy się szczerzy a zyczliwy affekt zataić
nie może. Moia w N M Panna. Nie darmo
mitose symbolizuje z ogniem, gdyż zawsze
się świecić, zawsze pokazować przed ludzmi,
zawsze na lichtarzu stawac usitue. Nie
inza, inoza, Jegomości Pan N. przez ten
w N M Pannie przezemnie ofiaruję, syłke
znacząc, że jako wosk przez całe życie na
wzdelakie ustugi powolny będzie, y ze dotąd
affekt jego przyjacielski nie zgasnie, pod-
nem smierci niezasnie. Świec w N M Panna
Świątku Polkiemu, świec Domowi w Tyfutach
wzdelakich y Honorach zawsze jauna.

Zancuch złoty.

Wiem o jednym Monarze który na kro-
lewskich pierwiach wielki y kosestrony nosił
zancuch, na którym poddanych jego imiona
wryte y wyrażone były. Ten gdy na się
wzdziwiał, gamiętne y godne wsiadłomani Świa-
tku słowa mowit: tych noszę, którzy mię no-
szą. Nie wątpię że y w N M Panna złoty ten
na się kładac zwiastek podobnych zarzysz słow
kiedy Jegomości Pana N. w sercu nosić będziesz. Kory

który w m m Panne w afekcie szczerym y pamie-
ci dobrej nosi.

2

Nie mity powab na buki tancuch, mienada
ona w niewoli igoty: a toli gdy go przyjacielika
na serce zarzuca reka, mita taka niewola. Je-
sto y Rzymakiemu Torgowatorowi Familij na-
bilitacya daie, przydaie ceny. V ten, z ktor-
wym tu dzie od Segomsi Pana N. przed w m m
Panna stawam prezent, bysamniej ztoley
niecabiern wotnosci, albo jezeli jako przy-
jacielikie afekty zabiera w niewola, tedy
wony Ktora z samym ztolem o ceny certuje.
V dla tego ten tancuch Segomosi Pan N. ofia-
ruie przezemnie, aby nim Kzypowat afekt
samoga siebie, na wszelakie dewinkowat
wstugi.

3.

Ztołym chce przyjazn zagarnaj niewo-
dem, kto bogaty na przyjacielika zarzuca
tancuch. Moia w m m Panno. Szczęśliwy
ten Tymoteusz, który nie Panstwa ale
Paniki towi afekt. Ztoła to siatka, Kto-
rey w potow przyjazne wpada serce. Zato-
iesz y w m m Panna przyjaznego potowem af-
fektu, podasz się sama wte ztole wicy & c.

4.

Ztołowsy Orator ztoły jest ugomizel
Przy

Przedsey ztoła facundia w serce przyjacielika
w mowi, a niezeli chooby sam Tullijusz z mier-
telnego przetawzy sobie oczy prochu, mio-
dotynnego dobył Krasomowstwa & c.

Zyszki Srebrne

Zwyczajnie Mitose bez oszu malwia, a-
toli nigdy bez reku. Moia w m m Panno. Po-
dobno dla tego ze jako na zegarze porzac-
bymy niemogli czy gorące potudnie czy
chłodny nastaje wieczor, gdyby nam go-
dzin ztočila nieukazata reka. Tak trudno
wiedzieć jaki y jak wielki u tego afekt, jeze-
li tygna reka jako ztoły index niepokaje. Tego
Segomosi Pan N. wlaionego niechocąc mieć af-
fektu ten w m m Pannie przycyła prezent, y to
na serdecznym zegarze skazowac będzie, ze
najwotierniejzym przyjacielikem jist na zawsze.

TMA

Okna Ktos do serca ludzkiego zyczyt, żeby
przez nie szczerociętnego afektu y zywotow
doyrzat, ale to niepotrzebne zamysły y zawody by-
ły; w tych samych ztołych y rebrzydł prezentach
wtasne jak w zawiercielle albo przyzroczystey
wodzie gietawie się y dostatecznie wydaie miltos.
Ne inisza y ia w m m Pannie podarunek ten od-
daie preferensu, y inoareza, i folke abym stacz-
ny

ny Domu latego Jegomji Pana N. ku wmm
Pannie oswiadczyt affekt, który na tym medal-
ku a barziej jeszcze na sercu składowy y rysujemy.

Talerze y Potmiski.

Niech kto chce zgani Cesarzki Willelmsza
zbytek, na którego bankiet tak drogi w pota-
wie przyniesiono potmisk, ze sam jeden Hol-
landzki zastawiony bogactwa swoi, przewazyt
cena. Pewnie droga tam byc musiała pota-
wa, na którego prawie z swiata latego skła-
dady się specyally zamowikie nawalile, aby se-
sarckiemu smakowi dopodesty. Stawia przed
wmm Panna, Jegomosc Pan N. te potmiski y
talerze podobnym nakładem albo jeszcze dro-
szym, bo zyciowej przyjaźni nabotnione sma-
kiem: y tak trzymam ze wmm Panna be-
dziesz smakowac sobie Jegomji Pana N. w
prezencie y chęciach.

Wiar vel Rostruchan.

Nie jedna zdrowia przybedzie krowa, która
przyjazny do serca zmierza rostruchaniem
affekt. Moia Wmija Panno. Niebiański pu-
soki jask y pomysłnyk exundawie fortun tam
się leia, gdzie przychilność boginy nizeli sie-
glowoty Nilus z swymi wylewn się nurtami: nie
jako

225
iadowita ta jest siroca czara. Która przyjaźni-
ska oddawie y ofiaruje zęka, y sam ia nose ul-
ciszes spetnie, a tak wszelkie pociechy a nie
zgubę zoypijac. Przymi wmm Panna ten za-
zdrowie dobre od Jegomji Pana N. pestriony
rostruchan, y tymze Jegomji drugoletniego
zycz zdrowia.

2
Iuz niezadzroszczę, Koszownego Niebu
rostruchana, kiedy dzis samcy niestosci wosku
piastui puar. Moia Wmija Panno. Pe-
towa w nim procy y niejedna Cleopatry
perla od Jegomji Pana N. oraz z najzyczliwym
affektem wstana: aby wmm Pannie jak naj-
barziej y najdłużey smakowata. Tyle razy
niejedna krowa zdrowia wyptymy z rostru-
chana tego (poprocz lat perłowych y zlotemi
Gangesami plynacych wiatkow) ile razy wmm
Panna smakowac sobie wmm likwor, afe bar-
ziej przyjaźniłki Jegomji Pana N. affekt bedzie.
Ja nayosobliwiey y naju przyjaźniłki zyczę tego,
aby wszystkie z Niebu influencye hojnym się
do wmm Panny potokiem zlaty.

3.
Rostruchan którego drugoletni uzywał Ne-
stor, czemu Alciarus mądry tytulował Nie-
bem: est soelum Scyphus, teraz ja pytać się
niechce. To wiem ze kiedy Jegomosc Pan N.
uprzejmey przyjaźniłki zyciłowosci ten prze-
mnie.

mnie WMM. Pannie nieś w donatywie puar,
chce żeby w niego szczodre y Taskawe z influ-
encyami swoimi wpatryto nieś, albo przyna-
mniey w Mięcięka, się zamienit czasu. Nieś
ze będzie Caeli et Fortunae proculum ten uo-
miniek: nieś natus in asum latifid. Scy-
plus pertone zawsze wMM. Pannie pocy-
leie, z którego gdy WMM. Panna za zdrowie
Legonji Pana N. wypijesz, na długie lata
sit y zdrowia nabędiesz.

4. Mądaty przyjazni pochwała była, gdy
by tylko kolorem cieszyła serce a nie
smakiem. Moia WMM. Panno. Przyja-
dnie przyjazn Legonji Pana N. wMM. Pan-
nie do upodobania y smaku: ile razy za
zdrowie WMM. Panna tym puarem się
będiesz, tyle razy nie Kanaryjskie stody-
cze, nie Tokajskie ligwory, ale wprzymy
afekt Legonji Pana N. nieś do gęsta przyja-
dnie.

Sztuka dyamentowa albo yubinowa.

Nie każdy kamień zawsze ku dotu-
leci, y ku gorze on ludzka wzbijać się potra-
fić ceną. Moia WMM. Panno. Nieś przede
glazy

Glazy frog po ziemi scieła, y dyamenty y iasowy
drogie ledwo nie w roni z gromami chodzą,
kiedy tuz blisko szyć y pierśi zdobną. Do-
piersz trudno się kamień do gory nieś,
kiedy mu Kochanego przyjaciela afekt przy-
prawi skrzydła. Przeto y te kamienie dro-
gie w ztoicy zasadzone sztuce nie niś pa-
dają, gdy skrzydłata okrzona mistwa, w
przyjazne WMM. Panny ręce leca. Ma
wprawdzie nie mata, z siebie ten uominiek
ceń, ale daleko odbiera wlecz, y gdy go
WMM. Panna na zyczliwych zawiesi pierniach.

P U A Y.

Niemogt szczerzy albo najwzyczey so-
wiz pomniejszy Bogom Fortuny pu-
arem, albo Antoniuszowi Cleopatra perto-
wym zycze zdrowia napojem, jako Lego-
nosu Pan N. tym rostruchanem ztofym,
przy Lorym śatego y długowiecznego wMM
Pannie zycze zdrowia: nie Tokajskim albo
Kandyjskim ale szczerym affektem napet-
nizszy ten kubek & &.

Smakue ten ligwor, Lfory nieś tak zto-
fy kruszec jako ztoza zdrowota mistwa.
y Kanaryjskie tam wstaia stodycze, gdzie
sama

3

sama napawa miłość y zdrowia żywy & z.
 Y ztoży mniej wazy rostruchan, jeżeli
 się w przyjaźni nie będzie znajdował rece.
 Dopiero tam znacznie być waznym, gdzie
 bogatego cięzaru y drogiey zaciągmi arti-
 macy. Sita lubo ztoży niedowaza puay
 jeżeli przychilnością napetniony nie będzie.
 Spetniaoszy raz legomosc Pan N. za wmm
 Panny zdrowie, napetnia go przyjacielska,
 zyczliwoscia, y przeczennie oddać. Towar
 wonim wpetni affekt będzie & z.

Kanak, albo szfuka
 dyamentowa, rubino-
 wa, szafirowa &.

a.

Granice sercu rzuca, kto przy nim drog po-
 ktada Kanak: chce żeby się serce nieślakato,
 kto mi ztoża zarzuca. Y wobodny affekt
 onę tu mieć musi & z.

e.

Ztożym do serdecznego pokoju ofariera
 Kluczem, kto Kanak na pierwiach, albo przy
 sercu przyjacielskim zamieszka. Bogaty fo
 taran y stalowe przerywa samy, do samego się
 przebija serca. Nic temu niezamknąć
 Kluczowi & z. Dobroszy już nieraz nieprzy-
 jaćel

jaćielskich murów y na zwycięzonych stannoszy
 bramach legomosc Pan N. tu jeszcze smie
 przyjazna, oppugnancya, czynic amoris armis
 serce podobiac.

P U A W.

Bezdenosc jakoby morska, wmaty prze-
 lewat dotek, kto przyjazn wjedem wst
 puay. Szeroki fo Ocean miłość, niechłko
 sy krowalami sczyi ale zrodkami & z.

a.

Wielow dawniejszych Autho ztoży sie-
 dząc miłość na drogim rostruchane zwo-
 wat, y tak wupominku przeytat. Ja bez
 pieczniej hoierdzic moge, i ze na tym legomosi
 Pana N. puay ztoża zajądła miłość z
 niemata, wprzeżnego affektu asyteny & z.

e.

Wdzierzna y ganiętna zwycięstwa y fru-
 umfow Gracia lekarzów swoich niechłko
 na drogich kruszowach, marmurach twardych,
 misternych obrachach, ale tez y na puarach
 hermiczne ich rysowata dzieła. Moja wiel-
 se miła Panno. legomosc Pan N. nie od-
 wangi Matrowe, lecz szczyry a wprze-
 my affekt na tym rostruchane zwo-
 wat & z. Nie

3.

4.

Niezawiedły się kto przy dziejowym
akcie ten pwar znowym tacyz będzie, kto
ry u Coriolis Syphus boni ominis nazy-
wał się: y ten rostruchan który ja piastuis
w roku dobrze w miedzanie omiunie, y ze
pleno alveo fortuna w dom w miedzanym
wspytwać będzie, obicunie &.

5-

Niewiem dlaczego Indijske kraie na
złoty rostruchanach wierzący przyjaciół
wyrzadzają obrzy, w upominku konfiden-
tom posyłał swoim; czy dla tego, że y naj-
droższe mineraty Arabskie bez przyjątego
przyjaciela nie nieważ, czy też dla tego,
ze przyjaciół szczerzy jest jako diament drogi,
a zatem w złoto być powinien ogrywany & &.

Nalewka

4.

Stojącymi się popołkami tam przyjął te-
ie, gdzie iż swobodny pomaza afekt. Mo-
ia w miedzi Panno. Niema obrestonych fa-
złota rzeka granic, a lubo tak officie teie
się nigdy się jednak cota niewylewa, zdra-
rowe te są wody, ani ich nalewką niewyco-
gnie, ani cale wylew na miedzi. Wiśle wo-
dy bo Deo Aragoni poswiecone, kryształowe wo-
dy bo szczerobłędnej, w nich dojrzyz woli & &
Tama

5

Sama się do tego fortuna garnie, y sa-
mo to pod nogi to pod rze siele złoto, ko-
w afekt officie. Zarazę gotowa w tych
rzekach, które przyjąta wylewa rze. By-
nosi się po portowych spodziewać dziełach
bo pięknie fortuna y afekt wzrosnie &.

Zegarek

Najdroższy ten zegarek, który nie tak
godziwy jako same przyjacielskiego serca wy-
bija afekty, zyczliwosci szczerze. Moia Wiel-
ce miedzi Panno. & &

Bez końca tam miedzi gdzie serdeczny
afekt kotem się wije, niemasz tam mian-
ty y godziny ostatniej, gdzie miedzi sama
y sprzyjające serce nie tak czas mierzy jako
afekt. & &

Zabwo ciekawym okiem dojrzy tego mozem
w którym szczerą miedzi rezydować sercu. Mo-
ia w miedzi Panno. Y daremnie tam legos
zawody były, który do serca okna sobie
zyczył, aby szczerego afektu dojrzał. Sam
złoty index na tym pokazuje zegarku, jak
szczerzy u legos Panna, jest w sercu afekt.
Szczera to zawsze będzie, ze jest zyczliwym
Nupa

4.

Stuga, przyjaciółem uprzyjmiym & c.

Wtote godziny, szczęśliwe ten zegarek
wybija momenta, który sama natura Mi-
tose: Moia w msta Tamno. Y wtorem szczy-
slinsze w nim nad samey Fortuny forca,
sie kotta, ktore sam obraca ofekt. Nie
tak choc z podziwieniem prawie całego swi-
ta był misfery zegarek searza Savola,
ktory nie dzwiękiem ale lekkim dotknie-
niem serdecznego palca Kardza intym-
wat godziny: zacniejszy ten ktory dzis
w mnt Panha odbierasz, bo samemu sercu
pomyslne godziny y momenta zawsze będą
wybijat.

ORATOR WSKRY
DZIEKUJE ZA PODARUNKI.

Responsoria et simul gratiarum Actonia
parum differunt a proclitio Redditiois mune-
rum, ideoq; eadem precepta et artificia dista-
bo: quia autem in hac materia extemporales
nulli solent esse Oratores, doctrinas inuuo
aliquas.

Amo: Maxime debet attendere is qui agit
gratias, quale munus oblatum est, et ex quo ma-
teria factum, aureum vel argentum, gemmae
lapidibus

lapidibus pretiosis ornatum. 2do: Parvumne
donum vel magnum, non debet exiguitatem
muneris exaggerare, ne amicos offerentes
offendat. 3tio: Consideranda est Perso-
na, cuius auctoritatis, honoris, Status, con-
ditionis, et quale stemma habet. Si in gra-
matéria apparatus eruditus hoc est histo-
ricus, certe in hac: nam habitam eruditione
vel sententiam vel fragmento de muneribus,
facillime possunt plurimam gratiarum
actorum Orationes dici et proponi.

ZA TANCUCH
Jego msi Panu Metodemu.

Same rece Jeymsi Panny N. w niewola,
ida, bo ie Mitose oraz y z sercem dawno juz
sobie podbita. Dopuszczaj sie wiazac, gdy
afekty wszystkie juz w potach siedza. Opa-
nowat snadnym grzeczności swiecy asultem
Jego Msc Pan Methody Jey Msc Panny N. af-
fekty w stodka niewola, zabrat: wiec ze te-
raz zarzuca Tancuch nietylke Jey Msc pie-
dziwisc sie temu, ale lotna, krzydlasta Mi-
tose aby nigdy od Jego msi nie sie wychata sym-
ze z totym Tancuchem kregowicy obowiazue serce.
Za

Za dyamentową szukę.

Izeli Lydius albo probierski kamien wa-
toru doznawa kruszca, nie mniejszą ma moc
y ten dyamentowy prezent, bo zyczliwy pro-
bier przyjaźni. Pokazuje ten dyamentowa-
dy sztuczna, Segomsi Pana N. przyjaźni, dro-
gi kamien nieoszacowany zaszczy afektu y
do probowego kamienia przeciagnione wry-
skie zyczliwości. Odbiera Segomse ten spo-
winna wdzięcznością kanak, a gdy go na rękę
zawiesi pierśniach, Segomsi Pana N. wpa-
miętnym y wdzięcznym sercu chwale będzie.

Za Nalewkę z Miednicą.

W innych upominkach wedle ich rozności
różnym się kształtem reprezentuje przypie-
k. Złota wdzięczny zapach w wienkach, szaci
drego w kanakach y pięknie się wydaje, ob-
wierznie Przyjaciela w tancuchach, pierze-
ie serce w szpnetach y pierścieniach; w tym zaś Na-
lewki y Miednicy upominku prawie się wylewa
afekt Segomsi Pana N. aby go Segomse w serce
swe zabrała. Odbiera y upewnia przeronny
Segomse Panna N. że przy wdzięcznym pi-
stresch niewysubłej wdzięczności potłak y afekt

sekt kwitnąć nigdy niezarwanie.

230

Za Szukę rubinową.

Widzę, że dowcipna miosa nigdy bez sztuki
być nie może. Umie misternie y sztucznie ser-
ca tworzyć, umie na koncepty się dyktować,
zeby tylko kochającym zapachem wygotowała. Od-
daje w MM Pan od Segomsi Pana N. rubi-
nową sztukę, a oraz dowcipną y sztuczną
przyjaźniak, miosa pokazuje. Odbiera z
mitą chęcią y wdzięcznością Segomse Panna N.
ale se nie na raz fa sztuka będzie, fo jest nie
na raz tylko dziś wspomnieli deklaracie mioni:
semper inoblitā referet tua munera mente.

Za Peret sznurka.

Przy oddanych bratoci peret kander się do-
brze Segomsi Pana N. wydaje: okrągłość
zas aby się zawsze na ustugi Segomsi forzy-
ta, y owszem wdzięcznie Segomsi z całym
stuzyta Domem, intymnie. Będą y se-
perty jako głosopetra językowi podobne, bo
zawsze głośnie Segomsi na podziękowanie
wczynią usta; język na podchwycenie sznurka
ty y zuchnego Domu zaostroża; totum id fama
per orbem.

Za

Za Lichtarze.

Nie podley to ochoty Sunkcyu cudzey przy-
swiecac Fortunie, cudzym swiatla przydawac
sprawom. Mój wmsi Panie. Tedy na ta jest
szczyry przyjazni zabawa, albowiem zazdrosny
zdjęte serca nierade dołączają tego; marze-
czy się nieprzyjazne czosło na fortunę drugą,
niekorzystawieca ręka, onszemby rada jak
nagwiecy cienia prowadzita. Pięknie Sep-
mosc Pan N. przy tych srebrnych lichtarzach
swieci, pięknie y odbierając Sepmosc Panna
wstoda wyj ad mortales umbras wydasz się
będzie.

Za tancuch.

Szczęśliwe u Murzynow ably weselne by-
ły, bo na nich złotą Fortuny statwę Tan-
cuchami złotymi w Sunoy kościele kupo-
wali; nieomylnie na to, aby tak niestatczna
y ptocha Pani od Oblubienow gdzie iadziej na
stronę nie skierowata Kofa. Dosi fortunnie,
y to dziejowze weselę Sepmosc Pan N. uczyni,
gdy ten tancuch złoty hogną ręką na to rzuci,
aby wmsi Panna Fortunę sobie zniemowita. Dy-
dzie ten tancuch stawne y starozytne Dony z
Domami, serca z sercami wiązał, y nierozek-
waras

wana, przyjazn przy wszelakiej wdzięczności
czytni.

231

Za tyzki srebrne.

Kto albo mniej uważny albo mniej wdzię-
czny jest tego, tylko raz wywiadczona taka kon-
testaci Sepmosc Panu N. gratum hominem
semper beneficium delectat, ingratum semel. Nie
raz Sepmosc Panna N. Sepmosc wdzięczna te-
go upominku zostanie, nieraz na ustugi
gotowa. A jeżeli wedlug Poety imitatur
homo dona, to srebrną wędą, towic sobie
afekty zawsze Sepmosc Pana N. będzie,
y przy tych tyzłach smakowac.

Za Talc.

Ja mowię y dziekuję, a Sepmosc Panna N.
zaraz dobrze myśli, jakże afekt afektem, także
ustugami odwzajemiac: qui gratus est, statim de
reddendo cogitat. Prawda ze za wszelkie y
szczere Taki wedlug Filozofa Rzymakiego
zdania gratias agere possumus: lecz przy-
mniej niech deo usita y porwata nagrody
jakiejkolwiek w komout idzie, siaga rękę
odbierając, a tym samym ochotę wszelką po-
kazuje, invito te gratias ero tu wdzię-
czności y ustugi.

Za

Za Potmiski y Talerze.

Ma przyjemne wiele przymakow swoich, nietylko jednak lepiej się nie uda y nieprzyda do smaku, jako gdy sama stanie się zaprawa sobie. Y na tych potmiskach y talerzach Jegomsi Panna N. przymakie niesie swoje, które Jegomsi Pannie N. do wdzięcznego przypadły gustu, smakować sobie zawsze będzie nie tak na tych potmiskach na stół wniesione potrawy, jako u przemy affekt Jegomsi. Aze posilona z tychże potmiskow Jegomosc Panna N. silniej staryc będzie deklaracie przezemnie.

Za PUAŁ albo Rostuchan.

Nie z każdego Rostuchana jednaka się cześć pa odda. Mój Wasi Panie. Kto z Panow Rzymskich nie innego szukał naczytnia tylko tego, na którym Alexandra Wielkiego twarz miłośnie odrysowana była z Aycerkami dziełami y zwycięstw jego. W tym zaś Rostuchanie imieniem Jegomsi Panna N. opisanym nie inaczem, brzo tylko Jegomsi wiernego Przyjaciela Jegomosc Panna N. upatruie: czyta wielkie Jegomsi dzieła, utarczki krwawe y tryumfalne państwa. Przyjaciele odda ten Rostuchan oraz z potmiskami

na, wdzięczności, ile razy z niego się będzie, tyle smakując przyjem, długiego zdrowia y pomysłnych porciek uwieczmie zycze nieprzecemni.

Zeby niebyłke Peromnie serdecznie kochających Przyjaciół na samym dniu Rostuchanow swoich wyrazali y rysowali, gdy Jegomosc Panna N. na czod na pamiętym sercu a potem na nimże samym głęboko rysować deklaracie imię. Niech będzie to nazymie jako u Epitofow niegdę Syphus boni omittis wszelkie Jegomsi Panna N. ominuie szczelności y wdzięcznie honory.

Tamane Srebro od Sydow.

Proszę poczekać y postuchać. Moje wielce miłe Panstwo. Takom ja niedawno na weselu od Ichmishow Panow Sydow oddawał Tamane srebro, więkzym affektem cała synagoga ten przezemnie. Sukona swego oddaie wspominek, a niżej kiedys na pustczy zofte Manele na złotego składata wiela albo byka. Niepachanie ten wspominek zudawrem, bo dość bogaty, choć tamym tylko z cybula, czarnkowym traci affektem y to wdzięcznie; Tamane srebro ale affekt Ichmishow Panow Sydow weale, stare srebro by Jakom ob-

ry, szczerą fantazją, dane bo Szlachęcką,
od Szlachty Izraelskiej y Szlachczonek. Od-
bierayze tedy w m. w. Panno wszystkie
giernaki, oto unizenie proza, y supplikia.

APPARATUS EQUITIS
REDDITORIS MUNERUM ET GRA-
TIARUM ACTORIS SERVENS.

TORQVVS.

Qui in proelio se insigniter gesserant, a quibus
Romani torqvibus donabantur: sed externi
aureis: Romani ferreis. Alex: ab Alex:

Ethiopes die nuptiali auream Fortvnd
statuam aureis torqvibus adstringebant in
templo Junonis.

Alexander Magnus inter Darij spolia re-
perit torqvem quo ligabantur manus, tenentis
Fortunam ex gemma una elaboratam.

Cleopatra torqvem habebat, quo alli-
gabatur aureum pomum invidiæ et infortu-
nij desultorium.

Scipio Africanus torqvem e collo ferebat, cui
Asiam et Africam a se debellatas appenderat.
Homerus.

230
Homerus dixit Iunonem aureo torqve ligatam
e coelo pendere.

Constantinus Imperator in torqve suo silem au-
reum tulit, cum inscriptione: ET ASTROIS,
ET SIBI. Macrobius.

Darius Medicum, qui se graviter infirmum sa-
navit, duorum compedum aureorum paribus do-
navit. Herodotus.

Syrii obsidione pressi Herculis Dei imaginem,
ne a se discederet, aureis torqvibus alligaverunt. Jur-
tius.

Quidam Prores Negotianus cum in extre-
mis illi allatus esset torqvus a Rege collo eum
imponens, dixit: O quam magna ultra ex multis
cybris constant. Tyrtius.

Torqvus Fabij Quadrati in marmore incisus,
in medio speciem candelabri habuit. Pierius lib:
4. mo.

Boleslaus Rex Polonia circumferebat in tor-
qve Parentis sui imaginem, ne unquam aliquid tur-
pe aut Parente suo indignum faceret. Homerus.

In Gallis erat Ordo, qui torqvem ex liliis au-
reis concinnatum gestabat, vocabaturq; Ordo lilia-
tus. Hercules Gallicus aureis catenis ad se omnia
traxisse dicitur.

Apud

Apud antiquos Francos amicus recens Nuptis
offerebat torquem in forma liliorum, in quorum foliis
erant distincta stellæ.

Lacedæmonij, Deos, Syrii Herculem ligabant.

Fabius Romanus iussit incidi sepulchro cortex
que alligatum.

Hieronyma Quissa Arragonid duas fa-
ces fragantes torque colligavit cum Lemmate:
UNA FAS.

Philo hoc sensu dari torquem dicit; Damas
sibi torquem ornamentum in prosperitate, vin-
culum in adversitate.

Pulchra est illa catena, quam efficit Magrus
ferreos annulos attrahens ad iuricem, cum inscrip-
tione: ALEXANDRI NODI.

Torquis ex circulis iustar cordis efformatis cum
positus Joann Regind Portugalid pro symbo-
lo erat cum Lemmate: FIDES FELIX A-
MOR.

Cum Sardinus quidam habitandi causâ Sax-
thaginem migrare vellet, Claudius Imperator cum
magno studio rehuisset, rogans: Ego te aureis com-
pedibus obligabo. Intellexit per hoc Senatoriam
dignitatem.

Erat uni pro simbolo catena, quâ Mars
et He-

et Honov simul ligabantur, cum inscriptione: SIC
IN PERPETUUM.

LAPIDES PRETIOSI.

Lapis erat in Thracia, unius digiti motu fa-
cile mobilis sive violenter urgeretur, immobilis
hibebat.

Glosopetra lingua humana similis in terra
non nascitur, sed deficiente lunâ de Cælo de-
cidit. Solis gemma candida est, sed ad instar syde-
ris spargentes radios spargit.

Sives Argentoratenses obtulerunt Henrico
Imperatoris clenodium cum lapide tali, qui omnium
se intuentium representabat ignescentes fauces.

Athenienses Palladi quot annis appendebant
clenodium, in cuius pretiosissimis lapillis ex-
pressa nomina fuerunt omnium Principum Or-
bis eo tempore viventium.

Indi postquam insignem ex hoste victori-
am retulissent, offerebant Deo Victorid clenodi-
um pretiosis lapidibus distinctum, quos ex de-
tractis occisorum hostium annulis collegissent.

Fabulantur Poëta pretiosos lapides forma-
ri à Fortuna ex scintillis à Sole decidentibus, Joan-

Iuanna Hispania Regina habuit à Fer-
dinando Rege Marito suo ctenodium, in u-
jus quatuor pretiosis lapidibus sculpta fue-
runt VET, ASTAS, AUTUMANS, HYENS.

Scipio Romanus inter ceteram quam ex
devicta Africa fulerat pradam, habuit cteno-
dium, quod si aliquis pectori admoisset,
omnem à se moerorem pulsum sentiebat: ide-
o illud ctenodium thesaurus lætitiæ vocabatur.

Catharina Dujsa Florentia acceperat
à Ferdinando Marito suo ctenodium, in quo
Fortuna ex pretiosis efformata lapidibus amo-
ri victo asidebat.

Looris in Græcia fuit ctenodium in Templo
Palladis à Mercurio fabricatum et eidem Deo
dedicatum, quod infuentes omnium, quodcumq;
passi essent, Alliviscebantur.

Persarum Reges supra diademata gestabant
ctenodium instar Solis.

POCULA, PASCALA, CRATERES.

Augustus Imperator tulit è publico poculum
ex gemmis elaboratum, et consignatum vultibus
experimentibus varios affectus.

Cleo-

Cleopatra poculum gemmam habuit æquivalen-
tem Regno.

Persæ gloriantur multitudine poculorum, phi-
alarum præsertim dono datarum.

Arcadius poculis aureis et argenteis sibi
ab Amicis donatis valde oblectabatur: imò mor-
ti vicinus familiaribus suis inponere non du-
bitavit, ut vasa amoris donata in ipsius fu-
mulo servarentur.

Lysimachus Babilonicus cum ad coenam
trecentos hospites vocasset, eximia pocula sin-
gulis tradidit, hocq; signo amicitiam et fœdus
cum ipsis inivit.

In Didonis poculo erant res gestæ Majo-
rum sculptæ, id est Iovis, Belii, Agenoris. Vir-
gilius lib: 5mo Æneidos.

In coena apud Græcos tria pocula appo-
nebantur, unum Mercurio, alterum Grætiis, tertiu-
m Iovi Servatori. Alex: ad Alex:

In scypho Henrici Gallia Regis gemmeo
erat Angelus aureus, litium adamantinum ma-
nu tenens. Darsell:

Ludovicus XII Gallia Rex utebatur pro
symbolo Cratere Cœlesti, cum inscriptione: SR
SER

DE ECCLIPSES ORIOR. Synocus.

Nephtus et Apollo in pradium adificata
Troja poculum aureum acceperunt: cecinit au-
tem Apollo (lyra) quâ sonante mani stete-
runt. Martialis lib: 800.

Ex cornibus Onagri fiunt pocula, ex quibus
qui potaverit, eo die nec ferro, nec igni, nec
venenis est obnoxius. Philo lib: 310.

Apud Scythas mos fuit in conviviis Nash
alibus omnibus scyphum porrigere, qui dice-
batur Scyphus Boni Omnis.

Ex arbore Taxo poculum factum vinum si-
bi infusum quantumvis suave, continuo reddit
noxium, insalubre.

Persa solebant suos Amicos in fundo pocu-
rum sculpere, quibus utebantur.

Caligula Imperator habuit phialam, quam
Fortuna manu tenens quasi libenti porrigebat.

Fabulantur Poeta de Pandora omnium De-
orum Matre illam manibus tenere poculum
ab omni parte clausum, in quo omne bonum
felicitatemque inclusam dicunt, quam Dea sibi
dispensat ac dividit.

Cornelius Marcus utebatur poculo ex ele-
ctro

236
ctro, in cuius medio Alexandri Magni vultus e-
rat expressus: in circuitu autem omnis historia
et bellum illius exprimebatur.

Erat et poculum Daucalium ita dictum
quod redderet quendam sonum, cum infun-
deretur.

Persa dum in amicitiam cum offensis ve-
dibant, propinabant sibi poculum quendam: quod
ars oblivionis dicebatur. Plura in Palmia
convivante de poculis.

APPARATUS

SENTENTIOSUS ET PIETUS.

Multo gratius venit, quod facili, quam quod ple-
nâ manu datur. Seneca.

Qui gratus est, statim de reddendo cogitat. Idem.

Gratum hominem semper beneficium delerit, ingr-
tum semel. Idem.

Interdum beneficij solutio est iasa confessio. Idem.

Maximum beneficium est, unus in fame panis. Idem.

Valentior fortunâ voluntas est. Idem.

Momentis quoddam grata sunt et ingrata. Idem.

Post munera cito consensit gratia. Festus.

In beneficio conferendo plus animus, quam sen-
sus operatur. Augustinus.

Gene-

Benefactorum recordatio jucundissima est. Aristoteles.
Animum in beneficiis spectemus, nec premium iis
unquam a se faciamus, sed ab affectu. Quintus.

Gratia adfert gratiam, beneficium semper bene-
ficiam parit. Sophocles.

An quidquam nobis tali sit munere majus. Virgilius.

Semper inoblita reatum tua munera mente. Ovidius.

Meritis referetur gratia tanti. Idem.

Inuito te quovis gratus ero. Idem.

Multiplicat doni gravitas auctoris honorem.

Et majestatem res data tanti habet. Idem.

Imitantur homines dona. Marthialis.

Uti si his premium meritis et gratia major. Idem.

Pro magnis beneficiis gratias agere possumus, re-
ferre non possumus.

Optimus beneficiorum custos est memoria.

Beneficium semper beneficio reparetur.

Omnium dulcissimum est accipere.

EPISTOLA INVITATORIA AD MORTIAS?

Nomine Parentum et Sponsi.

Jeżeli rzecz wyuczyna wiernych przyjaciół, se-
kac in adversis fortunae casibus, tunc przy-
zwitka w wesołej y pozadanej materji miec
testes radoci atq; socios. Ja, potiecha
aby

237
aby była zachęca y swietniejsza ad accenden-
das Hymeni facies zaciągają decus et splende-
rem od jasnie Wielmożnego WMM Pana Do-
mu, a Majestatem od Senatorickiej powagi
§ §. hic Sponsi cognomen ponet, locum nupti-
arum et diem §.

PAN MŁODY ZAPRAWIA.

Po dtugich y roznych serca y affektow moich
inclinacyach y zabiegach juz desideriorum dope-
dzitem micy u portu szczęśliwego Anatem, gdy
w Domu Jegomości Pana N. sociam vitam syttem
Panne N. znalaztem. Na te przyjazne vincula
dożywotnie foedera mieysce N. dzien N. nazna-
czone §. A gdybym niemiat wMM Pana desi-
deratam presentiam, wszystkie dni we-
selne w zatobne zamienily się freny, wygo-
dzona Domu Jegomości Pana N. facies (jako
wzic absente sote) caloby się w nebulas prze-
minita. Dlatego ad complementum fortunę
mojej prezencji wMM Pana oczekiwam, y do
tego wszystkie moie unizone postulata obia-
cam.

Invitat PARENS.

Zadnemu się dekretem Boskim y dyspozy-
cyom kontrawencye nie nadaty: szczęśliwiej
kto kolwiek inclinacye swoje do niebraskiej Ho-
sue y obraca Ordynansow. Dlatego § §
a.

rozumiejący, że mię Nieba nie do tego innego,
tylko do tegoż Pana N. oraz y z sercem
nakłaniaia, (oraz moję ułaskę Fortuna sciam
tegoż Pana N. dać. & &

2.

Zwyczajna jest świata ceremonia Mat-
zenskim wiązkiem Familie wiązać, abymy
in Posteris atugowiecznemi y owszem niemierni-
felnem byli. Dla tego y ja do tegoż Pana N.
w którym compendia virtus et gloria tenet,
który jest titulis insignis Avorum skroiszem
serce, y w wieczną mitosci lipe, N. oddac ob-
cetem, aby Domy nasze perennare mogły. Na
znaczytém miejscu N. dzień Miesiąca N. &
hic preces, seu postulata ponet.

3.

Nagrodz ordynacya Boska a tegoż Pana
N. konkurrencya to sprawita, że naydłuższy
okładni Domu mego depozyt w ręce tegoż Pana
N. złoży obietcą, która powierza jest com-
munis Parentum amor, y zyskliwych Przyjaciół
abym in consortium vesela zebrał, do tego sły-
mulnie piro. Naybarższy się zyskliwy wam
Pana affekt y gorący ad Nuptiales faldas wyda,
które splendore Domu y wielkiego Imienia
w progach zwyciężysz moich & &

GRATULATORIE NUPTIARUM
Nico

Niepodobna mi dziś serca do powinney niez-
grzewac apprelacyi (lubo przy zagaszonych Hyme-
ndusa pochodniach) kiedy się na tak wielką
zapakuję parę, ktorą serca tak podnieca
mitosc, że do mięlnych jarmie beda gjan-
su. Trudno y tego wam Panu ex vestro nie-
wieszona corde, kiedy voborum et de-
vorum dopędzi moty, y zapędow swich ole-
brat lauream: Uxor bona, Viri corona. Nie-
że tedy po tym weselnym akcie nagwiekza
Fortuna scapulisemi y wesołomi zawrze-
dzinami w Dom wam Pana przypodzi; niech
ten Hymendus przy pochodniach swich
wielkie splendory horrorow zapali. Tu moia
apprelacya, to zyskliwe votum.

F.

Związane vinculo aeterno ręce y maieoto-
wieszni, abym po weselnym Hymendus ak-
cie weselo wam Pana nowozaczepo powin-
szona connubium. Niezapła nigdy lewy
y sama Boginia mitosc przyznanego spoć sera
z sercem, jule gdy wam Pana w dożynach wro-
wadzita lipe; tu się przyjac Gondio Lygwie
nada, który samey tylko mierej nasyty być
zelazem moze. Niechze tedy tak wielkie krepo-
wanej mitosci vinculum jak naybliższy tryn: nich
geniales faldas przy Hymendus zapalone jwie
widmosny wam Pana Dom uczyni. Bacz se

steritate felix, mihi dulce nomen Patris.

3. Jakże szczęśliwie za przeczynnego dekretu
Mieba do przymierza dożywotniego z W. M.
Państwem Książstwie serce, tak szczęśliwie dni
y momenta w tym przyjaznym związku za-
wsze mijuje. Te same W. M. Państwa regie,
które connubialis amicitia foedus uczyniły,
niech piastula Fortuna, i niech uberes Ma-
trimonii fructus na numerorum augmentum
Familij Potksemu wzniada, Swiate, aby się
z Poeta, maggo Stuznie powie: te felix
Natorum turba coronat.

4. Chwalebnie tryumfuję Mitose choi w
microzerwane przy wachbum akul prosta
wiezy, bo tryumfujące Hymenusa zapadła
podobnie. Dorzaty wszelkie ognie, lecz tym
farzicy mojej przyjacielski affekt do powinnej
zgoaloty appretam. Winiżuję tedy tak sta-
wney nad seriem Sympt Panny N. wygramy,
winiżuję nowa amicitie indyfolubilis garta,
ponyżuję Fortuna & F.

5. Białym ty godzinę, nazaaczyc potrzeba k
kubem, ktora W. M. Państwa w tym partuzita z
twie, ze nicorazowany starb y Leynot zna-
last: optima diuitia sunt, generosam invenit
Conjugem. Ty jak najdluzsze bogaty w
nieg

239
nego przyjaciela wiały: vivite concordet; niech
Fortuna nieustale y nieodmieniana się nigdy:
concordie necesse coronas. Bądź Jemim nati
superbus iam paribus, aby cogati non desistat
sibus Alter.

6. Jakże niemata praca W. M. Państwa szuka
wiernego a przytom dożywotniego przyjaciela, jak
niemniejse teraz wcale znalazł. Nadgrubca
się skrycie niepotoczne myśli, vota y desideria
nadgradzaia, spohitadines przyjaciela najmek-
niejszego profo & F.

7. Większe W. M. Państwa niemoze poklezyć
siec nad to, ktora odlebrates niedawno, jak
utrinią fortuna sociam wzniates. Same albo-
wieni choi Erytrojskie tancie party gdy u-
nie animorum zpodobiej, ztoto same ceny swo-
iey spuziżca gdy ztota przyjazn a do tego do-
zywotnia nashpue. Winiżuję tedy sum-
mam fortunę W. M. Państwa quida zta, usilna,
appretaya, aby decurrat habepa Domus, tra-
daję recures mutua Portentat.

8. Nie sam tylko Hymen w.rote powinia miec
w komitywie swojej czasy y godziny, ale y
W. M. Państwa maie miec y foruz mille gaudia,
ze poszły animorum in fudera dextra, serua
ne fak party wito. Y po wessy wesele
ma być zawsze nowe, bo unawiciana z
przyjaciela najwsterniejszego jed solutorum inf-
mava.

magis. Miescic tedy wmm Panischo nietylko
sine nube dies, ale zawese latos atq; faustos;
niech zyceliosse Nicba in concordia summa,
porzadzta tara: magnos prosperant yudra partu.

9

Wielkicy y owszem naywikszey wmm
Pan zortates particeps sortury, Ledy niada
wao in prosperis atq; dubis. Katerzney za-
wse przyjacielu abstrates. Otworzytes sobie
do niesmiertelnosci wrota: conjugium genuu
humanum immortale reddet; poydzies in
seram posteritatem cum numerosa prole &c.

Majores saltem inquirebat Aymendus Po-
lonid non tam nuptialis fada, quam
Eruditionum ac sententiarum splendore-
res. Sed goemadmodum Ferni pla-
dor longo abusu est, ita et inge-
nij Romakimij vultu fax pen-
tas honesta Adolescentes
clarissimi accipiet, super-
adulti oratorum lumi-
na. Aymendo Le-
chid, et nam non
pabiet, unobati-
tem de eloqui-

fiare. Sibi mihi ad gloriam, sibi ad splendore erit, si
Vires nobilissimas habuerit, clarissimos oratore audierit,
scabrosos iustissimos aspernando, spectaverit. Deniq; satis
superi laudanda Nuptia pudorum adferent, si laboris
audiam, si me memini, deore semper tenebitis.

AD MAIOREM DEI RO-
Q. S. A. M.

S. S. S. DEO G. O. R. A. H.

[Handwritten signature]

HERACLITUS POLONUS

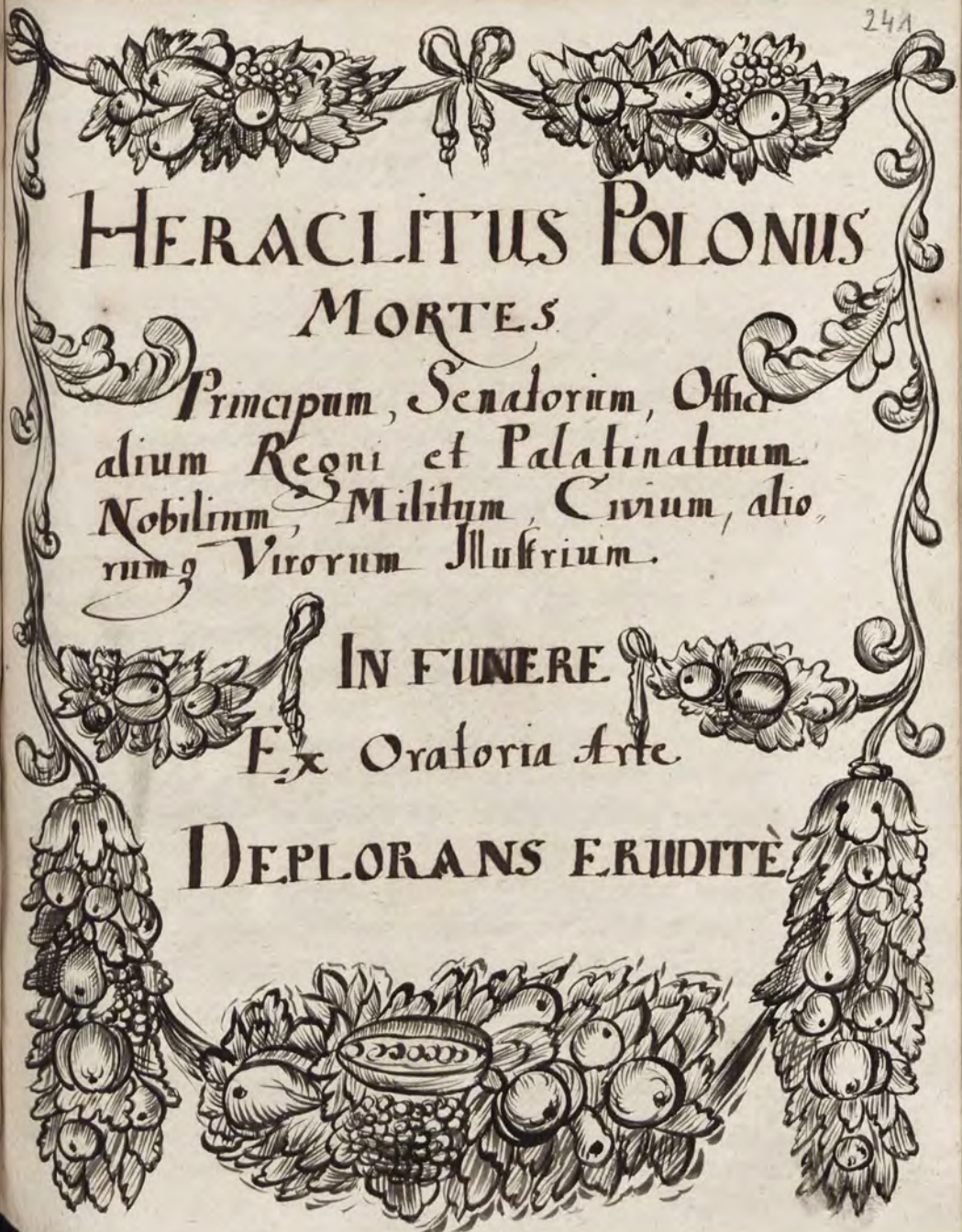
MORTES

Principum, Senatorum, Officialium Regni et Palatinatum, Nobilium, Militum, Civium, aliorumque Virorum Illustrium.

IN FUNERE

Ex Oratoria Arte

DEPLORANS ERUDITĒ

ARTIFICIUM RHETORICUM
ORATIONIS FUNEBRIS.

Orationes Funebres duplices sunt: alia Hospitum ad Consanguineos et Propinquos defuncti, et haec vocantur à Tolonio Condolentia: alia Consanguineorum sive Propinquoꝝ ad Hospites invitatos ad Funus.

In oratione Funebri, quæ dicitur ab invitatis ad Consanguineos et Propinquos defuncti, electria, desultorie exprimuntur. scilicet, Dolor de obitu defuncti. scilicet, Laus ejusdem defuncti. scilicet, Consolatio Propinquoꝝ, ut leniatur animus dolore propeꝝ.

In Funebri vero Oratione, quæ gratia aguntur nomine Consanguineorum vel Propinquoꝝ Hospitibus congregatis ad tumulum, quatuor exprimuntur. scilicet, Confessio gravissimi doloris, qui defuncti Domum, familiamq; involvit univꝛsam, rationes luctus adducuntur aliquando. scilicet, Denique laus defuncti, modesta tamen et non nimia. scilicet, Aguntur gratia invitatis pro supremo officio exhibito per illos, vel per legatos. scilicet, Numerosa obsecra appromittuntur in alia latiori occasione. Deniq; Hospites aliquando ad epulum Funebre, seu convivium invitantur.

Prima Oratio, quæ dicitur ab Hospitibus invitatis, potest incipi à loco communi, sed tamen cavendum est ne sit locus nimium tristis, et ut dicitur scilicet et scilicet scilicet.

HERACLES BOIUS
MORIS

Amicum & amicum
mum Regem et Phylanthum
mum Regem et Phylanthum
mum Regem et Phylanthum

IN FUNEBRE

Ex Oratorum etc

DEPILORUMS ERIDITE

notus, v.g. Statutum est omnibus hominibus semel mori.
Potest inchoari ab Exclamatione et Indignatione in le-
ges mortis, vel deploratione brevitate humani: quod
etiam spectant eruditiones, sententia, approposita
inferius adducenda. Item potest inchoari ab allu-
sione ad tempus mortis vel exequiarum: ad adju-
ctis loci, Dignitatis, Personae, Nominis, Viri et me-
ritorum: atq; hic modus maxime commendatus est
in moderno erudito saeculo. Hic enim modus ube-
rem ingenij campum aperit, et oratio tali modo con-
scripta non facile ex alteri applicabilis: unde non in-
dūcet notam in oratorem, eum raris et alieno videre.

Nota 1mo: Sacerdum profano oratori, ne in illa
immittat sacrum, quod sunt sacra mensis, et ad sacra
Exequias pertinent. Adeo nihil sic inuentionis mor-
tis, nihil mori ad praeparandam conuentionem in mor-
te etc: adhibetur, nisi forte eius dicentis auctoritas, v.g. Ep-
scopi.

Nota 2do: Bene pra oculis habenda sunt, sicut
iam insinuaui, adiuuata seu circumstantia temporis, loci,
generis, mortis, Funeris, etc: consideratur etiam tunc aetas de-
functi, florens vel matura, vel decrepita, seu similis: an in
ro hostili, an quietis rogatus, occubuerit.

Nota 3ta: Ad Funerem laudationem veniunt Ma-
tales, Familiae, splendores, Dignitates, Honores periti: huius
referunt originem, virtutis seriem, sanctitatem, Domus
Nominata, etc: Seruiunt Panegyri animi et fortitudinis
merita in Patriam bello paece, parata: virtutes denique
tam

tam politici, quam morales, praesertim quod se publico
bono impenderunt.

Nota 4ta: Non ita frequens uis est in foemina-
rum Funeribus perorare: si tamen aliquando uis ferat
possimam eiusmodi orationum partem occupabit lu-
ctus et dolor. Ad laudem uero earum veniunt utriusq;
Familiae decora, illius uidelicet, ex qua orta sunt, et in
quam nuptus fuit: a pietate, a proli educatio-
ne, a moderatione animi, aliisq; virtutibus laudantur.

Nota 5ta: Funera quae puerilia supra non ca-
rent Panegyri: ubi cum nihil possis dicere de rebus ge-
stis meritisq; potius flectis orationem ad querelas ob
immaturum fatum, contra crudelitatem mortis detona-
bis. Ordinarie in eiusmodi Funeribus bona indoles,
educatio laudatur, magna spes concepta exage-
rantur, dicitur encomium. Adduntur solatia Pa-
rentibus uel a residuis liberis petita, uel aliunde.

Nota 6ta: Si ea eos, qui uel occiduntur, uel
alio uolento fato decedunt, diceret orator Funeris:
casus et infortunio grauissima, Bonis de ac improbis
communis esse, uitamq; humanam uelut metam su-
bitis etiam patere. Vel diceret: Virtutem deum immor-
talem esse, dum corpora ferro, aut alio fato perimun-
tur, ac dum morbo senectate deficiunt. Vel dice-
ret: haec esse fatorem in omnes Bonos male-
uolentiam, ut in eos maximam atrocitatem exer-
ceant.

Nota 7ma: Orationes Funebres a Theis, hoc
est

est universali aliquo die curru sedē inchoantur, et facta deinde Apoteosi, cum laudibus defuncti solatia adferuntur Superstitibus. Theris enim in hoc dicendi genere opportunissima est, ut potē gravitati materid accommoda.

APPARATUS ERUDITUS PRINCIPIS ILLUSTRIUM VIRORUM FUNERA EXORNANS.

Perrarum Reges morientes solebant auream funam mittere. Successori.

Pericles Græcorum Dux dum se morientem Proceres circumstantes, suag. præclare facta extollerent, dixit: Ego vero illud mihi maxime gloria ducor, quod nulli unquam pulla vestis causa fuerim.

Romani super sepulchrum Romuli peruenit Natuam cum prædalla Stipione, quo credebant Romam à mortuo etiam suo conditore fulciri.

Mellus Romanus à quatuor Filiis, maximis in Republica honoribus et Consulatibus perfunctis, ad sepulchrum delatus est.

Perid antiqui grima die, quā de morte sui Regis nuntium accepissent, omnia sibi mala innotem enarrabant. Præter hanc vero diem capitale fuit aliquo facinus defuncti Regis commemorare.

Post mortem Julij Cesaris Palma arbor ad ejus Palatium subito exaruit, humores agros velut lacrimis

243
mis per dies decem fluxit. Agrila quod super eandem Palmam tenens, lugubri perstrinxit plangere.

Græci Demetrii Fisci suo, per quem ex Macedonia servitute liberati fuerant, statuas ad ejus sepulchrum exerunt sole indignitas, quot in anno continentur dies.

Spartani suorum sepulchra, quod de sua Patria optime erant meriti, sternentur arborem Laurum in cuius foliis aureo charactere defuncti merita descripta fuerant.

Romani funera bene Meritorum de Republica Porta triumphali efferrebant.

Franciscus Sibi Venetorum Exercitus Dux felicissimus contra Turcas, puerat in suo sepulchro exorimi simulacrum mortis dimidiatum, inveniens: Illustres meritis viros nunquam totos mori sed majore sui parte etiam inter funera vivere. Unde bene quidam gloriatus est: Non satis moriam, magna pars mei vivabit Britaniam.

Sardius Populi suorum sepulchra suorum claudum virorum solebant ponere imaginem innotem: intimantes veluti, quod etiam innotem ejusmodi virorum doleat.

Ludovicus Princeps Indigenis suorum sepulchrum puerat singi fortunam, quod Honorum dignitatumque, quibus vel ille, vel Majores ejus functi erant, insignia tenebat.

Lacedæmonij

Lacedaemonij supra sepulchra illustrium virorum
quod incidebant: Si fueritis sicut isti, eritis si-
cut isti. Plinius.

Æthiopes Populi defunctorum Legata inaugurabant,
Romani vero et Ægyptij monumenta ornabant
floribus.

Nellus ad Scipionis Africani funus exor-
diens Filios, dixit: He Filij, celebrate exequias, nun-
quam Civis majoris funus videbitis.

Ægyptij super tumulos magnorum virorum po-
nebant cor aureum, ejusque, quam gessit, dignitatis in-
signe oculis plenum. Idem supra eorundem tumu-
los circulum, divinitatis Symbolum ponebant: in me-
dio vero statuebatur Mundi globus.

Artemisia Regina Mausolo Marito suo celeberrimum
Monumentum extruxit, et à nomine ejus
Mausoleum vocavit; cineres quoque ejus ibidem primo
compositos: ipsa virum Mariti sui sepulchrum
facta. Plinius.

Lacones super uno Imperatore defuncto sic
lamentabantur: Aut nunquam nasci debuit, aut
cum nasceretur, nunquam eum mori oportebat.

Romani in Clumpia sepulchrali excitate Bru-
to hęc verba exararunt: Utinam viveres! uti-
nam viveres! Alex: ab Alex.

Post mortem Trajani Imperatoris optimi, Popu-
lus

lus Romanus scyphum impletum lacrymis attollebat ad se-
lum, exclamando: Disi, quot lacrymas pro scilicet lista-
mus, tot ei date coronas. Frontinus.

Lacon quidam videns mortuos in sellis sedentes, di-
xit: absit, ut hic sedeam.

Leontius scripsit sibi epitaphium: Dolor Patrie, et
perpetua Neptem lacryma.

Justiniani Casari tumba imposita erat vestis, in
qua omnia ejus egregia facta expressa fuerunt.

Ad Antigoni Funus et laudes celebrandas unus
non nisi inventus erat Orator, sed et hic ante ipsam Orationem
subito exoravit. Circumstantes Populi dum Antigoni in publi-
ce attolunt, unus de amicis exclamavit: Antigoni de
se ipso loquatur.

Apud Spartanos, post mortem cadavere, ante busta
Majorum, totius Familie ejus produlare facta primo lege-
bantur, secundo à Senatu quæstio formabatur, an via Ma-
jorum semper ibat. Et fieri non nisi dignus sepulchro Pa-
trum credebatur, dux vita filij paternis factis omnino
similis arbitrabatur.

Sigismundus Rex Polonie extremo volutans mor-
bo Varsovia, Vladislavum Filium, et si voce compellere non
posset, paterno inclutus oculo, mox gestu, imperitiam, dem-
um caput manu, Regni brevis legitimum hæredem ac suc-
cessorem declaravit. Kobierzycki.

APPARATUS EXORDII SECUNDUS
EXORDIANS HEROU MUNDUM FUNERA.
Apud.

Aquid Spartanos nulli vel suum, vel Familiae nomen
aut insigni Sepulchro inscribere licuit, nisi iis, qui in ac-
cie pro Patria cecidissent, aut insigni fortitudine in clu-
rissent. Idem Populi tot erigebant defuncto statuas,
quos hostes in acie occidisset suis manibus.

Aquid veteres Hispanos consuetudo fuit, ut tot sta-
tae infingerentur defuncti sepulchro, quoties ille pro Pa-
tria deceravit.

Epaminondas Graecorum Dux in bello testaliter
civis, quia clypeum e pugna saluum extulisset, auditus
est dixisse gloriabundus: Nunc Epaminondas nascitur
gloriae, quando sic moritur vita.

Romani Milites ubi post longa stercidia missione
impetravissent, suscepta in bellis vulnera, victoriae,
caderet hostium descriptas in scuto, in foribus propriis
domus mense integro proponebant legenda.

Albani eorum Statuas, qui in acie concidissent pro
Patria, et si juvenes fuissent, specie tamen senili propo-
nebant, inuertes: Satis illum viaisse, qui ita glori-
ose moreretur. Alii spectat et illud senect: Viuit
satis, quicumque cum Alcide concidit.

Idem Albani supra Sepulchra seu belli scu gaeis
artibus optime de sua Patria meritorum proponebant
faeam in globo orbis consistentem: iustimantes velur
ti, tales non marmoris Sepulchris, sed in orbis memo-
ria longe lateq; vigere.

Aquid

Aquid Romanos Heroum filij os Parentum morientiu-
um ori appetebant; ut sic ingentem illorum spiritum hau-
rissent, eorum animarentur. Si filios reliquit defunctus, po-
terant fieri omnia, Martem cladesq; hostium spiranturos.

Tabulantur Poetae Gratiam Deam sanguine illorum
qui e vulneribus pro Patria morientium profluit, Mar-
ti, aliisq; Heroibus, Divi purpuras tingere.

Germanicus pater adhuc Exercitus Romani in Germa-
nia Imperator, super tumulum Cornelij Servini gloria
bellica clarissimi passit erigi trophaeum spoliis hostium
in igne, in eorum omnia eius fortia gesta describi, ut sin-
guli ea discerent, ac memoria retinerent.

Lacedaemonij legem tulerunt, ut eorum filij ubi pri-
mum literas dicere coeissent, non aliud illis legen-
dum primo dicendumq; proponeretur, quam haec senten-
tia: Bonus civis est Patriam suam amare, armare, or-
nare. Eandem vero sententiam parum immutatam
sepulchris Virorum in sua Republ. clarorum inscri-
bebant: Bonus civis fuit, quia Patriam amavit,
armavit, ornavit.

Aquid Antiquos consuetudo erat, flores super
sepulchra Heroum spargere.

Aegyptij super tumulos Heroum ponebant cor au-
reum, et eius quam gessit insigni dignitatis oculis
clerum.

Aquid

Aethiopes in seculchris Hercorum duas pingebant so-
les, unum Orientem, alterum Occidentem: insinuando, ut
Hercos occidere, ut simul orientur serenius.

Leonida opa cum in mausoleum transferentur,
inscriptio hinc illis data: Speculum bene meritorum
de Patria.

Epaminondas Dux Thebanus cum vulnus lethale
in bello accepisset, univera civitas ad osculum vul-
neris effluxit, à quibus cum rogaretur de premio la-
boris R: Nullum aliud premium volo, præterquam
memoriam mei. Plutarchus.

Cimbri et Celtiberi, si quis in acie occubuit, gaudio
exultabant: si violentiâ mortis oppressus decepsit, luge-
bant.

Lacon quidam multis in acie vulneribus confectus,
moriendo hinc in clypeo sanguine proprio exaravit: Le-
gite Posteris.

Othriades semivivus in acie hostium trophæo dejectus
aliud statuit, et sanguine suo inscripsit: Sui trophæo-
rum Dotori. Plutarchus.

Cyurgus defuncti nomen tumulo inscribi voluit,
nisi qui pro Patria cecidisset, vel diu militasset.

Cares Populi morte sublatis milites non exuebant
sed unâ cum armis sepeliabant.

Andr

Apud Scythas qui victor in bello fuerat, præter hoc,
quod ex aureo scypho bibere debuit vivens, mortui etiam
regulchro aureus appendebatur scyphus.

APPARATUS ERUDITUS DE PARENTUM
FUNERUM CELEBRATIONE.

Evilmeradachus Regis Babyloniorum filius cineres
sui Parentis iuxta ethnicam superstitionem concrematis
in quatuor sacculos collegit, eorum quatuor agrilli alligavit,
atque in quatuor partes mundi cum iisdem agrillis
misit.

Ludovicus Florentis Dux sepulchrale Parentis mar-
mor instar condit efformari iussit, in eoque hinc verba inci-
dit: Hic situs est mortuus semel Joannes Dux Flo-
rentis, vivens semper Ludovici filij dolor.

Substantur Poeta sibi aliquando filium pater Pa-
rentis sui amantem, ut caput sibi aperuerit, cineresque
combusti Parentis in illo condiderit, quam pietatem re-
munerante: Di, in avem illam commutarunt, productâ
in loco foraminis gulcherimâ vernicolore cristâ.

APPARATUS ERUDITUS QUARUS
PARENTUM FUNERUM CRUSARUM MARONARUM
QUAM.

Erigon pictor dum à suo Magistro reprehende-
retur

retur ob excessum non bene Proserpinae raptum. Mihi vero sat est raptus Proserpinae memoriam excitasse. Sed diis mihi vero satis est memoriam mortis istius Faerinam excitasse.

Laodamia exorsculando imaginem Protesilai celeberrimi Viri Trojani, mortua est.

Dion Clodii celeberrimae Matronae iudicium est publicum iustitium, videntes luctu correpta, et nesciens ferre mortem filia effusissime plorabat: ceraso ostendo illius temperare dolorem, detractam pari lappiorem vestem in partes iudis, et amicis distribuit.

In subit Romano funere viginti clarissimarum Familiarum statuae erant posita.

APPARATUS ERUDITUS RUMINANS, FAMULIBUS CONIUGUM INSEPERIENS.

Crasus interrogatus quoniam loco mortuum Corneliam conjugem suam sepelire statuisset? in seculo suo inquit, quod illi per viginti annos, quibus cum illa vixi, paravi: hoc est in pectore et corde.

Artemisia Aegypti Regina cineres Mausoli Regis Mariti sui liguori permixtas edidit, eamque quodammodo in pectore et corde sepelivit.

Apud Indos, defuncto marito, uxor igne absconditur.

Apud Antiquos corpus rogo exstructo exurebatur, in quem sese conjuges ex amore maritali insiliebant, injiciebanturque eis, quod pretiosissima et carissima habuissent.

Porcia Romanarum Matronarum nobilissima lugens defunctum maritum, post longum tempus luctu transactum interrogata, quomodo tandem ultimum statuisset sui luctus diem? eum dixit, quem vixit.

Isabella Hispaniae Regina, dum uno anno Maritum Regem, fratres duos, liberos quatuor inclementi fato sublato amisisset, ac tandem Regno iam privata fuisset, iussit degeni genium doctoris, qui longuata fuisset, numerum arithmeticum, spargia lacrymis impleta detebat, inveniens: dolores suos numerari non posse, sed non nisi lacrymis congenari posse.

Augustus moriens in hac ultima voce defecit: Coria memor nostri, vive et vale.

Democritus Philosopherum mortuum Darium ob mortem conjugis consolaturus, vitam defunctae se restitutum promisit, si tres homines in ea Urbe inveniret, qui nunquam lugubri veste induti essent: quos invenit, nec famem invenit. Mox Democritus: Vides, inquit, o Rex, quam inevitabili sit fati necessitas, nefas est delectare, quod nefas est devitare.

Agarata.

APPARATUS ERUDITUS SEPTIUS
ADORNANS IMMATURO FASIO MORSENERUM
FUNERA.

Singambis Mater Darij Regis, Persarum Regem
filium amissum duobus modis deploravit. Amò in
aurea tabella ipsius imaginem suspensam è collo ge-
stavit. Edò constituit, ut omnes Persa diem obi-
tus quod annis celebrarent, placitu.

Arcades supra sepulchra juvenum pingebant
mortem inter Status, et imagines Heroum, alio-
rumq; virorum illustrium.

Spartani sepulchra filiorum, thesaurus appellabant.

Philippus Amus Aljazanid Rex, defuncto filio
Ferdinando, piserat depingi mortem, quò soem ca-
ptam vincensq; multis quò pacis, quò belli decoribus
circumq; ligatum ducebat. Facili est applicatio,
ostendendo quantas Patria, Parentumq; spes mors
sustulit cum hoc juvene.

Olim apud veteres Francos in sepulchris juve-
num illa duo verba, MORTUUS EST, scribebant,
cum admirationis nota; in sepulchris vero adu-
rum et senum cum periodo. Tu dices istud juvenis
funus, admirationem summam excitare in omnib;.

Arabes

Arabes super sepulchra juvenum incidebant florè
Thersintum, quò ejus natura esse dicitur, ut se infu-
cates doloris aliquo sensu afficiat. Quem florè Pa-
rentes longo tempore gestare et spectare solebant post
mortem filiorum, et è contra filij post mortem Pa-
rentum.

Est avis in India, Lembeus dicta (teste Plinio)
quò rarissimum cranium in ea Regione avium di-
citur edere melos. Quod si gulli illi auferantur, non
solum svares concertus deserit, verum etiam in te-
nebrosam Sylvam fugit. Ad applicabitur ad exag-
gerandum dolorem de morte filij.

Apelles pictorum Princeps volens exprimere dolo-
rem Parentis ob mortem filij, pinxit eundem cum ve-
lo oculis appenso, innuens: dolores tales, ut pote in-
geretes nullis coloribus, nullaq; arte exprimi posse.

APPARATUS ERUDITUS SEPTIUS
EJUSCUMQ; PERSONE FUNERI SEQUENS.

Ptolomæus Rex Aegypti inter medias egulas
mortis imaginem ac mortui cranium semper ad lectu
habuit, ministris interdum admonentibus: Assice
Rex, et talem te fuisse, talem futurum cogita, qua-
lis hujus calvaria. Plutarchus.

Idem Plutarchus narrat, consuetudinem fuisse
Aegyptiis inter convivium, mortis imaginem circumfer-
re, hac addita admonitione: O vos omnes, qui con-
venistis.

venistis ad bibendum, recordemini mortis.

Romani in medio foro statuam Libertatis erectam habebant, ut transeuntes illius aspectu mortem sibi revocarent. Resinus.

Spartani mortem pro Dea coluerunt, eiq[ue] templum ex candido marmore extruxerunt, in cuius postibus inscriptio erat: Morti, matri generis felicitatis. Pausanias.

Imperatores Constantinopolitani cum Regnum a-
dabant, conveniebantur à marmorariis diversa est
marmora monstrantibus, quodrentibusq[ue] quod mar-
mor eligerent ad sepulchrum extruendum.

Severus Imperator vivo sibi sepulchrum parari iussit, cui se interdum includens, illud alloquitur: Tu, o locule, Virum capies, quem Orbis non capit.

Sybaritæ ut melius voluptatibus indulgerent, leges caverunt, ut si quis mortis mentionem fecisset, morte plecteretur. Solinus.

Tartares Turcici Religiosi incedunt per glabellas, portantes specula, et hominibus, in quos incidunt, ostendentes cum his verbis: Inspecite se homo, et vide quis sis. Annales Turcarum.

Apud Scythas in coronatione Regis spargitur terra.

terra aut cinis cum his verbis: Hic tua est origo, vide ne quid superbe agas.

Nabathæi Populi Reges suos non in munda-
ris sed in fino tumulabant, neq[ue] admittabant musicum
sed ipsi prædicabant hęc verba: Pulvis pulveri, si-
mus fino traditur.

Forundem Nabathæorum Reges signaculum mortis ante pectus gestabant, in quo erat mors auro sculpta cum tali inscriptione: Mors mater bonorum, no-
vera malorum.

Quibusdam Populis positum in more fuit pro pecuniis, uti ostibus mortuorum. Abrahamus Ortelius.

Noë post diluivium tulit reliquias Adami, et esca, quod inter filios suos distribuit: ne se omne periculum evasisse arbitrarentur, sed mortales esse se scirent.

Antiqui morti nulla sacra faciebant, et si eam pro Dea agnouerunt, quod scirent esse eam inexom-
bitem. Alexander ab Alex.

Antiqui sepulchris thesauros imponebant. Josephus lib: 3to Antiquitatum.

Antequam defunctus creparetur, imposita su-
pra regum corpore, oculi illi aperiebantur, et locum ostendebatur. Cum reges arderet, proximi et affines cum miserabili genitu in dolens signum
gnt

quæ carissima habebant, in regem projiciebant.

Galatæ literas scriptas ad mortuos in regem conjiciebant, veluti illas apud inferos mortui essent lecturi. Alex: ab Alex: lib: 3tio.

Justinus Imperator ab initio quadragesimæ lectum suum pulvere conspergi jubebat, lacrymanq; proferebat: Ecce nunc in pulvere dormio, quoniam pulvis sum, et in pulverem convertar. Cærenus

Cyrus Persarum Rex non auro nec argento conditus, sed corpus terret, ut Matri mandari voluit.

Alphonsus Arragonis Rex habuit pretiosum in annulo lapidem, qui in bilance positus, magnum ex adverso superabat pondus, at verò dum pulvere aspersus esset, minimo etiam cedebat oneri.

Fabulantur Poëtæ novem lacrymas stentium in funeribus amicorum colligere, quæ si verè afflicto amore profectæ fuissent, dicebant eas ab illo in gemas ac adamantes converti. Tu dices ingentem fore numerum gemmarum, si omnes lugentium defunctorum colligerentur lacrymæ.

Maximilianus Imperator urnam secum vellet inferri ob memoriam mortis continuam. Macedon

Macedones Euripidi scoutebrum fecerunt inter duos Fluviis, quorum unus dulcissimam agrum habuit, alter amaram. Giraldus.

In Saladini potentissimi Aegyptiorum Sultani. Funere, tunica epici in lancea proferebatur instar trochædi, præcone clamante: Saladinus Anid Dominator ex tanto Regno, tantisq; oculis nihil secum præter hoc unum defert. Polyæorus lib: XV.

Nicolaus Radziwit affirmat in Epyto esse, qui hujus prudentiæ et ætatis præstantes ceteris, oblonga mortuorum ossa artificiosè elaborata circumgerere, seseq; in vicem ad memoriam mortis hortari.

ALEXANDRI REGIS FUNERIS.

Philippus Macedo moribundus ad suos Perones dixit: Non moriar, nam Alexandrum in gratia vivam, relinquo. Plutarchus.

Philippus III. Hispaniarum Rex moriturus dixit: Nil refert Regem esse, nisi ut crucietur in morte Regem fuisse.

Ferdinandus Rex fastidit moribundus jussit ad se omnes thesauros inferri, oculisq; in sedem subleatis, dixit: Dormire à te accepi, tibi valde.

Quidam

Quidam interrogatus quid fieri vellet, an dixeret
Soerus, an sapiens Socrates. R: In vita Soerus, in
morte Socrates. Residus in fatione.

Domitianus Imperator in more habebat, convi-
vantes Hospites ducere in operatum conclave, ubi
illis funebam ostendere, dicendo: Vive memores mortis.

Alexander Magnus dicere solebat: Non arguitur
sed triumphos numero: metior me non abole, sed
perennitate.

In funere Cassii, Brutus ultimum illum e Romae
appellavit: quasi in Cassio omnis Roma exstir-
passet.

Seleucus dicebat e vita ita esse abeundum vellet
ex convivio, nec sibiandum, nec remulendum.

Alphonus Rex Arragoniae interrogatus, quid
ges et pauperes apparet R: Sinit.

Unus e summis Pontificibus vitam humanam ap-
pellavit Tragœdium, cuius actus ultimus semper
de morte est. Alius appellavit Labyrinthum, in quo
mille errores. Alius vitrum gubebat, sed fragile. Alius
dixit, sunt spargit ad lacrymas nostras. Alius sunt pice
vel facile deletiles.

Lacon quidam moriens dixit: Non me mori
quod

quod moriar, sed quod nullo edito proclamo facinore
moriar.

Anaxagoras Philosophus, accepto nuntio de morte
filiorum, respondit: Sciebam me mortales genuisse.

Edwardus IV Rex Angliæ moriturus filios contem-
platus, dixit: Ita signata erunt mihi eburnea palatia,
in quibus habitabo, quoad stabunt.

Cicero iturus ad somnum, dicebat: Ad lectum,
ad lectum. Et merito, somnus enim mortis imago est.

Seneca veni divinam agendi, coronam deponit
dum Nuntius affertur de morte victoris filij, coronam
inacuit capiti, dicens: Non ut immortalium filium me-
um redderem à Diis potij, sed ut probum et Patria a-
mantem, quod me consecutum gaudeo.

Carolus V Imperator superstiti sibi seu vivo appa-
rari funus iussit: ipse sacrificanti propior factus sacer-
dosi tradidit, dicendo: Ego te mortis ac vite Arbitro o-
ro, ut sicut oblatum hunc à me cereum sacerdos
capit, sic animam hanc tu quandocumque sibi liberit,
in sinum complexus tuos benignè suscipias.

Socrates dicere solebat: Mortem esse similem
profundo somno.

Adrianus (Nar cum in amore omnium impe-
rasset

rasset, flentibus amicis dixit: Quid me flatis, non
magis de communi morte cogitatis.

Quidam, cum Patris eius mors significare-
tur, respondit: Desine legi Blasphemias, nam Pa-
ter meus immortalis est.

Gorgias rogatus an libenter e vita abiret, Rsp.
Libenter ex hoc domicilio putrescente abeo. Stobaeus.

Augustus Imperator proximus morti ex vac-
catis ad se amicis quod vivit, an vita et Imperij tem-
pora bene transigisset; illis respondendibus quod
bene, subiecit: Ergo plausum date.

Diogenes legenti cuidam, quod in terra pere-
grina moreretur, respondit: o Stulte undecumque
eadem est via ad sepulchrum.

Braxillus Philosophus moriens dixit: Quot
mors, gloria non occurrit mihi, quem a me offensum
in hac civitate sciam. Secundo latus moris, quod
sexaginta annis, quos Roma egi, semper dedi con-
silio, ut Respubl. prodessem. Tertio latus moris
ob cultum et honorem, quem Divi praestiti. Quarto
latus moris, ut videam, quanto dolori sit Roma-
nis meus obitus.

Diogenes.

Diogenes Syriacus cum aliquando curiosius sepulchra in-
spiceret, ubi defunctorum ossa cernebantur, Alexandrum
Magnum obviam habuit, et cum ille percontaretur,
quid inter mortuos gereret? in hac obivum congerie Patris
tui Philippi, inquit, calvariam quodro, sed à ceteris digna-
sare non valeo. Laertius.

Solon cum filij sui mortem defleret, et quidam dolo-
rem ejus lenire volens diceret: Hoc fletu nihil profi-
cis Solon Rsp: Hoc ipsum defleo, quod nihil fletu proficio.

Anaxagoras cum audisset se ab Atheniensibus ad mor-
tem damnatum, respondit: Jam olim istam sententiam
in me Natura tulit.

Plato Philosophus moriendo maxime hoc incubat:
O quanta Philosophia mecum inania tot annis non didicis-
se mori.

Arragonis Rex sapientissimus quidam proteritae sepul-
chra Majorum suorum visitabat, dicendo: Ibo ad sapi-
entissimam vitam humanam Bibliothecam.

Agasilas Rex Lacedaemoniorum moriendo nullum si-
bi iussit extrui mausoleum, dicendo: Si quod orationum
opus gessi, hoc est monumentum mei.

Sardanapalus Rex Assyriorum tale sibi iussit in-
scribi epitaphium: Esce, Bibe, Lude. Epaminondas.

Epaminondas Dux Thebanorum moriturus in proelio
dixit: Nunc Epaminondas nascitur, quando sic mori-
ritur. Valerius Maximus.

Anaxagoras Philosophus ostendens solem, dice-
bat: Illa Patria mea est, illa hereditas mea, illam ego
curo, non ea, quae sunt super terram.

Alexander Macedo videns publicam viam euntem Di-
ogenem, Regiam motus liberalitate, quae vivit an aliquid
indigeret, cui Q. Jucigeres: Effice o Rex, ne unquam
moriar.

Cum Constantinus Imperator, ostensa magnificen-
tia Romae Legatis Persis, quaevisset ex illis, quid placeret
Roma, responderunt Legati placere, nisi quod Romae etiam
homines moriantur.

SYMBOLA MORIENS.

Antiqui Aegyptij Phoenicem in sepulchro post factam
superstitem sculptabant: cum Lemmate: Evolabit.

Persae in tumulis exprimebant Solem, cum Lemmate:
Orietur.

Athenienses in monumentis scribebant cyphas mul-
tas, cum Lemmate: Ignorans.

Janus

In monumento Pausaniae depositi erant canes mul-
ti insuperantes feras diversi generis; Lemma: Venatio.

In Orphej Sepulchro inscripta erat haec unica vox:
Luit. Mordia.

Multi vitam hominis potestati navem pingebant,
cujus clavum Deus gubernaret. Plerius.

Lilio florenti Joannes de Duce Civis Lemma
addidit: Hodie aliquid, cras nihil.

Ignis sub cinere cum Lemmate: Squalidus, ut vivat.

Thespalia funeri Matris sub cum adesse non potest,
misit spongiam lacrymis plenam cum Lemmate: Corde
et lacrymis prosequor. Appianus.

Pythara super calvariam hominis posita cum
Lemmate: Versa in luctum.

Pingatur concha atque gemma cum Lemmate:
Exuvias suas adret honor.

Soli occidenti quidam Lemma addidit: Major
in occasu. Luctus autem: In tenebris clarior.

Fax ardens pingebatur cum inscriptione: Nox
sola favilla manebit.

Quidam in funere Margaretha Principis de
cinxit gemmam annulo insertam: hoc est extra ma-
ru

ris et terra viscera positam cum Lemmate: Terras de
seruisse iuvat.

Julius Dux Saxeburgensis in symbolo facem ac
censam habuit cum hoc Epigramate: *Atis seruitum
consumor.*

Henricus Valerius primò Poloniæ postea Gallia
Dex pringi iussit duas coronas in littore maris, tertiam
in nubibus cum Lemmate: *Maret ultima celo.*

In funere Regine Constantie uxoris Sigismundi
di. s. s. vita depicta erat ipsius imago cum tali des-
criptione: *Non est in humanis constantia rebus.*

RITUS FUNEBRES ANTIQUITUS OBSERVATI.

Gens quædam Persarum in funere amicorum coti-
aureum lacrymis impletum sepulchro inferebat.

Observabatur ab Antiquis, ut morientium oculi
et ora, proximi quig sanguine conjuncti clauderent.

Amazones operam dabant, ut agentes animam non
decumbendo, sed sedendo expirarent. *Herodotus.*

Apud Antiquos octavo die per præconem funus
iudicabatur.

Multis

Multis antiquiores Populi nummum in os defuncti tan-
quam nautum Charonti in trajectu Stygis advenum im-
ponebant.

Miseri raris capitibus mortuos plangere conve-
verant. *Herodotus.*

Macedonenses nullo dolori indulgentes, funera con-
vivio celebrabant. Lecto defuncti corpore in lecto
laudes defuncti et facta recensebantur, adhibeban-
tur et præfidia, quæ funebri carmine lamentarentur.

Antiquitus exstruebatur regum ingens Cupressu
circundatus propter gravem cremati corporis nidorem
avertendum.

Multis quidam consilium habebant in regum
seu ignem cum gemitu et dolore projiciebant.

Apud Romanos post exustum cadaver præfidia no-
vissimum illud inclamabat. *Nicet: hoc est, ire licet
iam domum: quo audito comites funeris acclamabant:
VALE, VALE! nos te ordine, quo natura permi-
serit, regemur. Posimus.*

Nono die relictæ cineræ à sanguine punctis in
urnam colligebantur.

Non erat apud Sythas, ut die feliciter transacto,
album calculum in pharetram mitterent, infeliciter au-
tem

tem transacti, atrum; post mortem vero effusis è pharetra
calculis, de vita mortui felici vel infelici, prout calculi
hi vel illi inveniuntur plures, iudicabatur.

Aegyptij domos exiguas, sepulchra vero ampla ad-
ficabant, quia diu in sepulchris, breviter in domibus se
commoranturos sciebant.

Apud Romanos mortuis imponebatur corona. An-
tiqui vero sepulchris imponebant thesauros.

Lycurgus sepeliri in urbe mortuos iubebat, et ha-
bere ante oculos eorum monumenta.

Lacedaemonij diebus XI: Romani mensibus X
defunctos deplorabant. Pederlamen autem (Throni)
teste Comero lib: 3to, integro anno tota deflevit
Lonia.

Alexander Magnus Ephesiorum mortem cum
omnibus etiam animalibus deflevit lugubri ornatu vestitus.

Nero in funere uxoris Poppaeae montes aureos
reos cremabat.

SENECAE FUNERES?

Mors omnibus aequalis est, sed obliuione apud Posteros et
gloria distinguitur. Tacitus.

Mihi semper videtur acerba, et immatura mors
eorum

eorum, qui mortale aliquid parant. Plinius.

Gloria et mens humani postulat nunquam. Sidonius.

Civis aequat omnes et urna quae nos colligit, omnium re-
rum mensura est. Sallustius.

Nihil difficilius est, quam magno dolori paria verba in-
pendere. Seneca.

Singuli de nobis anni praedantur eundo. Horatius.

Accusare fata, non mutare possumus. Seneca.

Non est subitum, quod tota vita denuntiatur. Idem.

Qui magnus cecidit, magnus jacet. Idem.

Hunc ipsum, quem agimus diem, cum morte dividimus. Idem.

Male vivunt, qui semper se victuros putant. Idem.

Non est res magna vivere, magnum est honeste mori. Idem.

Quoniam fabula ista et vita: non quam diu, sed quam
bene acta refert. Idem.

Vir fortis et sapiens non fugere debet à vita, sed exi-
re. Idem.

Uno eodemque ubere vitam et mortem fugimus. Lucilius.

Mors optima quaeque, ut Marci ex aere rapit. Cicero.

Undecumque eadem via ad sepulchrum est. Diogenes.

Quoniam vita, quam fruimur, brevis est, memoriam no-
stri quam maxime longam efficere studeamus. Sallustius.

Mors medicus malorum est. Archimedes.

Mori.

Mori optimum naturæ inventum est, malorumq; omni-
um remedium. Seneca.

Nemo bonus malè moritur. Petrarcha.

Pulchrum est, necessitatem fati non expectare, sed p̄
venire. Plutarchus.

Malè vixit, qui non didicit benè mori.

Quisquis aliquem queritur mortuum esse; queritur ho-
minem fuisse. Seneca.

Nemo bonus lamentis, sed laudationibus prosequendus,
non luctu, sed honorificâ recondatione. Plutarchus.

Est aliquod delinimentum calamitatis, dedisse lacry-
mas malis, et pectus laxasse sup̄vixit. Pacorus.

Cogites velim mortale corpus nos habere, sed gloria
laudibus et famæ perpetuitate comperes immortalitatis
fieri. Isocrates.

Magna est felicitas, in ipsa felicitate mori. Seneca.

Vivere in tota vita dicendum est, et procul magis mori
dicendum est, in tota vita mori dicendum est. Idem.

Nemo unquam mortalium erravit ad sepulchrum. Idem.

Quotidiè morimur, quotidiè enim demitur aliqua pars
vitæ; et tunc cum crescit, vita decrescit. Idem.

Tota vita hominis unus est dies. Fabius.

Vita comœdia est, cupis epilogus mori est.

Quam

Quam benè vivas refert, non quam diu: scò autem in hoc
est benè, ne diu. Seneca Epist: 102.

Tristibus omnium incumbant fumalis nigra silentia, et at-
ta oblivio gloriæ. Sarbievius.

Sibi quisq; famam scribat heredem, rapuit avaræ de-
ra Lund. Idem.

Stat factus circis, cui serus inscribat Victor: cum Popub
jacet hic, et ipso cum Rege Regnum. Idem.

Levis est dolor, qui inagere consilium potest. Seneca Tragedy.

Certo ordine veniunt Parca. Idem.

Vixit satis, quicumq; cum Alcide occidit. Idem.

Non totus moriar, multaq; pars meæ vitabit Libertatem.

Quem Diæ diligunt, adducens moritur. Plutarchus.

Mors terribilis est illi, quorum cum vita omnia extingui-
tur: non quorum laus emori non potest. Cicero.

Quisquis ad vitam edificus, ad mortem destruitur. Seneca.

Illi mori gravis incubat, qui notus nimis omnibus, i-
gnotus moritur sibi. Seneca Tragedy.

Ex vita discedendum est sanguari ex hospitio, non ex
domo. Cicero.

Omnes eadem conditio revocit, cui nulli contigit, mori
restat; intervallis distinguimur, exitu æquamur. Seneca.

Ita vivere hominem oporteret, ac si post horum ei esset
migrandum. Lactantius Lib: 4mo.

Ut mortem nunquam timeas, semper mortem cogita. Seneca.
Sententia.

SENTENCJE PRONICE.

Komu Bóg jeszcze nie obiecał śmierci,
By dobrze skonał, z grobu się wywieści. Kochanowski.

Prozno mordercem nie stawać,
Prozno w bitwach nie biegać,
Ugodej na nas śmierć wyście,
Aci' potobienstwa nie bójcie. Idem.

Trzy wstępnie nieostatnie gdy raz dusza z ciała
Odklepi, trudno czekać by się wrócić miała: Idem.
Śmierć bierze Pany, bierze proste chłopki,
Ani z bogactw, byś wyciągnął drugi: Idem.

Wszystko to zostanie
Po twej śmierci Panie:
A co ty zebrat przez ten czas takomie
Po się zostoi niewiem w czym domie: Idem.
Która wprowadzi jedynko gadnie y rozchodzi
Ale nam zawrzy z laty całowicki uchodzi: Idem.
Śmierć za śtonickiem na wroćki czas chodzi,
Niech zdrowie, niech nas młodość nie uwodzi:

Bo ani wierzay kiedy umrzeć kaza,
A tam ani otacz, ani dary waza, Idem.
Śmierć niezna stota, ni drogicy guspurę
Młynie go jednemu jako z kopyca kury. Idem.
Stara skarga

Stara skarga a grona na śmierć się zatonai,
Bo wiem ona nikomu nie wyjechała sęgnai:
Bierze stare y młode, kto się jej nawinie
Ten pierwej a on poziej, nikt przeciw nie minie. Idem.
Słachetne sprawy same takowa, moc maia,
Ze ich śmierć dni lata nie pokonywai; Idem.
Będzie się kto zagnym radej y bogatym,
Będzie też ubogim, u śmierci nie na tym:
Czy kłobwik nagrodę to wyminie, śladny
Wieczny wygnanuzie ani nie odkłada: Idem.
Znacie że się śtonick nie na radosz radej,
Bo z otaczem na ten młody świat przychodzi. Idem.

TRZEM NARODZ.

Darmo receptorem kwiłki dystrylusa,
Trucizny śmierci darmo z nich gotusa,
Do gile z kłobki Hippokratowusza
Y Galenowusza.

Byś się iustressem, byś się takziami,
Krukem lub byfem raczyś lub dżami,
Wszystko to umnie na legie zordanie
Herbowny Panie.

Łwon y Lampartow, Jelenion Herbownyel,
Y Jednorozow, y Zubow im romnyel
Do jedney sieci to razem poluisz
Jednako rzeuisz.

Y Abie

W tobie Panno przedsie wzarsie wdolnie
Z stawym niedzielnym wprawy godziny,
Ja sie Barankiem cichym y Lwem tobie
Stawij przy grobie.

Niech komu Gwiazdy, niech Nigze jaimie,
Farsula ziemia, i alie on Bledwie,
Oczyste Miecze, Kopie, Podkowy
Grob wam gotowy.

Szartatne Rose, przesliczne Litie
Jednako ktoris, pod me kosc syje,
Nalzez Potomkom zwrzucil orzy
Wortatnicy nowy.

Szlachetne Recki choc' storem ptanicie,
W tym odwazeczenie morzu zastanie,
Grobowy Kamien sta was zastanie
Wiek zahamuje.

Choc' Nany z sama fortuna, zeptala,
Choc' im przygagte Zefiry kotkula,
O groba Kamien przydzie sie uderzyc,
A w tym god' smierzyci.

W same Berta na wrecziona sobie
Parka przerabia, stawic' sie y tobie
Czasu, wreszcie smierc' rozwinia sie
Dowija nici.

Ledy

Kedy Rzeczynicy co Parki bijali
C Senatowickie Krocza oriadali,
Kedy Bikuoi y Wojewodowie
Gdzie Hetmanowie.

Jchre Poporem, ktorym wize stawiali
Trofida sobie, Laury wycinali,
Tam mausolea tym wystawila,
Truny zrobila.

Y z Amazonka, siekieru na moie
Trudno sie kosc, y Wiatkowie twora
Znisz okosa, Rzymskie siekieru laurowe
Mnie niestawowe.

Co' gotym stawy Rzeczynickim budowaci
Y twarz z miedzi laci y w marmurach kowaci
Groby, moie to Szuki, moie tuoy
Miedziane stawy.

FRAGMENTA POEMATUM
FUNEBRI ACCOMMODATA MATHIASI.

Certamen cum morte perit. Statius.
Hinc etiam documenta cuius gressu diligit uabram. Mem.
Nostra solatia morti Phoebe parat. Mem.
Nec modus est lacrymis. Mem.
Inde ringens lacrymis Honor. Mem.

Socium.

Socium indignare dolorem Idem.
Quod dignior uerba est? Idem.
Hic Pater, hic Genitrix, hic pueri, hic sorores. Idem.
Invida fata piis, et sors ingentibus ausis
Lara comes. Idem.
Pascuet fata senes. Idem.
Plangunt sua damna coloni. Idem.
At illum amplexu, gemitu, utinam ferrebant. Idem.
Magni memos illa Mariti. Idem.
Mihī flebile semper Nomen erit. Idem.
Tantus in attonito regnabat pectore luctus. Idem.
Durdū, licet solatia morti gaudere. Idem.
Ultimus ille sonus moribundo emerit ab ore. Idem.
Laeymā sua verba sequebatur. Ovidius.
Quid te miraris in uerba? Idem.
Pascitur in uivis livor, post fata gressit. Idem.
Conversus vultu mors fuit ista sub. Idem.
Vix manet ē toto parva quod urna capit. Idem.
Nisi nomen, et umbra restat. Idem.
Nam dolor unius, publica causa fuit. Idem.
Iam civis et dantur flebile Troja solum. Idem.
Animam per vulnera mille profudit. Idem.
Sed iurat ante suum sic cecidisse diem. Idem.
Fata Ducis vivunt, operumq; gloria rerum. Idem.
Occidit exemplum iuvenis memorabile morum. Idem.
Iste potest

253
Iste potest implere dolor vel idcula tota. Idem.
Magnas laudatus premia mortis habet. Idem.
Concepit vultu doli. Claudianus.
Vili mortuus condetur arenā. Idem.
Brevibus pereunt ingentia factis. Idem.
Iura nulli flebile damnum, sed curus solennis erat. Idem.
Securus ridebit funera victor. Idem.
Nunc gloria matris, mox dolor. Idem.
Tollite de mediis animarum dedecus uerbis. Idem.
Vulgiū superbit flatibus. Idem.
Quod vidi post fata loquar. Idem.
Et vultu par. nulla perit. Idem.
Securus facti, luctuū laborumq; diuicem. Idem.
Decies venerare rantes. Idem.
Gaudetq; mori festinus in ortum. Idem.
Ingenti solatus fata sepulchro. Idem.
Victura feretur gloria Praepari. Idem.
Post fata rursus fama superstitēs evolvit annos. Horatius.
Mori veneranda Viri. Horatius.
Mori illi pretium. Horatius.
Sextor Majorum cineres tibi Roma colendos. Propertius.
Talis mors proelio vel sit emendata mihi. Petronius.
Pulchramq; petant per vulnera mortem. Virgilius.
Non sine honore sepulchrum. Ovidius.
Pretium est mori. Horatius.
Et maeror passus fletu. Silius.
Vivit

Vivit post funera factis. Divus Ennodius.
Sors mihi de clade venit. Divus Arator.
Et cadere est ortus. Idem.

Tu murus eras; humerisq; tuis
Stetit illa decem sulca per annos.
Secum cecidit, summusq; dies
Hectoris idem Patridq; fuit. Seneca in Troade.

Quid mirum toto si spargitur orbe? juere
Uno non poterat tanta ruina loco. Marthakis.

Nullo fata loco possis excludere: cum mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia est. Idem.

Iam sibi defunctus caris nec vivit amicis. Idem.
Inexorabile Clotho voluit opus. Idem.

Vivit, et astra tenet. Prudentius.
Grandis si nollem moritari verba latavis dicere. Perius.

Secum deliciae, tecum veneresq; sociiq;
Et decor, et cultus, munditiaq; jacent. Joannes Pontanus

Secum una, mea nata mori Materq; Paternq;
Debuimus, tribus hinc ut domo una foret. Idem.

Jacet ipsa voluptas: delicias Orbis invida claudit humus. Idem.

Non illa miseris audit, haud curat fletus,
Ultrorq; gemitus dura, quos fecit, ridet. Boetius de Monte.
Aeternâ positum lege est, ut constet genitum nihil.

Omni est pejus funere, velle mori. Cornelius Gallus.
Et sic

Et sic permisso sicut amore dolor. Idem.

Hac me defunctum vivere parte puto. Idem.

Tecum uno tota est nostra sepulta domus. Catullus.

Omnibus inq; locis celebretur fama sepulti,
Nesciatq; magis mortuus atq; magis. Idem.

Contentant omnia lethum. Idem.

Et Ganymedem super illum in pelum rapuit, cum dixi
ut transigat deum. Apollonius Rhodius.

----- Miserrando funere Crispus
Aegyrius Latio maculavit sanguine terras. Lucanus.
Sed magni Nominis umbra. De Pompejo dictum.

Et Coelum Mars solus habet. Idem.
Longum producere finis ad tumulum jubet ire dolor. Idem.

Liceat tumulo conjicere, satoris Marcii. Idem.
Et dignas funere Magni exequias Fortuna dedit. Idem.

Uxor et à cavo poscet sibi fata marito. Idem.

----- Tenet ille dolorem
Semper, et amissum fratrem lugentibus offert. Idem.

Felix qui potuit, mundi mutante ruinâ,
Quo jacent iam sive loco. Idem.

Nostros non rumpat finis amores, nec diris fax summa regni. Idem.
Quod defles, illud amasti. Idem.

----- Sed te Cornelia, Magnae,
Accipiet, nostraq; manu transfundet in urnam. Idem.

Hic situs est Magnus, placet hoc, Fortuna sepulchrum. Idem.
Hoc tumulo Fortuna jacent. De sepulchro Pompeji dictum.
Vulturnus.

Vulneribus cunctis largos infundere fletus? De Pompeji cadere.
Non toto pectore portas impia Pompejum? Idem.

— — — Servumq' arctè complexa dolorem
Perfruitur lacrymis, et amat pro conjugis luctum. De Uxore
Pompeji Cornelia dictum.

Sacris præstabitur umbris non minus honor. Idem.

Interea totis auditò furere Magni
Littoribus sonuit percussus plangentibus æther:
Exemplorū carens, et nulli cognitus deo
Luctus erat. Idem.

Felix prole jacet terrarum vindicæ facta.
Lapsus. De Alexandro Magno dictum est.
Unum Fortuna reliquit jam tribus è dominiis. Idem.

Distendent terris hunc tantum facta. Virgilius.

Vivit, et est vixit necius ipse sub. Ovidius.
Manet post busta superstes. Divus Exnadius.

Funera sublimem non capiunt animam. Idem.

In commune bonus non sentit damna sepulchri. Idem.
Nunquam morte perit meritis post busta superstes. Idem.

Grande doloris ingenium est. Ovidius.
Jam cinis est, et de tam magno restat Achille
Nescio quid parvam quod non bene complect urnam. Idem.

Quis mortem accuset? complevit munia vitæ. Aurimius.
Flete alios: natus lacrymis non inajet ullis;
Et meus, et talis, et Sacedæmonius. Idem.

Digenes.

Digenes obiit, non obiit, sed abiit. Idem.

At Nilus orbis amor rapitur florentibus annis,
Hoc solum fecit nobile quod perit. Idem.

Vixi sine vulnere fandi. Idem.

Tres fuerant Charites, sed dux mea Lætia vixit
Quatuor: at perit, tres numerantur idem. Idem.

Sine voce dolor. Idem.

Moret et coelestia quondam corda dolor. Tibullus.

Non debet dolor esse viri nec vulnere major. Juvenalis.

Duos sub uno marmore Viri aspicit. Barthus.

Altera te virtus terris beat, altera celo. Idem.

Procubuit majorū jacens appruit. Lucanus.

Celo tegitur, qui non habet urnam. Idem.

Nascentes morimur, finisq' ab origine perdet. Manilius.

Datis vicisset in ipis. Idem.

Ille etiam celo genitus, celoq' receptus. Idem.

Et veluti elatum Phœben in funere lugent. Idem.

Cui nec Troja rogus. Idem.

Cæcis extincti vita perennis erit. Barthus.

Morimur cum Principe curati, et bustum commune jungit. Idem.

Compressaq' pectora luctu solamur lacrymis. Idem.

Moritur Patriid per omnis, et omnis gloria. Idem.

Infert coelestibus astris exentum bello caput. Idem.

Post funera Principas nasceris. Idem.

Tritia

Tristia moeror verba negat, tantis stupent ad busta dolores. Idem.
Ipsa suave in funere funus exultat. Idem.
Et communis amor moritur. Idem.
Non moritur ovem vita probat, ovem clarus in arte virtutum
commendat amor. Idem.
Cunctorum dolor unus eris. Idem.
Famaeque ipsa pars terminat astra. Idem.
Vulnere communi Dux, Populusque cadunt. Idem.
Hoc vetuit sua Musa mori. Idem.
Et Superi sua damna dolent. Idem.
Astante remoto, astra timent. Idem.
Geminas dolor unus habet. Idem.
Non deserit Aetheri, vos Patria commendat amor. Idem.
Flebat Novus, flebatque sorori fratrem gemelli. Ovidius.
Animamque supremam frigus amat. Martius.
Iam nunc est tenuis fortunataeque favilla nascentur vixit. Perseus.
Lacrymas sine fine dedi. Ovidius.
Factis Aeneas iam Graecia praepa est. Manilius.
Mhi tunc mors quoque manus erit. Sidonius.
Occidit, et secuta gaudia nostra tulit. Idem.
Haec laudes totum te vetuere mori. Idem.
Mirantur solatia luctura. Idem.
Terra tuos cineres accepit, caetera sepulchrum. Idem.
Sic occubentes mors vetat iam mori. Idem.
Damna senatus te moriente tulit. Idem.

Et tumulo.

Et tumulo, quo tu, cuncta sequuta jacent. Idem.
Facunda, natus plus valet arte dolor. Idem.
Haec tegit urna duos. Idem.
Vulnus idem morti utriusque fuit. Idem.
Alterum in alterius morte peremit amor. Idem.
Una conjugibus fata duobus erant. Vallius.
Unam miseri flere levamen habent. Idem.
Et soror in fratris funere finus obit. Caecilius.
Si civis est frater, tota sit una soror. Idem.
Iste dolet verè, qui sine teste dolet. Martialis.
Tota cecidit dolente Roma. Idem.
Ciceri gloria sera venit.
Vexant oculos humore coacto. Juvenalis.
Hectora tot fratres, tot delectare sorores,
Et Pater et conjug, Astyanaxque puer,
Et longeva Parens — — — — — Ovidius.
Post cineres sera est gloria, serus honos. Nazarius.
Talis Achilles, talis cum caderet, Martius Hector erat. Idem.
Fortunate legis, tumuloque beator omni;
Tu legis in terris, si quid honoris erit. Idem.
Omnia vincetas, sperabas omnia praes,
Omnia deficiunt, incipis esse nihil. Idem.
Ad tua caelestes Divi venisse feruntur fauces. Idem.
Nec ipse lacrymas quoque vis est hostis, negat. Vernulus.
Virtus sublimi ducet in astra via. Nazarius.
Omnia terra sepulchrum. Idem.

Abstulit

Abstulit una dies divi decus. Jornelius Severus.
Ubi nunc fidelis ossa Fabricij jacent. Prætorius.
Est sola in morte voluptas. Lactantius.
Uno avulso non deficit alter aureus. Virgilius.
Sacros tellure recludit thesauros. Idem.
Quing' tenent celum. Idem.
Non potuit tumulo nobilitati frui. Bidermanus.
Sic cadit, ut facta surgere possit summo. Ovidius.
Magnasq' per omnes erravit sine voce dolores. Luceanus.
Crimine quo parvi eadem potuere mereri. Idem.
Quid numeras annos, vixi maturior annis:
Acta senem faciunt — — — — — Ovidius.
Meritis venit in astra suis. Idem.
Arrestorū gravi vulnere flere vetas. Idem.
Felicem Modestum, quamvis tot funera vidit,
Quid remane potuit iuxta facta malis. Idem.
Primoq' exstinguitur in deo. Idem.
Nunc duo comantes anima moriemur in una. Idem.
Nec exim cupiebant funera potest. Idem.
Mors morte pianda est. Idem.
Magnos superat virtute dolores. Idem.
Lugent juvenaq' Seneg, et vulgo et Proceres genuunt. Idem.
Mors nulli inanis erit. Idem.
Plura dolor prohibet, vesp'q' intervenit omni. Idem.
Invictumq' virum videt dolor. Idem.

Perthallus

Perulit infregidos ad facta novissima vultus. Idem.
Funera ducunt, mediam lacrymosa per irtem. Idem.
Parte famen meliore mei, super adta perennis
Astra ferar — — — — — Idem.
Amistam non flet, cum sola est Gellia Patrem,
Si quis adest, iussit profiliunt lacrymæ. Idem.
Hanc mortem satis magni præferre laboris
Fama potest — — — — — Idem.
Sæpe venit magno funere tardus amor. Propertius.
Me dolor et lacrymæ merito facere peritura. Idem.
Et breve in exiguo marmore nomen ero. Idem.
Si dolor adfuerit, crede redibit amor. Idem.
Ambos una fides auferet una dies. Idem.
Desine mecum lacrymis urgere sepulchrum. Idem.
Omnia post obitum fingit majora vetustas. Idem.
Majus ab exequiū nomen in ora venit. Idem.
Splendor ducet in umbra. Idem.
Et Numen post fata fuit. Labbe.
Nec enim lacrymare Deorum est. Ovidius.
Funeribus facta est nunc pretiosa suis. Martialis.
Animūq' magnam prodigium. Horatius.
Festinat decurrere velox flosculus. Juvenalis.
Sunt et sine nomine flores. Ovidius.
Quis cladem illius noctis, quis funera fando
Explicet aut possit lacrymis equare dolores. Virgilius.
Ardens exiit ad sidera virtus. Idem.

Omnia

Omnia possideat, non possidet aethera Minus. Ovidius.
Concordes animam spirantis in unam.
Ab ipso ducit opes animamq; letho.
Bustumq; sibi nidusq; Claudianus de Phoenice.
Præbetur origo per cinerem. Idem.
Nemo me lacrymis decoret. Ennius.
Infans formosus, solamen dulce Parentum
Hinc dolor hoc uno sort mea lach minus. Petrarcha.
At pius Aeneas ingenti mole seculorum
Imposuit suam arceas viro, remansit tubamq;. Vergilius.
Mors mihi dulcis erit.
Totus in vultu est dolor. Seneca Tragedus.
Lacryma cadunt per ora, et aspiduo gend
Rore irrigantur. Idem.
Mors optima est perire, dum lacrymant sui. Idem.
Conjugis fatum redimens Phœni
Uxor impendit animam marito. Idem.
Semper novis deflenda lacrymis funera Idem.
Quin luctu in ipso luctus exoritur novus. Idem.
Labimur sevo rapiente fato:
Fucitur semper nova pompa morti.
Stat gravis strages, premiturq; pincto
Funere funus. Idem.
----- Multi ad fatum
Venere suum, dum fato timent. Idem.

Caret

Caret sepulchro Priamus. Idem.
Vertite planctus: Priamo vestros.
Furdite fletus: satis Hector habet. Idem.
Alio lacrymas flectite vestras:
Non est Priami miseranda mei
Mors. Idem.
Interq; pias felix animas
Hectora gerit: felix Priamus! Idem.
Nullumne Achillis gramion manes ferent?
Ferent; et illum laudibus cuncti canent. Idem.
An tibi morimur? nullaq; pars manet
Nestri. Idem.
Post mortem nihil est ipsaq; non nihil. Idem.
----- Ubi Hector? ubi cuncti Phœges?
Ubi Priamus? unum quodvis, ego quodro cania. Idem.
Summusq; Troja furus. Idem.
Magnus sibi iure non facit finem dolor. Idem.
----- Occidit parvus videm,
Sed iam timendus. Idem.
----- Lugeat Andromacha Hectorem,
Et Hecuba Priamum: solus occulte Paris
Lugendus Helens est. Idem.
Adhuc Achilles vivit in pœnas Phrygum? Idem.
----- Quivis ad Trojam jacet
Felix vocatur. Idem.

Igrava.

Ignava forte fata consumunt viros? Idem.
 ----- Cladibus nostris daret
 Vel Troja lacrymas ----- Idem.
 Lacrymas lacrymis miscere juro. Idem.
 Alte virtus animosa cadit. Idem.
 ----- Te regror tota Pater
 Troja seculte ----- Idem.
 Pensate merita: mors erit pretium omnium. Idem.
 ----- Tam parvus cinis
 Hercules est; huc ille decrevit gigas. Idem.
 Hic tumulus illi est, ecce vix totam Hercules
 Complevit urnam ----- Idem.
 ----- Herculis cineres fene:
 Complectere ossa, reliquid auxilium dabant.
 Erunt satis praesidia, terrebant tui
 Leges vel umbra ----- Idem.
 Aeterna virtus Herculem flere vetat. Idem.
 Flete Herculeos Numina casus. Idem.
 Iter ad Superos gloria pandet. Idem.
 Rines magni dextra cadis. Vigilius.
 Ille longum vixit, aeternum sibi vos merendo vindicat aevum. Saeb.
 Focundusq; sui se numerat dolor. Idem.
 In lacrymis navigat jove suis. Idem.
 Tam nobile bellus depositum vix popa rapit. Bartholus.
 Mene ipsis celsior astris. Idem.

Sic

Sic ire jurat sub umbras. Idem.
 Et moritur lucis necivus in eund. Idem.
 Iota mors noctis muneri instar erit. Idem.
 Sua crudelles deplorant fata Verones. Idem.
 Nulla caret mors morte, nec est sine funere finis. Idem.
 Divellit amantes Parca ferox. Idem.
 Charites illum flere sorores, nam Charitum fuit unq; amor. Idem.
 Partem dolor se fundit in omnes.
 Dumq; Virum sepelit, jam Letia rubet
 An dubitas quod sit, pro lacrymatu; amor?
 Jamq; alium funere trinitis amat. Propertius.
 Quotus est ante diem, nec adhuc sat cognitus deo. Beccanus.
 Perit tua melius in herba. Idem.
 Quotus es, et tecum solatia rapta tuorum. Idem.
 Natalis cinis est.
 Mortale est quodcumq; vides, rapit omnia tempus,
 Iona qua steterant grandia mole ruunt.
 Pyramides ubi sunt? ipse periere ruinae,
 Mastaba sibi facta sepulchra scient.
 Miramur perisse homines, monumenta fatiunt.
 Mors etiam saxis marmoribus venit. Aurarius.
 Certum est et inevitabile fatum. Manilius.
 Occidit, occidit spes omnis, et fortuna nostri nominis,
 Astrubale inferens. Horatius.
 Dulce mori miseris, et mors optata recedit. Gracilius Gallo.
 Calanda.

Calcanda semel via lecti
 Non poterat fato nobilitate mori. Marshallis
 Non licet hic vitta de breuitate queri. Idem
 Quid species, quid tempus mihi quid profuit otis?
 Da lacrymas tumulo, qui legis ista uoco. Idem
 Magna feret tacitus solatia mortis ad umbras
 Et tanto cecidisse vivo — — — — — Vigiliis
 Longius aut propius mori sua quoniam manet. Propertius
 Omnia mori equat. Claudianus
 Liquidum jus et inevitabile mortis. Ovidius
 Omnia sub lege mori vocat astra suas.
 Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem
 Vivere et errata coniuge qui potuit. Virgilius
 Frangit fortia corda dolor. Idem
 Fata regunt reditum, tristesq; somnos stantibus quid ducunt. Idem
 Vive pius, moriere pius, cote sacra: otentem
 Mors tamen a sacris in sua busta trahet. Ovidius
 Et tangunt magnos tristia fata Deos. Idem
 Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu. Idem
 Me tamen extractor fama superstes erit. Idem
 Lacrymae pondera vocis habent. Idem
 Creditur lacrymis: nam et haec simulare docentur. Idem
 Stat pro voce dolor.
 Per caros cineres regere dolentem, et gemitum pro voce gutti.
 Felices sepevis mori, miseris fugit. Seneca
David

Pavidis fortis castendum est. Lucanus
 Summis negatum stare diu. Idem
 Mista Senum ac iuvenum densantur funera. Idem

IDEM AC IMPETUS
 FUNEBRUM ORATIONUM.

in funere Nobilis habentis pro Stemmate
 Godzembam, seu Pinum.

Madry wprawdzie, ale gwaltowny Naturze wyrywy Thra-
 ces mieli, kiedy grey ostabney iustidze, grey zatonych Experi-
 ach ptace na stronie oddaliozey, radości scenę przed się bradzi.
 Młoc wielce. Młoc Parafuro. Ja nie aprobuję rozpaczu tego,
 ani wesołey ozdoby na okropne pegmata y zatone thea-
 tra wprawdzam. Dole, y onorem narzob na ludka,
 Kondyera, napsa, jest wtorono cigzaru, ze poty currum vitta
 same tyłke wpiędy garu zebraue nam zostala pozioły: wie-
 manet e toto garva good urna capit. A kiedy by jenuc tak
 krczmienu to hartowac serca, aby y tea jedna niemyztyryte
 zozu, woselidymy się ex miseranda generis humori cla-
 de, a nie zatobę obganowwali. Tot to abrys, to miama na-
 ra tej, z ktorych seczerey doobodziemy iustidzi, yo sulta-
 sci ztaczonych serc adziemy. Rucimwy okien y na krom
 Panow uboleraizcyok serdecznie, ligvide patet, jak cyrko-
rang,

nam, fata Regni Pana N. adaty serena: tantus in
attonito regnabat pectore luctus. Lodowika zawina Pa-
ka Herbowne Tich. Młowa Drzewo, które cedolat nulli
Lauraj. Cedroj: a zamachem tymu y na nas przysła
cigielce. Myślny sobie rakowali, ze namis Felicitus Ar-
bos miata się rozpostierał szeroko, wybijąc się wysoko
wzgore, az niejsodejanie tak się nisko do profonra
sklonita. Kto tylko wyreat na tak gozorne Drzewo,
kiedy obiecowat z Pieta: perpetuos sperare licet tibi fin-
dis honores; az oto (o zatorii cigielce) w Kupre się y
cis przeminieto smiertelny. Ubolewa, Carawożniwy re-
kaj ubumiera na to zycelime Regni Pana N. serie,
ze zielone do tych czas Drzewo, semperj renata nobilita-
te viret, wyuka nagle. Bratricku Regni Pana N.
oko od cigielcego razu y serdecznego zalu granie zagryzi
niemose, zagatrując się na tak obczerna, wjednym tym
Drzewie strak: arbor una, nemus. Niciemaby była
skomputowana rekoda, gdyby wszystkie Libanckie lasy,
Dodonskie lasy, Hinkarskie knieie siekiera wpien
wycista smierci; a tema jednemu przepuściła roztoz-
stema Drzewu. W drzewa się granie po Factrita
Brata mitego zgubie siostry odriemity rodzone: non
minus Heliades lugent, et inania monti munera dant
lacrymas. Jej. Młow Panna N. już nie w oycyste
przenasta Drzewo, nie z kamieniata Nioła twarz ogo-
li bierze, ale się we tej wozotywa wyciska: si cinis
est.

267
est frater; tota sit unda seroy. Ale na coz ia numerum
lugentium zpponadeam ordinem, na co infandem usi-
tuiz renovare dolorem; Kiedy dzis wozotywa rozze wai-
ne affekta od wml. Młow u. polkone m. Kompla-
racji: mirum est solatia luctum.

Comploratio in funere militis occisi in acie.

Nigdy barziej, jako tema smierc na nieubytanym, awerjny
zarobita sobie - Moie wale Młow Panstwo. Nien u. stru-
giona temeritate sua narzeka na skwapliwosc swoię, y
nadaby niegrozta, ale dyamentowa, nieia, ztozy wiek adwa-
znego kawalera wyugaję y od fatalnego vradkionai pre-
znania. Byt Regni Pana N. jeden z moey Kawalery,
ktoregoby dawnoysze wieki miedzy Horoi Starzicy lizy
miaty. Sub die et galea ustawiczy, serdecny najedenk:
do Staroy y klenki nieozrycielskiej nikt go nieubiedz.
w tak wielu kampaniach, gdeciemy cięstokrot niejedny cze-
kiego ptoła gwadnyperimę wytrzymat, najmocniejszy był mu
traktament tuczyci się stawa, i wozagnieniu y wale stonę-
nym posada, nieozrycielska, sitim boni publici temeritai-
zora, się Bohatryka niemiertelności zasitai zwykta. Na
czach narzech na hamu y wozotrzebie walney pokazat,
jako odwarcie kartow nieysze nizeli Spartanskie pieri-
pro mure Patria nosit; gndicus vidi, avirus Fand.
Beda, się cieszyli jedni tego kawalera. Neptes zgrabnych
zbroj, zarczestrzonych ryzakow, które potet morte
merda.

nam kaze, ze im albo wielkich honorow, albo niemiernie
felicy stawy, do ktorej brota przywiec' ie mogla, zy-
jemy: atoli jednak gdy sie na niebezpiecznosc i tru-
dnosci tego samego dostatecznie obezrym, i umieryc
suj zel nasz bawo dobrze more. Satorny daw' sch-
Mstow M. W. S. Parow N. N. Dom casty, ze wielkoy
nadzieicy y ekspektatywy potomka seposlji Pana N. u-
tracit, z ktorego, wielkoy stawy spodzewat sie y god-
zory: albowiem tak wyznaniaty, y do zacnych dzieł wy-
nieciony jego umyśl wszystkim obieconat, ze y silnego
dziada stawy, y sarnie wielmoznego Oycy honorow mił
dostapie. Ale ze skora na dziecinne lata smierci wot-
doney srogosci uszta nad nim, ozirocziaty przeczony
Dom niech sie tym ciery, ze zela przeciwny fortuny,
Cod ktorey przeciwnosci zadna racioni Familij, zadna
urzedow wzrostu ludzi niewymuie, y podzta, w miodym
wieku smiercia, seposlji Pana N. sprowadzonego wi-
dzim.

*Comploratio in funere militis occisi in
acie, et in desertis campis sepulti.*

Nie trzeba tam krasomowskich ięzykow, wyzwi-
czonych Panegyrytow, gdzie Heroiczne odwagi y sara
vulnera wielkie smię facunde ptosea: tofun id fama
per orbem. Albie wielce Młie Panstwo. Samo to
pole za aktora zatobnego stanie, y ne krai nie-
przyjacielskiej

przyjacielskiej zabrudzone zelazo za stalem doloris, swnice
creatrices za marrowe charaktery beda. Tym zelazem (kto-
re w ręku seposlji et gost fava na prulonea ledit ju-
ze sie wrocy) na karkach nieprzyjacielskich wyrysowane
stigmata, marmury twarde, Phidiasowoy ręki mira-
cula pretwraia: a zarysunki palmy crucata de sangui-
ne menses, ktore na tym Marrowym polu victore ferro
collegerat seposlji Pan N. Barzicy wieci Cratorij florenti
inter fatales taxos w pamieci Posterorum zakwitna. Dax-
moby y niemiernie exuvias Alcid Poloni wproh sto-
czyt, to solo teste wojowat. Niech pod Niebem Cy-
ceyie ad singulare decus, nieprzyjacielowi na po-
strach y klenaskę zostaiie. Greckomy cię jednak in-
hae conscia dumo fortitudinis tui, niewycieczonych An-
tenatorow mystwa y stawy Polomku: y lubo potiore tui
parte in fideis zycelivego Quercitwa zostaiie, pectori-
bus, jednak rotus in ignota Palinure iucbis arena.
Tu tobie miasto nalezytogo stawie y tryumfom twoin
freghatum, wierna ruka wyypuie mogiotę: tu na tym
Pograniczu kopcem Bisurmanowi Bedzier: a ten pa-
miętny tumulus nie tak gallentibus gribus, jake
immortali gloria magnanimy zostaiie, na którym Max-
imym stylem stawać pisze nagrobek. Lubo my te-
dy z tego stawy troicy theatrum (gdzie incompatus dolor
duzki Marrowym parentuie tryben) gowraamy, nie
za umartego cię jednak odulodzieny nierzeczyzny kawa-
lecie.

lesse. Tych to abasien życie y starość umiera, których
smierć w gabineciech y na syberyjskich torach znosi.
W Marionym Poku mamy fata idonum, y nie tak
umarzala Dycerzow, jako na łasć niemiętelności go krow
wey powodzi wynosza. Niegolegte y ty, ale vincti
riis et olde hortium lapidus, oczy zamknawtey, nijake
sarnatei. Tyć tu będziecie wstawie Sławow Pol-
skich, y martwa, magite, wopaniutym duchem ozy-
wiając, oyczynę mego do podobnych dzieł zaprze-
cesz. Zostawiamy tu jako żywe trophum deo-
rata bellis ogra tworie extra Patriam Poliki Afrika-
nie: my sami do oyczyny nie tak cladis nuntium, ja-
ko odwagi, y stawy zarozyc tworie: żeby ta, na kła-
rąmy cum annulatione glorię patrzieli, boota, pob-
mocy gratia Patrię pamisei in Heroum factis zyci
nijdy nieopzestata.

Communis comploratio.

Niosyca proch smierćelności naszej, bo go dobre
prawie codsienremi inter continua fata skrapiamy
tżami. Mnie wiele Młie Państwo: Nie tak się
ochotnie pospne Niebo na derizorwe dla nas zdobyni
krople, jako ludzka natura narza przy wstawiezych
pracach wstano optakuie kondycya. Na k stawa mi-
dy innemi konditerya, osobliwie zastazyt Segomli
Pan N.

Pan N. którego nam teraz to zadowolne reprezentacie fleabon.
Jest niepospolitym wielu ludzi trydem, a przecis go nie-
uchronna stan ludzkiego prescripcya o imiętelny przy-
prawta ekekucya. Ziadome wszystkim Segomli
Pana N. Cnoty y talenta, których choćbyśmy niewy-
liczali, z pamieci każdego znas same się reprezentują
(hic enumerari possunt virtutes et res geste) przy-
wielkich od zyczliwego Nieba darach, przy charołebnych
dziełach mogli o sobie mowic: ad majora natus sum, gravi-
et ferri seruiam; przeto niedziwno, ze go Niebo
swoim uraczyło Indigenatem między niemiętelne poli-
czywszy mierkanie. Przy tej jednak szczelawej, rca-
ktora zastazyt niemiętelności, oraz y wstankiej zyc dżego
bożie pamieci. Niezawyżym odepzie od nas, ale tyke
te exurias (kata Ziemi popolitey matce odumazy, niepicnie
rajaca, po sobie zostawi staz; poniewaz gloria et mens
zwingodni humani possunt. Niepotrzeba mu trawitich na
karnieniu grobowym elegia plac, bo wzywiek zycia jego
proceder leazony wstankiej pamieci charakterami będzie
wyrazony. Y ta zmiędzy inchemi niech będzie folpa zmatem
Państwu, niech wytoczonym tez potokom zozu
Jest Mł: Pani N. ta będzie forma, ze zmatem Segomli
Pana N. niecale Inuere chot dowata, kiedy go z
ludzkiach affektach, w przyjacielich pamieciach, w
mitych zostawita Paktulach.

Inuitatis Hospitiibus pro com-
ploratione habita aguntur gratia.
Zadone

Zadne jeszcze niezczęście wymyśliła przygody ta-
kiej, któryby dowodziła miłość y zyczliwość przyjaciół
oddalić, albo leniwie jej przynajmniej jakiego nieu-
miata wynaleść. Namie zaś, osusza też, rozkwilone
affekty łoi, y życia samego nieopowiadana straż nadara-
dza zał przyjacielski y zyczliwe serce. Dobrze klas
amicorum pectora spongiis nazarat, które też ciepłe-
go smutku zabierają wniebie, żeby widać rozczewnione
serce nie było; nieważ tylko sub recenti vulnere jezemy, ma-
my woty mierze zyczliwoci zału naszego, sekandoantem tymo
frustrować Panow, którzy ile de dolore nostro szczeroy taki infa-
lic partycypujecie, jakle folgi zabierana wiele narza on-
offas czud, jedynim portem est animi naufragantis na-
stria we tzech uprzejma zmartwianowa ko dotęniya, przy
ktorey pogrozone wzajem affekty mogą kiedy emergere.
Y jako dlerna virtus Herculem flere niekare i oportunan je-
dnak od zmartwianow zału inhibitionem in hoc ultimo ad
sepulchrum passu przymujemy. Mają te poriadki y nie-
smiertelne Manes wielkiej pamięci Jęgnisi Pana N. ze
oprowc owego gloriose vixisse laudabilissimum est sepulchri
monumentum, tak korona przyjacielska piękna smier-
telne exurias zmartwianow Panow obaczacie, to
deklarując, że y post fata stuxycie temu, ko-
remuscie superstiti sprzyjałi zawrze. My
jednak odbieramy nauwzięzności ten przyjacielski suk-
kurs w trenaach y zatóbie naszey: to przynajmniej ze nie
zabieramie

zabieramie serca nabywszy zartot uwrzymia w N M Pan-
stwa zyczliwoci. Gotowi y powinni Rezerwy przy wrot-
szyde godzinaci ten affekt ustapami recedere. A ferre
go skoczney Krzeszianskim trybem zmartwianow Jęgnisi
Pana N. parastajij dla dalszey solationum Continuuji
in Domum luctus na chleb zatóby w N M Panow gozo-
state zapraszam, Seroty.

COROLLARIUM POETICUM.

Nec finire licet fasces mihi morte dolores. Ovidius.
Abstulit clarum cith mors Achillem. Horatius.
Fratrem Podlux alterna morte redemit. Virgilius.
Sunt in amore dolores. Ovidius.
Vivit post funera virtus. Horatius.
Ire negant lacrymas, lacrymas certatus, et omnem
Excepisse putat flendi paratissima luctum. Dares.
Et lacrymas bibit ipsa suas. Idem.
Fatis nulla fides. Idem.
Melior metit Atropos annos. Idem.
Occidit heu spes una Phrygum! Navontis Hector
Occidit! Eternos cui si Natam dedisset
Artus, ipse suos jaculandos frustra ignes
Otra tracturus, vitro mandasset. Idem.
Et morte superbit. Idem.
Infelix Hecuba, heu quotiens enixa dolores!
Jam famulos numerare licet, jam terga plangit
Funera: sic Nibe geminis ortata pharetris
Quem.

Quem peperit populum flevit. Idem.
Vox pariter lacrymasq; ducunt. Idem.
Pulchro victuram funere famam. Idem.
Cecidit Pater facta Phoebe. Idem.
Tandemq; diuina plenus obit, felix senio, letumq; iuventa. Idem.
Aruerunt lacrymas, deploratusq; seculorum
Iam tacitus, iam sicus hinc. Idem.
Certamine pulchro flatur. Idem.
Te Puta superstiti dedum, Prole, Prosa fuit. Idem.
Claudens laesata peris, et funere multo. Idem.
Mors iuvenem campos mirat ad Elysios. Tibullus.
Cumulatit furere funus. Lucretius.
Iret adhuc in verba doctor. Claudianus.
Nonne mori satius, quam vitam ferre pudorem. Idem.
Nec Stygias ferat inuinitatus ad uentus. Idem.
Dum pereurat, meminere mali. Idem.
Tandem sola sibi neuerunt ultima Parit. Idem.
Vita quibus attulit idem principium finemq; dies. Idem.
Ferre sumet ius in se Lachesis. Idem.
Nullo Lachesis discrimine obit. Idem.
Postquam est morte cecus Plautus,
Comodia luget, scera est deserta:
Deinde risus, ludus, iocundus et numeri
Innumeri simul omnes collacymant. Plautus de re iure.
Quis daret citius quam dolor ipse cadet. Ovidius.
Per funera scotem effertor. Idem.

Defuncti.

Defuncti Quis honores. Silius.
Et tanti corpus Achillis, maximaq; in parua sustulit ossa manu. Propertius.
Mortem ego non fugiam, morte rubere tua. Idem.
Stupis ero vivus, mortuus huius ero. Idem.
O mors car mihi serua venis. Idem.
Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba,
Solicito lacrymans defluit à sibi. Idem.
Dives fortuna seculorum. Idem.
Reddit coram fumo, curat aliquid manes, letum non omnia fin-
git. Idem.
Deiue, Paule, meum lacrymis oppere seculorum,
Paraditur ad nullas janua nostra preces. Idem.
In lapide hoc uni rugata fuisse legar. Idem.
Moribus et Coelum patuit. Idem.
Quod licet, hoc certe tumulo gememur in uno. Ovidius.
Miscebor cinerum cinis, atq; fribus ossa. Idem.
Pignora de Druso sola relicta tenes. Idem.
Supprime iam lacrymas, non est revocabili iuris,
Quem semel umbrosa navita litore tulit. Idem.
Bis matrem natas genitrix laeta atq; superba:
Sot duxi mater funera, quot genui. Ausonius.
Durat adhuc luctus, matris imago perit. Idem.
Cui referret serus gratia digna cinis. Marthialis.
Abstulit atra dies, et funere meruit auro. Vergilius.
Occidit, orba redit exanimis inter natos, natasq; vi-
rumq; dirigit malis. Ovidius.

Eterna.

Aeterno corpus perfusum frigore latti. Lucretius.
 Amiat illustrem cito mors et splendida vitare. Mantuanus.
 Vixi, et quem dederat curruum fortuna peregi. Vergilius.
 Et nimiles iterum luctus fortuna reduxit. Claudianus.
 Quid restat, nisi cuncta novo confundere luctu. Idem.
 Vox nulla dolori credita. Lucanus.
 Et mortem sentire iurat. Idem.
 Uniq; sub ictu stat genus humanum. Idem.
 Optima prima ferè maxibus rapientur avoris. Ovidius.
 Metam properamus ad unam. Idem.
 Genus est mortis male vivere. Idem.
 Fama; post cineres major venit. Idem.
 Aeternum nosctros luctus extendit in avum. Idem.
 Saepe morti voluit, ne quidquam tale videret. Idem.
 Satis illi ad fata vel unum vulnus erat. Idem.
 In galea (caeli Fortior) formosus erat. Idem.
 Et quod demeritis vita, date tempora, fatis. Idem.
 Nec quid fuimusve, sumusve, cras erimus. Idem.
 Magna gaudet celyse Peroti. Statius.

Haecenus Heraclitus Polonus noster si non ornate
 atq; erudite perorabat, certè ex arte Victoria
 flebat. Si incomptus est, sic salis debuerat,
 nam dolor omnem cultum requirit. Prae-
 diorem tamen cenuram et cacin-
 num non meret, quia inter lacrymas versatur
 totus. Solatium singulare Heraclito, flenti ille abfret
 qui in funere Principum, levatior, habitum gerendat diserte.
 Ad. M. D. Gloriam.

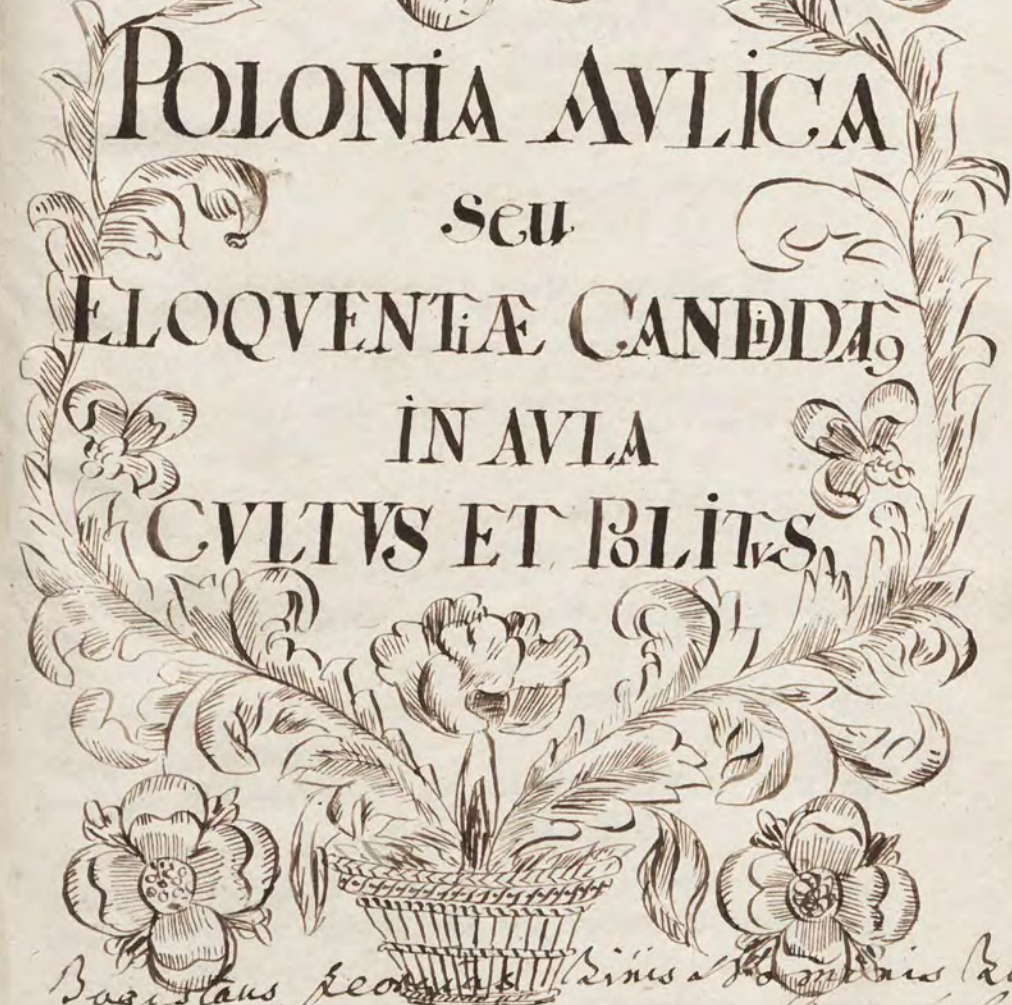
POLONIA AVLICA

Seu

ELOQVENTIAE CANDIDAE

IN AVLA

CVLTVS ET PLIVS

*Augustus, Georgius, Maximilianus a Maximilianus Cas
Kowicki. Aedes honorum Coronata*

Non tantum intra Schola limites, sed etiam in omni
 foro cultus et positus debet esse Eloquentia (sanctioribus).
 Amplificatio enim Eloquentia iudicium est, et ideo Rhetorica
 explicata inveni, Philosophia vero pueris, seu complicate
 assimilatur. Itaque, antequam Illustrissimum Ducem Au-
 gustalia, Serenissimum Regem palatia Nobilissimi
 intrabitis iuvenes, Rhetoricam adite Aulam.

AULICUS PRINCIPUS.

MONITA, ET AXIOMATA
 ETHICO-POLITICO-CHRISTIANA
 PRO MAGISTRIS, ET PRINCIPIBUS.

Bonus Princeps nihil differt à bono Patre. Xenophon.
 Amici fideles fidelissimum sunt Regum scaptrum. Idem.
 Qui vult omnia regere solus: superbus magis, quam sapi-
 ens diu meretur. Desoldus.
 Signum labentis Reipubl. est, ad quam fulciendam adhi-
 bentur peregrini.
 Miseri Optimates, qui neq. sua bona, neq. sua mala, nisi
 ex aliorum fide cognoscunt. Barclaius.
 Diu secretius delibera, ne pudori sit frustra tentare: uti
 verò deliberationi fuerit, fac, ne preveniaris. Fredm in
Monitijs Politicis.
 In adversis et desperatis, subsidium ab audacia pede. Idem.
 Cum

Cum omnia possumus, sola credamus licere nobis laudanda. Idem.

Pro Divitiis maximè, et bono solo certabis. Idem.

Si Princeps eligat sceleratos, vel eorum opera jam unus est, vel utetur. Besoldus.

Judiciis acerbis spiritus magis variatur, quam corrigitur. Salustius.

Concordia mater est felicitatis, et firmissimum Reipubl. munimentum.

Percurrit omnia, ubi quidquid potentia vadet, indulgentia permittit.

Magna servitus, est magna fortuna, non licet tibi quidquam arbitrio tuo facere. Seneca.

Gravius peccat, qui bonos iniurè affligit, quam qui crimen aliquod sinit multum. Ercicius Puteanus.

Qui non veretur peccare cum possit, jubet. Seneca.

Maximum rigorem prius intende in speciem, temperaturus eum postea ad clementiam. Fredro.

Non oportet à vultu Principis quempian tristem discedere. Svetonius in Tito.

Dissimulare qui nescit, regnare nescit.

Negatio modicis vestita verbis gratior est tristi moribus, largitione. Fredro.

Officia non nimis diu vacare Princeps sinat, ut ambitus et subreptitiae intercessionum praevidentur. Besoldus.

Parcere scire, par imperio gloria est. Publius Syrus.

Timor et amor, optima est ratio Status. Bucalinus.

Duo.

Duo sunt, quae ab egregiis Principibus expectantur, sanctitas domi, in armis fortitudo, utrobij prudentia. Aurelius Victor.

Tuas res, teq. simul obliviscere, populum tuum, et Rempubl. cogita, quo die Rex fuisti, tibi moriens, alius vivere cogisti. Petrarcha Dialogo 96.

Remota justitia, quid sunt Regna, nisi magna latrocinia, quid sunt, nisi parva Regna. Divus Augustinus.

Reges à recte agendo vocati sunt, ideoq. recte faciendo Regis nomen tenentur, peccando amittitur. Divus Hieronymus de Summo Bono.

MONITA ESSENTIA PRINCIPIS
PRO AULICIS, ET PRINCIPUM MINISTRIS.

Ad Aulas accedendum tanquam ad ignem, neq. propius ut uraris, neq. remotius ut affligaris. Plutarchus in Vita Solonis.

Mare qui intrat et navigat, fluctus expectat, qui Aulam, motus. Lysius.

Aularum terra sunt beneficia, praecipites injuria. Seneca.

In Regis vincenda est fuga, vel temperanda fletu. Perce.

Contra Principe qui loquitur, multiloquium vitare debet. Besoldus.

Delicatiorem Reges habent palatum quare? quidquid illis traditur, melle vitam tradere oportet. Idem.

Si Principis favor summus existit, in eo est, ut in odium subito mutetur. Idem.

Facilius est gratiam Principum acquirere, quam retinere. Idem.

Sextina.

Festina fortuna munera, semper habe suspecta. Idem.
Qui favorem habent Principis, alii quidem sunt subli-
miores, sed haud aliter, ac qui grallis incedunt, lapui
magis obnoxij existunt. Idem.

Saepe adeo injuriam in aulis vindicare non expedit, ut ne
fateri quidem expediat. Seneca.

Aulicus est fortuna luorum pila. Peres.

Secreta Principum scire, periculosissimum. Idem.

Qui aure Principis solus potitur, hunc necesse est, ut
timeant, et venerentur omnes. Idem.

Amplissima gloria semper est obiectum invidia. Am-
mianus Marcellinus.

Omnes in aula, Principis mores induunt. Atin. Max.
Atrius Lib. novo carit.

Nemo suos, (hac est aula Martum potentis)
Sed Domini mores Caesarianus habet.

Communis est Aularum morbus, neminem ibi candidè
convensari, dicit Peres. Unde etiam Boccalinus scri-
bit: In aulis, semper ab omnibus Bacchanalia cele-
brari, neminem non ibi incedere servationem.

Malum hominem blandè loquentem, agnosce suum
lapveum esse: habet enim suum venenum Blanda
oratio. Seneca.

Maxima Aularum pestis est, quod aut veritas raro di-
citur, aut ita occultatur atq; obtegatur, ut difficillima
sit cognitio.

Qui

Qui de amore non veris honor, non honor, sed adula-
tio est. Divus Bernardus.

Adulator, amicus in obsequio, hostis in animo, episthus
in verbo, furcis in facto. Hugo de Sancto Victore.

Nemo potest personam fictam diu ferre: ficta in na-
turam suam cito recedunt. Seneca.

Sub malis, virtus est odio, et qui grati optij, Aulla esse
volunt, ejurant probitatem. Lipsius.

Nil in aula Principum periculosius est Magnatibus
et Proceribus Regni, quam sunt calumniatores bonorum. Politi.

Adulatio ad tempus est grata, sed tandem veritas est gra-
tior, in fine veritas non odium, sed gratiam conciliat.

Melius est centum dicenda praetermittere, quam unum ta-
cendum proferre. Cardanus.

Quem bilingvem nosti, amicum tibi hanc non agnumis.

Mendax hoc lucratur, ut etiam ei vera dicenti non cre-
datur. Aristoteles.

PRECEPTA PRUDENTIAE.

Potes multa, noti facere omnia, gloria superba est.

Ignoras multa, noti inguirere omnia, gloria curiositas est.

Scis multa, noti dicere omnia, gloria stultitia est.

Audis multa, noti credere omnia, gloria levitas est.

Vides multa, noti judicare omnia, gloria temeritas est.

Habes multa, noti dare omnia, gloria prodigalitas est.

Politi.

PROFICISSIMUS AULICUS,
EX ODA AVA M. N. J.

Ingratus est Aula Oceanus. In Aula tela calumniarum non
advertit, refundit caute, si minus destinas. Rideris, faci-
le exiis risibus risus. Ut amicos fracta, qui tibi vulne-
ra, et mortem fabricant. Quid damnanda vides, claudere
silentio. Quid audis, dissimula scire. Quid laudanda
videntur, laudibus crebe. Si laudanda faues, invidiam
te arguis. De te, de Patre, deq. Aravis tuis, de stipe, ma-
ritis, aut nihil, aut parum te jacere memento.

EX INEPTIA PSEUDO-PROFICIA.

Primo simula, secundo dissimula, tertio nulli crede,
quarto omnia lauda, quinto vide, quid agas.

AULICUS POETA CARISSIMUS.

In medicum quendam pauperem.

Qui modo venisti nostram Mendicis in Urben,
Paulum mutato nomine, sis Medicus:
Pharmaca dei aegroto, auxura tibi porrigit aeger,
Si morbum curas illius, ille tuum.

De magnete.

Cuncta

Cuncta trahunt ad se Magnates aurea: sicut
Ad se Magnetes ferrea cuncta trahunt.

In Calvum.

Calve meos nunquam potius numerare capillos:
Nec tu (nam nulli sunt) numerare tuos.

In Militem.

Pro Patria sit dulce mori atq. decorum:
Vivere pro Patria dulcius esse puto.

In Pauperem.

Munera divitibus non das, nedando rogaes:
Pauperibus donat nil (quia pauper dicitur)
Expectans meliora datis, dat munera Divitis:
Quodq. verebatur pascere, dando petit.

In Aulicum.

Quisquis in ambigua se non accommodat Aula
Omnibus ingens, non habet ingenium.

Nec temere, nec timide.

Omnia despera prudenter, et omnia spera
Fortiter: ut caveas omnia, nil metuas.

In Amicum.

Nalli inimicus ero, sed nec bis amicus amico:
Nam cuiuscunq. semel, semper amicus ero.

In more

In incredulum et credulum.
Tu credis nullis, omnes tibi, Firmiter, credunt:
Omnibus, Aule, soles credere, nemo tibi.

Ad FOULUM.
Laudatur merito laudator, amatur amator:
Ergo ut lauderis lauda, ut ameris ama.

In CALVUM.
Ecce tibi nulli superant in vertice crines,
Nullus in infida stat tibi fronte pilus.
Omnibus amissis à tempo et fronte capillis,
Quid tibi jam restat perdere, Calve? caput.

Regum Status.
Dum non vult alter, timet alter dicere verum
Regibus: o miserum Regis in Orbe Status!
Petite, et dabitur vobis.

Qua fuit à Domino promissa petentibus olim
Gratia, nunc solis dantibus illa datur.
Dant homines hodie gratis nihil, omnia gratis;
Ex nihilo nil fit: da, dabiturq; tibi.

Vita longa. si tarde

Si tarde cupis esse Senex, utaris oportet
vel modico medicæ, vel Medico modicæ.

In DIVITEM.
In Coelum dives cur raris ascendit? avorum
Poemset expens, præterea nihil.

In LIBERTATEM.
Libertas infanda legi tibi sola videtur;
Libera lingua sat est, cui tacuisse licet.

In ANNOTUM.
Sapè rogas, quot habes annos? respondeo, nullus:
Quomodo? quos habes, Pontice, non habeo.

In TEMPORE OTIOSE CONSUMPTUM.
Tempus edax rerum: nos effert omnia tempus;
Nos terimus tempus: jam sumus ergo pares.

MONITA.
Nil temerè facias, timide nihil, omnia caute;
Cuncta cito, serè nil, subitoq; nihil.
Natura es timidus, fortem prudentia reddet;
Nemo cavenda timet, qui metuenda cavet.

In PERTINACIAM. Concur

Concurrat veterum licet in te turba, potest tu
Hac omnes unam vincere voce: Negro.

Discordiarum causa.

Sensus quemq; suus, ratio sua quemq; gubernat:
Velle suum cuiq; est, et sua cuiq; fides.

HOMO.

Morabas, cum natus eras, fuit ergo voluptas:
Nulla tibi nasci: cur doles ergo mori?

Prudens simplicitas.

Ut nulli nocuisse velis, imitare columbam:
Serpentem, ut possit nemo nocere tibi.

In vocatum ad ius.

In ius Christophorus te, Pontiliane, vocavit:
Non te, sed nummos, Pontiliane, tuos.

In Promittentem omnia.

Esse potest dives promissis quilibet inquis?
Pollicitis dives non ero, Marce, tuis.

In Vicinum.

Dilige vicinum, veluti te diligis ipsum:
Sic, inquis, facio, proximus ipse mihi.

In liti-

In litigiosum Debitorem.

Quid tua nequitia est, quod debes, non mihi solvis:
Solvis Casualico, quid tua stultitia est?

In eundem.

Solicitem te cura tenet, non quomodo solvas,
Quo modo non solvas: maxima cura tua est.

In Militem luscum et lipsum.

Ex oculis superest unus tibi, Marce, ducibus,
Perpetuo faciem qui tibi rote rigat:

Cur tibi, qui superest, moestus lacrymatur ocellus?
In bello fratrem perdidit ille suum.

Avara Liberalitas.

Donat ut accipiat, non accipit ut det Acerra:
Accipere est illi meta, sagitta dare.

NEUTER.

Pompejanus ero, si vicerit omnia Magnus:
Omnia si Casar, Casarianus ero.

Invidia.

Livor edax hominum vivorum excoemia carpit:
Ut defunctorum corpora vermissis edit.

In detentem saepe, et multa mala.

Fauca

Pauca tibi semper respondeo multa roganti:
Non quia multa rogas, sed quia stulta rogas.

SOMNUS MORIS.

In somnis quamquam simul pro tempore mortem,
Non est pars vita dulcior ulla medi;
Permirum est, in morte scilicet quid tam sit amarum?
Tamen dulcis cum sit mortis imago sopor.

IN PAUPEREM.

Tota patet tellus inopi quacunq; vagatur:
Pauper in exilio est nullibi, ubiq; domi.

FISCUS.

Ut visco capiuntur aves: fiscus quasi viscus
Dicitur; à fisco sic capiuntur opes.

FAMA ET ERROR.

Rumor rumores, errores parturit error:
Ut miris exiguus crescit eundo globus.

IN PRADONEM prodigium.

Munificum largitorem te, Sexte, fatemur:
Qui tua ne tantum des, aliena rapis.
Omnes sunt felices, ubi omnes
amici.

Quam

Quam felix, et quanta foret Respublica Civis!
Si cunctos unus conciliasset amor.

MUNERA.

Quid non argento? quid non corrupitur auro?
Qui maiora dabit munera, victor erit.

AMICI DIVITUM SUNT FALSI AMICI.

Quem tibi divitiæ peperere, est falsus amicus:
Argentum, non te, diligit ille tuum.

IN AMICUM.

Non temere admittas, nisi fidum totis amicum:
Sed semel admissus, semper habendus erit.

MUNERA.

Accipe parva mei, latus manuscula census:
Nec quæ sint, sed quæ suspice mente data.

IN BENÈ VESTITUM.

Si modo me spernis, matata veste redibo.
Quod mihi non dederis, vestibus ipse dabis.

AMICI PAUCISSIMI.

Millibus ex multis unus vix fidus amicus:
Hic albo corvo rarior esse solet.

CONSILIA.

Consilium

Consilium princeps sequitur plerumque rursus:
Ira quoque est valde noxia consilio.

Auctoritas dicentis non semper
consideranda.

Nec te dicentis moveat reverentia, sed quid?
Dixeris: attendas, quia ratione probet.

Laus sit modesta, vituperatio modica.
Si quem laudas, parte laudare memento:
Crimina culpato parcius visa tamen.

Quid novi?

Nil ait esse novum Salomon sub sole: Columbus
In veteri Mundum repperit orbe novum.

Possum, Nolo, Volo anomala.

Quod volo non possum, quod possum nolo vixi sim:
Tota hominis vita est, nil mihi Nolo, Volo.

IN QUENDAM PARVUM

Te laudo laudatorem, non laudo datorum:
scit laudare magis nemo, minusve dare.

DE IMPENDI MULIERI

Cur minor uxorem est? quam prudentia major?
Eva fuit costa filia, non capitis.

In Men-

In Mendacem

Sculptorum est mendacia fingere, pingere munus
Pictorum: cupio dicere, felle? fucum.

Tres haustus.

Præteritam primus, præsentem proximus haustus,
venturam exstinguat ferticus iste sitim!

Sapientia Socratica.

Omnia me, dum junior essem, scire putabam:
Quod scio plus, hoc me nunc scio scire minus.

In discordias.

Definit Logicus res, non modo dividit: at nos
Nil definimus, omnia dividimus.

Ex malis moribus bene leges nata.

Conditor insonti legem præscripsit Adamo:
Moribus ergo malis, lex fuit una prior.

SANITAS.

Opto tibi multam, nullam tibi voto salutem:
Est potior pota sicca salute salus.

IN OTIOSUM

Tempore tempus edax ed it omnia: Sisyphus sed hic
Iam nugando teris tempora, tempus edis.

In Adu-

In Adulatorem.

Blandus hero caudā canis irreprehensibilis adulat:
Lingvam pro caudā fortitiamus habet.

In quendam Oratorem infinitum.

Omnia cum dixti, superent tibi dicere dixi:
Hac mihi sermonis vox placet una tui.

De malo in pejus.

Incidit in Scyllam, cupiens vitare Charybdim:
Qui morbum fugiens, incidit in Medicum.
Stulti dum vitant vitia, in contraria currunt:
Qui litem fugiunt, lausidicamq; petunt.

Castor et Pollux.

Concordes duo sunt in caelo sidera fratres:
In terra unanimes vix terrae esse duos.

Divites vitiosi.

Nemo hominum vivit sine crimine, sine crumena:
Crimine raro sua plena crumena caret.

Quota hora est?

Viventi mors obrepit, jocosam senectus:
Horas, dum quota sit quæritur, hora fugit.
In quen-

In quendam.

Numa supra caput est, et sub pede subter utrumq;
A capite ad calcem se probat esse levem.

Methodus pecuniaria.

Magna quidem virtus numis est posse potiri:
Scire uti majori, maxima velle frui.

Virtus.

Inter virtutem nihil immortale tenemus:
Mens manet et virtus, cetera mortis erunt.

ALICUS POETA POLOVICUS?

MEMORIA MORIS.

Darmo mi Sział cukrujisz, Szodkiem Kanary,
Znem zapewne, że gorzkie wino czeka ją many;
Już klepsydła ostatnim proch kwadransem sięje!
Już Sziałowe na zgonie znikomy nadzieje!
Coż na serce szatego Fortuna gruntuje?
Coż dla poznej wieczności statecznie buduje?
Dziś zspaniate pod niebo Majestaty siele,
Jutro strąca y grzebie wsmiertelny pogiele.
Znem

Wiem że są nieuchronie prawa i miewtepowi,
Stożyc mi wgrabie trzeba marne frugem kosi,
Y owe, co się rumienią lato
Na pokos zaradły zelną niewyżę Pała;
Trwałsze są z wodnicy fali iwrzone pijany,
Niż stałem nitowane Fortuny parłkany:
Dzisiaj pozne obiecuje życie Platonu Eneki,
A jutro wiecznym tulinem marne powieki.

Aspiratio ad Patriam Coelestem.

Ach kłozem mię piom wzbije?
Gdzie się kłozem Niebo zryje:
Kto na wozie złotym woi
Mojey przejaszczkay pozwoli?
Czym lotem zaridzę kraje?
Gdzie serce od usiech faie:
Kto z widoku Boga gody
Czymię, kuczny durzne gody?
Nie z tym do znajomych krajeci
Pedeń dla lek ielen leu,
Ktoremu w boku ukaranta
Wypana z Juku szzata:
Nie tak do chłodzących pedzi
Zrzedł, gdy się, pragnienie swedzi

Lani

Lani, gdy Idejskie kraje
Zegna y od fruudu ziaje:
Jako mey Duszy zapaty
Dogarają, wieczney chwaty,
Ktore Boska podmieciła
Mitosci, gdy się wroce wpiła.
O kedy są od Rubinoz
Świecne włości Seraphinoz!
Gdzie promień wieczny! don złota
Przez perłowe wciingat zrota:
Niegaszące gwarzd promienie,
Tam złotawe ikrzo sienie
Y czutym gmach Boskiej sali
Ogniem tam karbunkat gali.
May tam wieczny zielenieje,
Z wiosna wonny zapach wieje,
Złoty na fle kruszec flory
Malując go w szliczne wzory.
Otworz się gorny Syonie,
Mato mi na brym bryonie,
Ten moich zgdz cel jedyny
Tawie osiadać Dziedziny;
Niech twoja mię Mitosc pali
Aza jak Phoenixa spali. Choc

Choć życia bez miecza zbole,
Męczennik Miłości będę!

Saltus inconstantis Fortuna.

Aguby szuka, kto z Fortuna, fanuie,
Tędziej w tanca, niż na harcu szrankuie;
Kiedy Fortuna chodzi,
W ten czas w labirynty zawodzi,
Na zgubę godzi.

Niewyłatny luboć skrzydła przypnawia,
Y z karem nad morzem się zabawia;
Piórka woskowe snadno
W mityć się pogodę opadną,
Ty przepaść na dno.

Trzcina, szable z rok życia Fortuierom,
Trzcina, kruszy twarzą butat Rycerzom!
Kogo Miecz w potrzebie nierazi,
Trzcina, Fortuna obrazi,
Na szrank narazi.
Zarty

Zarty stroi, lubo Berta daruie,
Upominkiem do upadku kieruie:
Skoro raz się nogga powinie,
Ze się na staby wpiem trzcinkie,
Znac' po ruinie!

Znowu trzcina do ruiny godnosi,
Zapomnionych nad nadzieię wynosi:
Leczak wynosząc zdradziła,
Trzcina, rękę okrawiła,
Irodze zranila.

Rozkwiliwszy jabtkiem boleścukoi,
Oczy farby, i smak nadzieię, ugoi:
Ufasz ze to Rayiska nowina,
A to z garncańskiego komina,
Popiół y glina.

Coz zatujesz zgnitych jabtek utraty?
Dostuzyt się u Fortuny odlaty:
Ona z zalu gorzkość ostodzi,
Jeśli w jednym jabtku uwiodzi,
Sarıakem nadgodzi.
Co za

Co za korzyść? choć wszystko świat przastujesz,
Stabe rity tym ciężarem mordujesz:

Rekę gdy Fortuna oddała,
W jednym momencie świat obali,
Ciężko przywali!

Jakie w sobie świat klejnoty zawiera,
Edym pokrywkę, z strachu serce umiera:

Daje trzpieniu twarzą jagody,
Aż za famecznie zawody?
Niedosć nadgrudy.

Nam zaś oczy swą obtudę zamydła,
Potym w tyka albo w głęta usidła:

Kto w niej się pokłada ufanie,
Pewny jako ten, który stanie
Na moriskiej pijanie.

To gliniana, to żelazna, piez szklana:

O jak często u Fortuny odmiana!
Smielej na szkło stoi Geryonia,
Nizli gdy Fortuna wkoronie
Stawa na Tronie.
Smielej

Smielej wieżę z ciężkiej skąty na ledzie
Ludzka ręka pod Miebiosa wywiedzie:

Głowę spokojnie skłania y miło
Kęś się na wstrodach stoi blisko,
Upadek blisko.

Daj Fortunie do wiernych rąk Podole,
Ona stawia szklenice na Kole:

Skorolotnym kotem obruci,
Serca swą odmianą pokuci,
Alic' wkruci.

Ktoż niewidzi? że Fortuna mierzurna,
W samym tyku swym miastatku, sterczna:

Jeśli jakie dać pociechy,
Dać jako dzieciom orzechy
Na zart y smiechy.

De Aeternitate.

Wieczności nieskonczona! suryż koci moje,
Nieprzeliczone godziny kiedy liczę swoje:
Gdzie konczy tam poczyna, nigdy niewybija
Zegar twój, bo z ostatnią godziną się mija.
Me-

Nieszczęsny Kain przesył już lat pięć bujny
Wmiełgaszonym ogniu, a podobno zżęcy:
Usyp gorę, jako chcesz, pod Niebo zżyłko,
Usyp pod same piekło bezdenne głęboko,
Rozkaż choć małym inkiem ptaszynce nosić,
Rozkaz po matym pirosku choć wstąpić lat znosić,
Przemieść nieskonczoną gorę, a wieczności
Dopiero się odkrywają nieskonczone zżęcy;
Przeuż ja ciębie jednak na wieczności dżęcy
Cętym sercem mętuż, mętas' choćże ryga:
Dobrym się nięna przykrzyż jako zżęcy za zżęcy,
Tak dobrym nieakroczir na wieki mędosci.

Exvitiem deplorat cordis.

Niewiem, ach niewiem przyczyna czyja!
Ze mým affektem serce nięsprzyja:
Radbym się osadzić,
Jeżeli podjadzić
Me serce.
Pragnę ku Niebu, coż to za zżęcy
Wszak Niebo nasza wieczna dziedzina:
Serce osięzato,
Czy się przykwało
Do ziemię Jeżę

Szczęśliwsze Zwiatry co wolność mają,
Gdzie się im lubi, tam powiewają:
Me serce po ziemi
Zotga się, nie z nimi
Zlatwie.

Lada ptaszeta wstym mię przechodzę,
Krzydełką mając, ku Niebu podzę:
A me westchnięnie
Tak ciężkie więzienie
Porosi.

Y długoz, długoz moję wiedzi!
Y pokoi' będe, w ziemskiej niewoli!
Spadajcie kajdany,
Którymi spęfany
Moj affekt.

Użyć mi piorak kłora Narzyna,
Użyć lekkosci wieczna krajina:
Wzbiję się zżyłko,
Niedoczę mi oko
Smierćelne.

Leż ze się w Niebo lot niępowodaj,
Radbym ma' boleś zalem oddaj:
Serce się oddala,
Tej mi nięporozda
Ochoty Jeżę

Szczęśliwsze lody, bo wnet się kruszą,
Gdy ciepłego słońca zakusa!

Szczęśliwsze opoki,
Bo leją, potoki
z górnego.

Twarde marmury wietrzny kruszeją,
Gdy na nich letnie wiatry zaswieją!

A ja zakamieszę
Nad lody, nad skały,
Nad marmury.

Padaj, się padaj serce kamienne,
Gdy cię niemiękką ognie zbawienne.

Więc zpiersi skaliste
Uderzcie ogniste,
Goruny.

Niech zpopioł idzie! niech skamienie!
Niech całe wszystko w ogniu stopienie!

Ach niech się swawolne
Serce niezdolne,
Ukarze!

Immatura Juvenis mors deploratur.

Zwiędły nadziei w kwieciu młodości,
Fraktu młodości, fraktu starości.
Smierci

Smierć niedożyłszy owoc zerwała,
A koralom się dostać nie dała.

Wielkie słońca tu pogrzebione,
Tu honor, stawa, i cześć złozone,
Wszystko do bramy tu się i kupiło,
Lata wpróż poszły, życie prze:

Uderzyła o kamień grobowy,
Panika fortuna nieczczenię ptory
Raz się potknęwszy już nie powstała,
Zostawiła w tym ja smierć stanie;
Płynięcie rzeki zotzu potoki!

Niech się serdecznie kruszą opoki!
Nad kim chce sobie Smierć dokazać,
Ludzi morduje, świat ruinuje.

NATIVITAS DOMINI.

Ojczyzna Niebieska niewinna!
Gdzież twoja część Bogu powinna?

Miedzy bydłami
Leżysz Przeszły,

Od wiatrow drzy pleć twoją dziecinna.

Jeslić

Jeslić mity patac wstajence,
Serce me ziemskie y bydlice
Niebieski Panie
Za stanę stanie,
Niech spocznie w mim łbie Ciąto panie.

O Goscia Niebieski dostojny!
Zatoz we mnie patac spokojny:
A jeslić krzeba,
Ozdoby z Nieba,
Ubogai moce serce, boś hojny.

Dobra Myśl.

Bodayze ciche zazyc krotkosc!
Boday Tagodne liczyc fortun chwile!
Przy zreselu, przy radosci
Trawic lata w swey miodosci.
Bodayze w zlotey optywac swobodzie!
Nie w Helikoniskim plesclawny Ogrodzie:
Petnic kubki przy ochocie,
A nie topic czota w porcie.
Vanitas

Vanitas Mundi.

Gdziez serce warze ludzie? czy w jakim zamknieniu?
Pilnujcie bymiebyty u Swiata w wiezieniu:
Swiat zawnze na zdrady godzi,
Choc takotkami uwodzi.
Zerwiec Swiatu z czota masekare fatryzara,
Niech pokaze na oko fararz swioj, prawdziwy:
Wmetze se nim kazdy zbrzydzi,
Chyba ten, co nie wiezdzi.
Spoyrzy na wierzchna postac jak pieknie obshrama,
Lecz pod tymi farbami przepasc zatajona:
Y Swiat ma rzadzic sercami?
Dosc ztego y pod nogami.
Tych Swiat w zelazne peta, drugich kleyrotami:
Czym gorzej? czy ze zlotem, czyli zokozami?
Gorsze so, ztofe kaydany,
Bo nimi affekt zwiadzany.
Ma wiezien choc w zelazie ma frockę ochitody,
Ze moze peta skruzyc, a dostac swobodny:
Zaniemy do ztofey niewoli,
Podka nam, choc barzo boli.
Moze

Mozemy się wymowić, gdy nas manelami
Sariat Krepnie, możemy choć y Kanakami:
Lecz gdy więze pajęczyno,
Kto nam niezoli przyczyna?
Jakby się same więzy rade wyplątały
Zrak naszych, by im nasze wolności ręce daly:
Lecz my się więzow trzymamy
Wzgubić się naszej kochamy.

AMOR SOLI.

O pożądane Niebieskie Pokoje!
O przeswiętego Królestwa podwoje!
Do was me serce zemdlione wstaje,
O wieczne kraje!
Serca Ochłoda, serca straskanego,
Oczyżna miła więzma strapionego:
O gdyżby to wnieść do twojej Wieczności!
Z tej śmiertelności.
Gdyby mi skrzydła górbice dano!
Gdyby bystrego Orła lot przydano!
Wzbiłbym się wzgorze, przebywszy obłoki,
Y Sariat szeroki.

Tam

Tam gdzie dobroci zrodła nieprzebrane,
Gdzie szczęścia rzeki są, niewyczerpane,
Tam gdzie pomysłu raskoszy panują,
Wiecznie Królują.
Gdzie złoty Phoebus promienistym czołem,
Dzien uświetnia nieodmiennym kółem
Bez nory tuząc, w Wawernowe mury
Zagania chmury.
Gdzie srebrne stropy gwiazdami osute,
Gdzie sciany szczerym dyamentem kute
Wskoto jasmuż, y z peret klejnoty,
Dziwnej roboty.

Valedictio Vanitati Mundi.

Juz już czas ku brzegowi,
O to kapiemu czas sternikowi
Maski spusć, zagle ztorzyc,
Nefortunny ster potorzyc.
Czas, czas wichrom burzliwym
Wyowiadać służbę zdradliwym
Wiatrom morskich nawietności,
Czas pożegnać odmiennowi:

Kompas

Kompas y Magnes schozra,
Już niebedzie więcej pokazowac
Affektorow rzych prawdziwych,
Cynozur serca zyczliwych:
Okret osierociaty
Miedzy grobowe niech idzie i kadz.
Płyn i płyn do porządanejo
Już portu bezpiecznego,
Tam gdzie korona nieczności
Niema nigdy odmiennosci.

Laus solitudinis in Horto.

Wdzięczne lasy sy zielone,
Łąki, ogrody pierzzone!
Do których mysl moja stropi,
Gdy sie prozney zgras chrovi:
Z wami mite są zabawy
Wam są, jawie more spidwy,
Was zazyc bez zazdrosci,
Kiedy zytę zrospobosci:
Miedzy róze, Filipany
Wole, i wili miedzy Pany. Umnie

Umnie za nic są honory,
Gdy widzę wasze pozory.
Za nic Króle, za nic Paury,
Gdy swe ziemia wyda wżory,
Bo miliey siedziec na trawie,
Nzeli na niepewney stawie:
Tu mnie zazdrosci mienaruzy,
Ani frasunek ucwazy,
Tu przeciwny meznom chwile,
Tylko ciche krotofile;
Jestli wdzięczny krotoknie,
Ten mi mozgu nieprzemiknie,
A tagodny spadek wody
Doda mi stuch y ochłody:
Gdy se mity gay rozatija,
Zwnekt mi smutna mysl omija,
Kiedy stawam wdzięcznym ciebiu,
Niekorzystam z wnym imigriu:
A gdy wdzięczny Zefir wieje,
Niedbam o zadne nadzieie,
Osobliwa, mam ochłode,
Gdy szumiąca, styżę wode.

Epi-

EPIGRAMATA
IOANNIS GAUTINSKI.

Bogaty na Sąd pozwany.

Ze cie na Sąd pozwano i uskarżasz Miłota:
Mieciębę to pozwano, ale twego Kota.

Zły trunk.

Ze mię częstujesz, nie wydzierz nagany:
W srebrnym puharze trunk otwierany.

Zona Mata.

Pojął ktoś żonę, i że dosyć mała,
Siła go ludzi o to skrofuwała;
Ten odpowiedział: Panowie ze złego
Trzeba obierać, co jest najmniejszego.

Na Miętosznego.

Wszystko dać obiecać, i grzeć mię niedaie;
Jaka ust międki słuchać: z tego obycaie.

Oczy chore. Stara

282
Stara Paula, ze oczy złe ma, uskarżywa:
Niewie? ze w domu starym złe też okno bywa.

Na tysego.

Drzewom liście porzwałasty,
Pola trawa, się odzwały:
Twój top tyry, czy w górce
Nic niewiedząc? czy w górce?

Obiad.

Niepraw wiele a dać jesc, zeć fak rzeczem zwrócić:
Sto Madrych mow z zotyłka głodu niewychłota.

Do Pana Kozła.

Powiedz nam Panie Kozle? jak zwać krowę i mucoła:
Czy Panowie Kozłowie? czyli też Kozłota?

Syna Oyciec dziecię zmięrow
topi, piesie z wodu zymoty.

Oyciec Syna wstaw wrzuci, piestonąc niedaie:
Oyciec psem, a pies Oycem dziecięctu się stacie.

Kochający samego siebie.

Ze się podobasz ti siebie samemu:
Jak byś się, Szymku, podobat głupiemu do

DO Sąsiada.

Pozny obiad z wieczorzą zemiz moy Sąsiadzie:
Ewde na twych zniczercach bytz, niż na obiedzie.

DO Skapego Pana.

Dare rece celeku Natura skorzycita,
By jedna brata, druga kopyta byta;
Sobie zaś tylko jedną rękę dała
Natura Panie: jakż? coby brata.

NA Kupca konia.

Kupiteś konia a marokę ślepego:
Tyś dwoyga niemiął, koni oka jednego.

Upominek.

Dareś mi upominek, więc chceś odebrania:
Swoy widzę upominek od upominania.

Żty Bankier.

Jakie są częstowania twego obyczaje?
Głodno na ucztę siadam, głośniey zuchy wstaje.

DO Walka w trolzgi.

Alboś słubował, że tak walku zycierz?
U ludzi y z pierz, u ludzi y spierz.

Siedm

Siedm Mędrcow Greckich.

Greycy z ruych Mądrych ludzi
Wszystkim świecie chwate budzi;
Ja mozie, co to za chwata?
Gdy tylko siedm Mądrych miata.

Dzia grzechu.

Dwa grzechy przez bieg zycia tylko miał swego:
Nemitował ni Boga, ani też bliźniego.

Zli, zkad zli.

Ktorzy są, zli, zli niebyli,
Kiedy na świat przychodzili:
Złych czyni zle wychowanie,
Y ze złymi spotkowanie.

Demokryt y Heraklit.

Ten się śmieie, ow zaś ptacze bez przestannie:
Gmiałci tego, czy ptakac? niech da kto. wezwanie.

SKROMNOŚĆ.

Lada jako ubostwo temu niedokuczy,
Kto małym yty y skromnie kto się zyc nauczy.

Grzech sam jeden nigdy. každy

Kazdy grzech pyszny, sam nigdy niechodzi:
Przed y za sobą, innych orszak wodzi.

DO PANA.

Z wszelkiej fortuny bezpiecznie się smię,
Gdy w tobie Panie, Kladej moją nadzieję.

Wino zawta, pomieszane.

Gospodarzu przewinites,
Baccha w wrodzie utopites.

NA SKRYTEGO NIEWRZYJACIŁA.

Zwierzechu dobry, lecz w sercu kumnie jeszki lichy:
Medziwnię? tak y pies kosa bawzicy cioby.

CIEPLICE.

Najpewniejszy Letheykie cieplice, niz czyje:
Wszystkich chorob zapomni, kto nie zmickomyje.

NA SZYDERCZ.

Z każdego się namierzam y z każdego szydzi:
Aze z ciebie wszyscy drwinę, sam tego niewidzi.

NA KTAMCŁ.

Wiedza, żeś jest kretenczyk, przeto tój bezpiecznie:
Bo choć gnawdę, zechcesz rzec, nie uwręcząc zniecznie.

Epi-

EPIGRAMATA VESPASIANI KOCHOWSKI.

Sędziowie y Jurystowie.

Do Sędziów, do Jurystów którzy są, Przyczynce
Najważniejsi? ci pono, którzy siedzą wskazyne.

NA NOWEGO SZLACHECICA.

Mowisz, Krol mi Szlachectwo konfrowant: to ty
Szlachectwo bze od Krola masz, a nie od Choty.

O NIEDOSKONAŁYM MEDYKU.

Dytasz, gdzie stać Medyków dla lekarstwa proby?
Do szpitala, gdzie na śmierci gotowrze coby.

DO JURYSTY.

Ja pacem spierającym pomagasz w kornie:
Kłamasz, bo ludzkiej zarady sobie nie zyk siule.

SPES IN HERBA.

Z brawy zniwo najwiękze miewają, Medycy:
Bo najwiękzy na ziołach, medyk dochod liczy.

NA BRZUCHATEGO.

Ne

Nie jesteś ty sam jeden, choć chodzisz bez stopy:
Kto będzie dobrze liczył, tyś jeden, brzuch drugi.

Swiat.

Y tożez nieposlednia lub poprzednia gadka,
Co jest świat? nic innego, jeno błażnow klatka.

Procesy prawne.

Proces od procesy, pono się nazywa:
Wszystko do kofa chodzi ztek, co się pozyna.

Skarga.

Mowisz ze Przepięcia nie masz wowy potrzebi?
Nemaszli go wpotrzebie, będzie na poprzebie.

Taka druga.

Nieskarz się, ze Potomkow nie masz ani Dzieci:
Umrzy, a do puszczny mac się tego zleci.

Cede Majori.

Ustepnie maty Klin wielkiemu Klinowi:
Taky ty Panie Minor Panu Majorowi.

Zotnierze.

Nusznice Zotnierzom ten wiersz dziś napisal mozem:
Kto bywa lwem w cagnieniu, ten w potrzebie fchorom.

Zto-

Ztodziey.

Powietrza się obawiasz, lecz upewniam Ciebie:
Na powietrzu ty umrzesz, a nie na powietrze.

AULICUS SENTENTIOSUS.

Aula.

Ipsa vitia pro virtutibus interpretantur. Tacitus.
Adulandi certamen est, et unum amicorum officium,
una contentio, qui blandissime fallat. Seneca.

Perverso hoc saeculo nec promittendi modus est, nec
frangendi pudor ullus. Plutarchus.

Potentia in Aula raro consensuit.
In aula blandiri et appetari, saeculum appellatur.
Suspiciam sub Principe gliscit exploratorum numerus.
Nunquam Principibus deest occasio improbitatis.

PRINCEPS.

Principem caritate magis et benevolentia civium rectum
esse oportet, quam armis. Cicero.
Nimis multa audire coguntur, quibus tota commissa
est Respublica. Idem.
Principes vitia, quod ipsi concipiunt, infun-
dunt.

Sunt in Republicam. Idem.
Deo similimus est Princeps, qui hostes armis, Civem
beneficiis vincit. Livius.
Fortunam benigne atq; comiter imitatur Princeps,
qui sibi beneficiis, quos potest, adiungit. Idem.
Difficilior Principum ars est, quàm Civem regnantem,
quàm quàm hostes. Idem.
Nulla larva totum Principem tegit. Idem.
Sape Principes, cum ipsi peccant, alios pro se puniunt. Idem.
Principes velut soles, tunc maxime spectatores ha-
bent, cum deficiunt. Idem.
Invisum semel Principem seu bene, seu malefacta
aque premunt. Tacitus.
In summa fortuna illud dignius iudicari quod
validius. Idem.
Majestati major est ex longinquo reverentia. Idem.
Plerumque cum fortuna Principis libentius, quàm
cum Principe loquuntur. Idem.
Boni Principes voto expetendi, praesentes quales-
cunque tolerandi. Idem.
Ubi Princeps subditis aditum claudit, ibi subditi
Principi pectus non aperiunt. Idem.
Potentissimum imperandi genus est, cum rogat,
qui iubere potest. Idem.

Impera-

Imperatoribus boni, quàm mali suspectiores sunt: sem-
per illis aliena virtus formidolosa. Salustius.
Miserissima Principis conditio est, si suis oneri ma-
gis esse, quàm usui cogatur. Idem.
Regum ingenia ad formidinem et suspicionem
prona sunt. Idem.
Imperia iis artibus facile retinentur, quibus
parata sunt. Idem.
Potentia scelere quæ sita non est diuturna. Curtius.
Dominantes satiores sunt in acie, quàm in solio. Idem.
Uvas Princeps disjunctis Imperiis idem est, quod
una anima disjunctis corporibus. Idem.
Firmius Imperium est, cuius non omne ius à vi
armorum ducitur, sed aliquid à subditorum vo-
luntate habet. Idem.
Nullum est præstantius aut pulchrius decorem
munus, quàm bonus Princeps. Plinius.
Imperaturus omnibus eligi debet ex omnibus. Idem.
Insanabilis est morbus Principis ira. Idem.
Malos Principes detestantur etiam illi, qui il-
los tales faciunt. Idem.
Flexibiles quamcunque in partem decimur à Prin-
cipe. Idem.
Inexpugnabile est Principum munimentum, mu-
nimento non egere. Idem.

Fide-

Fidelissima est Principis custodia, innocentia. Idem.
Frustra se Princeps terrore succinxerit, qui regis
suorum charitate non fuerit. Idem.

Principum est Principum opus, amicos parare. Idem.
Res maxime sunt dissociabiles, Principatus et
amor. Idem.

Violenta Imperia nemo retinuit diu. Seneca Tragedus.

Majora Populus semper à Summis exigit. Idem.

Gravis ira Regum est, semper. Idem.

Qui Sceptra duro sedens imperio regit, timet
timentes. Idem.

Ar prima Regni est, posse invidiam pati. Idem.

Adulatio.

Cito nobis placemus, si invenimus, qui nos bonos
vivos dicant, qui prudentes, qui sanctos. Seneca.

Regum opes fortunam, sapius aupertatio, quam
hostis evertit. Curtius.

Nulla in amicis pestis est major, quam aupertatio.

Calamitas et Ira.

Nihil accidere mali bono viro potest. Seneca.

Voluptatem capient dii, dum spectant magnos vi-
ros colluctantes cum magna calamitate. Idem.

Nun-

Nunquam boni viri miserearis: potest enim mi-
seri dici, non potest esse. Idem.

Nihil mihi videtur infelicius eo, cui nihil eve-
nit adversi. Idem.

Quanto plus tormenti, tanto plus erit gloria. Idem.

Solacium est, pro honesto dura tolerare. Idem.

Semper esse felicem, et sine morbo animi velle
haurire vitam, ignorare est naturam alteram par-
tem. Idem.

Quibuscumque in tempestate, in acie militum, inter
adversa virum, fortem cognosces. Idem.

Calamitas virtutis occasio est. Idem.

Nunquam virtutis molle documentum est: ver-
berat nos et lacerat fortuna, patiamur, non
est aupertia, certamen est. Idem.

Contemptum periculorum aupertas periclitandi
dabit. Idem.

Ignis aurum probat, miseria viros fortes. Idem.

Non egere felicitate, vera felicitas est. Idem.

Nemo tam pauper vivit, quam natus est. Idem.

Omnes ad nocendum potentes sumus. Idem.

Pudeat virtutes in clientelam vitiorum de-
mittere. Idem.

Magna ad peccandum causa est, velle peccare. Idem.

Duro-

Duriora remedia solida nequitia desiderat. Idem.
In sapientis animo etiam cum vulnus sanatum
est, cicatrix manet. Idem.
Sape non paria patiuntur, qui paria commiserunt:
et sape qui minus commisit, plus patitur, quia
recentiori ira objectus est. Idem.
In ruinam prona sunt, quae sine fundamentis cre-
vere. Idem.
Periculosius est timeri, quam despici. Idem.
Necesse est ut multos timeat, quem multi timeant. Idem.
Nemo regere potest, nisi qui et regi. Idem.
Sape adulatio dum blanditur, offendit. Idem.
Aliena vitia in oculis habemus, à tergo nostra
sunt. Idem.
Si quis nocens puniatur, cedat iustitiae: si in-
nocens, fortunat. Idem.
Iure sibi poenas dedit, qui quis peccavit. Idem.
Ubi frangitilla omnia videntur, ibi nocitum non
desunt, sed quiescunt. Idem.
Magni animi est, iniurias despiciere. Idem.
Non est magnus animus, in quem incurrit
iniuria. Idem.
Nunquam sine querela dora sanguuntur. Idem.
Unum est levamentum malorum, ingentium pati,
et necessitatibus suis observi. Idem. Nulla.

298
Nulla est laeta potentia, in quam non incurvat
iniuria. Idem.
Magnam fortunam magnus animus decet. Idem.
Hoc habet iracundia mali, non vult regi. Idem.
Ira saepe peior est his delictis, quibus irascimur. Idem.
Rabidorum conventus peior, quam ferarum est:
quia ha inter se placida sunt morsus, similitum
abstinent, hi mutua laceratione satiantur. Idem.
Nihil magis facit iracundum, quam educatio mol-
lis et blanda. Idem.
Quo rarior moderatio in Regibus, eo magis lau-
danda est. Idem.
Gratissimum genus venid est nescire, quid
quis peccavit. Idem.
Magna pars hominum est, quae non peccatis ira-
scitur, sed peccantibus. Idem.
Maximum est remedium irae, mora. Idem.
Sape satius fuit dissimulare, quam ulcisci. Idem.
Facit nos iracundos ingra nostra distinctio. Idem.
Socrates ultabatur, quod iram suam multi intel-
ligerent, nemo sentiret. Idem.
Castigare irascentem, et ultra obvia ire ei,
incitare est. Idem.
Testifera vis est, valere ad nocendum. Idem. Auli-

AULICUS ETHICUS
SEU
VITAM ET MORES INSTRUENS
EX CERTO QUODAM PRONICO
AUCTORE.

1. Bogu, Rodzicom, Nauczycielom żadney nigdy
rowney nadgrody uczynić niemożemy.
2. Xiądz bez dobrego przykładu, Miejszek bez pie-
niędzy, Senator bez rozsądku jedney sążnagi.
3. Mienk Xiądz, Mienk Doktor, Mienk Kucharz
siebie y ludzi zawrodo.
4. Doktor, groź, Przyjaciel, ma byde szanowany.
5. Z ksiąg leczyc, z rejestrów stuzyc, na kredyt się ube-
spieczyc, niepewna y niebezpieczna.
6. Z danem kart nieprawy, pieniądze mu nieporuszony,
zładzmi ostrożnie zawitay, chęćeli byde certy.
7. Panu rozkazowac, krótkim orac, z upomczyzago
uczynić dobrego, frudna.
8. Chtop gtu pi między dzorzanay, jak wilk między bry-
fandy.
9. Rzeczy, która się niewroci y której dotępic frudno,
zatorac, gtu niego.
10. Szczęscie, choroba, nędza wielka, studziach
odmianę czynią.

11. Zyd

11. Zyd ochwyczony, wilk okowany, przyjaciel jednany,
Chtop mobilizowany rzadko natury swojej zapamiętajnij.
12. Tytanemu, szaloniemu, zapalczystemu wży-
tko się rowno zda.
13. Zdrowy z chorym, bogaty z ubogim, przeczwy
z pijanym nigdy się nie zgodzą.
14. Wziq, przed się co a niedokazac, na powiesu niepe-
wnego się sadzić, cudzym się zdobić, smiech ludzki.
15. Orzech wstoki, osiet leniwy, białagłowa zta
po kiju lepsze.
16. Miłość, odwaga, wina o niepodobne się rzeczy
kurzo.
17. Noz, zęby, paznogie bron nieporciawa.
18. Pieniędzy niemiec, błażnem byde, przerzyc,
zdrowia porzbyde, nic tatarczyzgo.
19. Zona, szczęscie, nieczęscie, śmierć od bo-
ga naznaczone.
20. Stan Duchowny melancholizny, Durwki oka-
zaty, Mienki zgardzony ale potęny y cnotli-
wy, kiejiki pracowity, prosty, ale pobozny.

AULICUS POLITICUS
EX EODEM CERTO PRONICO
AUCTORE.

1. Nakym.

1. Na sągym przestawać, pokoy miłować, o przy-
jaźni się ludzka starać, Chrześcijańska.
2. Hojnym być w miarę, sławy szanować, w
Jadnym się kochać, Pana.
3. Z Bogiem ić pokornie, z Człowiekiem mężnie,
z szczęściem statecznie, Miła.
4. Sarnia w ogrodzie, kosa w sadzie, a Pustak
w radzie, wielki niepożytek.
5. Z Klechy Meban, z Chłopa Pan, z Niedobry
Zołnierz, radzi w górę iść.
6. Człowiek bez Cnoty, Wroda bez serca, serce
bez rit, za nic nie stoja.
7. Konia chromego, pła leniwego, Chłopa pijane-
go jednakże pożytki zawsze.
8. Z Koniem nie igraj, pieniądze sam chowaj,
chceszli i skody wysc.
9. Konia nie bij, Żony nie druzni, studze nie-
taj, jeśli z nich chcesz statek mieć.
10. Wzdęcicka Staba, czoła dziurawy, rozendre-
wniany rzadko dostuzą, dobrze.
11. Człowiek z przymuszenia, przyjaźni z bojaźni, po-
kora u wółka w dół, wszystko je niebezpieczne rzeczy.
12. Z krolew, ze szlachy, ze lwem i z kody w zart.
13. Waca i gniem, picie najzdrowsze w miarę.

14 Sędzia

14. Sędzia co dary bierze, kogo co się zasadza, Urzę-
dnik który się z Chłopy brata, niebezpieczny.
15. Kto się wadzi a nie bije, obiecuje a mieda, taki
niebezpieczny Chłop.
16. Młodego rada, Marcowa pogoda, Białogłow-
ska Taska jednakże statecznie bywają.
17. Na żni gromy spory, Wolności więkza, wczas
pewniejszy.
18. Wroda bez Cnoty, Woyko bez Helmana, Konde-
lko bez rzodiu niemego, wstawajcie.
19. Dym, dach dziurawy, zła Żona najrychlejszy
wypędza z domu.
20. Wóz nie zarządzony, Woznica opity, jazda
z wieczora radzi przyczyniają drogi.
21. Gospodarzowi pilnemu, kucharzowi wiewnemu,
Pana nie woznułnemu spory gromy.
22. Spokojne siedzenie w domu, wędliny
myśli rekreacya, z sąsiady zjoda: a
coż lepszego?
23. Dwój a nieroboty, ubogilemny, Małety
nie dbaty jeden zysk mają.
24. Bie serwika przed goteniem, Woznicę w dwi-
dze, Kucharza przed objadem, niebezpieczna.

Pro-

PROVERBIA ANICA
EX ALIO QVODAM PRONICO
AUCTORE.

1. Ite ptozenie ukradziez, proznawanie wrog-
dz, swawola w grzech ludzi wprawia.
2. Kon lekliwy, Pan fin sobliwy, Gospodarz nie-
dbaty sami sobie szkodza.
3. Komowi leniwemu ostrogi, furycatowi niewczas,
Niedbatemu nuzza doyma, zawrzy.
4. Szkarzma przexay wita, pijany taje, trzeci
ptacie niechce.
5. Zrzebie Fioreckie, Ryzla Niemieckie, Chtonie
Szlachetkie najleniej chwac.
6. Co w tock to Doktor, co Niemiec to Kupiec, co
Polak to Hetman.
7. Stawa młodego z czerebraci, Sredniego z
dziewnosci, starego z pieniedzy zaleca.
8. Ostrogami konia, dalkiem Stuge, grosza Chto-
pa do czutorci przywiedziez mayrudley.
9. Gdzie Urzednik nie lasiad, Szafarz niezo-
naty, Dworka nie zdziemni, i tam robota
y chleb moga, spore bydz.

no kon

no kon bez uzdy, Satarowie przez Podole, a pi-
gułki przez brzuch niemoga, bez szkody
przejsc.

APHORISMI ETHICI.
EX SENECA PHILOSOPHO CUNCTI.

Educatio et disciplina mores faciunt, et id unumq³
sapit, quod dicitur.
Bona consuetudo excutere debet, quod mala instruxit.
Quid homini est inimicissimum? homo.
Libenter ferus, quod necesse est: dolor patientia vincitur.
Non quam multis placeas, sed quibus, stude.
In hoc incumbere, ut libentius audias, quam loquaris.
Multos vitam diferentes mors prevenit.
Omnis dies, velut ultimus judicetur.
Trititiam, sigates, ne admiseris: sin minus, ne osten-
deris.
Amicos secreto admone, palam autem lauda.
Verba rebus, non personis estimanda sunt.
Quod factum esse veli, nemini dixeris.
Ridiculum est, odio nocentis innocentiam pendere.
Monstro similis est avaritia similis. Quid enim
stultius est? quam, via deficiente, viaticum
augere.

Magna-

Magnarum virium est, negligere ludentem.
Quid sis? interest: non quid habeas?
Si vis beatus esse, cogita hoc primum contemere
et contemni.
Prius, quam promittas, delibera: et cum promi-
seris, facias.
Pacem cum hominibus habeas, cum vitis bellum.
Maximum in eo vitium est, qui non melioribus
vult placere, sed pluribus.
Stultum est timere, quod vitare non potes.
Male de te loquantur homines: bene autem loqui
nesciunt.
Male opinantur de te homines, sed mali.
Malis displicere, est laudari.
Quid sunt maxima divitia? non desiderare divitias.
Quid est dare beneficium? est Deum imitari.
Dissensio ab aliis incipiat, à te autem reconciliatio.
Amicos secunda res parant, adversa probant.
Pejora sunt lecta vitia, quam aperta.
Beneficium non tam accipientibus, quam dan-
tibus prodest.
Spei proximi solatium fit laboris.
Quid est maxima egestas? avaritia.
Nullum conscientium peccatorum tuorum magis timu-
eris, quam te ipsum.

Pecunia

Pecunia imperare oportet, non servire.
Magnarum rerum etiam si successus non fuerit, ho-
nestus est ipse conatus.
Qvis est pauper? qui tibi videtur.
Vera felicitas innocentia est.
Mala conscientia saepe tuta est, secum rueram.
Negritia ipsa sui poena est.
Vitium est omnia credere, vitium nihil credere.
Quietissimam vitam agerent homines in terris, si
hæc duo verba à natura omnium rerum tolle-
rent Meum et suum.
Pecunia non satiat avaritiam, sed irritat.
Vires tuas amici magis sentiant beneficiis, quam
iniuriis.
Auribus frequentius, quam lingua utere.
Quidquid diciturus es, antequam aliis dixeris, di-
cite tibi.
Nihil interest inter iratum et insanem, nisi unus
dies: alter non semper irascitur, alter semper in-
sanit.
Bonis nocet, qui malis pavet.
Sæpe ea, quæ sanari ratione non poterant, sanata
sunt tempore.
Sic habitus, ut potius laudetur Dominus, quam domus.
Non damnatio, sed causa hominem furem
facit.

Obiit

Obiurgationi semper aliquid blandè admisce: facilius enim penetrant verba, quàm molli iradunt viâ, quàm à sperâ.

Imago animi sermo est.

Qui nescit facere, nescit et loqui.

Facilius est pauperi contemptum effugere, quàm diviti iuridiam.

Bonus frustur bonâ conscientia.

Nulla pusilla domus, quâ multos amicos capit.

Scire uti paupertate, maxima felicitas.

Nunquam scelus scelere vincendum est.

Bonus Vir est, qui ed penduxit animum, ut non tantum peccare non velit, sed etiam non possit.

PRZYŚLÓWIA

MAXIMILIANA FREDERICA KASZUBSKA
ZWOWSKIEGO.

1. Jednym pracą, drugim Ciota, wielom szczęście daie.

2. Za kim niewinność chodzi, jak w słu Komu jędzi.

3. Wszystko niechcącemu fruudno.

4. Kowal fortuny niekuie, sobie ja, kto chce zbudwie.

5. Gorący pomieiza, nie pomieze.

6. Dada razy czyni, kto z ochotą czyni.

7. Zniele umie, kto nieumie nad potrzebe.

8 (choćby

8. Choćby kuchmi strz apłyke na zagranę obrocit, przeciez z wólka nieuczyni daniela: zaprawa do bra, rzecz sama sta.

9. Martyr dykurs bez skutku.

10. Prostak o rzeczach baje, Mądry mozi.

11. Racya nie idzie w mięzek: bo racya racyz, a szkoda szkoda.

12. Tysiąc racyz zelaga dtugu niezapłaci.

13. Kto sie barzo silni, pretko ustac musi.

14. Niepłiwosc najgorze lekarstwo.

15. Głód stanie za kuchmi strza.

16. Zuczynku, nie z itow dobrego poznaję.

17. Ciota wczynieniu zawista, nie w imieniu.

18. Co Niebę przeznaczyło, przestęga nieuchroni.

19. Wielki Urząd wielka niewola.

20. Czasem nas wysłpki same odstępują niemy one; Niezebyśmy bydz dobrymi chcieli, ale ze sie zle czynięt wysilimy.

21. Łakwiey o dykurs, niżli o rzecz.

22. Głupi zamieiza, nie poradzi.

23. Dalsia grzeć wosc, co przedtym obłuda, y fran-fostrzem nazywano.

24. Zniele ich pta szczerem Cioty pokrywa nieowole.

25. Nawrudniey tych pogotzie, z ktorych jeden chce

brac, a drugi kbniecznie niechce dac.

26. Rozum

26. Rozum Meszcyzny, Biatagtonę affekt tylko radzi.
27. W cudzym zalu y szkodzi bogato dykuwu,
w swojej sprawie inaczej się mowi.
28. Najgorrze jest gtu pstwo niewienc, a nie dać
się nauczyć.
29. Sita jest Madrych w murze, ktorzy są pro-
stakami wuczynku.
30. Robak maty wielki dał straż: nie ze barzo
kasa, ale ze często łoczy.
31. Sita zty na dobrego zmyśli.
32. Nie zje zabawotu, lub nan' gębę rozdzier.
33. Ludze zte na Honcu, swoje wciemu sta-
wiamy radzi.
34. Łakomy gdy umiera, wten czas nappozylecz-
nieczy ludziom.
35. Ten miody co zdrow, ten bogaty co niewienc,
ten wesol co niewienc.
36. Fortuna gdy niema na czym kogo zamucci,
wprzod da, żeby miała co potym odbierac.
37. Wiele racyj, czynienia mało.
38. Piękny zart, kiedy bez szkody, kiedy bez bodu,
kiedy bez przyprawki: który niema fuch kondy-
cyj, nie jest zart, ale gotowa zarada.
39. Niewmiejętnie naprawując barzicy zepsuie.
40. Nemasz

- 304
40. Nemasz nic tak ztego, żeby się na dobre nie przy-
dalo. Bywa z wza dryakien, zte czysto dobre
ma okazać dale.
41. Sita zrobi, kto robi jak potrzeba.
42. Jak najgorzej czynic, byle pięknie mowic: taki
kroy zeprozraney przez Potki.
43. To krewny, kto Przyjaciel.
44. Poradę każdy da, ale pomoc rzadki.
45. Wiecej na woy nie positku miesic, kto poradzi,
niz kto Potki wiedzic.
46. Niewydzita na schytku oszczednosc.
47. Nemasz barzicy nic do pary, jako wielki
animusz a mata iłmata.
48. Ludzki swar, cudzy pozylek y etote durytom
zmiwo.
49. Leprze przewozwanie, niz zta robota.
50. Kto się niedowczy albo przewczy, szkodliwszy
bywa nad Prostaka.
51. Kto ztego stuge zbędzie, jakby najlepszego
przyjot.
52. Stanem zarty a kontrakty nie na dobre
wychodzą.
53. Na upornego niemasz racyj.
54. Woli drugi szkody miec, byle się nagadot.
55. Stał-

55. Matkiem, ludzkoscia, a Ciota przyjazn nabedziecie.

56. Bez miary lekarnictwo stanie za fruczisz.

57. Ktorzy Polacy Poliske gamia, stary ja najprzedzy zagubio: bo kto co gani tego mielocha, czego mielocha o to niebla.

58. Ztoch sie satata, karimi, Polak na niej schudnie.

59. Zty konsyliarz tym najwiecy zastupie to-
spolitemu Dobru, kiedy omieszka do rady.

60. Pospolita wolnosc jak szklane naczynie, kto-
rego catorc na jednym razie zawista: nie
wpusciszzy nic nieobaczysz, tylko skorupy.

61. Milczenie skarb wszytkiej Polityki: milczac
nieuczisz, milczac zbedzisz, milczac wy-
rozumiesz, milczac dokazesz.

62. Niemata miodrowie miodrze morcie, najwie-
kiza miodrze czynie.

ADVERBIA MORACIA

MIROBULLI TASSALINI

HOCEST ANAGRAMMATICÉ

STANISLAI LUBOMIRII

SUPREMI MARESCHALCI REGNI.

In quo

In quo consistit Nobilitas.

Animo Nobilitas inest, servitute corpori relicta.

In animo vera libertas est: in animo vera felicitas
manet: in animo perfectum bonum consistit; si
itaq; animi perfectus cultor es, omnia habes. In
animo Rex es, in animo iuritus, in animo dives,
in animo gloriosus et immortalis.

Iustitia in omnibus servanda.

Ut domus non cadat, fundamento opus est: ut
Mundus non pereat, iustitia et aequitate: haec
sublatâ, labile est domicilium virtutum.

Iustitia est solum praesidium vite. Illa Tem-
plum et Sacramentum virtutum: illa conserva-
tio et robur.

Iustitia exigit, ut secunda cuiq; sit vita: digni-
tas virtutis manent illusa.

Sicut Deus est Sol inter justos: sicut Sol est sol
inter Stellas: sic Iustitia est Sol inter virtu-
tes.

Ut nihil temere iudices, nulli parces ex affectu,
nullum

nullum damnes ex odio: totum ex probato, nihil
ex opinato.

Iustitia est fundamentum virtutum, imò magi-
stra, per quam ad ceteras exercendas facilli-
mam viam invenies. Rex iustitiam eris bonus:
nam neminem lades nec opprimes: eris fortis,
eris temperans: nam nihil appetes, quod
non sit tibi conveniens.

Fortitudo animi gloriosa est.

Non vis cadere, munitas te animo: non vis
perire, arma te mente.

Nullum gloriosius est munimentum, quam mens
infracta et inconcussa; Non ferro domabilis,
non auro vincibilis, non ore flexibilis, non
metu fragibilis.

O! quanta erunt adversus te monstra, quae te pe-
tent, ut te à fortitudine repellant. Quam multa
terrebunt, ut absintereant! quam multa move-
bunt, ut amoveant! tu autem fortis esto.

Potent te homines? non abeas: quiderent te muneris? non
cures: oppriment te invidi? non metuas: affligent te
mala? non cedas: persequentur te homines? non moveare.
Aqua

Atque vanitas necessaria.

Vide ut pro iis non desperes, in quibus spes fami
fragilis est, fami calluca.

Potent vitam inimici, falsi testes insurgent, ini-
qui iudices damnabunt, rapietur tibi honor, fa-
cultates, opes, pecunia hostis, casus, fur au-
feret. Prodent, deserent, oppriment, male de te
loquentur homines, odia te petent; Quid ages?
quid facies? adhuc animum cruciabis? Mo-
riuntur tibi Parentes, Coniux, liberi, amici:
sed quid? si eò abeunt, quò et tu abibis. Quid
vana sunt ac per se peritura, sponte melius
libensq; propice: nam omnia tibi omnes au-
ferre possunt, sed virtutem nemo.

Passiones moderanda.

Cum aliis imperare cupias, cave! ne primus
sis, qui tibi obedias, cum aliis subesse nullis.

Dum victor esse ambis, emitere! ut prius de te
triumphes. Nullum fortius est, quam quod
secum sit prolium. Nulla gloriosior, quam
de se ipso victoria.

Secum tibi res agitur, non cum quopiam: nul-
lus

luc aduersior hostis restat, quam tu tibi. Affe-
ctus tuos, qui te cruciant, qui te ligant, in te
vince.

Superbia.

Superbia mors est honoris: conservatio et re-
medium est modestia.

Superbia est vitium tumens, filia stultitiae,
mater infamiae.

Nemo mendacior de quopiam est, quam Su-
perbia de se.

Cum minimum de te credideris, maximus eris.

Prudentia quid sit?

Nulla sola virtutum est ministra, sedius lapis
boni et mali, Princeps et Magistra vitæ hu-
manæ. Sine qua tanquam sine lumine nec
possimus quidpiam cognoscere, nec quidpiam
eligere, nec quidpiam discernere, nec quid-
piam resolvere, nec quidpiam cavere.

Prudentia docet eligere inter bonum et malum, co-
gnoscere inter se et alios, discernere inter vera
et fucata, resolvere inter tuta et periculosa,
cavere inter insidias et fortunās. Inter

Inter virtutes præclarum et incomparabile
lumen est Prudentia.

Liberalitas.

Propter egenos, non propter ingratos Libera-
litas nomen habet.

Nec gemma ante porcos, nec beneficia ante
indignos, projicienda.

Non clarescant beneficiis, qui illa ingrati-
tudine adumbrant.

Vides, ut Sol aureum cœli iudex, thesaurus
lucis, beneficis orbis Planeta et communis
viventium Benefactor cuncta liberali lumi-
nis sui radio illuminat.

Constantia.

Semper placeat bonum, quod semel placuit: sem-
per displiceat malum, quod semel displicuit.

Virtus est idem semper velle, idemque nolle: et
quod virtuti socium est, pro leuitate non mu-
tare.

Homo perficit opus, hominem virtus, virtu-
tem constantia.

Nil turpius est vixisse, quam in homines mutari: Con-

Constantia maxime in his esse debet: in fide et amore, in prosperis et adversis, in dictis et promissis, in operibus et voluntate; in his constantiam tuam proba, serva, exerce.

Patientia malorum remedium.

Patientia soror animi invincibilis est, filia fortitudinis.

Nihil utilius homini est, quam patientia.

Patientia est scala glorie, clypeus adversitatis, clades inimicorum, victoria malorum, et quod pulcherrimum sigillum virtutum.

Su murus esto, nec pulsanti cedas, nec percussenti succumbas: resiliat a te et cedent adversa.

HOMINUM VANITAS.

Illustris servitus, pomposa ruina honos est.

Mortalium honores quid sunt? nisi umbra: quid dignitas? nisi addegratum premium vandispei humanæ, palliata miseria, fomes superbia, vanitatis speculum, aura ambiciosi spiritus, misera invidiarum vicinia, deaurata servitutis catena.

Quot di-

302
Quot dignitates, tot ludicra fortuna: quot fastigia, tot fastidia, tot curarum semina.

Quos honorant nomina, eos anxia mens cruciat: quos cingit corona, illos premit invidia; simulque sunt ista odium et Regnum.

Quot Cæsares, Reges, Principes, tot sunt ludibria sortis.

Revoca Romanum, Orientisque Imperium: revoves plures ferri, quam Sceptri Dominos: plures cedis, quam annorum colliges: plures dolos, quam coronas numerabis.

VOCABULARIUM AUKUM,

SEU

SYNONYMA AUKÆ.

Avarus, Gogodarz. Blasphemus, Dwozamin.
Damnum speciosum, gost w domu nigotrzebny.
Dissolutio, Wolnosz. Expoliator, Lotniarz. Factiosus, Polityk. Homicida, rueda sobie w nos dmuchac. Impunitas, Szyczay. Inimicus Sasiad. Inobediens Deo, Legi, Regi, Wolny sobie szlachcic: sed hoc nimis scommaticè et non verè. Perjurium, koniec prawa. Prodigus, dobry czoterek. Rapax, Buyny o sobie. Sedi-

Seditio, Ochrona Wolrosoi. Tumens, Pokorny. Ebriosus, Chlebodawca. Pertinax, Staleczny. Detrafor, Zna się na ludzjack. Lusor charifarum, Zabawniczek. Adulator, Przytyga. Mendacium, Dworstwo. Otiosus, Niefrasobliwy. Logoculus, Madry. Suspicio, Ostroznosc. Sapiens, Wykretnik. Insigniens, Prawdy mowizy. Astutus, Rozmyslny. Tenax, Ma się za co ując. Alienā quadrā vivens, Niebrzydzi się cudzym chlebem. Lepus in tenebris, Zając do czarney juchy. Venator, Zwet kornia ose dni. Coelestis hares, Nic niema na ziemi. Omne in perperam, Wszystko po kozacku.

AURICUS SYMBOLICUS.

Siquidem Palatia Principum, conclavia et atria Dominorum Symbolis variis adornantur sapientissime: Polono Aurico Symbola varia hic insinuo, ne rudis admiretur picturas, et sciat similia facere, vel certe meliora.

Adulator, seu Amicus falsus.

Pingatur apis, cum lemmate: Coniunxit vulnere melli.

Pinga

309
Pingatur heliotropium Solem insequens, cum lemmate: Vertor, ut vertitur.

Pingatur Proteus varios assumens colores, cum lemmate: Formas se vertit in omnes.

Ambitio, seu Superbia.

Exprimatur Icarus, cum lemmate: Gloria poena maior.

Exprimatur cor humanum, cum lemmate: Se ipso majus.

Exprimatur testudo, cum lemmate: Elata peribit.

Exprimatur chameleon, cum lemmate: Ventus est vita mea.

Exprimatur pyrobolus, cum lemmate: Concremor, ut specter.

Exprimatur Navis velis instructa, cum lemmate: Si timeas, timeas.

AMICUS.

Fons pingatur, cum inscriptione: Nec negat, nec prodigit.

Grues pingantur, cum inscriptione: Recedunt tempore malo.

Vitis cum palmitibus pingatur, cum lemmate: Et arida tecum.

Lapis

Lapis Lydius argentum probans pingatur,
cum lemmate: Si spectanda fides.

AVAVUS.

Ignis pingatur, cum inscriptione: Nunquam
dicit, sufficit.

Apis, vel etiam Ovis depingatur, cum lemma-
te: Sic vos non vobis.

Bombyx exprimat, cum inscriptione: Sibi
funera fecit.

Bombyx iterum pingatur, cum lemmate: Cui
laboret, ignorat.

AULICUS.

Trigonum vitrum depingatur, cum inscrip-
tione: Decipit, et placet.

Concavum speculum, in quo nihil vere repræsen-
tatur, depingatur et addatur illi lemma: Et
recta detorquet.

Molendinum vento agitabile pingatur, cum
lemmate: Absq; aura quiescit. Ita Aulici nihil
agunt, nisi spe horrois impuls.

Tuba militaris pingatur, cum lemmate: Absq;
aura tacet. Ita in Aulis absq; gratia Dominorum
Aulici nihil possunt.

Exhi-

Exhibeantur cere plures ejusdem sigilli imagine
formata, lemma addatur: Vultum formantur ad unum.
Sic Aulici Principis sui exemplo boni vel mali sunt.

Rosa clausa, hoc est nondum explicata in folia
pingatur, cum lemmate: Expectat Solem. Sic Auli-
ci Favorem Domini.

Gallus gallinaceus pingatur Oriente Sole con-
cinnens, lemma addatur: Applaudo dies. Ita
Aulici suis Dominis applaudunt.

Navis in mari fragvillo ponatur, inscriptio
defur: Minium ne crede sereno. In Aula nec
rebus fragvillis credendum est.

Bulla in aquis exprimat, cum lemmate: Et
brevis, et levis est. Talis felicitas Aulicorum.

Nubes vento elata exprimat, cum inscri-
ptione: Mox resoluta cadet. Ita ambitio Auli-
corum ruina proxima est.

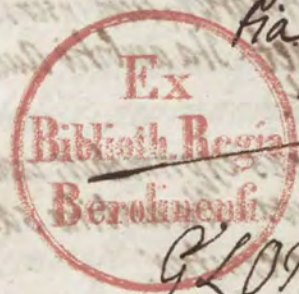
Fulmen montes tangens exprimat, cum
lemmate: Ferunt summos. Ita ambitio sa-
pius fulminat et protermitur.

Fumus in altum levatus exprimat, cum
lemmate: Et hic alta sapit. Ita saepe Aulici,
qui sunt indignissimi, summos hono-
res appetunt.

Sol

Sol pingatur in oritu, cum inscriptione:
 Non exoratus exorior. Ita Princeps
 ultro debet beneficia, id est non rogatus, Au-
 licis et subditis dare.

Et hactenus Poloniam Aulicam effor-
 mare volui, cultioremq; Sarmatiam
 si non feci, sum tamen conatus
 ostendere; sed Civiliores Auli-
 cum Aula Regum, Principum,
 Senatorum, et optimus rerum
 Magister usus cum
 Magistris experien-
 tia efficiet atq;
 reddet.

GLORIA IN EXCESSIS
 DEO.

ÆTERNO
TOTIUS UNIVERSITATIS AUCTORI,
RECTORI, DEO TRINO ET UNI
SIT LAUS ET GLORIA
IN SEMPERNA
SÆCULA.

A. 17. 10
 JOHN, UNIVERSITY, AUSTON
 REGENT, 1800
 THE KING OF SWEDEN
 IN SWEDEN
 S. 17. 10

